SERGIU FĂRCĂȘAN



# J.B. trece Cortina

EDITURA TINERETULUI

# Romanul nemaipomenitelor pățanii aventuri și coșmaruri

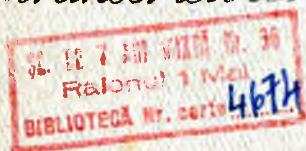
ale formidabilului

# James B Clawhead

marele Maestru al Obiectivității

# bărbatul care a trecut Cortina

Ediție definitivă
după cele mai recente documente
din arhivele secrete de spionaj
transcrisă de către Sergiu Fărcășan




EDITURA TINERETULUI

Coperta de EUGEN TARU

Ediţia a II-a revăzută

## CAPITOLUL ÎNTÎI, ÎN CARE COLONELUL MILLS PREDĂ ARTA DE A ZÎMBI, IAR CLAWHEAD STĂ POSOMORÎT

Vineri 24 iulie, la orele 13 şi 33 de minute, colonelul Ezra Spider-Mills îşi încurcă braţul stîng în mîneca hainei. Tocmai îşi proba, în secret, o nouă tunică. Era singur în biroul său din Viena.

Pentru oricare altul, accidentul n-ar fi fost dramatic. Însă Ezra Spider-Mills nu era un militar oarecare. Descendent al unei vechi familii din Boston, om de afaceri, practic şi comod, slobod în mişcări şi moale ca un pateu de ficat, proaspătul colonel nu izbutea să-şi poarte bine uniforma militară. Revolverul i se bălăbănea la şold ca şi cum ar fi trăit o viaţă a sa proprie, independentă de prestigiul colonelului : dacă Ezra mergea iute, revolverul se sălta ţeapăn şi apăsat, ca bastonul unui dirijor de fanfară ; dacă Ezra încetinea pasul, întreaga centură căpăta mişcări domoale şi languroase, de parcă ar fi stat pe şoldurile unei dansatoare orientale. Îşi făcuse scîrţ la pantofi, dar mereu i se părea că piciorul drept scîrţîie în contratimp. Renunţase la bretele : în mijlocul unei conversaţii, inconştient, îşi ducea degetele groase la subsuori şi, negăsind acolo sprijinul tradiţional, se pomenea cu braţele căzîndu-i moi în jos. În sfîrşit, uniformele, deşi făcute din stofă excelentă, cumpărată cu banii săi proprii, se mototoleau imediat ; năpădite de transpiraţie, căpătau un aspect bălţat, ceva între foaie de cort cu pete de camuflaj şi pijama scoasă din coşul de

rufe murdare. Tunica pe care o încercase acum era nouă, din stofă neșifonabilă, extrem de subțire — ca să nu-l încălzească prea tare. Avea căptușeala cusută doar în cîteva fîșii, la subsuoară și sub ceafă, unde transpira mai mult. Mîna i se împotmolise în fîșiile subsuorii stîngi și tocmai atunci — aici începe gravitatea situației — cineva bătu la ușă, rar, de trei ori.

Fața colonelului se făcu și mai stacojie decît de obicei.

— Nu ! nu intra ! Așteaptă ! strigă el, începînd o luptă surdă și înfrigurată pentru a-și retrage mîna din căptușeală. Statele Unite deveneau un stat militar, iar Spider-Mills nu putea să se împace cu micile stîngăcii de civil, care-l făceau să se simtă inferior militarilor de carieră. Rudele zîmbeau pline de simpatie în fața patimii lui pentru militărie. La cincizeci de ani, era considerat tinerelul familiei Spider-Mills ; nobila familie din Boston socotise că e bine să aibă un reprezentant de-al ei în armată. Informațiile ce treceau prin mîinile lui Ezra, șederea aici, la Viena, la porțile orientale ale Civilizației, ale Drepturilor Omului Liber și ale Libertei Inițiative, asigurau familiei cîștiguri remarcabile în combinațiile financiare.

Persoana de după ușă, nebănuind necazurile lui Ezra, bătu din nou.

— Ai răbdare ! mugi colonelul, holbîndu-și desperat ochii albaștri, de copil. Ca să nu fie surprins, se repezi la ușă și, cu mîna rămasă liberă, o încuie. Apoi, de enervare, începu să răsucească orbește blestemata de uniformă ce nu mai voia să-l părăsească — ca prima lui soție, care-i ceruse pensie alimentară.

— Uff !

Scoțînd un oftat de ușurare, Ezra, după ce sfîșiase vreo două benzi, își recăpătă mîna stîngă. Azvîrli tunica după un dulap, o puse fulgerător pe cea veche și, așezîndu-se la birou, se căzni să strige cu vocea răgușită și poruncitoare a sergenților majori pe cîmpul de instrucție :

— Intră !

Clanța monumentală din vechiul palat vienez coborî ușor și clămpăni la loc, fără ca ușa să se deschidă — o dată, de două ori, de trei ori... pînă ce Spider-Mills își aminti că tocmai încuiase.

În sfîrşit, un minut după începutul povestirii noastre, uşa împodobită cu îngeraşi sculptaţi în lemn se deschise larg şi în prag apăru domnul James B. Clawhead.

## 2

Nu era un militar, cum se temuse colonelul, ci un civil, şi încă unul din puţinii oameni pe care Spider-Mills nu s-ar fi jenat să-i primească şi în pijama. Îl cunoştea de cînd Clawhead lucrase în slujba tatălui său.

— Iartă-mă, şefule, zise James B. Clawhead cu o voce puţin înăbuşită, care părea că vine de undeva dindărătul său. Văd că secretarul lipseşte, n-am ştiut că te tulbur.

— Nu-i nimic, doar te-am chemat. Clawhead, am veşti bune pentru dumneata. Eşti un om fericit.

Clawhead tăcu posomorît.

— Un om fericit ! Pricepi ? Ţi-a pus Dumnezeu mîna în cap ! Pricepi ?

Ca orice om de afaceri ce s-a ocupat vreodată de publicitate, Ezra era convins că totul e să repeţi ceea ce spui, să ai un refren hipnotic. De data aceasta, operaţiunea hipnotică era stînjenită de ochelarii fumurii ai lui Clawhead. Colonelul, vrînd să-şi lase musafirul să se perpelească în aşteptarea noutăţilor, se îndreptă spre un dulăpior şi începu să fabrice un cocktail complicat. Cît timp Ezra a amestecat tacticos două felii de lămîie, piper, coniac, un gălbenuş de ou, şampanie, scorţişoară, sare, coji de portocale, sifon, gin, cubuşoare de gheaţă şi ciocolată cu bulion englezesc pentru carne, Clawhead, îndesîndu-şi în fotoliu trupul osos, a tăcut.

Avea un nas subţire, cu vîrful puţin sucit într-o parte, un fel de cîrlig sau gheară cu care parcă agăţa orice miros. Simţind aroma de bulion, ciocolată, piper, ouă şi coniac, tresări uşor, cu nasul tremurînd, dar bău tot paharul, pînă la ultima picătură, fără să clipească : avea o excepţională putere de rezistenţă, după cum ne-o vor arăta şi aventurile sale de mai tîrziu.

Colonelul, de mult descheiat la tunică, se opri cu picioarele desfăcute în mijlocul camerei, se legănă puţin pe vîrfuri şi îşi duse zadarnic mîinile pe locul unde-i fuseseră bretelele. Privind lentilele fumurii ale lui Clawhead, ridică tonul, plin de bucurie :

— James, pleci în Romînia !

Clawhead nu clinti. Dar era o nemişcare ciudată, ca şi cînd la picioarele sale s-ar fi căscat deodată o prăpastie.

— Îmi place că eşti un om calm, rosti Spider-Mills şi i se aşeză în faţă, bătîndu-l uşurel pe genunchi.

— Calm sînt, dar prost nu. Acolo...

— Fii serios, Jimmy, îl întrerupse mulţumit colonelul, aplicîndu-i o lovitură prietenească în coaste. O să vezi că în cinci minute îl vei săruta de bucurie pe bătrînul Ezra... Şi îşi îndreptă ochii albaştri spre lentilele lui Clawhead, cu o privire de copil jucăuş. Aşa era Spider-Mills : vesel, optimist, popular ; avea păr alb, nume falnic şi avere, dar se purta amical cu oamenii, mai ales cu aceia care încercau să-l stoarcă de parale. Îi înţelegea, îi aproba sufleteşte, şi îi refuza. Ştia că James Clawhead nu e chiar atît de speriat de o vizită în Romînia : risca cel mult vreun proces, vreo expulzare care i-ar fi mărit faima. Pesemne voia să se tocmească.

— Eu spionaj nu fac în Romînia ! spuse hotărît Clawhead.

— Chiar te rog să nu faci ! Insist ! Pricepi ? Dumneata eşti ziarist !

Colonelul mai rîse cîteva clipe, îşi căută bretelele ca un ursuleţ care s-ar scărpina la subsuori şi reîncepu entuziasmat :

— E-o adevărată anecdotă. Eşti un om cu o fantezie grozavă, uite, închipuieşte-ţi următoarea scenă : dumneata, James Clawhead, te afli pe străzile Bucureştiului roşu şi porţi atîrnat de gît un Kodak. Pricepi ? Te apropii de Ministerul de Interne comunist, potriveşti în linişte distanţa la aparat, coeficientul de lumină, te pregăteşti să iei o fotografie...

— Brrr ! se revoltă Clawhead.

— Stai să vezi ! şi Ezra îl pocni încîntat în umăr. Va să zică — pricepi ? — îţi potriveşti aparatul şi... şi tocmai atunci apare la fereastră un ofiţer comunist de securitate — pricepi ? — cu stea roşie la şapcă, cu un nagan la şold — te vede şi imediat îţi aruncă...

— Oprește, oprește ! e de-a dreptul sinistru ! se supără Clawhead și se duse la dulap să-și toarne un păhărel. Avea o privire de spion exersat și dibui fulgerător o sticlă de coniac franțuzesc.

— Da, da — stăruia cu adîncă satisfacție Ezra Spider-Mills — da, te vede și îți aruncă imediat nu o grenadă, ci o garoafă roșie — pricepi — îți face semne amicale, zîmbindu-ți...

Clawhead își încreți neliniștit nasul, ca și cînd ar fi simțit pe neașteptate mirosul unei garoafe roșii trimise de un ofițer roșu, care mai și zîmbește.

— Patroane, șeful meu iubit, te respect și-ți admir fantezia, grăi el ținînd coniacul înainte, în așa fel ca Spider să nu-l mai poată lovi amical fără riscul de a da peste pahar. Ai întrece pe toți corespondenții noștri din Viena. Ce fantezie !

Spider-Mills, popular, făcîndu-se că nu observă tonul obraznic al presei, trecu la biroul său și își ridică glumeț mîna :

— Jur să spun adevărul, întreg adevărul și numai adevărul ! Comuniștii au scornit-o, nu eu. Pricepi ? Peste cîteva zile începe la București Festivalul Tineretului. Ei vor să demonstreze că sînt pentru destinderea încordării : tratative, negoț, pînă și dansuri la București... Pricepi ? Există și așa-ziși americani care s-ar lăsa prinși în hora asta. Pricepi ? Trebuie arătat ce se ascunde îndărătul acestei manevre. Pricepi ? Eu destinderea o văd așa : cînd în pat unul din soți se destinde, celălalt abia mai are loc. Pricepi ? Vor să ne preseze, să ne înăbușe. Pricepi ?

Obosit de efortul făcut, Spider-Mills se așeză și ochii lui nevinovați se umplură de-o dezolare sinceră și naivă : se gîndea la diabolica perfidie a dușmanilor. Alt om, mai puțin șiret decît Clawhead, ar fi răspuns plîngîndu-se că destinderea e mai complicată și mai afurisită decît patul conjugal. El însă tăcea, începînd să-și dea seama că nu-l așteaptă o misiune prea complicată ; altfel l-ar fi instruit chiar șeful rețelei de informații, și nu Spider-Mills, acest om de afaceri care se ocupa mai mult în amator de chestiunile de propagandă.

Dîndu-și seama că stă tolănit nemilitărește, colonelul își puse pumnii pe birou.

— Clawhead, dumneata n-o să rămîi în pagubă ! De altminteri, te trimitem doar ca gazetar, nu riști nimic. Pricepi ? Nu-mi place însă felul dumitale egoist de-a judeca. Uneori e nevoie și

de sacrificii. Providenţa, cu degetul ei, ne arată calea. Să strîngi nu numai informaţii militare sau economice, ci şi morale : păreri, nemulţumiri, starea de spirit. Dumneata cam nesocoteşti această latură.

Clawhead, plictisit la culme, fuma ţigară după ţigară.

— Probabil te întrebi : oare de ce bătrînul Ezra stăruie atît ?

Intervenind în mare grabă, Clawhead protestă că are toată încrederea şi că nu cere nici un fel de explicaţie.

— Ba o să-ţi explic, îi răspunse Ezra senin, în timp ce Clawhead căuta în buzunare un antinevralgic. Destinderea nu se poate produce fără condiţiile sufleteşti necesare. Să nu mai ţipe că noi vrem război. Să tacă. Pricepi ?

— Patroane, ai zis-o frumos. Am înţeles perfect ! glăsui Clawhead, ridicîndu-se în picioare.

— Ei, du-te sănătos ! a răspuns modest Ezra, strîngîndu-i mîna. Să ne vedem cu bine !

După zece minute de strîngeri de mînă, în care timp îl aşeza pe scaun, îl ridica, îl ducea la uşă şi îndărăt, vorbindu-i neîncetat şi lovindu-l cu o prietenie crescîndă, Ezra încheie cu cuvintele :

— Nu uita ! să ne înţelegem : dumneata eşti numai gazetar. Nu numai faţă de ei, ci şi faţă de noi.

— Cum aşa ? întrebă Clawhead, aproape jignit.

— Nu vei căpăta nici o adresă. Pricepi ? Nu iei nici o informaţie pe cale secretă. Pricepi ?

— Şi cu agenţii băştinaşi cine ţine legătura ? Maiorul ?

— Nu e treaba dumitale, răspunse Spider-Mills, împingîndu-l spre uşă. Ei, destul m-ai ţinut de vorbă : du-te sănătos. Providenţa să te ajute !

Providenţa însă, în acea zi, nu voia să-l ajute pe Clawhead. Aproape în fugă, făcu cinci paşi, ajunse în dreptul îngeraşilor sculptaţi de pe uşă, puse mîna pe clanţă, o apăsă...

— Numai un moment ! îl opri Ezra Spider-Mills. Nu pot să te las să pleci aşa. Trebuie să-ţi dau un sfat. Nu vreau să te jignesc. Ai şcoală, ai practică... Însă nu-mi place figura dumitale. Pricepi ? Eşti prea mohorît.

Clawhead dădu din mîini, deznădăjduit.

— Uite, poftim, şi acum ! urmă Spider-Mills. Asta-i figură ? Dumneata o să vii acolo ca reprezentant al unei ţări libere... trebuie să fii vesel... simpatic...

Clawhead, cu o figură de înmormîntare, privea discret spre ușă.

— Adică, să fii progresist ; pricepi ? Și zimbitor, nu ca acum. Ia vorbește-mi, să te aud, vorbește-mi despre pace și progres. Hai, că sînt curios să văd ceva, spune.

— Patroane, mă dor măselele, se apără Clawhead.

— Vorbești nu cu patronul, ci cu un reprezentant al forțelor armate, glăsui demn colonelul. Văd că ai început să filozofezi.

Clawhead se neliniști : „a filozofa" era cea mai teribilă acuzare și bănuială pe care putea Ezra s-o arunce în capul cuiva. Se uită încurcat la covor, și cînd își ridică privirile, văzu că figura colonelului era cu totul schimbată.

Ochii albaștri, naivi ai lui Ezra se măriseră deodată : fața sa — de o culoare sănătoasă, roșiatică, pe care părul alb o făcea în mod ciudat să pară mai tînără — căpătase o strălucire neobișnuită ; gura energică i se muiase, desfăcîndu-se într-un surîs extaziat, dezvăluind niște dinți impecabili, ca naturali :

— Pace, șopti el radios, progres, salvarea vieții copiilor, demnitatea individului, fericirea omenirii fără deosebire de sexul ei, de religie... trebuie să spui cuvintele astea cald, omenește, zîmbitor, cu entuziasm sincer. Pricepi ?

Clipi înlăcrimat, apoi, plin de emoție, îi strînse mîna.

Clanța ușii care duce spre rai să fi fost și Clawhead nu s-ar fi agățat de ea cu atîta frenezie. Deschise ușa larg.

— O clipă ! zise colonelul.

3.

Ajunși aici, trebuie să prezentăm scuze cititorului nostru. Spațiul acestei cărți, dedicată doar aventurilor domnului Clawhead, nu ne permite să redăm continuarea acestei captivante convorbiri.

Căci nu știm dacă se observă sau nu, dar așa-i : Ezra este un om practic, însă îi place să vorbească mult. Ca și alți businessmeni de succes, el e convins că fiecare sfat al său are o imensă însemnătate în ajutorarea semenilor : dacă, înainte de culcare, se leagă la cap sau roagă pe cineva să-l calce bine pe șale, dacă ci-

teste în pat, cu lumina dinspre dreapta ori dinspre stînga, romane polițiste sau visele romanțate ale proorocului Daniil în groapa cu lei, dacă ia ori nu după fiecare masă o linguriță și jumătate de bicarbonat sau face opt lăsări pe vine la baia de aburi, asemenea acte constituie cheia succesului în viață, a magnetismului personal, motivul pentru care a putut să facă avere, baza artei de a fi mulțumit și zîmbitor — astfel că, neputînd fi egoist, el împărtășește tuturor cheia succesului. Faptul că mai există pîrliți, războaie și criminalitate se explică numai prin aceea că oamenii nu știu cum să se lase pe vine la baie. E mîhnit foarte sincer cînd nu i se împărtășesc vederile, i se urcă tensiunea arterială și consideră necesar pentru binele oamenilor să folosească toate mijloacele de convingere, de la repetarea blîndă, stăruitoare, hipnotică, pînă la folosirea marii energii a micului atom.

Autorul acestor rînduri cere de asemenea iertare pentru faptul că introducerea a cuprins unele dialoguri care pot fi socotite. din păcate, ca avînd caracter politic. Rău, foarte rău ! Politica nu are ce căuta într-un roman. Ea își are locul numai în pamflete. Scriitorul beletrist trebuie să fie nepăsător ca o pendulă ce-și îndreaptă limba cînd într-o direcție, cînd într-alta. În cazul de față însă, vina este a eroilor, care au discutat politică. Promit să nu mai fac.

Așadar, la urmă de tot, Clawhead, resemnat, a pus mîna pe clanță și s-a întors cu fața spre colonel, așteptînd să fie rechemat.

— Hai, du-te odată, că mai am și alte treburi, i-a spus obosit Ezra. Va trebui să scrii astfel de articole, încît romînilor să le piară pofta de a te mai primi vreodată. Să fie toți cu ochii pe dumneata. Însă sub numele maiorului nu va apărea nici o informație neadevărată. Pricepi ? Maiorul are misiunile lui, nu trebuie să se compromită, dumneata însă n-ai altă misiune decît aceea de a te compromite... Ei, în sfîrșit, du-te odată, ba stai să văd dacă...

...Secretarul lui Ezra Spider-Mills scria ceva în liniște, ronțăind bomboane ca să-și astîmpere foamea, cînd deodată, auzind un vîjîit, tresări speriat : i se păruse că a trecut cineva în fugă pe lîngă el.

## CAPITOLUL AL DOILEA; ÎN CARE ELSIE VINE LA O ÎNTÎLNIRE DE DRAGOSTE, IAR CLAWHEAD PLEACĂ SĂ CUMPERE MEZELURI

Statui din piatră albă, instalate comod pe muchia de sus a palatelor vieneze, contemplau circulaţia animată a frumosului oraş. Un soi de prinţ sau de împărat habsburgic, al cărui nume îi scăpa lui Clawhead, privea puţin ironic şi puţin trist spre Zorro, care, din afişul cinematografului de peste drum, revenit după o îndelungată absenţă, îmbrăcat în negru şi cu mască, îl ameninţa cu două Colt-uri, avînd pregătit şi un lasso, pentru orice eventualitate. Un afiş sobru şi făcut cu gust anunţa noua conferinţă a unui cunoscut predicator : „Pericolul galben s-a transformat în pericolul roşu". Şcolăriţe vieneze cu ochi albaştri, vesele, gălăgioase şi totuşi puţin sfioase, mergeau în cete pe strada largă botezată de locuitori „Inelul" — Ringstrasse. Cîteva automobile trecură cu o viteză neobişnuită : se îndreptau spre aeroport, unde urma să sosească un ilustru oaspete din S.U.A., un măgar, actor de cinema, care juca rolul principal în „Charlie, mascota regimentului", film, dacă nu vorbit, sonor.

Clawhead mergea pe Ringstrasse la întîmplare, puţin ameţit. Nu se putuse obişnui cu tonul pe care îl luau unii sultani în genul acestui Spider-Mills — un nechemat, venit abia de curînd la serviciul de informaţii amical-culturale şi propagandă. Nu că l-ar fi umilit — nu-i păsa, aşa era meseria — dar îl plictisea.

— Cel puțin în Romînia va fi mai palpitant, își zise eroul nostru, nebănuind cît de adevărată avea să se dovedească această profeție.

Din obișnuință, o luă la dreapta, spre agenția „Atlantic Press". Admira vitrinele de pe Koertnerstrasse, privea faimoasa stradă comercială, blănurile, femeile, bijuteriile, limuzinele, se simțea ca o tînără care, în drum spre mănăstire, privește ultima oară lumea. La un colț îl surprinse plăcut noua vitrină a oficiului condus de prietenul său, căpitanul Fitzgerald.

Sub emblema aurită a oficiului cultural american, în vitrină se întindea o perfectă hartă în relief a Bulgariei și Romîniei. Beculețe roșii și galbene se aprindeau la intervale, indicînd „locurile îngrozitoarelor lagăre de muncă forțată pentru copii, cu care comuniștii au împînzit aceste țări", iar într-un colț, însîngerată, cu ochii holbați de groază și cu mîinile răsucite pe pămînt în chip curios, zăcea buna lui prietenă, Elsie Weiner, fotografiată în mărime aproape naturală. Alături, explicația : „Această fată a fost mutilată de comuniștii romîni pentru că tatăl ei era cosmopolit". Clawhead, în aceeași după-amiază, avea întîlnire cu Elsie și se gîndi s-o felicite pentru această poză reușită. În ultimele luni, datorită bunăvoinței lui Clawhead, Elsie fusese spînzurată, ciopîrțită, înfometată, infectată, înecată, electrocutată, arsă de vie, încarcerată, jupuită, arestată, spintecată, opărită, violată, îngropată, împăiată, deshumată, răpită, sechestrată, decapitată, scalpată și tatuată — și mereu, firește, de către diferiți diavoli roșii. Ba chiar și decimată, prin ordin direct de la sindicatele sovietice.

Clawhead se bucură sincer de succesul fetei. Acum Elsie cîștiga bine, dar el, generos, o ajuta ca și înainte. În fiecare vineri seara avea o întrevedere cu ea, iar la urmă, puțintel obosit, îi dădea discret suma fixă săptămînală, din cînd în cînd și un supliment pentru taxa școlară sau rechizite, căci ea mai urma la școală. Cîteodată îi mai dăruia lame de ras uzate și țigări pentru tatăl ei ; căci, trebuie știut, tatăl ei era de meserie comerciant de tutun și fabricant de lame de ras. Mulțumită ajutorului american, devenise comerciant de tutun și doar atît. În mod logic, căci scăpase de fabrica de lame de ras. Îi făcea rău la ficat. Apoi, tatăl lui Elsie scăpase și de palpitațiile comerțului. Logic, căci îi făcea sînge rău. Pe urmă a fost ajutat să scape și de meseria de contabil, căci îi făcea rău la cap calculul salariilor ; de altminteri, nu mai

avea ce calcula, căci muncitorii respectivi deveniseră și ei oameni liberi. Mulțumită ajutorului american, scăpase apoi și de șomaj, căci nu mai căpăta ajutor de șomer. Mai suferise de niște palpitații la inimă, cum se întîmplă taților cu fete mari de măritat, dar ajutorul american, acționînd prompt, îl ușură și de aceste palpitații. Elsie, la rîndul ei, suferise de prejudecăți față de oamenii în vîrstă, dar a fost și ea ajutată.

Lui Clawhead, deși era trecut de patruzeci de ani, îi fusese milă de starea fetei și de faptul că la nouăsprezece ani nu mai avea mijloace să-și termine clasa a VIII-a. Decît să-și cheltuiască banii cu vreo stricată, James Clawhead preferase să se îngrijească de această fată curățică, care nici nu costa prea scump. Apoi, ajutînd-o, îi devenise chiar și simpatică, deși uneori era cam tristă. Totul, deci, se petrecea perfect logic.

Cu un ochi distrat, Clawhead mai privi în vitrină cîteva din grozăviile de necrezut ce se petreceau în țările dindărătul Cortinei, apoi, amintindu-și că e vineri, se grăbi spre casă. Nu-i dăduse fetei cheia de la locuință și știa că nu-i place să-l aștepte pe scări. Elsie nu se jena să iasă cu el prin barurile și popotele rezervate pentru americani, dar se ferea să fie văzută de localnici.

O găsi cu un etaj dedesubtul apartamentului său : stătea, cum mai stătuse și altădată, în sala de așteptare a unui dentist.

— Hai mai iute ! spuse fata, sărind treptele alături de el — mîine am teză și trebuie să mai rezolv trei probleme de matematică și tu niciodată nu vrei să mă ajuți.

Era îmbrăcată în uniformă, deși nu venise de la școală. Îi plăcea să-și pună toaletele extravagante pe care le vedea prin filme. Dar lui Clawhead, elegantele răscoapte cu care avusese de-a face la New York nu-i mai trezeau nici o senzație. Stăruia deci ca Elsie, atunci cînd vine la el, să fie îmbrăcată în școlăriță. Ba cîteodată îl amuza s-o așeze pe servieta școlară, deși fata nu găsea nici un farmec în asta. Acum, fără un cuvînt, James B. umplu două pahare de brandy — băutură pe care școlărița o suporta mai ușor — și vorbi cu seriozitatea lui obișnuită :

— Elsie, uite leafa ta săptămînală, pînă la ultimul ban.

Îi plăcea să se arate corect, plus mărinimos.

— Uite și un avans pe șase săptămîni. E un fel de primă de fidelitate : șase săptămîni să mă aștepți neclintită. Mai mult n-ar fi omenește să-ți cer. Dacă pînă-n șase săptămîni nu m-am întors —

spuse el, apăsînd eroic pe cuvinte — ești liberă. Ți-am scris pe bilețelul ăsta adresa lui Maxwell : e un om cumsecade, corect, fără boli, ba chiar e mai tînăr ca mine, s-ar putea să-ți placă.

Elsie, care se pregătea să-și scoată șorțulețul, înțepeni cu mîinile pe funda de la spate :

— Ce ți-a venit ?

Livingstone, anunțînd că se afundă în jungla africană, și Nansen, proclamînd asaltul polului, n-au avut o intonație mai impresionantă decît aceea cu care Clawhead vesti :

— Draga mea, mă duc îndărătul Cortinei de fier.

Ea pufni în rîs :

— Și de ce te-ai întunecat așa ? Mi-ai spus că-ți place să te plimbi prin străinătăți...

— Sînt fricos, grăi Clawhead, care în sinea lui se simțea plin de curaj. Înțelegi, Elsie. n-am de loc stofă de erou... sînt un laș...

Elsie, într-o vreme, îl simpatizase pe Clawhead, măgulită că un om în vîrstă îi dă atenție, apoi îl urise, așa cum urăști un patron care te obosește și te sîcîie ; dar pînă la urmă îi devenise indiferent. I se părea prea mare efortul de a-l urî. Din cînd în cînd însă, Clawhead mai reușea să o intrige. Era un ciudat fenomen al naturii, pe care nimeni nu i-l explicase vreodată la școală.

— Jimmie — spuse ea căutîndu-i privirea îndărătul ochelarilor fumurii — sîntem singuri, nu ne aude nimeni, de ce-mi faci propagandă ? Vorbești de parcă te-ar pîndi acolo cine știe ce primejdii. Nu m-ar mira să scoți din buzunar o poză de-a mea, in chip de torturată, și să încerci să mă convingi că-i isprava lor.

Clawhead o cuprinse în brațe, încercînd s-o sărute pe locul catifelat între gît și umăr, dar ea, șireată, căuta să cîștige timp.

— Nu te supăra, Jimmie, dar tot ce se leagă de viața ta mă interesează.

El, măgulit, începu să se joace cu degetul în funda ei de școlăriță și o lămuri cu glasul lui înăbușit, care părea a aparține unui om invizibil, așezat undeva mai la spate :

— Eu nu scriu niciodată minciuni. E adevărat că multe știri de acolo sînt născocite de mine, la biroul meu din Viena, da ! Scorneli, da, însă ele corespund adevărului !

Spunînd acestea, domnul Clawhead se incălzi, părăsi funda, începu să se plimbe cu pași de somnambul prin odaie, apoi rămase holbat în fața geamului, ca și cînd jos, prin cele trei rînduri de

sticle — ale ochelarilor şi ferestrei — ar fi văzut nu o stradă a Vienei, ci scene de jaf, viol şi teroare, undeva îndărătul unei Cortine ferometalice, pe ecran lat, vistavision, tehnicolor şi sunet în relief, auzindu-se clar din stînga clipocitul valurilor de sînge.

— Acolo e mizerie — spuse el — mor oamenii de inaniţie, de boli infecţioase, şi nu se găsesc nici măcar prafuri insecticide.

Spunînd acestea, domnul Clawhead se smulse de la spectacolul îngrozitor pe care-l vedea şi căută să se scufunde iar în dulcile patimi pentru care plătise anticipat. Se apropie de Elsie, o privi adînc — sau, mai precis, îşi vîrî lentilele fumurii ale ochelarilor aproape în ochii ei — o împinse uşor spre pat... O clipă mai apoi, se petrecu unul din acele lucruri îngrozitoare pe care doar un agent al Moscovei ar fi putut să le pună la cale : pe domnul James B. Clawhead începu să-l mănînce spinarea. Ştia precis că n-are de ce să-l mănînce, că s-a iritat doar aşa, din sensibilitate, la gîndul că va pleca într-o ţară lipsită de insecticide. Şi totuşi îl mînca, îl mînca grozav, între omoplaţi, unde nu putea ajunge cu mîna. Cîteva secunde se clătină, sfîşiat între două dorinţe.

— Elsie — zise el — fii bună, te rog, şi scarpină-mă puţin pe spate... nu, nu... între omoplaţi... aşa... acolo. Sînt impresionabil şi laş, se plînse el cochet. Uite, am vorbit de situaţia de-acolo şi deodată m-a pocnit o foame grozavă şi mă mănîncă spatele... nu, nu, tot acolo !

Elsie, scărpinîndu-l, se gîndea că ar face treaba asta cu plăcere şi ore la rînd, numai să scape de insistenţele lui de amorez, care erau pentru ea neplăcute ca o şedinţă la dentistul de dedesubt. Cîteodată i se părea că James B., de dragul banilor, se preface şi nu crede o iotă din cele ce scrie, fiind indiferent faţă de politică ; văzîndu-l însă cum se încreţeşte sub încordarea scărpinatului şi cum i se usucă buzele de pe acum la gîndul foamei ce domneşte în spatele Cortinei, Elsie îşi amintea de stareţa şcolii unde-şi făcuse ea cîţiva ani educaţia. Dar şi stareţa, cu tot fanatismul religios pe care îl afişa, fusese văzută ducînd în chilie borcane cu dulciuri în zi de post, ba, uneori, şi cîte o şcolăriţă ; pe cînd Clawhead părea, în unele momente, un apostol neprihănit, sincer îngrozit de viziunile macabre ce-l urmăresc.

După ce socoti că l-a scărpinat atîta încît Jimmie să aibă şi provizii, Elsie îl sărută pe obraz cu aceeaşi îndoielnică plăcere cu care pe vremuri săruta mîna stareţei, luă de pe masă banii şi plecă.

Generosul ei binefăcător, care-o ajutase de atîtea ori, n-o opri : avea nevoie de toate forțele pentru dramatica încleștare ce-l aștepta. Rămas singur, dădu drumul la radio, își turnă o porție generoasă de whisky și — deschizînd un vast dosar roșu — începu să se documenteze asupra acelei țări tenebroase numite Rominia, despre care știa că se află undeva între munții Balcani și Marea de Azov.

Era un om impresionabil și simți iarăși că îl mănîncă ceva între omoplați ; ba încă și pe ceafă. Coborî iute, străbătu două artere aglomerate, o coti discret pînă ce găsi o drogherie nu prea aglomerată. Aici își cumpără hotărît două bucăți mari de săpun, multe insecticide, o sticlă de dezinfectante și săruri de baie. Trei vînzătoare, încîntate că au găsit un american probabil bogat și amator de articole igienice, îl înconjurară. Clawhead își mai cumpără atunci o cutie de pastile cu cafeină, pe care era pictat un șoricel privind demonstrativ spre pilotul unui avion cu reacție în plin zbor : „El era fricos ca un șoarece, dar de cînd cu pastilele atomice a devenit leu turbat", precum și o cutie de pastile pentru activizarea glandelor producătoare de adrenalină, după cum explica marele savant cu halat alb și ochelari, zugrăvit pe cutie ; din gură ii ieșea un nouraș alb prin care comunica prețul și efectul acestor pastile. Apoi șapte tuburi de hapuri preventive contra microbilor, împodobite cu un sugestiv craniu verde de mort, sub care scria : „războiul bacteriologic e aproape", o forfecuță de unghii, scurtă și puternică, învelită în fotografia divei cu cele mai frumoase picioare din S.U.A., alte cutiuțe pe capacele cărora erau desene înfățișînd oameni torturați de boli și apoi veseli la culme, cu nourași albi ieșindu-le din gură ; o cantitate serioasă de morfină contra rețetă, o alifie pentru liniștirea iritațiilor pielii și diferite tipuri de picături, prafuri și hapuri pentru stomac ; un „dinamizator" de cafeină, adrenalină și ortedrină, pe care era zugrăvit Hamlet declarînd că n-ar fi șovăit atita dacă lua pastilele de la început și, pentru balans, un calmant cu bromură, pe care Othello, cu spatele, ca să nu se vadă că are o culoare suspectă, era ocupat cu strangularea nevestei-si, în timp ce nourașul sîngeriu anunța : „Scuză-mă, dragă, dar noaptea asta nu mi-am găsit pastilele deconectante : au dispărut din noptieră !", alături de alt nouraș care reproducea fidel horcăielile neprevăzătoarei Desdemone.

Astfel înarmat în ce privește mîncărimile, Clawhead simți cum cresc asalturile unei sulițe care îl imboldea in partea stîngă a pîntecului. Așa a ajuns eroul nostru să facă o cumpărătură care avea să joace un mare rol în pățaniile sale de mai tîrziu. Trecu șovăitor pragul magazinului alimentar „Marele transatlantic". Stăpînul rubicond al magazinului îi ură bun venit :

— Avem tot interesul să vă servim, să fiți mulțumit, să mai veniți.

Îi arătă fără grabă toate mărfurile, povestindu-i că pe vremuri toți exploratorii din Viena se aprovizionau cu produse alimentare numai la „Marele transatlantic". Îndrumat activ, James B. Clawhead achiziționă pînă în cele din urmă trei mari rotocoale de salam tip „Explorator", garantat, din carne de porc, putînd hrăni perfect un om timp de o lună și rezistînd nealterat timp de trei luni, inclusiv la călduri tropicale.

La plecare, singurul pasager și totodată căpitan al „Marelui transatlantic", conducîndu-l pînă la ușă, i-a spus :

— Dacă n-o să vă placă — așa a glăsuit acest patriot — dacă n-o să vă placă, nici să nu vă mai întoarceți la noi.

Mulțumit, marele explorator a pus la subsuoară cei trei mici exploratori și a ieșit din prăvălie. Încărcat cu tot felul de ambalaje și sforicele, Clawhead abia a izbutit să ridice în sus degetul mic, după un taxi. Pe pernele moi, își recăpătă siguranța de sine. Era gata să facă față oricăror misiuni primejdioase. Căci J.B.C. (așa i se spunea lui James B. Clawhead pe scurt) nu era de loc un om de rînd, după cum ne-o vor arăta pasionantele sale peripeții în Romînia.

## CAPITOLUL AL TREILEA, ÎN CARE ÎNSUŞI JUPITER CU AMICII SĂI IES LA BĂNEASA ÎN ÎNTÎMPINAREA LUI J.B.C. ; ACESTA SCAPĂ DE NIŞTE FLORI MACHIAVELICE

Avionul zbura liniştit, cu un zumzet adormitor, la două mii de metri deasupra pămîntului Romîniei. Sub norii rari, dar strălucitori, exact îndărătul Cortinei de fier, păreau să se odihnească largi covoare aurii de grîne.

Cuprins de o pasiune de reportsman pe care n-o mai încercase din tinereţe, James B. Clawhead cerceta interiorul avionului. Sub fruntea lui osoasă şi prelungită în sus prin două golfuri ascuţite, se desfăşura o vastă activitate mintală : observa, gîndea, compara, sistematiza. La Pragă — din păcate — clădirea aeroportului îi plăcuse prin aspectul ei impozant, aducînd puţin cu un vapor modern. Acum se uita în avionul romînesc, cu nădejdea că va găsi deosebiri faţă de avionul occidental care îl adusese la Praga. Observase cu satisfacţie că, din cauza unor comisioane pentru Festival, magazia de bagaje era plină pînă-n vîrf şi unele valize rămăseseră pe scaunele rezervate pasagerilor. Văzu cu o nobilă plăcere că pînza unui scaun începuse să se desfacă şi că la alt scaun lipsea punguţa ceruită. Îşi nota totul imediat, din pricină că în avion erau cîţiva tineri sudanezi, doi chinezi mai în vîrstă şi alţii, printre care francezi fără astîmpăr ; rîdeau cu toţii foarte zgomotos, vorbeau în diferite limbi de-ale lor, iar Clawhead nu mai putea fi atent la partea esenţială. Stevardesa îi adusese o gustare şi Clawhead îşi notă că a primit a doua oară de mîncare şi vată pentru

urechi, dar nu şi gumă de mestecat, cum se obişnuieşte la multe servicii vest-europene. El se considera un american „wellmannered" — „cu maniere alese" — şi nu aprecia guma de mestecat. Socotea însă că cititorii săi sînt prost educaţi, naivi, grosolani, desigur nu din cauza lui, ci a colegilor săi ; de aceea, ca un sacrificiu, consimţea să scrie pe înţelesul acestor oameni şi se gîndea că astfel de amănunte, fie ele neînsemnate în aparenţă, vor impresiona adînc marele public : „Închipuiţi-vă că sînteţi nevoiţi să călătoriţi patru ore în şir, la două mii de metri înălţime, fără gumă de mestecat, fără acest eficace mijloc de destindere a nervilor şi de activare a muşchilor fălcii şi feţei, ajutînd — prin pocnete mici care se produc în ureche în timpul masticaţiei — la reglarea presiunii interioare din timpane în raport cu presiunea atmosferică scăzută a înălţimii, după cum au arătat recent cunoscuţii savanţi... (numele urmau să fie completate). Eu, unul, niciodată n-am mestecat, dar nu vi se pare că ura faţă de Occident e împinsă prea departe ?..."

Clawhead întrerupse firul viitorului reportaj, găsindu-l cam naiv, şi privi cu interes profesional la picioarele stevardesei. Observă cu regret că firul la ciorap este destul de drept şi că în această privinţă nu se poate spune nimic rău, nimic care să arate cititorului din zona civilizată neplăcerile unui zbor cu avioanele care abia de-şi mai trag zborul sub Cortină.

Ajuns aci, Clawhead stabili că e lovit de fanatism politic. Că, de fapt, aceste două picioare sînt o realizare a naturii şi nu a serviciului de transporturi aeriene. Şi că deci e chiar recomandabil să scrie laudativ despre ele. Aceasta va arăta cititorului spiritul de imparţialitate şi obiectivitate în care a fost scris articolul şi-l va ajuta să primească încrezător şi acele părţi în care Clawhead — desigur, cu aceeaşi perfectă obiectivitate — va descrie îngrozitoarele realităţi constatate de el în Romînia. Interesant reportaj psihologic : fata are corp frumos, dar ochii ei mari dovedesc o spaimă nemăsurată, pricinuită de ororile pe care le-a văzut în ţara ei. Ororile rămîn învăluite în mister : fata s-a temut să facă declaraţii : „viaţa mea este în primejdie".

De parcă ar fi simţit că e privită stăruitor, stevardesa se întoarse şi îl măsură repede cu o privire nu îndeajuns de amabilă. Dar Clawhead, avînd meserie grea şi fiind om muncitor, era obişnuit să nu se sinchisească. Rămase mai departe adîncit făţiş în studiul celor două realizări ale naturii.

...El ar fi blînd, foarte blînd. Parcă pe Elsie nu o ajutase ? De ce să nu facă acelaşi bine şi în alte ţări ? Se deosebea de acei ofiţeri americani brutali, lipsiţi de inimă, care, în ţările ocupate, aruncau femeile în voia soartei. Clawhead, simţitor, avea grijă de ele şi după aceea, le recomanda mai departe. De fapt, el era un om rezonabil, cu pretenţii modeste de la viaţă. Alţii alergau să recapete petrolul romînesc, sau să pună mîna pe pămînturile ţăranilor ; el însă, nu şi nu ! era modest, nu se considera proprietarul lor, n-avea nevoie... Îşi făcea slujba grea, aşteptînd să pună mîna pe o sumă mică de tot, cu care să se retragă undeva în munţi, să pescuiască... Să spunem însă pe deplin sincer întreg adevărul : numai păstrăvi. Altceva nu-i plăcea să pescuiască.

Un zgomot vag îl nelinişti. Părea că, în sfîrşit, motorul avionului se dovedeşte a fi un motor de calitate inferioară. Se ruga cerului ca avionul să nu fie chiar prost. După un timp, auzul exersat al lui J.B.C. reperă zgomotul : era un fel de smiorcăit, sau geamăt de om, şi nu venea dinspre motor.

Cu un scaun în urmă şedea Richard D. Dashaway, zis maiorul, corespondentul din Viena al agenţiei „Amalgamated Press“, superiorul lui Clawhead în privinţa informaţiilor amicale, un om înalt şi vîrstnic, cu nas puternic reliefat, cu capul dat mult pe spate, într-o alură veşnic militară, din care pricină fusese poreclit maiorul. Se pieptăna cu cărare. Începînd să chelească şi nevrînd să-şi schimbe frizura, cărarea i se lărgise peste măsură : acum evoca o largă autostradă americană, minunat asfaltată, avînd la capăt, în creştet, şi un loc rotund de parcare a maşinilor. Clawhead, cu aspectul său colţuros — umeri laţi, bărbie dur cioplită, frunte pătrată prelungită cu două triunghiuri, ochelari nu rotunzi, ci octogonali — avea în el ceva specific anumitor categorii de americani, dar ţeapănul Dashaway, cu mustaţa-i roşcată, pe oală, şi cu dinţii lungi de iepure, amintea mai curînd de un frumos lord englez trăit în armata colonială. Acum, în avion, înfăţişa un tablou zguduitor al luptei cu destinul : picotea dramatic, capul îi cădea moale pe piept, cu autostrada la verticală, apoi, cu un efort titanic, îl redresa în poziţia sa marţială obişnuită, ca peste o clipă somnul să i-l plece iar.

Studiindu-l amănunţit, Clawhead ajunse la concluzia că gemetele nu vin de la maior. Veneau de la Pettighouse, care stătea cu un scaun mai în urmă, un om blond-roşcat şi cam bondoc, cu coşuri mici pe obraz. Spre deosebire de nobilul Dashaway, el avea hainele mereu boţite, ca şi gura, care i se deformase puţin din

pricina obiceiului de a vorbi numai pe un colț, folosind incomplet larga ei capacitate. Pettighouse, trimis special al mai multor ziare, om vesel — mai ales de cînd nevasta îi făcuse un copil, ceea ce i se părea foarte original și amuzant măcar pentru o vreme — Pettighouse cel vesel se văita acum de unul singur, cuprins de exasperare, trăgea brusc aerul pe nări, cu fața încrețită ca o jucărie de cauciuc dezumflată. Văzînd că James B. Clawhead nu doarme, se bucură :

— Ascultă, Jimmy, simți ? Avioanele lor au un miros urît, chiar așa. Va trebui neapărat să scriem despre asta, chiar precis despre asta. Chiar acesta este cuvîntul.

— Ce miros ?

— Miroase parcă a carne stricată și ceapă — spuse nenorocit Pettighouse — aproape că mi-a venit rău, chiar acesta e cuvîntul exact.

J.B.C. veni în dreptul lui Pettighouse. Nasul său subțire și puțin smucit în vîrf începu să tremure : într-adevăr, dinspre coada avionului începea să se răspîndească un miros care parcă te izbea în cap și-n piept. Lui Clawhead miasma aceasta i se părea neașteptat de cunoscută. O asocia — nu știa nici el de ce — cu momentele cînd citise dosarul acela roșu despre una din țările dindărătul Cortinei. Uita că, atunci cînd citise dosarul, i s-a făcut foame ; uitase că n-a trecut decît vreo săptămînă de cînd achiziționase cele trei cercuri de salam inalterabil, așezate în valiză, pe un scaun spre coada avionului. Deodată, îngrijorat, se întrebă dacă nu cumva de acolo emana mirosul. Dornic să-l ajute pe Pettighouse, proprietarul celor trei rotocoale „Explorator" puse mîna pe dispozitivul de ventilație, încercînd să-l deșurubeze. Apoi — în vreme ce ochii lui Pettighouse începuseră, încet, să iasă din orbite — își notă iute, ca să nu uite :

„Gaura de ventilație în dreptul scaunului nostru era stricată, pentru că, firește, totul în această țară merge doar la înarmări".

...după care deschise un ventilator mai din față, cît timp colegul său se mai afla încă în viață.

Pettighouse se cutremură, forța aerului proaspăt fiind prea mare, apoi, moleșit, păru că s-a îmbătat dintr-o dată, ceea ce lui nu i se întîmpla nici după o zi întreagă de consum. La urmă se înveseli, regăsindu-și starea normală, admirîndu-l pe ingeniosul său salvator și pregătindu-se să spună ceva. Conștient de unele lip-

suri în gîndirea sa, Pettighouse, vorbind, avea obiceiul de a se confirma ca să se îmbărbăteze din mers.

— Ai avut o idee bună ca o eliberare de tiranie de orice fel — zise el — chiar acesta este cuvîntul, căci simțeam că nu mai pot să respir, totalmente imposibil, chiar așa, ceea ce totuși trebuia să fac. Chiar așa, iți mulțumesc mult : despre mirosul ăsta va trebui să scriem neapărat, chiar neapărat despre asta, chiar așa. Îți mulțumesc.

Însă cînd scria, avea grijă să stilizeze.

Mai aveau puțin pînă la aeroport — avionul începuse să micșoreze înălțimea. Clawhead văzu de sus, ca niște flori mititele, o mulțime de drapele. Apoi pămîntul se înclină, se legănă, și drapelele multicolore, mărindu-se vertiginos, părură că vin cu iuțeală spre fereastra lui J.B.C., de parcă i-ar fi zis „na, uită-te !". Pămîntul se mai smuci o dată în sus — și avionul începu să se salte agitat și grăbit pe pista de aterizare. Se învîrtea de colo pînă colo, părînd că vrea să se obișnuiască din nou cu pămîntul romînesc.

Ușa încă nu se deschisese, cînd o droaie de tineri, încărcați cu flori și cu pancarte, năvăli pe cîmp în întîmpinare. Dinăuntru, o birmancă slăbuță, francezii cei gălăgioși, chinezii îmbrăcați în negru, sudanezii și ceilalți făceau semne, bucuroși. Pettighouse își înfundă mînuțele adînc în buzunare, dînd impresia că a pierdut ceva; în vreme ce maiorul, fără să se mai obosească, își încrucișase brațele pe piept, aruncînd priviri reci pe sub sprîncenele stufoase. Cît despre James B. Clawhead, acesta se repezi să-și ia valiza. Avea acolo diferite lucruri importante și era și jenat cu exploratorii aceia în bagaj. Se ferea deci să încredințeze valiza vreunui hamal — în caz că mai existau hamali în spatele Cortinei de fier. Voia s-o ducă personal oriunde ar fi trebuit, inclusiv la vamă, căci asta trebuia să mai existe.

Îl izbi mirosul neplăcut ; nu mai era nici o îndoială că salamul dinăuntru începuse să se strice, încă înainte de tropice.

Ușa avionului se deschise și mai întîi năvăli înăuntru zgomotul vesel de pe aeroport. Pînă să se instaleze scărița, J.B.C. contemplă dezordinea pitorească a sutelor de tineri învălmășiți în fugă. Fluturau batiste, mîini, săreau în sus, cîntau, strigau, trimiteau bezele, se înghesuiau să fie cît mai aproape de avion. Nu putea înțelege de ce fac ei o primire atît de falnică : în avion erau oameni de rînd — ziarista birmancă, doi indieni, cei trei corespondenți americani, niște studenți francezi care se văitaseră pe

drum că n-au bani; nişte amărîţi de negri şi iar negri. Nu era printre toţi aceştia nici un campion mondial de box, nici vreo vedetă, nici măcar măgarul cineast întîmpinat pe aeroporul din Viena. Atunci — de ce ? Propagandă ?

Nu mai avu timp să-şi răspundă, îi venise rîndul să coboare scăriţa. Voia să se strecoare neobservat prin mulţime, ca să nu mai dea socoteală curioşilor — de unde e, ce păreri politice şi ce meserie are (mai ales că avea o meserie grea), ce fel de agenţie e „Atlantic Press"... Îşi înfundă mai adînc pe nas ochelarii fumurii şi începu să coboare repede scăriţa. Zeci de mîini se întinseră spre el, încercînd să-i ia valiza, dar proprietarul o smuci la dreapta şi la stînga cu o înverşunare sălbatică, izbutind să şi-o păstreze.

Pe ultima treaptă îl întîmpină o fată îmbrăcată într-un tricou sportiv. Avea ochi verzi-albaştri, plini de gravitate copilărească, era foarte frumoasă. Încercă şi ea, zadarnic, să-i smulgă valiza şi îi spuse repede, în mai multe limbi :

— Bine aţi venit, prietene. Din ce ţară sînteţi ?

Luat de val, Clawhead simţi cum cineva îi strecoară ceva umed în mîna rămasă liberă şi se pomeni că poartă un buchet lung de gladiole roze şi albe, ca şi cînd el ar fi fost mireasă şi nu corespondent venit cu muncă serioasă. Un cor începu să cînte undeva mai departe, tinerii strigau „pace şi prietenie" mai-mai să-şi frîngă vocea, iar Clawhead se strecura grăbit printre oameni, însoţit de fata zîmbitoare şi cam naivă, care îl consola mereu :

— Nu-i nimic, prietene, noi ştim... Poporul american e dornic de pace, îl stimăm. Ştim, am citit şi cartea lui Robeson...

De ce îl tot consola ? Îl scoase din înghesuială şi, aducîndu-i un scaun, îl rugă s-o aştepte puţin, căci îi va comunica ea toate amănuntele necesare pentru cazare. Clawhead vru s-o şteargă în căutarea maiorului şi a lui Pettighouse, dar acest lucru se dovedi a fi imposibil.

Fiind observat că e străin, fu asaltat de un cîrd de pionieri şi pioniere care îi cereau să le scrie în carnet pace pe limba lui. Un tînăr solid, fără cravată şi fără haină măcar, îi înfipse în rever un mic porumbel alb de email, pe care Clawhead fu nevoit să-l păstreze pe piept mai bine de un minut, iar un hamal de pe aeroport ţinu să dea mîna cu el, după care, cu o mare forţă muşchiulară, încercă să-i smulgă valiza, cu aromele ei cu tot. Îl linişt-

tea că i-o duce pe gratis, în vreme ce Clawhead, neînţeles, răguşea tot cerîndu-i să-l lase în pace.

— Sînteţi invitat la o gustare! îi spuse fata, care acum era însoţită de un tînăr. Acesta venise special să apere faima ospitalităţii romîneşti, să nu-l lase pe străin să-şi ducă singur valiza. Era în tricou, din păcate părea să fie antrenat la toate sporturile.

Clawhead rezistă cu o putere egală, stăruind să-şi poarte personal povara, refuzînd cu o figură sobră orice ajutor şi stîrnind admiraţie prin democratismul său.

— Florile! îi spuse atent însoţitoarea, care probabil nu voia să-i răpească bucuria de a purta nişte gladiole de măritiş — aţi uitat pe scaun florile...

Clawhead înşfăcă buchetul şi o porni tăcut spre clădirea aeroportului. Tocmai atunci se auziră, încă îndepărtate, primele lătrături şi hămăituri...

## 2

Era o zi plăcută, propice pentru plimbare. Pe şosea, nu prea departe de aeroport, domnul Botoncea-Parizandru — îmbrăcat în haine puţin cam lucioase, dar care dovedeau un trecut ales (mai cu seamă pantalonii cenuşii, dungaţi, speciali pentru jachetă, din stofă de pe vremuri) — se plimba. Se plimba încet, grav şi solemn, cu acea distincţie caracteristică oamenilor în vîrstă din înalta societate ; în dreptul fiecărui pom se oprea într-o tăcere atentă, plin de condescendenţă, pînă ce Jupiter, un foxterrier inimos, clipea satisfăcut şi recunoscător din ochii săi rotunzi. Avea această plimbare cu etape ceva sigur, statornic, neclintit, ceva foarte agreabil pentru domnul Parizandru, reprezentînd una din tradiţiile scumpe ce nu-i puteau fi răpite, în ciuda răutăţii comuniste şi a vremurilor furtunoase. E drept, Jupiter era mai mic decît doberman-ul pe care-l avusese pe vremuri — în schimb, domnul Parizandru se plimba mai departe cu uriaşa cravaşă din trecut, cam disproporţionată pentru coapsele micului Jupiter.

Mai aveau puţin pînă la capătul aleii, cînd un cîine ciobănesc neîngrijit trecu în goana mare pe alături, îndreptîndu-se spre

nord-est-nord cu viteza unui avion „Constellation". Această trecere îl făcu pe Jupiter să-şi ciulească urechile, intrigat. Apoi, gîfîind şi înecîndu-se, neizbutind să fugă, trecu clătinîndu-se în graba mare un pechinez cam grăsuţ, care îşi încurca picioruşele scurte în cureaua ce se tîra după el. Funduliţa albastră de pe cap i se deranjase.

Jupiter simţi că un fior unic în viaţă îi aleargă pînă în capătul bont al cozii. Înălţîndu-şi botul ca pe un detector radar, fu imediat edificat ; îl cuprinse o febrilitate vecină cu turbarea. Hămăi de vreo două ori şi, speculînd un moment de neatenţie a asociatului său la plimbare, se smuci brusc din curea şi o porni cu toată iuţeala în direcţia nordului, de unde-i veneau stăruitor chemări şi semnale mai irezistibile decît cîntecele de altădată ale sirenelor mării. Lătra din mers, ceea ce îl obosi şi mai mult, căci pierduse exerciţiul unor asemenea excese ; îl întîrzie pe drum şi un incident neplăcut cu un bulldog brutal de care se ciocnise fără nici o intenţie.

Cînd sosi, cu limba scoasă, pe aeroport, mirosul îl învălui din toate părţile. Oamenii circulau calmi, nesimţind nimic, dar cîţiva cîini se învîrteau ca înnebuniţi în toate direcţiile. Un cîine cafeniu de vînătoare luă comanda micului detaşament şi o porni într-o direcţie bine precizată — iute, cu botul zvîrlit înainte, de parcă i l-ar fi tras un fir de sîrmă invizibilă, fir care părea că se înfăşoară rapid pe un mosor aşezat în valiza eroului nostru.

Clawhead, enervat de gladiolele nupţiale care-i fuseseră dăruite şi care-i imobilizau un braţ, grăbi pasul. Un cîine-lup hămăi vesel spre el, ca spre o veche cunoştinţă, şi începu să-i miroase valiza. Cu o bucurie copilărească plină de graţie, un ogar alb zburda cu salturi elegante în jur. Alţi cîţiva amatori abia soseau, în goana mare, cu curelele după ei, ridicînd praful şi schimbînd îndemnuri înflăcărate, ca la o şarjă de cavalerie.

Cîinele lup, amical şi cu multă delicateţe faţă de Clawhead, încercă să-i roadă puţin valiza, numai într-un colţişor, în vreme ce un dog uriaş voia să-i pună labele pe umeri, pentru a-l privi adînc în ochi. Clawhead se roti vitejeşte cu valiza şi buchetul, provocînd gol în jur, apoi, cu un remarcabil simţ tactic, ochi un foxterrier mai mititel, cu fundă galbenă, pe care îl izbi crîncen cu piciorul, ca să-i intimideze pe ceilalţi, mai solizi. Însoţit de schelălăitul lui Jupiter — căci el era — şi de protestele indignate ale ce-

lorlalţi cîini, James B. Clawhead o rupse la fugă, învîrtindu-se din cînd în cînd ca o morişcă, cu valiza prin aer, şi atacînd cîte un căţel, de preferinţă şpiţi mici sau pechinezi.

Retragerea îi era acoperită de oamenii de pe aeroport. Se opri îndărătul unei uşi de sticlă a noii clădiri a aeroportului, gîfîind, trăgînd cu urechea la hărmălaia de afară şi ştergîndu-şi fruntea. Lăsase florile pe un scaun şi o porni spre o odaie mare, unde se serveau gustări pentru oaspeţi.

— Florile ! îi aminti grijuliu însoţitoarea. Le-aţi uitat pe scaun. Vi le duc eu, dacă doriţi...

— Nu, mulţumesc ! gemu Clawhead, blestemînd-o în gînd, şi înşfăcă buchetul. I se părea că florile i-au fost date ca să-l încurce... uniformă obligatorie... Oamenii aceştia îl considerau, pesemne, vreunul de-al lor, vreun te miri ce cruciat al păcii...

Cînd să ajungă la masa abundent încărcată cu aperitive romîneşti — căci într-acolo se îndrepta — îşi văzu tăiată calea strategică : în mijlocul drumului, ciudat printre sportivii tineri, îl aştepta un bătrîn distins, cu o barbă albă, scurtă — pesemne vreun profesor universitar. Îi tăia calea cu braţele larg deschise într-un gest de adîncă emoţie şi îl îmbrăţişă de două ori, măturîndu-i obrajii cu barba şi spunîndu-i în franţuzeşte, cu o voce tremurătoare :

— Fiţi binevenit pe pămîntul nostru, sol al păcii !

La auzul acestei denumiri, pentru Clawhead deveni vădit că îl confundau cu vreun oaspete banal al Festivalului. Bătrînul îi înmînă apoi un nou buchet, nişte garoafe de o mărime neobişnuită.

— Vă ţin eu lucrurile cît mîncaţi ! spuse tata.

Fără să mai răspundă, Clawhead căută din ochi o firmuliţă, pătrunse într-o încăpere mică şi, scrîşnind de furie, aruncă amîndouă buchetele ; deoarece nu încăpeau bine, le îndesă enervat cu piciorul. Apoi, în faţa oglinzii, îşi îndreptă părul şi nodul la cravată.

Deschise uşa vesel şi, fără să dea drumul la valiză, se îndreptă spre masa încărcată cu bunătăţi. Acum, avea o mînă liberă. Începu să mănînce repede. În avion fusese o presiune coborîtă. J.B.C. mesteca, şi în acest timp în ureche se produceau cunoscutele pocnete mici, ajutînd la reglarea presiunii interioare din timpane, în raport cu presiunea urcată care era aici, pe pămînt.

## CAPITOLUL AL PATRULEA, ÎN CARE RADU CĂLIMĂNESCU UITĂ LIMBA ROMÎNĂ, IAR DON JUAN ÎI TROPĂIE PRIN BIROU

— Aţi sunat ?

În uşă apăruse secretara lui Călimănescu, o brunetă înaltă, bronzată, cu albul ochilor mare şi mat. Avea o gură a cărei buză de jos, plină şi puţin cam scoasă în afară, trăda poziţia superioară de pe care Lucia îşi privea şeful.

Radu Călimănescu îşi trecu limba peste buzele uscate şi spuse, privind în jos :

— Lucia, fato, vreau să te rog ceva şi nu ştiu cum să-ncep.

— Nu-i nevoie să-ncepeţi iar ! glăsui ea muzical. Am avut o vorbă dimineaţa, nu ? Ieri aproape aţi izbutit să mă păcăliţi, dar azi să vă mutaţi gîndul.

Radu scormonea ruşinat cu degetul arătător în colţul mapei, apoi făcu un efort să-şi ridice privirile :

— Te rog mult, nu mă refuza. Gîndeşte-te că-s singur, sînt supraîncărcat de muncă, tot potopul Festivalului se revarsă parcă numai pe mine.

— Nici un cuvînt în plus, că tot nu mă înduioşez ! vorbi ea sever.

El o contempla lung şi rugător, iar răspunsul, ca un duş rece, nu întîrzie să vină :

— V-am mai spus că vă aşteaptă tovarăşa Doboş.

— Să aştepte ! ţipă Radu pierzîndu-şi deodată aspectul paşnic şi rugător ; secretara se repezi să închidă uşa, ca nu cumva să-l audă din anticameră tovarăşa Doboş ; unul dintre telefoanele care răspundeau direct pe biroul lui Călimănescu începu să ţirîie.

— Stai, stai, fato, nu pleca ! imploră el, şi apoi, cu voce schimbată : Alo, da, Călimănescu, te ascult.

Lucia rămăsese sprijinită de clanţă, bîţîind din picior ca o actriţă frumoasă şi netalentată care vrea să mimeze enervarea şi să-şi arate cu această ocazie şi graţia. Radu strîngea receptorul între umăr şi ureche, iar palmele şi le lipise în chip de rugăciune către secretară.

— Da, am înţeles — strigă el în telefon — dar nu mai am nici un interpret.

Vocea care se auzea în aparat trebuie să fi zbîrnîit grozav, căci sprîncenele lui Călimănescu, ieşite în afară şi comic de stufoase şi de scurte, se zbîrleau şi vibrau ca agitate de zgomot.

— Sînt aproape 30.000 de străini aici — se răţoi el — am dat interpreţi la vii şi la morţi, la bunici şi la mătuşi... Trebuia să ne anunţaţi din vreme... Şi ce dacă nu ştiu decît engleza ? Nu mai avem, înţelege, omule, că pro...

În clipa cînd rostise silaba *pro,* cu o mişcare care dovedea un exerciţiu îndelungat, închise telefonul în aşa fel încît interlocutorul să fie convins că s-a întrerupt convorbirea tocmai cînd urma să i se explice pro-blema. Începu să zbîrnîie un al doilea telefon, în odaie pătrunseră alergînd trei tineri îmbrăcaţi după ultima modă, cu cravată la gît în ciuda căldurii, toţi întinzîndu-i în evantai cîte cinci-şase hîrtii care trebuiau semnate imediat.

— Nu mai am interpreţi, strigă el în telefon şi începu să semneze, aruncînd priviri grăbite asupra hîrtiilor. Dădea impresia că înoată din greu. Ani investiţi în studiul limbilor şi al celor mai serioase lucruri de pe lume erau concentraţi acum în reflexe rapide, în hotărîri de o clipă : căci dacă unui observator indiferent hotărîrile lui Călimănescu îi puteau părea luate la întîmplare — atît de rapide erau — în schimb, un creier electronic la curent cu toată chestiunea ar fi putut certifica în mai puţin de o fracţiune de secundă că fiecare dintre aceste hotărîri era întemeiată. În felul lui neprotocolar, tînărul Călimănescu era un savant şi, ca mai orice savant, îşi plătea ştiinţa prin inexplicabile accese de distracţie şi printr-un înşelător aer de zăpăceală.

O fată pătrunse pe altă uşă şi, văzîndu-l înconjurat de lume, făcu la iuţeală un bilet scris cu litere mari de tipar pe care i-l băgă sub nas. Radu contemplă hîrtia cu un aer stupid, părînd a nu înţelege din cauza celor ce auzea la telefon.

— Nici franceză, nici engleză, nici rusă, nici germană! se zbîrli el şi acoperi pîlnia telefonului cu palma: Fraţilor!... şi oftă adînc — daţi-mi o ţigară... dar nimeni nu părea să fumeze. Nu am decît... Cum... cum se cheamă limba aceea? întrebă el pe cei din jur.

— Italiană, şopti unul din tinerii eleganţi.

— Spaniolă.

— Esperanto... azvîrli Lucia şi deschise uşa să plece.

— Da, *nous avons été interrompus* [1], ţipă el în celălalt telefon. Uite, tovarăşe, ce vroiam să-ţi co... — şi iar, diabolic şi discret, apăsă pe clapă, lăsînd apoi aparatul deschis şi ţipînd în celălalt: Daneză, am numai un interpret de daneză... Luaţi un tînăr din delegaţia daneză, un danez care ştie englezeşte... interpretul nostru să traducă din romîneşte în daneză, iar danezul din daneză în... cum dracu' se cheamă limba aia? A, da, engleză... Lucia, nu ieşi, te implor, ai milă de mine, nu mă refuza! şi întinse o mînă înainte, ca un hipnotizator.

Dar frumoasa secretară, prea puţin predispusă la hipnoză, îi întoarse spatele şi trînti uşa după ea.

— Spune-i că ai vorbit cu directorul închisorii — gîfiia Radu către fata care-i vîrîse sub nas biletul — şi că nu se pot acorda interviuri nici măcar cu pungaşii de buzunare. Noi l-am invitat la festivalul tineretului — cînd om organiza un festival al pungaşilor, lui îi vom acorda *copyright* [2] un interviu cu un delapidator, cu un contrabandist de placheuri şi branţuri şi cu un cum dracu' se spune? *Kind, child, enfant...*

— Copil, şopti îndatoritor unul dintre tinerii eleganţi.

— Fir-ar a naibii, am uitat romîneasca! M-am zăpăcit la cap cu invazia asta... Da, un interviu cu un copil care şi-a răpit bunicii.

Tinerii, alegîndu-se cu semnăturile dorite, plecară în grabă pe uşi diferite.

---

[1] Am fost întrerupţi.
[2] În exclusivitate.

— Tovarăşa Doboş — stărui secretara vîrînd capul pe uşă — întreabă dacă mai are mult de aşteptat, că trebuie să-şi schimbe un pansament la dentist.

— Să aştepte ! strigă Radu, în vreme ce Lucia îşi şi trăsese îndărăt capul. Nu, nu, tovarăşe, nu cu dumneavoastră am vorbit. Da, vă ascult, dar ce să fac dacă nu mai am interpreţi de limba engleză...

În aceeşi clipă, uşa bubui, dată de perete, şi o arătare ciudată începu să înainteze spre mijlocul odăii.

## 2

Dumnezeu din ceruri ne este martor că nu vrem să ne batem joc de cusururile fizice ale vreuneia din făpturile marii sale grădini, deşi mulţi scriitori, de la Rabelais şi Swift pînă la Dickens şi Gogol, au făcut-o şi pe asta. În cazul de faţă însă, aspectul vieţuitoarei care pătrunsese în biroul lui Călimănescu avea — veţi vedea — o legătură indisolubilă cu Cortina de fier şi cu lupta pentru pace. Avem deci dreptul să-l pomenim, fiind un aspect fundamentat din punct de vedere ideologic.

Gesturile noului venit imitau mersul unui om. Era o creatură pirpirie, cu un cap enorm : o feţişoară modestă strivită de o uriaşă frunte boltită şi galbenă, părînd făcută din celuloid, ca o bilă de biliard care s-a învechit prin fumul cafenelelor. Joncţiunea cu corpul era asigurată printr-un gît subţire, evident transplantat de la un struţ. În acest gît se agita mereu ceva, probabil un sobol proaspăt înghiţit de struţ, zbătîndu-se să iasă afară — deşi în unele momente părea să fie vorba mai curînd de un măr al lui Adam, cultivat însă după metode miciuriniste şi ajuns la o mărime neobişnuită pentru orice fel de măr. Închipuiţi-vă una din antenele subţiri şi flexibile de radio care se fixează pe aripa sau parbrizul automobilelor, închipuiţi-vă că în vîrful acestei antene aţi înfige un pepene galben şi că automobilul de dedesubt ar goni cu arcurile stricate pe o şosea plină de gropi ; cam aşa se clătina celuloidicul pepene cerebral pe gîtul subţire al personajului. Dar asta aproape că nu se observa, atît de tare se bîţîia corpul în în-

tregime : părea că o cooperativă sanitară i-ar fi instalat nişte articulaţii de cauciuc şi de cîrpă şi că, neavînd la îndemînă articulaţii pe măsura lui, meseriaşii i-ar fi pus o garnitură ceva mai largă, cum se pune uneori la robinete. Păşind, omul îşi ridica genunchii pînă aproape de piept, iar laba piciorului, pînă să se aşeze pe pămînt, îşi schimba de vreo zece ori direcţia, plasîndu-se tocmai aşa cum nu te-ai fi aşteptat, şi de fiecare dată altfel. Paşii, extrem de mici, erau ajutaţi de energice mişcări din coate, cum fac atleţii la cursele de marş forţat şi, ca un sprinter care ar vrea să cîştige o fracţiune de secundă rupînd cu o mişcare a pieptului sfoara de sosire, tot astfel arătarea, bălăbănindu-se energic pe loc, tăia mereu cu vîrful nasului panglici imaginare.

Ca pentru compensaţie, la spatele acestui specimen pirpiriu înainta un fel de sobă de teracotă care, după o privire mai atentă, se vădea a fi un om masiv, învelit în haine cărămizii şi încununat de un fes.

Radu Călimănescu încremeni, sprîncenele lui scurte evadară de sub ochelari, înălţîndu-se pînă spre mijlocul frunţii. Toată energia care părea concentrată în făptura lui fugi deodată de parcă s-ar fi scurs în pămînt, aspectul lui sportiv se muie subit, îşi scoase ochelarii de baga, şi ochii lui mari şi teribili deveniră deodată nişte ochişori de copil, care clipeau speriaţi.

— *Yes,* tovarăşe — spuse el, învins, la telefon — au venit pe neaşteptate, *ich brauche einen Dolmetscher*[1], scuzaţi-mă, m-am *zăpăşit* cu atîtea limbi, *molto bene*[2], în *polovina ceasî*[3] un... cum dracu' se zice ?... un *traditore,* pardon... *traduttore.* Voiam să zic un trădător, ah, iar ! un traducător va fi la hotel... Cum aţi zis ? Bine, mi-am notat.

Fără să răsufle, trînti telefonul, goli o limonadă de lîngă el, goli a doua şi deodată se izbi cumplit peste frunte, exclamînd :

— Bohumir, am uitat de Bohumir ! Lucia, alo, Lucia !

Secretara se ivi, bănuitoare.

— Ce e ?

— Ce-i cu Bohumir ? E îngrozitor ! Ce facem cu Bohumir ? Care-i situaţia ?

— Bohumir ?

---

[1] *Îmi trebuie un tîlmaci.*
[2] *Foarte bine.*
[3] *Jumătate de ceas.*

— Da, Bohumir.

— Care Bohumir ?

— Bohumir ! Ce, există mai mulţi ?

— Nu ştiu de nici un Bohumir, zise fata. Care Bohumir ?

— Păi tot tu mă-ntrebi ? Credeam că ştii... Bohumir ! Uite, mi-am notat aicea : *Bohumir, de rezolvat urgent* — şi nu mai ţin minte cine e. Bohumir, Knijniak, Praha, Bratislava, Karel Capek, Brno... nu, nu, imposibil, nu mai ţin minte. Ce trebuia să notez acum ? A, da, interpret pentru trei americani veniţi pe neaşteptate, de unde să-l iau ? Dă-mi legătura cu Ministerul de Externe.

Între timp, arătarea galopantă terminase de străbătut cei cinci paşi de la uşă pînă în faţa biroului ocupat de Călimănescu ; în urma lui, zguduind podeaua, ca un transport de cărămizi descărcat dintr-o dată de un camionagiu neatent, omul cît o sobă de teracotă se prăbuşi într-un fotoliu masiv. Radu, politicos, i se adresă arătării pirpirii :

— *Proşe panem !* [1]

— *Danke schön !* răspunse pirpiriul şi continuă să vorbească nemţeşte : Daţi-mi voie : Hunter Hahl, trimis al lui „Der Stern"; cea mai mare revistă ilustrată germană.

— Mamazoglu Beioglu, gîfîi soba cu fes.

— *Well* — glăsui Radu, uitind că trebuia să vorbească nemţeşte — *come va* [2] *?*

— *Pericoloso sporgersi* [3], zise turcul şi începu deodată să rîdă.

Domnul meu — porni solemn Hunter Hahl — am fo fo fo... am fo fo fo... am fo fo fo... Se vede că numele lui şi al revistei se învăţase să le rostească integral, dar în rest limba i se comporta întocmai ca şi picioarele. Pronunţa cîteva cuvinte, apoi se ivea deodată o adîncitură pe undeva prin placa de patefon şi repeta de mai multe ori o înlănţuire de silabe : am fo-fo-fost... am fo-fo-fost... la Industria Bumbacului B şi am cu-cu-cu şi am cu-cu-cu şi am cu-cu-cu...

— Am cunoscut o fată minunată, îl ajută turcul, care după toate aparenţele nu mai ştia decît limba germană.

---

[1] *Vă rog, domnule.*
[2] *Cum merge ?*
[3] *E periculos să vă aplecaţi.*

Diafragma patefonului mai poţi s-o îmbrînceşti, dar domnul Hahl nu voia sau nu putea să se lase ajutat, nu renunţa la nici un cuvînt, oricît l-ar fi rostit altul.

— Am cu-cu-cu, am cu-cu-cu, am cu-cu-cu...

— Am cunoscut, repetă turcul.

— Aţi cunoscut ! explodă Radu.

— Am cu-cu-cu, am cu-cu-cu, am cunoscut o fată frumoasă. Am fo-fo-fo, am fo-fo-fo, am fo-fo-fo...

— Am fost ! exclamă turcul.

— Am fo-fo-fo, am fotografiat-o [1]. E mun-mun-mun, e mun-mun-mun...

— E muncitoare acolo !

În sfîrşit, domnul Hahl făcu rabat la acest cuvînt, dădu din cap înspre turc, mulţumindu-i astfel şi consimţind să nu mai rostească vorba pînă la capăt. Radu, care simţea că îi explodează ceva la ceafă, aruncă o privire ucigătoare spre secretara care nu-l ferise, însă Lucia se făcu nevăzută. Domnul Hahl voia să continue, dar se constată că amuţise complet : nu-i pria faptul că sărise peste un cuvînt fără să-l rostească pînă la capăt. Avea însă perseverenţă, nimic nu era pierdut, şi reîncepu :

— E mun-mun-mun, e mun-mun-mun, e mun-mun-mun...

— Ministerul de Externe, tovarăşul Lupescu, spuse sonor Lucia.

Călimănescu îşi puse ochelarii la loc, se scuză faţă de cei doi în limba portugheză şi începu să se tocmească pentru un interpret. Avea un aspect electric ; ochelarii lui, a căror ramă nu era îndoită după ureche, ci dreaptă, semănau cu un ştecăr de priză : deîndată ce înfigea ştecărul în grămada de păr sîrmos şi zburlit ce-i stătea în părţi, două beculeţe mici din fundul ochilor i se luminau, curentul electric începea să-i circule prin organism şi-i punea în mişcare un motoraş mic dar puternic, care funcţiona neîntrerupt şi cu mare energie. Vorbind la telefon, se agita pe scaun, semna hîrtii, care i se aduceau mereu, făcea semne amabile scuzîndu-se către cei doi vizitatori, chinuia biete bucăţele de chibrituri, răsfoia calendarul, parcă obsedat de gîndul ca nu cumva să treacă anul înainte ca el să-şi fi terminat convorbirea telefonică, se juca mereu cu un tampon care nu părea să aibă alt scop şi, deodată, ascultînd te-

---

[1] *Desigur, bîlbîiala în nemţeşte a sunat puţin diferit. Sper că cititorii îmi vor fi recunoscători de a-i fi scutit de textul original.*

lefonul, începu — spre mirarea celor doi străini, de care uitase — să-şi muşte cu putere braţul stîng, mai precis : mîneca scurtă a cămăşii de vară. Ca şi cum toate astea n-ar fi fost de ajuns, ghemul acesta de sîrme electrice părea serios influenţat de oaspetele dezarticulat din faţa lui : într-adevăr, începu să se bîlbîie la telefon, întocmai ca domnul Hahl. Căci Radu Călimănescu devenise în ultimele zile un om eminamente nervos şi energetic, părea a se hrăni nu ca orice om, cu glutacid şi vitamina $B_1$ fortissimum, ci cu jar.

Acum, dacă Radu împrumutase de la domnul Hahl vorbirea în rate, acesta, în schimb, lua de zor chibriturile rupte de Radu şi le dădea foc, azvîrlindu-le într-o scrumieră adîncă. Călimănescu, vorbind la telefon — acum cerea interpreţi unui institut oarecare — stingea chibriturile, fără să-şi dea seama, şi, fiindcă erau rupte, se frigea cu fiecare, tresărea şi apoi se bîlbîia mai departe.

Turcul, ajuns la capătul răbdării, se sculă energic, închise cu un gest amabil, dar autoritar, telefonul şi spuse în nemţeşte :

— Alah să vă aibă în pază... scuzaţi-ne că vă întrerupem. Vrem să vă expunem chestiunea care ne aduce.

— Dar re-re repede vă rog. Vin nişte a... a... a... americani şi trebuie să caut *traditore* pentru ei. Nu mai există nici unul la minister, la ziare — nicăieri.

— Repede. Ştiţi, domnul Hahl socoate că se cam exagerează pe chestiunea reînarmărilor vest-germane. Dumneavoastră prezentaţi Germania occidentală şi pe Adenauer ca şi cînd ar trăi sub obsesia revanşei şi războiului.

— Dacă există un Alah în ceruri — izbucni ca din mitralieră Radu — vă rog, veniţi la chestie !

— De fapt, refegermanii sînt oameni de viaţă. Domnul Hahl, de pildă — aici matahala teracotică începu să rîdă, foindu-se, ca şi cum l-ar fi gîdilat ceva — e un mare crai. El a cunoscut...

— A cu-cunoscut o muncitoare la Industria Bumbacului B, explodă Radu. Mi-aţi spus adineaurea.

— Păi asta e : vrea s-o mai vadă, s-o invite la el, la hotel...

Radu îşi ridică în sus sprîncenele zburlite, se ridică de la birou, deschise uşa, strigă către Lucia : „Să nu intre nimeni, oricine-ar fi", sări îndărăt la birou, desfăcu contactul la telefoane şi spuse :

— Vă ofer exact trei minute. Aici nu-i agenţie care să trimită girls-uri la domiciliu, pe baza unei chemări telefonice. Aici e biroul de interpreţi al Festivalului. Prostituţia nu mai există la noi în ţară. Cu ce altceva vă putem servi ?

— N-aţi înţeles, zise turcul. Aici e o chestiune politică. Cortina de fier ! Am cerut interpretului nostru să organizeze întîlnirea, şi a refuzat. De cinci ori i-am amintit de Maria şi de cinci ori s-a posomorît şi a schimbat vorba. Aici miroase a fier şi a Cortină, aici miroase, scuzaţi-ne, domnule comunist, a teroare, a tiranie. De ce o fată drăguţă nu s-ar putea lăsa curtată de un străin ?

Radu privi spre Don Juanul care vibra intens din toate încheieturile.

— Cine ştie, poate că fetei nu i-a plăcut domnul Hahl.

— Ba l-a plăcut foarte mult, stăruia turcul, iar Hahl, apucat de frenezie, încercă să se spînzure ; abia după o clipă Radu îşi dădu seama că omul, de fapt, încerca să-şi aranjeze nodul de la cravată peste nodul lui Adam.

— M-a... m-a... m-a plăcut, confirmă încîntat Hahl. De la pri... de la pri... de la pri...

— De la prima vedere !

— De la pri, de la pri, de la privirea pe care mi... mi... mi...

— Mi-a aruncat-o.

— Mi... mi... minute în şir mi... mi... mi... mi-a aruncat-o, pînă la, pînă la mî... mî... mî... mîna pe care mi... mi... mi-a întins-o...

Un soi de sos negru de măsline umezea ochişorii domnului Hahl, cravata îi juca pe nodul lui Adam, iar Radu avea o poftă grozavă să-l deşurubeze în piesele demontabile de origine, să le inventarieze, să le greseze bine, să le ambaleze cu grijă în talaş şi să le trimită îndărăt şi de urgenţă revistei „Der Stern". Tocmai faptul că astfel de dorinţe simple şi omeneşti îi rămîneau mereu nesatisfăcute îl făcea să fie atît de nervos.

— Domnilor — zise el apăsat — vă repet că biroul de interpreţi nu poate organiza astfel de întîlniri. Înţeleg perfect faptul că domnul Hahl e un om de lume şi regret amarnic că nu pot să-l satisfac.

Hahl se supără deodată, chemă turcul în ajutor, ca să se scoale după scaun, şi începu să ţipe piţigăiat :

— Am fost îngropat sub bom... bom... bom... bombardament în timpul războiului și am suferit un șoc... șoc... șoc nervos, dar dansez bine, con-con conversez, nu-s de le... le... le... le... le...

— Lemn !

— Legat !

— Leopard !

— ...de le... le... pădat, am o... o... biecte care pot interesa și sînt convins că toate ba... ba... ricrele astea sînt politice.

— Desigur ! întări turcul. Cînd ghiaurii plecau pe vremuri în războaie, puneau centură de fier, pentru castitate. Azi tehnica a progresat, în războiul rece se pune o întreagă cortină de fier !

— O să scriu ! amenință Hahl care, după toate semnele, știa să pronunțe aceste cuvinte fără a se bîlbîi și le repeta în mod liber consimțit : o să scriu, o să scriu, o să scriu !

Atunci — în sfîrșit ! — intră scăparea, salvarea, ajutorul mult așteptat, Lucia.

— Tovarășa Doboș zice că nu mai poate să aștepte !

În clipa următoare, o fată cu un aer de copil necăjit, ținîndu-se de falcă, năvăli pe ușă, gemînd zgomotos :

— Mă ții de cinci ore — bîzîi ea — nu mă lași să-mi schimb pansamentul la măsea, rușine să-ți fie, *be ashamed of yourself ; what sort of gentleman are you ?* [1]

Domnul Hahl cunoștea engleza, cavalerismul său fusese ciupit la partea simțitoare, iar Radu, cu gesturi pînă la cer, explica galant că o domnișoară nu poate fi lăsată să aștepte. Puse telefoanele la loc, în vreme ce domnul Hahl, pornit într-un galop lejer, începuse să străbată cei cinci pași ce-l despărțeau de ușă.

— Eu — strigă Radu în urma lui — dacă aș fi fost îngropat sub un bombardament, aș fi rămas toată viața mea un luptător pentru pace. Dumneata însă... înarmările... „Der Stern"... *Hier ist der Hund begraben* [2]... dar nu e treaba mea să mă amestec... fii sănătos... și apoi mormăi, de neînțeles : Ia-ți soba și umblă !

---

[1] Să-ți fie rușine ; ce fel de gentleman ești ?
[2] Aici e îngropat cîinele, în sens de : aici e buba, acesta-i răul.

## CAPITOLUL AL CINCILEA, ÎN CARE CĂLIMĂNESCU CAPĂTĂ CEEA CE DOREA, IAR TOVARĂŞA DOBOŞ ÎŞI PIERDE RĂBDAREA

— Şapte, strigă Pettighouse.

— Abia cinci, răspunse calm şi obiectiv maiorul.

Clawhead nu participa la numărătoare. Tolănit pe pernele maşinii, examina grupurile masive de clădiri ale Casei Scînteii : din pricina mersului lin al limuzinei, părea că însăşi casa uriaşă se mişcă, se învîrteşte uşor, cu turnuri cu tot, ca să poată fi admirată din toate părţile, ca la expoziţie. În stînga se zărea un lac, cu inevitabilele bărci cu pînze. Era linişte, nu se auzea decît şuierul uşor al firelor de troleibuz.

Totul i se părea potrivit anume ca să-i impresioneze pe vizitatori : şi clădirea (altfel de ce ar fi ales ei unei fabrici o formă artistică ?), şi liniştea, şi lacul. Pe marginile şi prin mijlocul şoselei, un stîlp după altul defilau repede prin faţa lui şi fiecare era împodobit cu cinci drapele — aluzie la faptul că cele cinci puteri ar trebui să se întîlnească pentru tratative paşnice. Deci aici, stîlpii, totul — pînă şi liniştea — era propagandă. Clar, evident. Era totuşi mirat că vede drapelul american ; încercă din mersul maşinii să-i numere stelele, poate că nu erau în număr reglementar.

Îl privi atent pe şoferul regimului democrat-popular, un flăcău negricios, cu o frizură îngrijită ; şuiera uşor printre dinţi şi conducea maşina comod, cu un cot sprijinit pe geamul deschis ;

avea unghii lungi și purta două inele. Clawhead simțea că toate acestea trebuie să aibă o semnificație specială, pe care nu putea s-o pătrundă chiar de la început. Apoi descoperi că șoferul are pe ceafă un coș înconjurat cu pomadă argintie.

Pe măsură ce se apropiau de centru, șoseaua era mai animată. Pe trotuare, mulți tineri, la vederea mașinii cu emblema Festivalului, își fluturau baticurile. Dashaway, maiorul, care se așezase în față, stătea țeapăn ca de obicei. Nu-și întorcea capul nici în dreapta, nici în stînga, refuzînd să favorizeze vreuna din părți.

— Șaisprezece, rosti calm maiorul.

— Ba cel puțin douăzeci și două, răspunse prompt Pettighouse.

— Exagerezi, spuse maiorul printre dinți cu aceeași voce calmă și monotonă. Trebuie să te înveți să respecți adevărul. Au fost maximum optsprezece.

Străzile, stîlpii, pomii, tramvaiele gemeau sub greutatea ghirlandelor de flori, drapele, fotografii. Era în oraș multă verdeață.

— Cînd am vorbit adineaurea, erau douăzeci și două, iar acum sînt treizeci și unu ! reluă Pettighouse obsedat. Chiar așa, acesta e cuvîntul. Uite pila asta de unghii : unde găsești seismograf mai bun ? Chiar așa, seismograf, acesta e cuvîntul. De douăzeci și două de ori mă înțepasem în deget cu ea. Deci, erau minimum douăzeci și două de hopuri mari. Acesta este cuvîntul : hopuri mari.

— Fie, cedă deodată maiorul, mărinimos. Fapt e că au drumuri proaste. Acesta e primul lucru ce te impresionează aici.

Mașina încetini o clipă din pricina unei hore încinse de-a latul drumului, apoi, suplă, își reluă repede drumul, frînînd ușor în fața hotelului.

Maiorul își puse haina, în timp ce șoferul și un portar, ajutați cu uriașă stăruință de către Clawhead, scoteau valizele din mașină.

Rotofeiul Pettighouse coborî cît putea de sprinten, hotărît să-și dezmorțească picioarele. Brusc, figura lui de cauciuc se încreți atît de tare, încît Clawhead bănui pentru o clipă că l-a atins iar adierea salamului din valiză. Urmări direcția în care se holbau ochii lui Petti. Asaltat de mulțime, un negru în haine cadrilate — un negru foarte negru — dădea de zor autografe. Rîdea cu gura pînă la urechi, dezvăluind o dantură gigantică, imaculată și strălucitoare ca zăpada la soare. Un copil blond, cu o cravată roșie,

comunistă, îi întinse două carnețele, iar negrul îl luă în brațe, ba, mai mult, își trecu mîna peste obrazul lui trandafiriu. Un bărbat alb, apoi o femeie albă sărutară negrul pe obraz. Lumea din jur părea că nu s-a sesizat.

Pettighouse încremenise. Maiorul se strîmbă și îl împinse spre ușa hotelului.

— Lasă — rosti Dashaway cu un calm glacial — o să arătăm noi ce se ascunde sub fațada asta poleită.

Ducînd o valiză, șoferul intră în hotel urmat de Clawhead, care îi privea ca hipnotizat coșul de pe ceafă.

## 2

— Cum ? țipă Radu la telefon. Au pornit spre hotel acum trei sferturi de oră ? Nu-i nimic — vocea îi era cam stinsă — or să se spele, or să mănînce, că e ora mesei, și pînă atunci găsesc eu interpret... Da, tovarășe, e adevărat, promisesem, dar pro... și închise telefonul.

I se făcuse foame dintr-o dată, nu știa unde să mai caute un interpret, era hărțuit și mai avea pe cap și pe această necunoscută Doboș, care de dimineață tot stăruia să fie primită — pisăloaga. Fata, de parcă ar fi presimțit ce-o așteaptă, se făcuse mică pe fotoliu, cu mîna la falcă.

— Îmi pare bine de cunoștință ! spuse el pe tonul cu care mustri un cățeluș care nu s-a cerut afară. Iertați-mă că v-am făcut să așteptați... Cu ce vă pot fi de folos, tovarășa Cremșnit ?

— Mă numesc Doboș !

Tocmai cînd să izbucnească explozia, apăru mereu salvatoarea Lucia.

— Ați vrut să mă rugați ceva... spuse ea îmbietor.

— Ah, Lucia, nu-mi trezi... asta, speranțe, nădejdi... că îngenunchez acum în fața ta !

— Ce vorbă am avut de dimineață ?

— Dimineață — răspunse el ascultător — ți-am dat un pachet de „Mărășești" și ți-am spus : Lucia dragă, pot să te implor, pot să plîng, orice aș face să nu te lași înduioșată și să nu-mi

dai pînă la plecare mai mult de patru ţigări. Dar am greşit: nu-mi trebuia postul ăsta mare tocmai în săptămîna patimilor, cînd am toţi nebunii pe cap. Te tot rog şi te faci că nu înţelegi.

Lucia începu să rîdă :

— O să căpătaţi şi pe a cincea, dar numai datorită tovarăşei Doboş. Nu vreau să fiţi nervos cu ea.

Spunînd acestea, îşi desprinse mîinile de la spate şi îi întinse şefului ei — cum ai da bomboane de miere unui urs la grădina zoologică — ţigară şi brichetă.

— Fără nervi! Mai am rezerve... fata aşteaptă de dimineaţă... pansamentul... dentistul... — şi secretara se făcu nevăzută.

Radu aproape că lăcrima de plăcere şi, pufăind fericit, exclamă cu cele mai bune intenţii :

— Ah, vă mulţumesc din adîncul sufletului, tovarăşă... cum vă spune ? Nu mai puteam...

Fata se încruntă de parcă ar fi trecut-o nişte junghiuri suplimentare.

— În ce limbă să vă informez că mă cheamă Doboş, tovarăşe Radu Călimănescu ? Aş putea şi eu să vă spun Radu de la Afumaţi, dar găsesc procedeul nedemn.

Radu era atît de fericit sorbind din mărăşească, încît nu ridică vocea, nici măcar nu se uită la fată — de altminteri jumătate din faţa acesteia era acoperită — şi gînguri :

— Aveţi un nume dulce, tovarăşă Doboş, un nume de prăjitură. Violeta, nu ?

— Amandina — zise ea, scrîşnind batjocoritoare — chiar şi cataif, dacă vă face plăcere. Tovarăşe Călimănescu, într-un ceas rău organizaţia de U.T.M. de la Medicină m-a trimis aici, la dumneavoastră. M-a trimis ca interpretă de limba engleză.

— Interpretă de limba engleză, toarse Radu fumînd pe deplin împăcat cu lumea exterioară. Interpre... — şi deodată sări în picioare. Păi bine, dragă fată, de ce nu spui un cuvînt ? De dimineaţă mă zbucium să găsesc un interpret de limba engleză. De ce n-ai venit să-mi spui ?

— Păi...

— Nici o scuză! Au şi sosit la aeroport... Trei, Doamne, şi toţi trei, şi nimeni nu i-a primit! Un cuvînt dacă-mi spuneai...

— I-a primit cineva, am fost chiar eu acolo...

— Cum adică, ai fost ? N-a rupt pielea Lucia după mine, din sfert în sfert de oră, că aştepţi în anticameră ?...

— Mi-a spus : Las' că aşa zice el că te primeşte imediat. Du-te, dragă, şi schimbă-ţi pansamentul. Timp berechet ! Dar a telefonat organizaţia să mă duc după ei la aeroport, l-am prins doar pe unul, numai că...

— Numai că ce ? întrebă Radu, brusc îngrijorat.

— Organizaţia mi-a spus că-s progresişti... aşa am înţeles la telefon... P-ormă abia mi-am dat seama : era unul ca apucat, avea o valiză pe care o strîngea desperat în mînă şi se uita în jur cu un aer de parcă ar fi fost înconjurat de pieile roşii...

Radu se întoarse spre fată, dar privea undeva deasupra capului ei :

— Tovarăşă... Doboş, nu te supăra, o să-ţi căutăm altă misiune.

— Nu înţeleg.

— Uite, eu sînt sincer. Eşti prea tînără, n-ai destulă experienţă.

Geta Doboş îşi dezlipi mîna de la falcă — uitase de durere — buzele îi tremurară de necaz :

— Ei, asta-i ! De unde mă cunoşti dumneata ? Dar cîţi ani ai dumneata la urma-urmei ? Ştii că eşti bine ! ?

Radu sună.

— Lucia, o ţigară, ca să rămîn calm.

— Şi ce-i răsfăţul ăsta — se repezi Doboş, ridicîndu-şi pumnii oratoric cu atîta energie, încît Radu rămase încremenit — fii bărbat ! Ai zis că nu mai fumezi ? rabdă ! Te enervezi prea rău ? Nu-i nimic, enervează-te, să te vedem ! Las' că nu mă sperii pe mine !...

Radu îşi aprinse ţigara şi spuse demn :

— Hai, dragă Doboş, să lăsăm fleacurile astea. Îi conduci deocamdată pe americani — iar cînd găsim un interpret de profesie, o să-l schimbăm cu tine. Asta-i totuşi o meserie care cere calificare, în orice ţară. E-n regulă, la revedere.

— Ciudat om mai eşti, rîse fata. În prima clipă zici că-s nu ştiu cum şi-n secunda următoare mă trimiţi să le ţin companie. Nu-mi spui nici un cuvînt, să ştiu şi eu ce am de făcut ?

— Păi... eşti interpretă pînă îţi trimit om în loc.

— Bine, dar la ei acolo se fac cursuri pentru chestia asta.

— Ce curs mai vrei ?

— Nu zău, serios; fă o excepţie, dă-mi cîteva sfaturi, chiar dacă nu se obişnuieşte. Poate ceva politic.

— Păi, ştii şi dumneata... Ce politică ? Adevărul.

Radu se mai gîndi o clipă şi adăugă :

— Oamenii ăştia sînt foarte diferiţi. Unii sînt normali, alţii sînt în stare să se repeadă la dumneata ca nişte gangsteri şi să te întrebe iute, ca să te zăpăcească (şi Radu o întrebă răstit în englezeşte) : „Unde ai ascuns bomba ? De la ce vîrstă eşti în slujba spionajului ruso-japonez ? Ce-aţi făcut cu bunicul lui Napoleon ?"

Fata nu apucase să răspundă la nici una dintre aceste cumplite întrebări, cînd Călimănescu începu să rîdă pocăit :

— Eşti cumsecade — zise el — vrei să lucrezi, să ne ajuţi; asta e principalul, şi biroul Festivalului îţi mulţumeşte. Mergi sănătoasă. Ai obosit ? Poate vrei o limonadă ?

O întrebase cu toată bunăvoinţa, părîndu-i rău că a cam repezit-o la început, dar Doboş crezu că aci se ascunde o nouă aluzie la tinereţea ei.

— Nu, mulţumesc — zise ea cu un aer important — aş prefera un coniac şi vreo ţigară, că mi s-au terminat.

Servită cu cele cerute, se căzni să nu tuşească. Dar arsura alcoolului şi fumul cu care nu era obişnuită o năpădiră pînă la urmă. Fără un cuvînt, scuturîndu-şi umerii, căutînd, cu mîna la falcă, să mai astupe ceva din tusea insistentă, Doboş dădu din cap în semn de rămas bun, gata să plece.

— Ei — zise el distrat — văd că ţi-ai refăcut forţele. La revedere... adică nu, stai să vedem şi cum arăţi, dacă eşti prezentabilă.

Spre ruşinea noastră, trebuie să mărturisim că omul electric Radu Călimănescu, în vîrstă de 27 de ani, era atît de aglomerat de muncă şi atît de pasionat ba de treburile Festivalului, ba de vreo campanie, încît rar îşi folosea ochelarii pentru a studia aspectul personajelor diferite care intrau în biroul său. Luciei îi făcea complimente numai ca să capete cîte o ţigară în plus, dar cînd fata fusese repartizată la el, se ştia că aici nu-i în primejdie de a fi plictisită. De aspect sportiv, înalt şi cu trăsături voluntare, cu nişte sprîncene care îi dansau pe faţă, zbîrlite ca blana pisicilor pe care le mîngîiase cîndva Edison descoperind electricitatea, personajul nostru trecuse de vîrsta dintre 14 şi 23 de ani;

cînd tinerele exemplare bărbătești obișnuiesc să se îndrăgostească în fiecare trimestru și privesc la fete cu o atenție de care, din păcate, nu se bucură în egală măsură manualele școlare. Acum, la 27 de ani, Radu se credea trecut prin toate și de mult imun la dragoste. E o stare foarte periculoasă, căci omul nu e prevenit; e ca un bolnav de hipertensiune care, neștiind că e bolnav, face cine știe ce efort și se pomenește dintr-o dată paralizat.

Acum, fiind nevoit din motive de strictă datorie să privească la Doboș, tînărul om rămase deodată paralizat complet — cei cu tensiune măcar paralizează numai pe jumătate — și lipsit de harul vorbirii.

3

Fusese de-ajuns o singură privire, și întregul neam femeiesc era răzbunat pentru toți anii în care Radu nu se gîndise decît la sport, învățătură și activitate obștească : dintr-o dată, omul acesta energic și electric devenise moale și apatic ca vitele acelea care, intrate la abator, sînt pocnite în mirul frunții înainte de a li se înfige cîrligul în gușă.

Am stat apoi de vorbă cu el și — știind că acest roman va fi urmărit și de o serie de cititoare — am încercat să aflu dacă Doboș purta o fustă cloș sau jupon, dacă avea o rochie simetrică sau nu, strînsă pe corp sau lejeră, imprimeu sau poate de mătase albă ; spune-mi, dragă, dar ce fel de bluză ? roz pal ? vernil ? galben deschis cu striuri negre ? avea vreun cîrlionț pe frunte sau bucle aduse îndărătul urechii, purta sandale romane sau pantofiori-cui ? În sfîrșit, am căutat să dau toate amănuntele asupra cărora ființe de vîrstă și nivel ideologic din cel mai diferit pot conversa ceasuri la rînd. Dar nenorocitul era incapabil să-și mai amintească asemenea detalii.

Era și ceva de prunc în făptura ei, dădea impresia că ar mirosi a lapte și pudră pentru sugari, dar era un prunc curat, strălucitor și triumfător, privind lumea cu niște ochi mari, mirați, dea-

supra cărora călătoreau pe o frunte albă două sprîncene la fel de mirate, arcuite mult deasupra ochilor. Scoateţi-vă pălăria oriunde întîlniţi această mirare curată şi radioasă, căci fără ea nu există bucuria de a trăi, iar acela care a pierdut puterea de a se minuna în faţa spectacolului pe care i-l oferă lumea, acela care nu mai poate fi mirat, încîntat, curios, acela în loc de inimă are o brichetă ruginită — nu poţi să aprinzi nimic cu ea. Căţelul care, cu ochi strălucitori şi urechi ciulite, îşi înclină capul într-o parte a mirare, s-o ştiţi de la mine că e un căţel inteligent şi cu simţul umorului ; savantul care se întreabă de ce vîrtejurile pe care le formează linguriţa în ceai sînt aşa şi nu altminteri, ţăranul ce păşeşte prima oară intr-o expoziţie de pictură, sau într-o uzină, exploratorul, inovatorul — toţi, prin uimirea lor, sînt tineri, au suflet şi cap.

Radu Călimănescu nu s-a gîndit atunci la lucrurile astea, sau mai precis nu s-a mai gîndit la nimic. Îi făcea rău să se uite la Doboş. Fata, simţind că graniţele unei examinări în interes de serviciu au fost de mult depăşite, îşi duse din nou mîna la falcă. Unele fete drăguţe se simt de obicei măgulite cînd văd că micile buclişoare pe care şi le-au răsucit cu migală în faţa oglinzii, panglicuţele, bluzişoarele şi toate celelalte sfîrşesc prin a juca rolul unui par care pocneşte în moalele capului pe cîte un tînăr pînă atunci foarte sigur de sine, şi devenit dintr-o dată năuc şi fără grai. Doboş însă nu era ceea ce se numeşte o fată drăguţă. Era frumoasă, ba încă într-atîta, încît putea să-şi permită a fi pur şi simplu jignită de orice amintea de frumuseţea ei. La examene, pe care le lua cu brio, colegele ei îi spuneau : „Te cred, l-ai dat gata pe profesor" ; orice ar fi făcut şi oricît ar fi muncit, lumea zicea că totul nu se datoreşte decît frumuseţii. De aceea, Doboş afecta un aer bărbătesc, energic şi rece, o camaraderie calmă, dorea cu tot dinadinsul recunoaşterea facultăţilor intelectuale, a faptului că nu-i vorba de o „gîscă".

Cum însă avea şi ceva de copil — în şcoală fetele o porecliseră Bonţoflică — încercările ei de a vorbi băieţeşte, din colţul gurii, de a privi oamenii pieziş şi de a face gesturi energice cu braţele şi cu pumnii nu prea reuşeau. Acum, era mulţumită că a găsit o scuză faţă de ea însăşi, ca să fumeze energic şi să bea plină de autoritate, cînd Radu, recăpătîndu-şi în sfîrşit darul vorbirii, îi scoase ţigara dintre degete

— Nu-i sănătos sportul ăsta... nu e genul dumneavoastră! Şi nu mai beţi, zău, e păcat. Ameţeşte.

— Măseaua, zise Bonţoflică, strîmbîndu-şi cu energie obrăjorul sting.

— Vă dau eu un antinevralgic. Vorbesc cu un prieten dentist şi vă primeşte imediat...

— În sfîrşit, o să mă descurc eu — şi dădu să plece.

Radu scoase un sunet nearticulat, înghiţi un fel de găluşcă nevăzută şi, în sfîrşit, îşi recăpătă darul vorbirii.

— Ar fi bine... mă-nţelegeţi... să-mi daţi în fiecare zi raport.

Bonţoflică îl privi bănuitoare. Nu cumva şi ăsta vrea să-i facă curte?

— Zilnic? Aşa se obişnuieşte? şi încercă zadarnic să-şi încrunte fruntea albă.

— Hm... adică da, în cazuri excepţionale. Aveţi o misiune grea.

Bonţoflică îl cîntări cu o privire pe care şi-o voia bărbătească şi ieşi din odaie.

Radu apăsă pe buton:

— Lucia, ţigările. Toate! Şi un piramidon, şi un veropirin, şi un valin, şi un antinevralgic, şi o aspirină, şi o cafea neagră — sînt turtit, şi ceva pentru astenie, slăbiciuni, ameţeală, greutate la respiraţie, depresiune, nevroză cardiacă, puls accelerat, nelinişte, răcori, friguri, călduri — nu ştiu ce s-a întîmplat cu mine...

Ca şi cum s-ar fi înţeles între ele, două telefoane începură să sune în acelaşi timp. Ora prînzului trecuse. O uşă care nu răspundea la secretară fu trîntită de perete, înăuntru începură să pătrundă tot felul de oameni care vorbeau în toate limbile pămîntului.

— *Et un peu de palpitations... le coeur*[1]... — spuse cu glas stins muribundul.

---

[1] Şi, un pic, palpitaţii... inima...

## CAPITOLUL AL ŞASELEA, ÎN CARE DOMNUL JONATHAN JONES ROSTEŞTE MAI MULTE CONDAMNĂRI LA MOARTE, IAR J.B.C. ESTE RĂSTIGNIT

— Trebuie să ştii cînd să te vinzi şi cînd nu, spuse domnul Jonathan Jones. Acum, crede-mă, n-am nici o poftă să mă vînd, ba chiar m-aş cumpăra îndărăt. Ce zici ?

Interlocutorul domnului Jones nu răspunse nimic. De altminteri, nici nu putea să răspundă, pentru că domnul Jones nu stătea de vorbă cu altcineva decît cu propriul său pahar de gin.

— Ca să te pedepsesc pentru tăcerea ta, o să te înghit ! hotărî domnul Jones.

Era un om de cuvînt. Îl înghiţi. Curînd însă, remuşcările şi mai ales singurătatea începură să-i maseze conştiinţa. Gest solemn către chelner : încă !

Noul sosit semăna uimitor cu fratele său, aşa cum arătase acesta înainte de a începe discuţia cu domnul Jones.

— Vezi, dragă — îi explică mister Jonathan — viaţa voastră se desfăşoară de-a-ndoaselea faţă de cea a unui om. Nu ? Omul se naşte mic şi se măreşte din ce în ce ; voi însă, dragul meu amic, apăreţi pe lume plini şi, treptat, vă goliţi... Uite, chiar acum observ că n-a rămas din tine decît jumătate. Dar oare fiecare om se măreşte de-a lungul vieţii sale ? Ce zici ?

Paharul de gin păstră tăcere, o tăcere care avea să-l coste viaţa : fu golit pînă la fund. Barul hotelului era înţesat de ziarişti din toată lumea : domnul Jonathan Jones, care era, fără în-

doială, cel mai celebru dintre ei, recunoscuse pe Chiţi Puşu, corespondentul japonez al agenţiei „Aşaşi Nuibun"; pe Tintolletto, Altenspiegel, o serie de francezi, o sobă cu fes pe care parcă o mai văzuse undeva, iar după trapul mărunt al unuia de alături, pe care nu putea să-l zărească decît de la spate, Jones ghici că-i vorba de herr Hunter Hahl, răpitorul tuturor inimilor feminine de pe cinci continente, unul din biografii lui Adenauer, Harry Piel şi Rommel. Jones îi privea pe toţi cu ochi absenţi, găsind că paharul este în felul lui mult mai sincer şi mai cinstit. Cîteva milioane de cititori americani, care erau obişnuiţi să contemple zilnic una şi aceeaşi poză a domnului Jonathan Jones, cu o faţă energică, spirituală şi serioasă, subliniată de un papion sobru şi înconjurată de un articol ceva mai puţin sobru, ar fi fost miraţi să-l vadă pe celebrul ziarist în cămaşă, cu gulerul desfăcut şi fără urmă de atitudine energică.

— Nu-mi place jazul lor, spunea domnul Jones paharului următor. Ajutor! E dulceag, un jaz ruşinat, fad, aminteşte de briantina şi colonia frizeriilor ieftine. N-am găsit aici vreo ţigară care să-mi placă. Au băuturi bune, dar eu m-am obişnuit cu ginul. Presa lor vorbeşte numai despre o zecime din subiectele care m-ar interesa. Ce zici, taci?

— Nu mai vreau să tac, îi răspunse paharul. Poţi să mă înghiţi dacă vrei, dragă Joe, dar e fapt că oamenii ăştia îşi fabrică o existenţă de nu ştiu cîte ori mai sănătoasă decît a noastră. E adevărat tot ce ai spus despre jazul lor, dar ei nu-s războinici. Tu ştii, Joe, ce înseamnă pacea... Ţigări? Vor învăţa să fabrice...

— Unde dai şi unde crapă, ce au a face muzica şi războiul, mormăi domnul Jones către paharul de gin. Nici măcar nu ştiu dacă ai vorbit tu sau a fost conştiinţa mea. S-ar putea să fie şi una şi alta, pentru că deseori conştiinţa mea are obiceiul să se piardă în pahar. Vezi, presa lor nu face asta niciodată. Îşi fereşte conştiinţa de umezeală. Taci, ai?... Te condamn la moarte prin înghiţire.

Tocmai cînd executa sentinţa, domnul Jones zări trei figuri pe care, din cauza decorului neobişnuit, nu le putea repera. Să le fi văzut într-un film de epocă reprezentînd pe cei trei muşchetari? Dar omuleţul acela mic, rotofei şi cu coşuri nu semăna a Porthos. Un altul amintea de un colonel britanic din Royal Air Force, care şi-a lăsat mustaţa pe oală; în sfîrşit, era pe acolo şi un nas zig-

zagat că o ciudată antenă, urmată îndeaproape de aparatul de recepție, o fată cu ochelari negri, octogonali. Părea un gangster, dar nu unul din aceia înclinați la găinării, ci un gangster serios și respectabil, pe care se poate pune bază.

— J.B.C. !

Fără voie, domnul Jones rostise cam tare celebrele inițiale. Domnul Clawhead, domnul Dashaway, domnul Pettighouse — pe care cititorii noștri i-au recunoscut, desigur — se repeziră imediat cu miinile întinse spre marele Jonathan Jones : Hello ! Ho ! Hi !

— Șefule ! exclamă încîntat domnul Pettighouse — hai să mergem împreună. Pretutindeni ! Spate la spate, acoperim cele patru puncte cardinale, ne croim drum printre băștinași !

Domnul Jones făcu un gest mare și larg, semănînd a binecuvîntare : cei trei, emoționați, erau să-și plece capetele, cînd văzură că semnul pontifical servise drept start chelnerului. Un pahar nou poposise pe masă.

— V-ați instalat ? Deși domnul Jones se uita stăruitor la pahar, era evident că întrebarea lui fusese adresată celor trei proaspăt sosiți.

— Ferestre spre curtea interioară, mormăi domnul Dashaway. Dulapuri cam mici. Ioc televizor. Bucătărie internațională. N-am avut de ales.

— Ba să-ți spun drept — îl contrazise domnul James B. — venisem atît de resemnat la mizerie, încît tot ce mi-au oferit făcea parcă parte din garnitura unui împărat. În camera mea există trei scaune, un fotoliu, un pat în stare destul de bună, un dulap acceptabil, o noptieră de fag, un covor persan, iar alături o baie care...

— James — îi zise domnul Jonathan — dragul meu, dumneata ai lucrat cumva vreodată într-o comisie de inventariere ? Ai vreun socru care posedă un magazin de mobile ?

James B. schiță din buze o mișcare ciudată ; semăna cu contractarea facială a cimpanzeului căruia Darwin îi aplicase pe fălci doi poli electrici pentru a dovedi originea rîsului. Dar era mult de cînd domnul Jones studiase poza, și acum nu putea să-și amintească unde a mai zărit figura asta. Se simțea singur ; acasă, n-ar fi stat de vorbă cu aceste condeie cam suspecte, dar acum îi era dor de țară. J.B.C., ca un voiajor comercial care vrea să facă schimb de articole cu un coleg mai bogat, nădăjduia să-i plaseze ilustrului său coleg cîteva idei pentru îndrumarea creierelor mijlo-

cii şi să capete în schimb o firimitură cerebrală de-a marelui Jonathan Jones, măcar pentru un început de articol. Se aşeză în grabă. Dashaway şi Pettighouse se agitau să facă rost de scaune, în vreme ce J.B.C., cu perseverenţa caracteristică geniilor, îşi urmă ideea :

— În baie există un lavabou cu cristal, o cadă de faianţă cu apă caldă şi rece, un w.c., duş-telefon, săpun, prosoape, un preş de cauciuc...

— Domnule Clawhead — interveni Jones — nu ţi-e frică să nu-ţi fur tot materialul viitorului dumitale reportaj ?

— Fură-l ! zise încîntat James B. Stai să vezi. Ţi-am făcut inventarul ca să-ţi dai seama ce perfect seamănă totul a cameră de hotel cu baie.

Pentru prima oară Joe Jones păru captivat de cele povestite de tenebrosul său coleg.

— E interesant, zise el. Am avut întotdeauna o slăbiciune pentru oamenii scrîntiţi. Te rog să continui.

— Asta e, zise Clawhead. Asta mă supără. E ca un hotel adevărat. Seamănă perfect. Dacă n-aş fi în Romînia, aş jura că-i un hotel. Înţelegi ? De ce să semene toate, de ce să ne imite şi să arate că-s la fel cu noi ? De ce ascund comunismul ?

Domnul Jones îl studia cu o figură atît de pasionată, încît Clawhead tuşi jenat şi zîmbi cimpanzeieşte, încercînd să pară degajat.

— La naiba — zise el — toate astea mă lasă rece. Ce tot bei ? gin ? Gin ! strigă el către chelner.

Pettighouse, care pînă atunci ascultase cu aerul unui copil care nu îndrăzneşte să se amestece în conversaţia celor mari, exclamă entuziast :

— Hai, zău, şefule, spate la spate, nu ne mai mişcăm unul fără altul !

— Împreună ? Dumneata eşti Pettighouse, mi se pare, zise Jones privindu-l liniştit şi filozofic peste pahar. Hai mai bine să-i înjurăm separat ! Dacă toţi o să înjurăm aceleaşi lucruri, plus stilul nostru chibernetic...

— Chi... chiber — cum ? întrerupse Pettigouse.

Nimeni nu-i răspunse, ca şi cînd nici n-ar fi vorbit. Jones şi Clawhead studiau paharul, iar Dashaway, cu un aer grav, îşi corecta frizura, punînd la loc cîteva fire care îndrăzniseră să tra-

verseze şoseaua care-i ţinea loc de cărare. Apoi, odată deblocată autostrada craniană, vorbi :

— Mi se pare, domnule Jonathan Jones, că ai căpătat de la comunişti un interpret anume pentru dumneata, că te deplasezi fără noi şi că ai avut cîteva întrevederi cu personalităţi locale...

Jones, ca şi cum şi-ar fi amintit deodată ceva, se ridică grăbit în picioare ; se sprijini cu o mînă de masă, dînd pe gît ultimul pahar.

— Întotdeauna — zise el şi îşi şterse gura cu dosul palmei, ca un boxer sau un bătăuş înainte de luptă — dumneata şi cu Clawhead sînteţi ziariştii cei mai informaţi, ba chiar mai bine informaţi decît un ziarist.

— Ce vrei să spui ? întrebă Clawhead combativ, dar întrebarea îi fusese adresată spatelui domnului Jones, care se îndepărta, părînd a nu fi dispus să răspundă.

— Eu am înţeles, rîse Pettighouse. Ne crede spioni. Îl ştiu eu pe el, e fanatic al meseriei, chiar aşa, zice că acela care-i ziarist nu mai trebuie să fie şi spion... Am înţeles bine, nu, băieţi ?

J.B.C. încerca să imite semnele de binecuvîntare ale domnului Jones, dar, ca un făcut, chelnerul nu-l mai vedea.

— Însă — urmă Pettighouse neobosit — n-am priceput ce avea cu stilul meu. Hibernatic ? hipnotific ? chiber... chibertermic ?

Domnul Dashaway scosese un carneţel şi, privind cu ochi de gheaţă pe urmele lui Jonathan Jones, îşi nota ceva.

— Foarte bine că ţi-ai notat ! aprobă Pettighouse. Chiar aşa ! Eram şi eu curios să cunosc cuvîntul ăsta. O să mi-l notez şi eu...

## 2

Bonţoflică, la cei 20 de ani ai ei, absolvise examene grele — chiar şi cel de anatomie patologică — de multe ori venise noaptea acasă tîrziu de tot, în copilărie avusese pojar şi scarlatină, ba şi la 16 ani o anghină difterică, în subsolul de la morgă disecase cadavre, dar încă nu avusese de-a face cu imperialişti. Îi părea rău că n-are timp să recitească rezumatele făcute la materia-

lismul istoric şi că la ultimele prelegeri de economie politică — din cauză că o obseda dantura urîtă a conferenţiarului — nu fusese destul de atentă. Îndeosebi egalizarea ratei profitului nu-i era de ajuns de clară şi se temea că tocmai aici adversarul ideologic va încerca s-o încurce.

Bonţoflică se socotea om de ştiinţă, viitor savant, şi era de părere că un savant nu trebuie să-şi piardă vremea cu creme de obraz, cu dansuri, cu ore la cooperativa de croitorie, cu bigudiuri, moaţe şi alte superficialităţi... Faptul că avea 20 de ani, obraji limpezi, sprinteneală naturală şi o garnitură de dinţi integrală făcea ca teoria ei să fie valabilă încă. Ajunsese în faţa hotelului şi începu energic să-şi croiască drum. Dacă Ioana d'Arc ar fi fost o studentă în medicină care vorbeşte americăneşte, recrutată în lipsa interpreţilor calificaţi, dacă în loc de zale Ioana d'Arc ar fi purtat un tricou albastru deschis, ar fi trebuit să pătrundă într-un hotel tixit de ziarişti, de fum, de aparate fotografice, amatori de autografe, delegaţi, geamantane, difuzoare, embleme cu porumbei, echipament sportiv şi mai tot ce se poate închipui pe lumea asta, ei bine, Ioana d'Arc în persoană n-ar fi izbutit să-şi croiască drum cu decizia extremă pe care o dovedi Doboş, care, pe deasupra, se străduia să repete în gînd ultimele învăţăminte despre stat ca instrument al marilor monopoluri.

Clawhead, cu aerul lui de Iov care tocmai a primit telegrama ce-i vesteşte scufundarea tuturor corăbiilor sale, reperase în sală vreo doi francezi suspecţi, probabil de la „Le Monde" sau altul dintre ziarele pe care le bănuia a avea legături secrete cu comuniştii, apoi un grup pestriţ alcătuit, probabil, din diavoli roşii, căci eroul nostru recunoscuse printre ei pe Fritzler, trimisul lui „Volksstimme" din Viena, pe urmă nişte tipi ciudaţi, care vorbeau cu gura lipită de urechea interlocutorilor — se vede că erau interpreţi — cînd deodată atenţia îi fu atrasă de un zgomot îndepărtat, de mitralieră sau pistol automat.

— Bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi...

Reporterul cu urechi de radiotelescop îşi încordă intrigat auzul. Descoperi că zgomotul nu era decît prima silabă a cuvîntului german *bitte*, care la rîndul său nu era decît primul cuvînt din prima frază prin care Hunter Hahl voia să-i spună unei tinere că se oferă s-o conducă prin holul aglomerat.

J.B.G. o recunoscu pe fetişcana de la aeroport.

— Fata asta pe noi ne urmărește, spuse el printre dinți. Cred că prin radar... sau dracu' știe cum a dat atît de iute de urma noastră.

— Păi n-are statul toate hotelurile? Doar nu te-ai înscris sub pseudonim! mormăi Dashaway. Ascultă-mă, James: dacă vine la noi, să nu fi prea nepoliticos. Și bagă-ți sub pălărie ce-ți spun acum: eu nu trebuie să atrag atenția. Dacă e de mers undeva, mergi tu...

— Nu știu, Dashaway, ce ai — se văicări Pettighouse — vorbești așa că nu te înțeleg. Mai spune-mi și mie ce i-ai spus lui. James, spune-mi tu ce ți-a spus!

— Mi-a spus că nu e bine să țin pălăria pe cap cînd beau iarna lapte, dacă în timpul verii am umblat în avioane cu reacție.

— Aha — zise pătrunzător Pettighouse — foarte bine, așa, perfect! Păi vezi? De ce n-ai spus asta mai tare? Puteam să cred că i-ai mormăit cine știe ce secret!

Între timp, Clawhead își croise drum spre fată și îi spuse sfidător:

— Nu cumva pe noi ne căutați?

Ea reuși să surîdă:

— Ba da.

Domnul Hahl rămăsese țopăitor în urmă.

— Mă numesc James B. Clawhead — zise James B. Clawhead conducînd-o spre masă — și sînt corespondentul special al lui „Atlantic Press". Dați-mi voie să vă prezint pe domnul Richard Dashaway, de la „Amalgamated Press", și pe domnul Pettighouse, un fel de „free lance writer", cum îi spunem noi, adică publicist care atacă subiecte diferite, ocazional, la ziare diferite.

— Sînt Georgeta Doboș, și am fost trimisă de biroul Festivalului să vă fiu interpretă.

— Luați loc, zise James B. foarte politicos. Cum se strigă chelner pe romînește? Nu reușesc să-l chem. Hei, chelner! trei pahare de gin și un biberon! Sau poate preferați altceva? și James B. arătă din nou cum se contractau fălcile unui om bătrîn atunci cînd Darwin i-a aplicat un compas electric pe obraji.

— Ador ginul! zise Bonțoflică.

— Păreți destul de tînără, constată J.B.C. De la ce vîrstă sînteți agentă?

— De la naştere, răspunse fata foarte repede, ba chiar mirată, ca şi cînd lucrul ar fi fost de la sine înţeles şi nu mai merita întrebări. La noi, fiecare copil, cînd se naşte, capătă la maternitate un număr matricol din arhivele serviciului de spionaj. Dar abia la patru ani se stabileşte definitiv în ce domeniu va spiona. O soră a mea face spionaj economic, un unchi de-al meu a spionat atomii primelor bombe atomice ale dumneavoastră, bunica dinspre mamă spionează situaţia din arhipelagul Caraibelor, iar eu, acum, vă spionez pe dumneavoastră. Sîntem o familie modestă ; alte familii primesc comenzi de stat în care se specifică ce fel de copil trebuie să nască, pentru care serviciu de spionaj şi cu ce înclinaţii.

Spunînd acestea, Bonţoflică înhăţă paharul de gin al lui James B. şi-l dădu pe gît dintr-o sorbitură.

Mîncase miere înainte şi spera că va rezista. Scoase din geantă o ţigară, o brichetă şi sorbi fumul cu aerul unui copil mulţumit de viaţă.

— Sînteţi fermecătoare, exclamă Clawhead. Vreţi să vă căsătoriţi cu mine ? Vă iau în America.

— Cu plăcere, zise Bonţoflică. Dar, din păcate, nu cred să se poată. Îmi lipseşte piciorul stîng, l-am lăsat în gaj la serviciul nostru de spionaj. Abia la 40 de ani — sau, dacă le aduc informaţii excepţionale, la 35 de ani — mă prezint cu proteza pe care o port acum şi îmi recapăt piciorul. Dacă plec din ţară, pierd automat dreptul la picior. Cunosc o fată care şi-a lăsat în gaj atîtea părţi, încît, după ce un englez a cerut-o de nevastă, n-a mai avut de dus în Marea Britanie decît un pîntec, urechea stîngă şi rotula de la un genunchi. Era o valiză mică, nu cîntărea prea mult, taxele de transport au revenit foarte puţin. În cazul idilei noastre, singura salvare ar fi să porniţi o campanie mare de presă, cum aveţi dumneavoastră obiceiul, şi să iniţiaţi prin Congresul american sau chiar printr-o rezoluţie la O.N.U. o săptămînă pentru predarea imediată a tuturor picioarelor stîngi. Hei, tovarăşe, mai adu un rînd !... Domnilor, mă întreb dacă la dumneavoastră spionii sînt la fel de oropsiţi. Dumneavoastră, de pildă, aveţi un sindicat ?

Clawhead înghiţise pe alături o bucată de pateu, era vînăt, căuta aer, îşi strîmba gîtul şi înghiţea mereu în sec, deschizînd apoi gura ca un peşte care se zbate pe fundul bărcii. În sfîrşit, şi din fericire pentru această carte, eroul nostru începu să-şi reca-

pete uzul vorbirii, mîrîi puțin în gușă, cum fac baritonii cînd se sprijină de pian înainte de a-și începe concertul, dădu pe gît paharul lui Dashaway care, văzînd că a venit vorba de spionaj, se simți obligat să intervină.

— Cred că o să ne înțelegem bine, spuse el. Nouă, americanilor, ne plac firile glumețe și neprotocolare ca a dumneavoastră... Zîmbi cu măsură, ca și cînd s-ar fi scuzat pentru obrăznicia colegului său :

— Dar în orele libere... cînd nu sînteți, hm... spioană, ce meserie aveți ? Sînteți interpretă de profesie ?

Începură să discute pe un ton mai destins. Dashaway află că are de-a face cu o medicinistă, Bonțoflică se scuză pentru glumele ei macabre, avertizînd că nu-i interpretă și că s-ar putea să mai fie și altădată enervată dacă domnul Clawhead va continua să-i vorbească astfel, Dashaway răspunse că îi plac reacțiile spontane, cînd Clawhead, care avea o antipatie instinctivă pentru orice fel de destindere, declară răzbunător :

— Noi n-avem nevoie de interpretă.

Bonțoflică roși așa cum n-ar fi dorit să roșească și se ridică :

— Poate că dumneavoastră știți romînește, sau poate că domnul Clawhead are alte mijloace de a se face înțeles. Dacă nici ceilalți domni n-au nevoie de interpret, mașină sau alte ajutoare, am plecat.

— O clipă ! stărui maiorul, care avea interes ca toate să se petreacă normal. Noi vă înțelegem și vă rugăm să înțelegeți izbucnirea colegului meu, Clawhead : nu se simte prea bine aici, în această țară... adică, vreau să spun, în acest mediu, în aceste împrejurări politice... El e un om obiectiv, dar acum poate că a fost cam nervos...

Tovarășa Doboș se simți pentru o clipă stăpînă pe situație ; se uită la ceas :

— V-aș sfătui să nu pierdeți prilejul unic de-a vedea deschiderea Festivalului. Puteți lua acolo, la stadion, o gustare, și apoi să vă odihniți.

— Aha, la stadion, zise maiorul. De aceea v-ați pus acest minunat tricou sportiv.

— Zău că mai bine v-ați uita la stadion decît la mine, răspunse sărmana fată. O sută de mii de locuri. Și sute de mii de

oameni care vă invidiază, oameni care nu încap pe stadion şi care ar dori să vadă deschiderea.

— Deschiderea Festivalului nu ne interesează, anunţă maiorul pe un ton politicos.

— Chiar aşa, zise Pettighouse şi începu să rîdă.

— N-aţi venit pentru Festival ?

Maiorul, subtil :

— Pentru Festival, da, însă nu şi pentru deschiderea lui. Deschiderea e o solemnitate, aşa că ştim dinainte tot ce se va întîmpla.

Pettighouse izbucni în rîs, plin de admiraţie :

— Acesta e cuvîntul : ştim dinainte !

— Totuşi — adăugă generos maiorul — ca să nu credeţi că noi scriem pe baza unor păreri preconcepute. vom delega pe bunul nostru coleg, domnul James B. Clawhead, în care avem toată încrederea.

În cuvinte amare, maiorul zugrăvi marea sa mîhnire : Clawhead va putea să vadă o manifestaţie atît de frumoasă, în vreme ce el, din pricina vîrstei, va fi nevoit să facă un duş, să mănînce şi apoi să tragă un pui de somn strict necesar, căci oasele lui erau bătrîne şi-l dureau.

Clawhead îşi muşcă ţigara. Ştia că maiorul poate oricînd invoca „misiuni speciale" şi presimţea că mereu îl va trimite pe el la toate solemnităţile.

— Ştiam că Pettighouse e foarte dornic să vadă deschiderea Festivalului, spuse el slab. Mai ţii minte, dragă Petti, cum te rugai ieri să ajungem la timp, ca să apuci deschiderea ?

Ca un gumilastic întins care se strînge fulgerător la loc, gura lui Pettighouse îşi reveni din zîmbet. Instinctul de conservare îi ascuţise inteligenţa ; se gîndi să repete cuvintele maiorului :

— Da, chiar aşa, am vrut să văd această sărbătoare a păcii. Păcat că am o inimă atît de sensibilă. Bucureştiul în sărbătoare m-a emoţionat, am palpitaţii, chiar aşa, la ficat, acesta e cuvîntul. Cu tot regretul voi fi nevoit să mănînc şi să dorm.

Vorbea repede, din colţul gurii, şi deodată orice urmă de surîs dispăru de pe faţa lui ; un om atletic şi congestionat, care făcea eforturi să-şi bage un deget între gît şi guler, îl fixa cu o privire stranie, care-ţi îngheţa sîngele în vine.

Era un tînăr cu sprîncene scurte, adunate a uluire deasupra rădăcinii nasului, cu păr cam sîrmos, cu ochelari groşi şi o figură care poate să fi fost cîndva energică, dar acum părea doar tulburată.

Tovarăşa Doboş, văzînd groaza de pe chipul lui Pettighouse, îi urmări privirile şi îl recunoscu — cu un ciudat sentiment de ciudă — pe Radu Călimănescu. Acesta părea fascinat de buzele lui Pettighouse ; cu greu izbuti să-şi smulgă privirea de la ele şi să-i vorbească fetei, dar nu putea să se uite la ea drept în faţă ; privea undeva alături :

— Am venit să văd dacă n-ai nevoie de vreun ajutor, dacă te descurci.

— Deplasare pe teren ?! De necrezut... Şi unde-i secretara cu ţigările ?! Ţi le transporţi singur ?

Apoi, pentru că era nepoliticos să vorbească atîta timp în romîneşte, adoptă în engleză un ton mai blînd şi făcu prezentările :

— Domnii — zise ea şi ochii albaştri-verzui de copil îi sclipiră — domnii regretă din adîncul sufletului că oasele şi ficatul îi împiedică să aplaude lozincile de pace ale deschiderii Festivalului. Mi-aţi da un ajutor dacă aţi lua masa cu domnii, în vreme ce domnul Clawhead cu mine mergem la stadion.

— Eu, zise încurcat Călimănescu...

— Draga mea, nu fi sarcastică, o dojeni blînd maiorul, care ar fi spînzurat-o pe loc cu mare plăcere. Noi n-avem de ce să nu aplaudăm lozincile paşnice de care vorbeai. Noi nu sîntem aţîţători la război : sîntem prea bătrîni pentru asta. Vrem numai să ne odihnim oasele bătrîne, atîta tot.

— Chiar aşa ! Şi inima, adică ficatul, adăugă Pettighouse vesel, din colţul gurii, apoi încremeni : ochii lui Călimănescu îl fixau iarăşi.

Lui Petti i se părea că acesta este cel mai periculos ins, vreun agent deosebit, lucru ce se vedea după privirea lui tenebroasă. Călimănescu învăţase mulţi ani engleza — era ziarist de meserie — putea citi gazetele anglo-saxone, cărţi şi crezuse că ştie englezeşte, pînă la fatala întîlnire cu Pettighouse. De aci privirea fixă aţintită asupra gurii lui Pettighouse. Pe ceilalţi îi putea urmări, însă Pettighouse rămînea pentru el de neînţeles, deşi îi privea neîncetat colţul gurii. În plus, americanul se uita la el cu

o privire fixă şi uimită, parcă speriată sau stupefiată. Probabil bănuia că Radu nu cunoaşte bine limba. Tocmai de aceea Călimănescu se feri să vorbească.

Cît timp v-am povestit toate acestea, Clawhead şi tovarăşa Doboş au plecat, iar ceilalţi au trecut alături, în restaurant. În timp ce Pettighouse discuta viu cu maiorul, Radu mînca în tăcere, congestionat. De cîte ori americanul deschidea gura să vorbească, Călimănescu îi ţintea colţul buzelor cu acea privire bizară care lui Pettighouse îi lua piuitul.

În plus, nefericitul Călimănescu, care pînă atunci avusese reacţii normale, era cam îndrăgostit. I se părea că tovarăşa Doboş l-a privit cu dezgust ; avea sentimentul că-i un ticălos pentru că în mijlocul agitaţiei grozave a Festivalului îşi părăsise biroul, ca să facă o inspecţie pe teren înainte de a-şi fi amintit cine este Bohumir şi de ce şi-a notat că trebuie rezolvată problema Bohumir : ochelarii îl împovărau, gulerul, pe care de obicei îl purta deschis, acum îl strîngea şi era urmărit de ideea că tovarăşa Doboş n-a plecat la deschiderea Festivalului decît ca să nu-l mai vadă pe el în ochi.

Profitînd de o clipă de neatenţie a celuilalt, Pettighouse îi şopti repede maiorului :

— Precis, tipul e ofiţer de securitate ; tace mereu şi e fioros, are deci o privire... Chiar aşa, după asta se vede...

Ca şi cînd l-ar fi auzit, Călimănescu îşi aţinti ochii asupra colţului gurii lui Pettighouse. Acesta tocmai dusese îmbucătura la buze şi, izbutind s-o introducă, rămase cu ea în gît. Călimănescu uitase şi el să mai mestece. Stăteau tragici şi intrigaţi, ochi în ochi, şi pînă la sfîrşitul mesei înţepeniră aşa.

## 3

Cînd Clawhead şi Doboş ajunseră în tribună, sus de tot, maestrul obiectivităţii simţi că-i vine ameţeală. În ciuda ochelarilor săi fumurii şi a unei pălării de fetru subţire, era indispus de lumina violentă a soarelui ; de asemenea, îl sîcîia zumzetul de nerăbdare care făcea să vuiască stadionul de-o mărime neobiş-

nuită. Pretutindeni vedeai pălării femeiești mari, de paie și coifuri de hîrtie pe care și le făcuseră bărbații, petele de culoare ale rochiilor și cămășilor, presărate ca într-o pictură impresionistă; limonade roșii și galbene, binocluri, termosuri, evantaiuri, batiste viu colorate cu care oamenii își făceau vînt fluturîndu-le neîncetat, cînd luminoase, cînd întunecate, ca niște semnalizatoare optice. Apoi flori, alămuri de fanfară, pete compacte și imobile de sportivi cu tricouri de aceeași culoare și alte cîteva pete albe, de intervale încă neocupate, care se micșorau podidite de noi valuri pestrițe de bărbați și femei. Steagurile tuturor națiunilor fluturau cu grație de balerină ; pe marginea de sus a stadionului, lozinci — „pace și prietenie" — scrise în diferite limbi, erau susținute de stîlpii metalici pe care stăteau ciorchini de oameni ; peste tabelul indicator, menit să arate timpul scurs și scorul meciurilor, stăteau călare copii. Pînă și în locul tăblițelor de scor se vedeau două capete omenești.

Tribuna de oaspeți, unde se afla Clawhead, începuse să cunoască înghesuiala. Eroul nostru căută mai întîi s-o plaseze pe afurisita de interpretă, să scape de ea ; abia de izbutise să se așeze și el, că imediat bărbații din jur se ridicară pentru a-și ceda locul unor chinezoaice fragile, îmbrăcate în costume naționale din mătase spumoasă. James B. Clawhead rămase așezat ; dar în scurtă vreme, simțindu-se prost în această încercuire, se ridică și el.

La fel de înalt, într-un costum bej deschis, foarte elegant, stătea acum în picioare alături de Clawhead un om blond, cu o bărbuță cochetă.

— E — îi șopti la ureche Bonțoflică, izbutind să se strecoare pînă la el — un mare industriaș elvețian, putred de bogat, susținător al mișcării sportive, președintele federației la nu știu care sport.

Elvețianul se trăgea mereu de bărbuța cochetă și examina cu ochi mirați spectacolul.

— Nu mi-am închipuit ! repeta el mereu, ca și cînd Clawhead ar fi fost obligat să știe ce nu și-a putut închipui un industriaș elvețian.

În vuietul de uragan al tribunelor, răzbi cu greu sunetul unor trompeți și începu defilarea celor 30.000 de tineri : argentinieni bogat înveșmîntați, abisinieni îmbrăcați în lungi halate verzi și

galbene, ce contrastau cu negrul extrem de întunecat și totodată strălucitor al pielii, băieți și fete din Austria, înveșmîntați în uniforme albăstrui sau în costume naționale, într-un cuvînt tot ce înseamnă nație cu litera *A* porni să se perinde în șuvoi neîntrerupt și vesel, aruncînd și primind flori, agitînd stegulețe, pălării, lozinci, baticuri, strigînd, dansînd, cîntînd, luîndu-se de mînă.

Eroul nostru fu neplăcut impresionat mai ales de numărul exagerat al austriecilor, care păreau să fie peste 2.000. La *B*, coloanele tot atît de numeroase ale englezilor îi inspirară o mîhnire sinceră. Ei n-aveau zonă sovietică, ci doar americană, aveau canalul Mînecii, aveau *„splendid isolation"*... Perfizi...

— Nu mi-aș fi putut închipui ! exclamă din nou industriașul elvețian de alături.

Clawhead îl numi în gînd bou elvețian și, ca să scape de uluirea lui, coborî cu o treaptă. În aceeași clipă, se produse un vacarm îngrozitor. Doi vlăjgani — un negru care stătea în dreapta lui Clawhead și un găligan nordic, cu ochi albicioși, norvegian sau suedez — începură să strige și, de entuziasm, îl apucară pe Clawhead de încheieturile mîinilor și i le ridicară deasupra capului.

În întreaga tribună, oamenii — cu mîinile împreunate — se legănau și strigau. Cei doi tineri, înfierbîntați, ținîndu-l zdravăn pe Clawhead, începură să se hîțîne cu el cu tot, ca într-un vals, și să strige, gata să-și spargă plămînii : Co-re-ea ! Co-re-ea ! Co-re-ea ! O mișcare de entuziasm a celor care stăteau îndărătul său îi aplecă pălăria într-o poziție periculoasă. Vru să și-o îndrepte nițel, dar flăcăii, înflăcărați de cele ce se petreceau pe stadion și în tribune, nu mai erau atenți la nimic altceva și îi țineau mîinile ca în niște cercuri de fier. Clawhead se smuci neputincios, apoi se mulțumi ca măcar să-și aplece capul în direcțiile inverse valsului, ca să nu-i cadă pălăria.

Astfel răstignit, eroul nostru martir, victimă a agitației perfide a comuniștilor, bălăbănit de colo pînă colo și neputînd măcar să-și steargă fruntea, fu nevoit să vadă cu propriii lui ochi un spectacol de necrezut.

În tribune, toți oamenii se țineau mînă de mînă, legănîndu-se. Iar în mijlocul stadionului, tinerii din delegația coreeană erau luați în brațe, purtați în triumf de ceilalți delegați. Scoțienii, cu picioarele lor mușchiuloase, care se vedeau ieșind de sub fustă, îi ridicau și-i sărutau pe coreeni cu o dăruire ce nu amintea de loc

zgîrcenia anecdotică. Mititei ca niște păpuși de porțelan și cu pomeții obrajilor puternic ieșiți în afară, coreenii stăteau legănați deasupra mulțimii de tineri. Abia se semnase armistițiul. Rîdeau cu un rîs gîlgîitor și fericit, iar din cînd în cînd unul dintre ei striga în rusește și în englezește, cu o voce ascuțită de copil: „Armistițiu ! Pace ! Pace !", ceea ce lui Clawhead îi păru lipsit de bun simț.

Cînd sosi delegația sovietică, J.B.C., care era obsedat de pățania de adineaurea, abia avu timp să-și scoată pălăria din cap, că cei doi tineri îl și înhățară. Cîteva minute în șir, cu mîinile sus, legănîndu-se resemnat în rînd cu ceilalți, Clawhead privi spre tinerii colhoznici, înveșmîntați în costume de mătase grea, spre rusoaicele cu obraz rotund și cozi lungi, aproape pînă la cizmulițe, spre georgienii focoși în cercheze negre și spre campionii îmbrăcați în alb, spre oțelari, inventatori, balerine, șahiști și muzicanți, care cu toții erau pricina tuturor relelor pe acest pămînt. Ceilalți delegați rupseseră rîndurile, pătrunzînd printre sovietici, schimbînd daruri și îmbrățișări ; flăcăii care-l țineau pe Clawhead începură să aplaude cu mîinile deasupra capului, iar acesta, eliberat, reveni repede cu o treaptă mai sus. „Sînt de preferat cînd aplaudă, cugetă el. Totuși, e mai sănătos să stau lîngă elvețian și frumușica asta pisăloagă : mai inofensivi..."

Delegația americană atrase curiozitatea eroului nostru : abia potrivise la ochi un binoclu împrumutat, că o pînză mare, neagră păru că i s-a pus în cale. Tocmai treceau prin dreptul binoclului doi demnitari ai bisericii, purtînd potcapuri, din păcate foarte înalte și foarte negre, lipsite de transparență.

— Nu mi-aș fi închipuit, murmura industriașul elvețian, trăgîndu-se de bărbuță. La noi se scrie în presă că aici biserica e prigonită, dar văd că...

După toate aparențele, potcapurile, odăjdiile și mai ales bărbile larg răsfirate deasupra pieptului stîrniseră via sa admirație. Clawhead își pierdu răbdarea și, în bătaie de joc, șuieră în urechea elvețianului :

— Ați putea jura că sînt preoți ? Că bărbile lor nu sînt false ?

Celălalt îi aruncă o privire stupefiată. Porni să-și mîngîie gînditor bărbuța, clătinînd intrigat din cap. Voia să-l mai întrebe ceva, dar Clawhead, fulgerător, coborî o treaptă, preferînd să-i înfrunte pe cei doi vlăjgani.

De data asta venea delegaţia vietnameză. Francezii rupseseră rîndurile, pregătindu-se să-şi ia prietenii pe sus. Pieptul negrului şi al flăcăului nordic începură să palpite de emoţie, răsuflarea lor era neobişnuit de rapidă. Cînd izbucniră uralele, cei doi căutară instinctiv mîinile amicului lor. Maestrul obiectivităţii, care acumulase o bogată experienţă şi era obsedat de acest aspect al manifestaţiei, făcu o sforţare desperată, putem zice chiar supraomenească. Pitindu-se, el reuni direct, cu un efort titanic, mîna negrului din sud cu cea a albului din nord. Astfel, James B. Clawhead aduse contribuţia lui la înfrăţirea între popoare.

Cei doi, luaţi de valul entuziasmului, nu observaseră nimic, iar Clawhead se strecură pe sub arcul mîinilor lor. O porni în sus, spre ieşire, cu Doboş alături. Oamenii cîntau cu mîinile înlănţuite, şi Clawhead se furişa cocoşat, pe dedesubt. Furcile caudine despre care povestesc vechile legende — rînduri-rînduri de furci sub care robii treceau biciuiţi — nu sînt nimic faţă de ce-a îndurat maestrul în acele cîteva minute. Perfidia roşilor nu cunoştea margini. Defilarea se terminase, mii de porumbei albi îşi luaseră zborul şi făceau rotocoluri mari de-a lungul tribunelor, ca şi cînd ar fi ţinut un concurs de ciclism-viteză, pînă cînd unul dintre ei vîsli la dreapta prin aerul fierbinte, să mai vadă şi alte locuri.

— Mai e demonstraţia sportivă, e foarte interesantă, i-a spus cu căldură tovarăşa Doboş. De ce nu staţi s-o vedeţi ?

Ca o locomotivă, pufăind, gîfîind şi dînd ritmic din coate ca să-şi facă loc printre oameni, cînd suplu, mititel, cocoşat, cînd masiv şi călcînd necruţător picioare, ouă fierte şi termosuri care bubuiau sub atingerea sa, apostolul imparţialităţii, abia trăgîndu-şi sufletul, i-a răspuns :

— Bah !

## CAPITOLUL AL ŞAPTELEA
## ÎN CARE REAPARE FAIMOSUL SALAM „EXPLORATOR"

Un somn adînc şi binefăcător s-a prăvălit pe capul eroului nostru, de îndată ce acest cap s-a aşezat pe pernă.

Totuşi, seara, James B. Clawhead a găsit în el forţa morală de a se trezi. Şi nu e de prisos să amintim că la forţa morală se adăuga o foame cumplită. Şi-a dat cu dezinfectantele cumpărate la Viena, s-a dus la oglindă, şi-a contemplat figura, şi-a clătit îndelung gura, a ronţăit două „dinamizatoare" antihamletiene, iar acum, la ora şapte seara, iată-l proaspăt şi bine dispus în holul hotelului.

În acest timp, maiorul respectase întocmai ordinele date de Ezra Spider-Mills. Cu sfîşierea de inimă pe care o încearcă un tenor înnăscut pe care-l împiedici să cînte, el n-a scris nici o inexactitate în cele 15 rînduri sobre şi reci transmise agenţiei. Ca să nu pară suspect prin subita sa simpatie pentru adevăr, a făcut cîteva interpretări răutăcioase, dar s-a menţinut pe terenul ingrat al faptelor exacte. În schimb, Pettighouse, neîngrădit de alte misiuni, a zburdat ca un căluţ pe care îl laşi slobod într-o pajişte îmbelşugată.

În îmbulzeala din restaurant, Clawhead l-a găsit refăcîndu-şi forţa creatoare cu o viteză de necrezut : consuma trei feluri dintr-o dată. Cu gura plină, Pettighouse mai găsi disponibil celebrul colţişor prin care — cu dicţiune nevătămată — să-i comunice lui

Clawhead că se putea mînca și bea oricît ; plăteai o taxă fixă zilnic, indiferent de cantitatea consumată.

— Nădăjduiesc deci că vei mînca modest — completă sobru maiorul — ca să faci economii statului romîn.

De rîs, veselul Pettighouse era să scape mîncarea din gură și fu nevoit s-o îndese delicat la loc, cu șervețelul. După ce-și recăpătă răsuflarea, îl informă pe Clawhead că au scăpat de Radu Călimănescu. Cică ar avea treburi urgente. Dar pentru Pettighouse era neîndoios că cetățeanul fusese pînă la prînz ofițer de securitate. Acum trebuie să fi fost arestat, probabil implicat în vreun complot balcanic.

Astfel vorbea Pettighouse de una și de alta, în timp ce maiorul păstra o tăcere adîncă, amintindu-i lui Clawhead de un ceas cu cuc : stătea nemișcat și, la fiecare zece minute, de parcă s-ar fi declanșat un resort, hîrîia ușor și golea un pahar, mișcîndu-și de cîte cinci ori proeminentul măr al lui Adam. Curînd, Clawhead a observat și el că vinul de Sîmburești este destul de bun, deși vița, pare-se, n-ar fi fost exclus să crească lîngă gratiile Cortinei.

— Ce face Jones ?

J.B.C. avea chef de vorbă și simțea că pendula cu cuc din fața lui nu va fi prea vorbăreață. Maiorul hîrîi ca atunci cînd cucul se pregătește să iasă, își dansă de cinci ori mărul lui Adam, apoi duse degetul la buze, să nu observe Pettighouse nimic, și îi întinse lui J.B.C., pe sub masă, o foaie de hîrtie.

Era dactilografiată cu litere mai mărunte, cum au mașinile portative. Lui Clawhead îi venea greu s-o descifreze pe sub masă ; o puse în carnetul său de note, ca și cînd i-ar fi aparținut, și citi cele ce urmează :

*Țara unde bărbații nasc copii*

de Jonathan Jones

*București.* Mă aflu de cîteva zile în capitala Romîniei. Regimul de la București găzduiește în prezent un Festival al tinerilor așa-zis progresiști din diferite țări. S-ar putea ca astfel de lucruri să nu ne placă, dar n-ar strica de loc ca guvernul nostru să se scarpine în portofel și să organizeze cîte un festival asemănător, desigur pentru scopurile noastre. Sau poate că sîntem prea

săraci față de romîni ? Ar fi destul să dezlipim 0,50% din fondurile pentru înarmări, și strategia noastră ar cîștiga poate de o sută de ori mai mult.

Căci Festivalul pare a avea oarecare succes. Există primejdia ca tinerii care vor veni aici să se simtă atrași de ideile comuniștilor. Ceea ce mă sperie cel mai mult nu e însă abilitatea propagandistică a comuniștilor. Și nici măcar realizările lor materiale. Ceea ce mă sperie este felul cum privim noi această provocare. Am stat de vorbă în barul hotelului cu un american strîns legat de una din instituțiile noastre de stat. Mi-a spus :

— Hotelul arată aproape ca un hotel. Acesta e un lucru ciudat. Femeile mai pun preț pe eleganță. Acesta e un lucru ciudat. Se sărută mîna femeilor. Acest lucru mă intrigă. Marxiștii — mi-a spus în încheiere interlocutorul meu — vor să se arate joviali și să facă glume. Vor să ne facă să credem că totul e ca la noi.

Evident că acest american — lăsînd deoparte procentul individual de imbecilitate sau fanatism — e unul dintre aceia care se așteaptă să găsească la comuniști absolut totul invers față de noi. La noi, femeile sînt acelea care nasc copii ; la ei nasc bărbații. La noi hotelurile pun preț pe confort, la ei te culcă pe un pat de cuie, importat de la fachirii indieni. Nouă ne place să ne îmbrăcăm bine, ei idealizează zdrențele. Noi avem preoți morali, ei sînt imorali ; dar noi avem baruri și intrigi adulterine, pe cînd ei sînt prea morali.

Acest fel de a privi tot ce-i la ei ca pe negativul unei fotografii ascunde o imensă primejdie. Cu aceste iluzii copilărești nu vom putea face față provocării comuniste. Să fim atenți : acești oameni se căznesc să se îmbrace mai bine, să facă localuri și hoteluri mai bune, să aibă copii — pe care îi nasc tot femeile — mai bine hrăniți și mai sănătoși decît ai noștri. Dacă n-ar fi așa, doctrina comunistă nu m-ar nelinişti nici de două parale. Nu mi-aș mai pierde vremea pe aici. Dar comuniștii trîmbițează că sistemul lor va hrăni, va îmbrăca, va cultiva și va distra mai bine omul de pe stradă. Aici e punctul nevralgic. Ridicăm noi mănușa ce ni se aruncă în obraz ? Sîntem dispuși să acceptăm o competiție pe acest tărîm ? Sau continuăm a afirma că la ei nasc bărbații și că

n-are rost să le dăm atenție decît pe tărîm militar? Aceasta e întrebarea.

Terminînd de citit, Clawhead încercă să se arate nepăsător:

— Nici nu există americani din ăştia... Auzi! bărbaţi să nască! E stilul lui, dar ideile par copiate cu cerneală roşie din „Pravda". Nu-l văd bine pe *tovarăşul* ăsta. L-ai raportat? Şi cum ai făcut rost de copie?

— Hei, Dashaway — se auzi un glas de bine hrănit tată de familie — cînd ai fost la mine în cameră nu cumva ai luat din greşeală copia unui articol de-al meu?

Cu părul lui alb cam ciufulit, cu o figură rotundă, inofensivă, de copil sau de femeie, Joe Jones îi privea pe toţi liniştit, oleacă ameţit şi destul de ironic.

— Am coborît de-a dreptul aici, spuse Dashaway. Ia stai să văd, şi îşi goli la iuţeală toate buzunarele.

— James, parcă citeai tu adineaurea o copie!

Intervenise, cu tactul lui de totdeauna, Pettighouse.

— Nu, dragă — zise J.B.C. binevoitor — aceea era chitanţa prin care se adevereşte că am devenit membru plin al societăţii pentru încurajarea muzicii de cameră.

— Stai jos, Joe! zise maiorul binevoitor. Dar dacă-i copie, ce nevoie aveai de ea?

Domnul Jones făcu unul din gesturile pontificale care trezeau invidia colegilor săi şi la care chelnerii răspundeau ca hipnotizaţi.

— O păstrez — şi Joe dădu păhărelul pe gît — ca nu cumva să-mi facă patronul vreo modificare. Am contract cu el: de tăiat poate tăia ce vrea, dar fără să modifice sensul. Originalul e la poştă, şi nu mi-l mai amintesc exact.

— Ai fost la deschiderea Festivalului?

— Din păcate am fost. Ce e de preferat? O viaţă sănătoasă, limpede, senină, de tînăr sportiv care defilează pe stadioane, sau o viaţă de bătrîn parşiv care se îndoapă cu gin? Ei au dreptate, dar mie-mi place ginul.

Pettighouse rîdea zgomotos, dar ceilalţi doi tăcură; în vocea de gurmand bine trăit a lui Jones răsuna un timbru grav, neobişnuit.

— Fericiţi cei săraci cu duhul! psalmodie el şi deodată ochii i se îngustară şi figura lui de copil cu păr alb căpătă o expresie şireată şi tragică. Prostituţia e o ticăloşie — spuse el — dar îmi

place să intru în restaurantul unui transatlantic, să văd în rochii fine femei frumoase, tinere, dintre care poate mai mult de jumătate s-au vîndut, cu mariaj legal sau nu, din interes. Îmi place mirosul de săpun bun şi lenjerie fină. Ca să ajungem aici, au trebuit să crape de foame şi mai crapă nu ştiu cîte sute de milioane de oameni.

— Şi unde vrei să ajungi? întrebă Dashaway, care dorea să poată trimite un raport cît mai detailat.

— Asta-i drama, zise Jones. Buboşii au dreptate, cei bolnavi de scrofuloză şi cei cu ochii acoperiţi de trahomă au dreptate, dar eu nu pot să văd o rană, mi-e silă de murdărie şi îmi place să fiu invitat din cînd în cînd la cină la John D. Rockepont, să bem şampanie franţuzească şi să am o prietenă discretă în oraş. Pentru mine e prea tîrziu, dar văd : cunoaşterea înseamnă suferinţă.

— E beat, conchise J.B.C. cu remarcabila sa putere de sinteză.

— Te invidiez, Clawhead, te invidiez! Pentru tine e simplu, nu? Comuniştii sînt nişte răi, nu? n-au dreptate diavolii roşii, ai? Sau poate te prefaci? Aceasta e drama : simt că adversarul are dreptate, însă n-am nici putere, nici interes şi nici măcar poftă să trec puntea. Pentru mine e prea tîrziu. Eu nu pot să defilez în tricou pe stadion.

Şi deodată domnul Jonathan Jones, ziaristul cu renume mondial pe patru-cinci continente, îşi înfipse coatele în masă şi fruntea în pumni. Scîncea încet, ca o muzicuţă, şi din cînd în cînd ai fi putut jura că bebeul cu păr alb rîde de se prăpădeşte.

— De ce plînge? întrebă intrigat Pettighouse.

— Pentru că nu poate să defileze în tricou pe stadion, îl lămuri grav maiorul.

— Nu-l lasă comuniştii?

— Are platfuss, spuse J.B.C.

— Plîng fiindcă vă iubesc, îngeraşilor!

Domnul Jones îşi ştergea ochii cu pumnul ; înainte ca J.B.C. să poată schiţa vreun gest de apărare, îi smulse batista albă pe care o purta lîngă butonieră şi îşi slobozi nasul cu zgomot. Un chelner de la cinci paşi distanţă tresări speriat, apoi, văzînd despre cine e vorba, aduse în grabă un gin.

— Fraţilor, de mîine nu mai bem opt zile, spuse Jones, înfigînd batista la loc în buzunarul lui Clawhead. Am sistemul meu. Beau ca să trec de criză. Vă iubesc, la urma-urmei voi repre-

zentaţi lumea pentru care mă lupt eu, nu? Voi, oleacă mai perfecţionaţi şi mai deştepţi decît în realitate, sînteţi oameni liberi.

— Hai să facem nani, spuse Pettighouse, fericit că poate să-şi arate şi el o dată superioritatea. Las' că-ţi dă mama mîine un tricou de sportiv şi vorbesc eu cu frumuşica aia să-ţi dea un permis să defilezi pe stadion.

Jones se lăsă dus fără să protesteze; pe scări însă, se mai înţepeni o dată:

— Prefer presa noastră, îmi plac havanele, jazul lui Armstrong, lenjeria fină, toate, numai de n-ar fi afurisita asta de problemă. Facem un păcat, un mare păcat. Cu pacea nu e de joacă. Pacea e pace. Asta mă zgîndără.

— Dormi în pace, rîse Petti, întinzîndu-l pe divan.

Jones rămase liniştit ca un copil. Cînd însă Dashaway, ultimul la rînd, era pe cale să iasă din cameră, beţivul deschise deodată un ochi şi spuse:

— Richard dragă, nu-i nevoie să fiu raportat. Oricum, mîine articolul meu o să apară în patru milioane de exemplare. O să-l citească şi cei de la agenţia centrală de spionaj.

Maiorul scutură din umeri şi dădu să iasă, dar Jones îl opri cu un gest:

— Am nevoie de copie, să compar... Ce bine ar fi să vie mîine vreo îngrijitoare să-mi spună că a găsit-o undeva, pe coridor, sau sub covor. N-am zis nimic... şi deodată închise ochiul şi începu să sforăie cu atîta putere, încît Dashaway dispăru de parcă l-ar fi suflat afară din odaie.

## 2

Clawhead, în contul taxei fixe în care intra orice ar fi consumat, nu făcuse de loc economie la vinul de Sîmbureşti. Nu i-a venit prea lesne să-şi pună pijamaua. Mobilele se învîrteau uşor, ca un carusel înainte de a lua viteză. Profitînd de un moment cînd patul trecea prin dreptul lui, Clawhead s-a zvîrlit repede înăuntru.

...Aproape de 5 dimineaţa, se trezi cu groaznice dureri — şi tocmai la cap, partea de care acum avea mai multă nevoie ca oricînd. Intrînd năuc în baie, îşi clăti vreme îndelungată gura —

din cauza meseriei grele, clătitul gurii îi făcea întotdeauna mare plăcere — şi, oarecum înviorat, se întoarse în cameră...

Ca şi cum un pumn greu l-ar fi izbit prin întuneric drept în mijlocul feţei, Clawhead se simţi lovit pe neaşteptate de mirosul ce emana din dulap. Ridică repede obloanele. Cu degete tremurînde, respirînd doar pe gură, smuci valiza din dulap şi scoase la lumină cele trei rotogoale de salam de la „Marele transatlantic" din Viena. Se gîndea să le arunce; dar poate că nu miroseau chiar atît... poate că va mai avea nevoie... şi apoi, dacă le arunca pe fereastră, risca să vie din nou cîinii aceia răi, special dresaţi şi să înceapă un adevărat scandal la hotel... În sfîrşit, nu-l lăsa inima să se despartă dintr-o dată de acest salam. Şi cine s-ar fi despărţit oare cu inima uşoară de o proprietate pe care a cheltuit bani şi energie?

Puse meticulos doi exploratori în baie, într-un dulăpior sanitar. Pe cel de-al treilea îl întinse drept, turnînd pe el nişte parfum „Richard Hudnut". Îşi îndesă papucii în picioare şi ieşi din cameră, lăsînd uşa deschisă. S-ar fi îmbrăcat, dar era imposibil să mai stai acolo măcar cîteva clipe.

Purtînd în mîini cea de-a treia bucată de salam, încreţindu-şi nasul uşor cotit într-o parte, începu să coboare încet scările pluşate ale hotelului.

Era o linişte deplină. Treptele erau învăluite în penumbră. Clawhead tresări speriat cînd în faţă îi apăru subit o arătare ciudată: un om cu o pijama vărgată, cu ochelari negri şi purtînd, strînsă la piept, o armă stranie, un fel mitralieră puţin cam curbată, în care pînă la urmă îşi recunoscu salamul. Zîmbindu-şi înciudat, trecu de oglindă. O pisică cenuşie, apărută cine ştie de unde, i se freca mereu de picioare, miorlăind timid şi aruncînd priviri pofticioase spre preţioasa sa încărcătură.

Temerarul explorator se convinse că holul este pustiu. Cu salamul în spate, aplicînd o magistrală lovitură de călcîi pisicii, din care pricină era să-şi piardă papucul, James B. Clawhead pătrunse cu un aer sfios în loja portarului de noapte...

Acesta, un om mititel, cu o mustăcioară încă neagră, cu tunica descheiată la gît, stătea crispat, căznindu-se să citească dintr-o carte groasă, cu ochelarii într-o poziţie clasică, pe vîrful nasului. Îşi ridică fruntea şi, văzînd personajul ciudat care intrase în lojă, nu păru de loc mirat, în ciuda orei matinale. Pesemne că

anii îndelungaţi de slujbă la hotel îl deprinseseră să nu mai fie surprins de nimica.

— Bune ziuoa! spuse Clawhead în romîneşte. Bănuia, nu fără oarecare mîndrie, că a mutilat zdravăn cele două cuvinte.

— Bună dimineaţa! răspunse portarul, în englezeşte, fără intenţii de răzbunare.

— Eu mă aşez, îl anunţă Clawhead, punîndu-şi stîngaci proiectul în aplicare, cu salamul la spate.

— *Please!*[1] răspunse degajat celălalt, pe tonul cu care un lord ar fi poftit oaspeţii veniţi la un *weekend* să ia loc pe fotoliile din cerdacul conacului. Părea că ştie puţin engleza.

Clawhead îi supuse cunoştinţele unui examen treptat.

— Festival frumos, foarte frumos, zise el într-o engleză pocită, convins astfel că celălalt îl va înţelege mai bine.

— Da, frumos, foarte frumos.

Socotindu-se devenit amic intim, Clawhead îl întrebă pe portar ce citeşte. Era o întrebare mai grea şi Clawhead îi arătă cartea cu degetul.

— Histori Republica Populară Romînă, spuse portarul. Fiul meu mic — şcoală.

— Ciudat! făcu Clawhead. Ştia că de obicei istoria se citeşte mai greu. Portarul îi explică anevoie că citeşte pe rînd toate cărţile fiului său. Clawhead îl întrebă generos dacă nu doreşte o ţigară americană, apoi văzu că şi-a uitat ţigările sus şi, pînă la urmă, luă de la portar o „miner". Îl întrebă cum o duce. Era punctul crucial al dialogului. Portarul începu să-şi mîngîie mustaţa, ajuns la convingerea că, orice s-ar fi zis, cunoştinţele lui de engleză aveau nevoie de unele completări. Se ridică de pe scaun, îşi îndoi spinarea, făcînd o strîmbătură dureroasă, apoi, cu un zîmbet larg, se redresă.

— Reumatism! explodă perspicace marele maestru internaţional al reportajului.

— No, mister, no! protestă portarul. Vrînd să-i explice că vorbeşte despre trecut, arătă cu degetul gros îndărăt, peste umăr, iar Clawhead privi fix peretele, multă vreme, fără să observe acolo nimic deosebit. Portarul se făcu mititel, treptat, centimetru cu centimetru, încercînd să-şi evoce copilăria, iar Clawhead înţelese că omul, din motive politice, a început să se pipernicească. După

---

[1] Vă rog, poftim.

numai cîteva minute de mimică, J.B.C. pricepu, în sfîrşit, că e vorba de trecut. Ceva mai vesel, cu o mînă la umăr şi alta la şale, portarul alcătui o pîrghie, dezdoindu-şi spinarea. Se opri în faţa lui Clawhead, drept, şi începu să-şi mîngîie grav inima.

Cu aerul unui vrăjitor în exerciţiul funcţiunii, Clawhead îşi învîrti degetul prin aer, îl legănă şi îl făcu să aterizeze pe piept, cu vîrful îndreptat spre inimă. Arătînd acest organ, Clawhead strîmbă condescendent din buze, scoţînd un „bah" ajutător ; apoi îşi frecă pîntecele cu muchia palmei, întrebător.

Portarul îşi clătină mîna cu palma în jos : aşa şi aşa.

Clawhead îşi clătină mîna cu palma în sus : cum adică ?

Portarul, deoarece i se cereau explicaţii mai largi, execută diferite mişcări.

Reieşea că amîndoi copiii sînt la învăţătură, avînd de la stat uniforme, hrană, bursă. Chinuitor fu pentru Clawhead să înţeleagă ce-şi cumpăra din piaţă portarul — roşii, vinete, pepeni, ardei... Trecînd la partea critică, acesta cotcodăci semeţ, semn că ouăle erau pe atunci cam scumpe şi, furios, se repezi cu un cuţit la piciorul lui Clawhead, prefăcîndu-se că-i taie o bucăţică, indicînd problema cărnii.

Clawhead, înviorat subit, începu să guiţe şi să grohăie. Amintindu-şi de construcţia abatoarelor din Chicago, se prefăcu că-şi bagă un cîrlig în guşă, se decapită, îşi trimise pe bandă rulantă, în diferite direcţii, părţile constitutive ale corpului, pătrunse în nişte tuburi, fu spălat şi apoi tăiat mărunt, lăcrimă sincer, evocînd ideea de ceapă tăiată felii, în sfîrşit, transpirînd din abundenţă, ajunse la elaborarea noţiunii de salam.

Aici, portarul, deşi nu observase nimic suspect la Clawhead, deschise mai larg fereastra... Pesemne că parfumul fusese învins şi că mirosul adevărat începea să se insinueze mai puternic, sau poate că omul avea o presimţire. Reluă de la capăt procesul de fabricaţie, explicîndu-i lui Clawhead că şunca o procură mai greu — dar că salam găseşte.

Era prea tîrziu !

James B. Clawhead se prefăcu, abil, că n-a înţeles. Ajunsese la punctul culminant al convorbirii.

Cu un gest solemn, scoase dindărătul scaunului bucata de salam parfumat, şi — zîmbind larg pentru prima oară de cînd sosise în Bucureşti — o întinse graţios amicului său. Acesta, în înflăcărarea agitatei discuţii mimice, neprevăzător, îşi scosese oche-

larii. Fiind miop, vrînd să vadă mai bine despre ce este vorba, făcu o nouă şi groaznică imprudenţă. Apropie salamul de ochi şi prin aceasta, totodată, fatalmente — nasul, cum se ştie, fiind nu departe de ochi — apropie salamul şi de nas.

Efectul fu atît de zguduitor, încît multă vreme mai apoi Clawhead a fost obsedat de ideea dacă nu cumva simple feliuţe de salam n-ar putea înlocui mai ieftin grenadele cu gaze lacrimogene pentru spargerea grevelor şi manifestaţiilor. Faţa portarului se învineţi, mustaţa începu să-i tremure ca o frunză răscolită de uragan, ochii i se învîrtiră iute în orbite, măriţi, şi începură să lăcrimeze abundent. Rămase aşa, împietrit, nemişcat, şi doar culoarea feţei i se schimba mereu ca la un stop — vînătă, galbenă, albă, verde, roşie, neagră... — rămase aşa, ca încremenit sub efectul unei groaznice arme paralizante, pînă ce cîteva strănuturi uriaşe îl zguduiră din creştet pînă-n tălpi, readucîndu-l la viaţă.

Cu ultimele puteri, portarul cel bătrîn — căci părea că îmbătrînise deodată — încercă să-i restituie darul.

Era o scenă profund emoţionantă prin gingăşia sentimentelor ei, o scenă care ar fi înmuiat sufletul celui mai înrăit om. Avînd faţa scăldată în lacrimi, omul repeta mereu, cu cîtă voce îi mai rămăsese :

— No, sir, no, no !

— *Please, please !* Dar, te rog, ia-l, să ai, poate ţi-e foame... stăruia Clawhead blînd, încordîndu-şi braţele ca la rugbi şi împingîndu-i mai aproape salamul — la care celălalt, ca la apropierea unui cablu electric de înaltă tensiune, cu desperarea înzecită a unui sufocat îşi mobiliza ultimele puteri :

— No, sir, *please,* no, no, no ! şi împingea ajutorul american îndărăt, spre J.B.C., zbătîndu-se, strănutînd dramatic, sughiţînd convulsiv şi vărsînd potopuri de lacrimi.

— *Please, please !* ia-l, drăguţă ! ţi-l dăruiesc ! repeta Clawhead generos, încordîndu-şi muşchii.

## 3

Eroul nostru ajunse sus cu spinarea udă, extenuat. Dacă n-ar fi fost obişnuit cu salamul, poate n-ar fi învins ; dar celălalt, neantrenat, nu mai putuse rezista mirosului şi fusese lovit de un fel

de paralizie : rămăsese înlemnit în poziție de drepți, plîngînd, strănutînd și horcăind, cu Explorator în brațe.

Clawhead însă nu mai putea să adoarmă. La orele 5,30 dimineața, chinuit de insomnie, așezat la o măsuță, avînd în față o baterie de Sîmburești pe care și-o adusese singur de jos, domnul J.B.C. începu primul din seria emoționantelor sale reportaje cuprinzînd aspecte din Romînia comunistă, pe baza unor constatări făcute obiectiv, chiar la fața locului.

Cel mai ușor merse titlul, căci îl obsedase cu o săptămînă înainte de sosire :

*Destinderea este o iluzie optică și un titlu de propagandă*

„Redăm mai jos — scrise Clawhead — relatările cunoscutului ziarist american, domnul James B. Clawhead, corespondentul și trimisul special al agenției „Atlantic Press" la Viena. Domnul Clawhead, cunoscut pentru lipsa sa de prejudecăți față de Orient, s-a deplasat personal la București pentru a urmări desfășurarea celui — titlul nu ne aparține, fiind un simplu titlu de propagandă — celui de „al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie de la București".

Deîndată ce treci Cortina de fier — relatează domnul James B. Clawhead — mai ales dacă e noapte, răsună în jur acordurile întunecate și înspăimîntătoare ale unei simfonii tragice, invizibile și neauzite. Sticlesc în depărtare țevi de pușcă. Un geamăt de copil mic, poate chiar prunc, răsună în noapte. N-ai putea spune de ce, dar fețele pălesc, o presimțire sumbră te apucă și te scutură de ceafă. O femeie își strînge la piept copilul și poșeta. Un diplomat romîn, rechemat printr-un ordin drastic, tremură de frică și, în liniștea adîncă, se aude clar cum îi clănțăne dinții pe paharul de bere „Pilsen", importată de comuniști din Cehoslovacia.

Dimineața... Soare mult... Fanfare... Veselie... Parcă nimic n-ar fi fost. Totul a fost ascuns cu grijă îndărătul unei bucurii și atmosfere pașnice, artificial întreținute. Am primit două buchete de flori, o sărutare, un sendviș, un pahar cu limonadă, după care fiind socotit că am fost astfel cumpărat de regimul comunist, o fată cu tricou sportiv m-a tutuit zicîndu-mi „tu" și mi-a zis „tovarășe".

Toţi străinii sînt primiţi ca nişte artişti de cinema. Din cei peste treizeci de mii de tineri aduşi aici, poate se vor găsi şi în preajma dumneavoastră cîţiva care să jure pe biblie că au văzut la Bucureşti drapele americane, că pe străzi domneşte veselie sportivă, că munca nu se face cu forţa, că noul stadion „aflat pe locul unui fost teren viran, focar de infecţie" n-ar fi fost construit cu sila, răzîndu-se cu dinamită două cartiere care erau o „moştenire burgheză" şi deportîndu-se aproximativ treizeci şi unu de mii de oameni, inclusiv orfani, în pusta centrală a Romîniei.

Ei bine, să nu credeţi că toţi aceşti tineri naivi sînt nişte comunişti. Nu ! Doi, trei dintre aceşti treizeci de mii de tineri s-ar putea să fi fost realmente înşelaţi cu bună credinţă.

Căci înscenarea e dibace. Printr-un decret guvernamental secret, toţi locuitorii au fost siliţi să-şi pavoazeze sărbătoreşte casele cu insigna Festivalului şi să zîmbească. Cine nu afişează porumbelul, are de-a face cu inspectorii porecliţi „ulii". Alţi inspectori sînt special pentru zîmbet. Tinerii romîni, la întruniri şi la teatre, sînt obligaţi să aplaude cu mîinile deasupra capului, ca inspectorii de stat să poată controla cine aplaudă şi cine nu. Străinii — afară de cei din ţările zise democrat-populare, care cunosc secretul de la ei de-acasă — nu ştiu nimic şi, smuciţi mereu de mîini, au adoptat şi ei obiceiul, spre marea satisfacţie a inspectorilor, care i-au trecut imediat în controalele statului romîn.

Cetăţenii romîni ştiu foarte puţin despre Occident, despre cultura şi civilizaţia sa. Un lustragiu romîn care îmi curăţa pantofii a rămas uluit de calitatea lor bună şi a şuierat plin de admiraţie. Dînsul a fost plăcut impresionat şi de ciorapi, comentînd viu acest fapt cu colegii săi romîni. Un grup de cetăţeni s-a apropiat şi mi-a pipăit stofa. Un tînăr mi-a declarat :

— E prima oară în viaţa noastră că vedem stofă.

Prin nenumărate bariere, guvernul romîn împiedică legăturile cu Occidentul. Faptul că au fost primiţi cîţiva ziarişti nu înseamnă o destindere ; cît despre cei 30.000 şi ceva de tineri, „veniţi din toate colţurile lumii", nici nu merită să mai vorbim. Cu cîteva mici excepţii de uimitoare inconştienţă politică, ei toţi sînt comunişti. De acest lucru vă puteţi convinge lesne punîndu-le cîteva întrebări de control : Oare au constatat ei că Răsăritul este pentru pace ? Există realizări în Romînia ? După răspunsurile lor, veţi vedea imediat că sînt cei mai fanatici comunişti."

Ajuns aici, Clawhead se opri, transpirat și nesatisfăcut. Afară de deportarea în pustă, restul nu-i prea plăcea. Nu era destul de zguduitor: de la începutul sumbru și reușit, cu simfonia invizibilă și tragică, articolul se lumina treptat cu limonăzi, porumbei, fete care tutuiesc, stadioane, salutul „pace și prietenie", „veselie sportivă", realizări, aplauze etc. Era o realitate neplăcută și nevrută, care invada printre rînduri articolul prietenului nostru și refuza cu oarecare încăpățînare să se supună voinței sale precis orientate.

Sîntem însă fericiți să anunțăm că James B. Clawhead e un campion cu suflu lung. În celălalt colț al ringului poate fi văzut adversarul lui, Faptele, care s-a ales cu o mare vînătaie la ochiul stîng.

Bang!

Începe repriza a doua...

Vuietul mulțimii izbucnește ca o explozie. Antrenorul mai apucă să strige: „la plex, la plex!" și îl împinge de ceafă înainte.

...Clawhead tresări: îl arsese țigara. Se îndreptă pe scaun; se întinse alene cu brațele în sus și — minune — o piedică nevăzută care-l ținea în loc căzu brusc deoparte. Stînd cu brațele în sus, își amintise cum a fost răstignit pe stadionul „23 August";

Trebuia o lovitură psihologică, drept la plex!

„Festivalul de la București este cea mai mare înșelătorie din zilele cînd Roma păgînă îi ardea de vii pe creștini."

Odată scrise, Clawhead analiză aceste cuvinte și găsi că rareori a fost atît de inspirat. Dar oare arderea creștinilor putea fi numită o înșelătorie? Oare romanii nu-i ardeau de-adevăratelea? Și prin ce anume se asemăna Festivalul cu toată afacerea asta?

— Tocmai! își răspunse el — tocmai aici e lovitura! Fiecare cititor își va pune această întrebare. Nu cu argumente trebuie convins. Lovitura psihologică e să-l faci să se-ndoiască. Îi tragi la plex și se-ndoaie! Comparația cu Roma antică indică un om cult, bine documentat, care a studiat istoria, face paralele istorice, un om în a cărui distincție și capacitate merită să ai încredere, să-l lași să vadă și să gîndească pentru tine.

„La București — scrise îndrumătorul creierelor mijlocii — muncitori de toate categoriile au murit de foame pe străzi. Locuitorii mi-au povestit că nu puține cadavre au fost strînse de pe cîteva străzi ale Bucureștiului, de către serviciul municipal, cu tomberoane special amenajate. Lăsate cu indiferența orientală să

zacă pe stradă şi blocînd circulaţia, cele cîteva cadavre au fost măturate abia în ajunul Festivalului, ca să nu le vadă oaspeţii. Trotuarele au fost spălate de sînge şi acoperite cu nisip fin, pe care l-am constatat la faţa locului.

Pînă am trecut Cortina, crezusem că unii oameni politici de la noi cam exagerează în descrierea situaţiei din Răsărit. Nicidecum ! Un funcţionar romîn de la hotelul unde stau a izbucnit în lacrimi atunci cînd i-am oferit o bucată de salam vienez vechi de vreo nouă zile. M-am convins o dată mai mult cît de fierbinte aşteaptă aceşti oameni să-i eliberăm, cu orice sacrificii, pentru ca măcar supravieţuitorii lor să beneficieze de o viaţă aşa cum o înţelegem. Funcţionarul romîn, fericit, mirosea mereu salamul şi lacrimi mari de bucurie şi recunoştinţă îi izvorau din ochi. Se încleştase atît de tare de salam, de parcă nu-i venea să creadă că e cu adevărat salam, că e posibil să fie salam, că are dreptul şi putinţa să mănînce acest salam.

— Vă mulţumesc din adîncul sufletului, a declarat textual funcţionarul romîn, în timp ce-şi ştergea cu batista obrajii uzi şi strîngea puternic darul la piept."

## CAPITOLUL AL OPTULEA, ÎN CARE J.B.C. SE ÎNTOARCE DIN FORTĂREAŢA LEULUI ROŞU ŞI DESCOPERĂ O PISICĂ

Prima întîlnire cu misteriosul individ de statură mijlocie şi cu haină cafenie a avut loc în momentul cînd eroul nostru a coborît din maşină, în faţa hotelului. Se întorcea de la „Casa Scînteii", pe care o botezase în gînd „fortăreaţa leului roşu".

Printre ceilalţi ziarişti albi — fie ei europeni sau americani — James B. Clawhead se distingea net. Hainele îi erau obişnuite: un costum răcoros de sport, energic tăiat pe talie, o cravată de mătase grea, prinsă de cămaşă printr-o agrafă, o batistă albă atîrnînd în afara buzunarului de la piept cu o moliciune şi un abandon neamerican, care contrastau cu tăietura netă a hainelor. De ceafa lui Clawhead atîrna cureluşa unui aparat fotografic, al cărui toc de piele era cum nu se poate mai promiţător; capul eroului era umbrit de o pălărie înaltă, ţuguiată spre vîrf şi largă în boruri, care completau aspectul său sportiv. Toate acestea nu îl deosebeau pe Clawhead de mulţi dintre colegii săi; el atrăgea însă atenţia prin nasul ascuţit, prin gura subţire, mobilă, chinuită, prin ochelarii săi octogonali mai fumurii ca de obicei, care făceau ca ochii eroului să fie un adevărat mister; cîteodată, te întrebai dacă posedă asemenea organe ale vederii. Mai mult însă decît aceste detalii, aerul de ansamblu al figurii, o anumită încordare, un stil straniu de a privi şi de a smuci capul, împreună cu nasul

ascuţit şi strîmbat la vîrf, făcea ca J.B.C. să semene cu un soi de bizară pasăre preistorică, ieşită dintr-un ou care se conservase mii de ani, printr-o minune, între gheţurile uitate ale pămîntului.

Ţîşnind din maşină, J.B.C. a dat peste un om de statură mijlocie cu haină cafenie şi faţă pămîntie.

— Scuzaţi ! a spus Clawhead.

Celălalt a tresărit, ca şi cînd acest glas ar fi răsunat la miezul nopţii de dedesubtul unei plăci de mormînt. E adevărat că J.B.C. avea o voce ciudată, înăbuşită, care părea că provine de la o persoană ascunsă la spatele său ; totuşi, cutremurarea misteriosului individ de statură mijlocie cu haină cafenie, era ciudată. J.B.C., cam amorţit, a făcut cîţiva paşi mici spre hotel şi atunci celălalt, în pas cu el, a început să meargă de-a-ndaratelea, cu ochii holbaţi asupra americanului, ca un somnambul. Păşea de-a-ndaratelea cu dexteritatea pe care o au reporterii cinematografici la parăzi, atunci cînd merg ca racul în faţa unui pluton, păstrînd cadenţa, cu aparatul de filmat aţintit asupra ostaşilor. În loc de aparat însă, aţintea asupra eroului nostru o privire fixă.

— Mă fotografiază ! îşi spuse eroul nostru, privind butonierele şi nasturii celuilalt, aşteptîndu-se să descopere vreun aparat minuscul, cum au spionii. M-au luat în urmărire !

Omul cu haina cafenie şi faţa pămîntie, fără să se uite îndărăt, înainta cu spatele spre unul dintre lustragiii postaţi în faţa hotelului. Alarmat, nevrînd să-şi strîngă lădiţa, acesta îi strigă ceva ; celălalt nu părea să audă ; în ultima clipă înainte de ciocnire, cuprins de o inspiraţie fericită, lustragiul înhăţă din zbor piciorul care ameninţa să-i răstoarne lădiţa şi îl puse, de-a-ndaratelea, pe suport. Ochii omului se holbară : părea că i-e frică să se întoarcă şi să se uite cine l-a apucat de picior. Profitînd de acest moment, J.B.C. se strecură iute pe uşa volantă a hotelului şi dădu piept în piept cu Radu Călimănescu.

— Ce mai faci, domnule Clawhead ? zise acesta. Aş vrea să am o convorbire mai îndelungată cu dumneata — şi în timp ce spunea asta, fapt ciudat, nu se uita de loc la Clawhead, ci la interpreta acestuia.

J.B.C., fără să-i mai răspundă, fugi să-i comunice maiorului că sînt filaţi de doi agenţi în acelaşi timp : Călimănescu şi un necunoscut în haină cafenie. Auzi paşi furişaţi îndărătul său... După colţul coridorului, se întoarse pe neaşteptate şi îl surprinse pe bătrînul portar al hotelului, cel cu salamul. Acesta rămăsese cu un

picior în aer; apoi se prefăcu a culege un fir de praf de pe covor. Dar de cînd se ocupă portarii de curăţenie ?

Astfel luă sfîrşit prima dintr-un lanţ de întîlniri melodramatice.

## 2

În momentul cînd gusta cea de-a cincea felie de batog, Clawhead s-a înfiorat simţind o atingere, o zdruncinare şi-o frecătură suspectă la unul din picioarele sale. Dar, pentru că a venit vorba de picioare, trebuie mai întîi să punem sub ochii cititorului măcar un fragment din ce-a scris asul reportajului mondial despre „Casa Scînteii".

„Acest mare şi nou combinat, un zgîrie-nori cu arhitectura de altminteri naţională — mă pricep ceva şi în arhitectura balcanică, şi mi-am dat imediat seama că s-a inspirat din turnurile unei vechi mănăstiri, lucru ce mi-a fost confirmat cu uimire de romînii cu care am stat de vorbă — cu arhitectura plină de fresce, sculpturi şi alte nimicuri care de fapt înfrumuseţează viaţa, este în realitate, laolaltă cu toate turnuleţele lui de mănăstire, un leu roşu, al cărui croncănit sălbatic sperie pînă departe toate vieţuitoarele ciudate ale acestei ţări. În turnuleţele care vor să se camufleze sub farmecul evului mediu se tipăresc de fapt biblii darwinist-revoluţionar-miciuriniste, cuprinzînd sfaturi de pervertire agrotehnică a sufletului patriarhal al ţăranului romîn, care preferă să îndure cea mai neagră sărăcie decît să dea copiilor abecedare roşii, care se tipăresc tot aici..."

Dîndu-şi seama că a scris cam neglijent şi că are unele mici inexactităţi, Clawhead a refăcut aceste rînduri. Însă pasajul următor a reuşit mai bine de la început, şi aşa a şi apărut :

„Idolul păgîn al combinatului este o uriaşă rotativă la care toţi muncitorii sînt obligaţi să se prosterneze. Pe un culoar am întîlnit un muncitor care avea pe obraz o cicatrice lungă, roşie, proaspătă, însă nu pot să precizez ce obiect a provocat-o, deoarece la trecerea noastră nenorocitul s-a dat deoparte cu o privire de cîine bătut şi şi-a îngropat faţa în palme. Mai grea însă decît orice

schingiuire fizică este autocritica; o metodă infernală care-ţi face părul măciucă şi care la comunişti este echivalentă cu un fel de hara-chiri. Cine-şi face autocritica, acela este un om pierdut, atît pentru societate, cît şi pentru familie. Dacă vezi un copil în lacrimi, în cincizeci la sută din cazuri poţi paria că tatăl lui şi-a făcut autocritica.

Această perfidă pedeapsă morală este folosită mai ales împotriva ziariştilor de la combinat, cu orice prilej, pînă şi cînd e vorba de greşeli gramaticale. Săptăminal, ei se strîng într-o sală specială care te înspăimîntă pînă şi prin numele ei — „colţul roşu" ! — iar aici, cei care au făcut greşeli sînt urcaţi pe un eşafod roşu special — pe care l-am văzut — li se scoate haina şi sînt puşi să-şi facă autocritica. Asistă reprezentanţi ai poliţiei, special calificaţi pentru presă. Ei controlează toate articolele ; ei stau cu revolverul pregătit. Cîţiva ziarişti bătrîni au făcut un memoriu special, cerînd ca poliţiştii mai întîi să-i întrebe, în caz că n-au înţeles ceva din articol, şi abia pe urmă să tragă..."

La prînz, în momentul cînd gusta cea de-a cincea feliuţă de batog, Clawhead s-a înfiorat simţind o atingere, o zdruncinare şi-o frecătură suspectă la unul din picioarele sale. S-a întrebat mai întîi dacă nu cumva e vorba de vreo nouă armă secretă, vreo farfurie zburătoare pe sub mese. Totuşi, nu un picior putea să fie centrul vital asupra căruia să-şi aţintească ei arma. Nu rămînea decît presupunerea că Pettighouse a observat ceva şi-i face semn pe sub masă... Domnul Pettighouse însă mînca dovlecei umpluţi şi varză roşie. Făcea asta cu asemenea viteză şi concentrare, incît părea cu neputinţă ca acelaşi om să mai şi facă semne cu piciorul.

Despre Geta Doboş nu putea fi vorba. Orientîndu-se rapid, J.B.C. hotărî să privească fulgerător spre regiunea ameninţată. Ceea ce şi făcu.

Oare unde mai văzuse el această figură rotundă, aceşti ochi verzi şi profunzi, această mustaţă bine îngrijită ? Nu-i trebuiră decît cîteva clipe ca să recunoască pisica cenuşie care-l însoţise pe scări noaptea trecută, cînd cobora cu salamul.

Clawhead considera ca o datorie de onoare să mănînce cît mai mult — fireşte însă, nu ca să se ghiftuiască, ci pentru a provoca pagube economice statului cu care se afla în război rece. Fostul său duşman, pisica, îi apăru deodată ca un aliat preţios. Uman, milos, luă cîteva felii din şunca statului advers şi le în-

ținse aliatei. Ea, de loc supărată pentru lovitura de călcii din ajun, își îngustă ușor ochii și consimți...

Atunci făcu Clawhead remarcabila sa descoperire științifică. Mai întîi privise pisica oarecum în treacăt. Dar poate că tocmai așa se uitase la început și Edison, pînă cînd tot o pisică, prin blana ei, l-a condus la gigantica descoperire a electricității.

— Vedeți această pisică ? strigă deodată eroul nostru. Această pisică de sub masă ? Ei bine, de ieri seară, cînd am văzut-o pentru prima oară în viață, ea a început să se îngrașe !

— Poate că face pui, spuse indiferentă mediciuista.

Dacă doctorul Watson, credinciosul ajutor și prieten al lui Sherlock Holmes, ar fi fost de față, el n-ar fi pierdut prilejul să-l întrebe pe maestru cum poate fi ghicită după o asemenea pisicuță structura economică a unei țări. Cum însă nu exista în jur vreun dr. Waston care să se arate greu de cap și să-l podidească cu întrebări, maestrul cu ochi de linx a exclamat din proprie inițiativă :

— Nu, nu, domnilor, e clar : orice-ați spune, înainte de sosirea noastră acest biet animal trăia mult mai prost. Vă rog să-mi împrumutați un metru de croitorie !

Doboș însă nu adusese cu ea nici măcar un metru de croitorie. Clawhead a scos batista din buzunarul de la butonieră și — deoarece pisica se îngrășa clipă cu clipă — a măsurat-o, fără să piardă o secundă. A făcut un nod și a pus batista în alt buzunar, ca nu cumva să se șteargă cu ea din nebăgare de seamă. A chemat chelnerul și i-a atras atenția asupra însemnătății acestei pisici, cerîndu-i s-o păzească.

— Această pisică nu trebuie să dispară ! i-a spus el chelnerului.

A avertizat-o pe Doboș că, în caz că pisica dispare, el va anunța acest lucru în presa întregii lumi, ca o dovadă supremă.

— Această pisică are o importanță deosebită ! i-a spus el interpretei.

Pe urmă, liniștit întrucîtva și înveselit, a sărbătorit evenimentul reîncepînd să mănînce și să bea.

Bonțoflică îl admiră multă vreme.

— Ar trebui să măsurăm și pîntecele unor persoane venite din „lumea liberă", spuse ea în cele din urmă.

— Eu sînt obiectiv — glăsui împăciuitor James B., simțind că alunecă pe un teren primejdios. Eu, aici, nu cred să slă-

besc. Ca oaspete, nu pot spune că sînt prea prost hrănit. Dar pentru noi, e o poftă de mincare foarte normală...

Pettighouse, făcînd un sacrificiu dureros, se întrerupse o clipă din activitate şi spuse repede : „da, foarte normală !" după care se scufundă îndărăt în adîncurile unui castron.

— Dumneavoastră — reluă Clawhead, însoţindu-şi argumentaţia cu puterea exemplului viu — dumneavoastră vi se pare că eu înfulec, că eu mă îndop, că mă ghiftui. În realitate, aceasta e o gustare destul de frugală. Proba e că de ieri tot mănînc în faţa dumneavoastră şi n-am nici urmă de indigestie !

Autorului acestor rînduri îi vine greu să aştearnă pe hîrtie vulgare expresii ca „ghiorlăit". Abia sfîrşi de zis eroul nostru înălţătoarele-i cuvinte, că imediat se şi auziră — vag, uşor — parcă nişte cîntece îndepărtate ale vechilor cimpoaie scoţiene ce chemau pe vremuri regimentele coloniale la bătălie împotriva sălbaticilor indieni.

— Sînt medicinistă — spuse Geta Doboş compătimitoare — şi mă văd obligată să vă previn... Ne-ar fi neplăcut să vă îmbolnăviţi...

— Înţeleg situaţia dumneavoastră, rîse Clawhead — şi rîdea tare, să acopere cimpoaiele din Highlands — înţeleg perfect, o să caut să vă fac economii.

Pettighouse oftă cutremurător şi se lăsă să cadă pe spătar.

— Da... foarte normală... chiar aşa : absolut normală.

## CAPITOLUL AL NOUĂLEA, MIC MANUAL DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ

Pettighouse, întărit după un scurt somn de după-amiază, luă o rochiță roză de copil și se duse cu ea în fața oglinzii, să vadă cum îi șade.

Clawhead scormonea cu degetul în măruntaiele căptușelilor de haină, încercînd cît de rezistente sînt.

— O fi nou combinatul acesta de confecții, declară Clawhead, nu zic ba, însă e plictisitor. Tehnica nu mă pasionează.

O porniră pe jos la o fabrică de alături, care producea piese pentru electrificarea țării și care-l pasiona pe Clawhead.

— E fabrica „Kilowatt", spuse Geta Doboș.

Clawhead era neliniștit.

— Nu se cheamă și „Electrificarea țării" ?

— Așa-i : abia acum un an și-a schimbat numele, așa-i zice acum, uitasem.

Era intrigată de buna informare a lui Clawhead, dar nu-l întrebă nimic.

Pettighouse plecă să viziteze personal bufetul, iar J.B.C., însoțit de Geta, după ce se învîrti puțin printr-o hală, începu să acționeze.

La un strung nou „Victoria", lucra o fată cu aspect bătăios, îmbrăcată în pantaloni de doc și legată la cap cu o basma neînflorată, sobră.

J.B.C. începu să-şi potrivească aparatul de fotografiat. Trebăluind la trepied, se uita cu coada ochiului la fată. Îşi spunea că viaţa trebuie să-i fi părut acestei fiinţe îmbrăcate în doc drept o clară figură geometrică. Se vede că era una din acele fiinţe model, cu mîini asprite de muncă şi cu vorbe nu mai puţin aspre, care iau cuvîntul la şedinţe cerînd mult de la alţii şi de la ele însele: „Cu inimioara ei drăguţă, cred că aş putea tăia geamurile", îşi spuse Clawhead cu oarecare necaz.

Interogată de eroul nostru, fata se aşeză pe un scaun micuţ de lîngă strung. Basmaua albastră îi ţinea prea cald; o scoase, lăsînd să se reverse un bogat păr negru, pe care-l scutură energic cu o mişcare a capului.

— Acum şase ani încă, nici nu ştiam să citesc măcar, îl informă strungăriţa pe tonul ei ferm şi bătăios. Eram atît de sfioasă şi neştiutoare, că mi-era frică de tot ce se întîmplă dincolo de graniţele satului meu, nu ştiam nimic... Slugăream de la vîrsta de zece ani la chiaburul...

Clawhead dădea emoţionat din cap şi îşi nota repede: „aprox. 75 cm., dispozitiv nou, oarecare progr."

După părerea lui, strungul nu era prea grozav, dar nu strica să ia cîteva date.

— Pot chiar să vă spun — urmă fata — că partidul a făcut din mine o fiinţă cu totul nouă, cu un scop în viaţă... Mizeria din trecut...

— Te rog să repeţi fraza de adineaurea, o întrerupse Clawhead grav. Şi îşi notă mai departe: „tip lesne adaptabil la fabr. de ţevi pt. arm."

— Văd că vă interesează dispozitivul de manevrare, spuse brusc strungăriţa. Nu-i nevoie să luaţi note: avem un îndrumător special al aparatului, gata tipărit.

Clawhead vedea bine că n-ar fi potrivit să nege chiar totul; fără să-şi scoată ochelarii de pe nas, îi şterse încet cu batista, ca şi cînd lentilele s-ar fi umezit din pricina emoţiei:

— Tehnica mă pasionează din fragedă copilărie, începu el încet. E o poveste foarte tristă. Bietul meu tată, fie-i ţărîna uşoară, era un muncitor conştient, pasionat de meseria sa şi mai ales de inovaţii. Întotdeauna casa noastră era plină de strunguri mici, manivele, ghivente mici şi mari, şuruburi şi piuliţe, cuie, chei, cleşti, robinete, biciclete, foraibăre, raboteze, maşini de cusut şi tur-

bine, iar biata mama mereu îl certa din pricina acestor mașinării unsuroase — căci aveam o casă modestă, dar curată. Noi însă, copilașii, care eram în număr de șapte, ne jucam bucuroși cu ele. Era singura rază de lumină a copilăriei noastre nefericite. Eu unul visam fierbinte să mă fac inginer. A urmat criza inevitabilă a sistemului capitalist, tăticu' a rămas pe drumuri, iar eu, deși copil, a trebuit să mă angajez la o fabrică de... de salam, și n-am mai putut ajunge inginer. Dar amintirea copilăriei mi-a rămas viu întipărită în suflet și de cîte ori văd vreun aparat, îmi amintesc de modesta casă părintească, plină de strunguri, și mă emoționez, visez cum ar fi fost să fiu inginer.

Doboș, cu gura strepezită, traduse tot acest discurs. Nu voia să se amestece, dar omul de știință — sau poate curiozitatea feminină din ea — învinse :

— Dar adineaurea, la Combinatul de confecții, ați spus că tehnica nu vă interesează...

— Acolo erau mașini de cusut, preciză Clawhead senin. Eu mă jucam numai cu turbine și strunguri. Cu mașinile de cusut se juca doar frățiorul meu mai mare, fie-i și lui țărîna ușoară...

Copleșit de povara amintirilor duioase, dînd să se înțeleagă că nu mai poate răspunde la alte întrebări, Clawhead își luă capul emoționat în mîinile-i tremurînde. Și nu și-l mai ridică decît atunci cînd fata făcu o scurtă demonstrație a metodelor ei de lucru. Conversația nu-l mai interesa : își permise în încheiere o mică răzbunare.

— Iar strungul acesta, de fapt, în ce țară e fabricat ? întrebă el naiv. Mă îndoiesc să fi fost realmente fabricat în Romînia.

Și plecă iute... Se plimba prin hala largă și simțea nevoia să facă o spărtură în acest cuvînt neplăcut : muncitor. Fata asta, de curînd încă servitoare și analfabetă, se uitase la el cu obrăznicie : se uitase de parcă i-ar fi fost egală. Mai voia și întrecere cu America, obraznica...

Marele reporter se plimba ca o pasăre flămîndă care face rotogoluri mari prin aer, să găsească vreo păsărică pentru micul dejun. Trecu prin două hale, ocolind cu grijă stegulețele roșii, graficele, panourile, oamenii prea tineri — pe ăștia i-a prelucrat de mici — cei cu figura prea inteligentă, ca și cei care păreau muncitori vechi, ca și femeile, care vădeau în această țară prea mult spirit de contrazicere.

Iată și păsărica visată ! Într-adevăr, unul mai fistichiu nici nu putea găsi în fabrica aceea. Era un lungan osos, purta, în ciuda verii, pantaloni groși bufanți și ciorapi de lînă foști albi, cu care parcă prădase toată unsoarea din magazie. Pantofii, groși și ei, aveau un soi de frunză de viță pe deasupra, amintind de străbunicul nostru Adam, cînd a evacuat raiul. La gît, în ciuda căldurii, purta sub salopetă un fular de lînă galbenă, iar de gît îi atîrnau un soi de ochelari groși de protecție. De fapt, era băiat bun, lucra destul de bine, dar dăduse în patima motocicletei.

Fiind îndrăgostit, era nebărbierit. Pare ciudat, pentru că omul îndrăgostit caută de obicei să se facă frumos. Chiar ăsta era și cazul de față : fata lucra într-o hală învecinată și ieșea din producție la ora trei, ca și el. Dacă omul s-ar fi ras dis-de-dimineață, pînă la trei era pericol să-i crească la loc cîte ceva. Cît timp mergea fata la cantină, el se repezea nebunește la frizer și apărea apoi la masă proaspăt ras, ca-n podul palmei. Era cam al zecelea admirator, așa că amorul lui nu se bucura de succes : nici nu era el prea frumos. De fapt lunganul nu era chiar atît de lung, dar așa dădea impresia din pricina feței, care ocupa aproape un sfert din înălțimea lui totală. Falca era fină, subțirică, dar lungă, și părea atît de grea, că omul trebuia să-și ție mereu gura puțin întredeschisă. Adăugați sprîncenele scurte și mult înălțate deasupra ochilor și o să înțelegeți de ce părea mereu speriat sau nedumerit.

Cînd Clawhead îl văzu, mai era puțin pînă la ora trei ; cetățeanul încetase lucrul, așteptînd parcă uluit sunetul sirenei, ca să ia bine startul și să ajungă primul la bărbier.

Vă spun, Clawhead ar fi putut găsi oameni cu barbă mai mare și codași în toată legea, dar l-a atras omul acesta destul de straniu îmbrăcat și care nu mai lucra de loc. În plus, cum v-am arătat, bietul băiat părea foarte fotogenic. Deschisese o gură mirată, înaltă, și chiar în aceeași clipă a izbucnit mugetul gros și puternic al sirenei.

Clawhead a tresărit. I se păruse că însuși lunganul a strigat atît de tare. Și-a revenit imediat. Văzînd că omul a pornit-o iute din loc (frizerul !) — s-a repezit înainte ca un uliu, înfigîndu-și nasul ascuțit în urechea lui :

— Ce leafă ai ?

Închipuiţi-vă ce se petrece cu o figură şi aşa destul de lungă de la natură, ce se petrece cu această figură lunguiaţă atunci cînd la proprietarul ei se repede pe neaşteptate un om cu ochelari negri şi — tocmai cînd urlă sirena — îi răcneşte în ureche ceva ameninţător într-o limbă din care nu pricepe o boacă.

Figura, holbîndu-se, s-a lungit atît de tare, încît Clawhead, la rîndul său, s-a înspăimîntat şi a făcut repede un pas îndărăt, gata să cadă pe spate. Doboş se frînsese în două de rîs, nici vorbă să mai poată traduce vreun cuvînt. Muncitorii au început să se strîngă în jur, temîndu-se să nu piardă reprezentaţia. Cu alai mare şi ţinîndu-şi achiziţia de braţ, Clawhead a ieşit în curte ; în cale l-a întîmpinat victorios, cu hainele şi faţa boţite, vesel şi transpirat după inspectarea bufetului, Pettighouse. Amîndoi deschiseseră învelitorile de piele ale aparatelor fotografice.

Cam în acelaşi timp, din hala învecinată ieşi Aneta, fata cam băieţoasă şi dîrză cu care se răfuise Clawhead. Era tocmai aceea pe care o iubea, fără noroc, lunganul. Doboş o auzi cum, fulgerîndu-l din ochi pe nefericitul curtezan, îi striga în felul ei bătăios :

— Nu te-ai ras, n-ai vrut să te razi ! Poftim ! acum o să te prindă în poză... Şi mai zici că eşti om serios... Cînd te-oi mai ţine cu motocicleta după mine, o să-ţi arăt poza cu barbă.

El se fistîci şi, în mare grabă, îşi trecu mîna peste ariciul castaniu al bărbiei — ceea ce, fireşte, nu putea să-l ajute decît în caz c-ar fi avut lame de ras în loc de degete. Clawhead, avînd într-o mînă aparatul de fotografiat gata pregătit, iar cu cealaltă mînă ţinîndu-l prietenos, dar vîrtos, îl ducea într-un loc potrivit pentru execuţia fotografică, un loc mai ferit şi luminos.

Bietul om era mai uluit ca oricînd şi îi repeta mereu lui Doboş :

— Tovarăşă, spuneţi-i pe limba lui să mă lase-n pace. Zău aşa !... Mi se pare că are de gînd să mă tragă-n poză. Spuneţi-i că nu vreau. Vedeţi cît de liniştit merg eu, mă port bine cu el, nu-i fac nimic, dacă are poftă îi răspund şi la întrebări — numai să nu mă pozeze. Sau dacă nu poate fără mutra mea — atunci să aştepte vreo douăzeci de minute, că trebuie să se fi făcut coadă la frizerie.

Cortegiul se opri. Clawhead repeta, bătîndu-l pe umăr, că nici prin gînd nu-i trece să-l fotografieze, dar omul refuză să meargă mai departe :

— Dacă vrea, îi dau și una, cum îi zice, o luare de poziție, cum cer mereu toți ziariștii. Lor le place foarte mult, un soi de scrisorică cu părerea mea despre situația internațională, o scriu chiar deseară, numai să nu mă pozeze. Îi dau și despre Festival, sau un salut înflăcărat ; am refuzat alții, că n-am vreme, da' lui îi dau, special pentru el...

Clawhead, bătîndu-l necontenit pe umăr ca un ciocan cu aer comprimat, îi prezentă cele mai solemne asigurări, rugă oamenii să nu se ție după el și, cu greu, izbuti să-l pună din nou în mișcare spre fundul curții, unde zăceau niște fiare vechi.

— O scriu chiar deseară — repeta mereu omul — mîine dimineață i-o aduc eu personal la hotel cu motocicleta. Îl plimb și pe el dacă vrea — numai să nu mă ia în poză. Nu știu ce a găsit la mine, că luna asta stau prost cu planul. Unii dintre ei sînt foarte ciudați, au mai fost cîțiva pe-aicea. Dar ca ăsta, nu.

Ajuns aproape de zidul din fundul fabricii — locul execuției fotografice — omul, cuprins de negre presimțiri, începu să se zbată în brațele lui Clawhead.

— Vă rog, luați-l de pe mine, spuneți-i ceva pe limba lui. Vin mîine, îl plimb și la șosea și ne fotografiem acolo, pe motocicletă, cu lacul îndărătul nostru. E frumos acolo și o să viu și eu pregătit, da' acu' să fie cuminte, să nu se joace cu aparatul. Mă miră foarte mult omul acesta. E foarte ciudat omul acesta. Vă rog să fiți atentă, să nu-i fac ceva.

Geta nu voia să se amestece, ca să nu se poată plînge Clawhead că e stînjenit, dar îi traduse protestele lunganului.

Clawhead părea și el foarte intrigat :

— Nu știu de ce oamenii de aici sînt atît de bănuitori, protestă el. Spune-i că mă surprinde foarte mult comportarea lui. Noi avem alte metode. Mă jignește atitudinea lui bănuitoare. De unde atîta neîncredere ? Înțeleg foarte bine jena lui și îl asigur : nu vrea, nu-l fotografiez ! Îmi dau cuvîntul meu de onoare. Poate că vor alții să-l fotografieze — îi privește ! Eu unul, însă, nu-l fotografiez, nici nu am intenția... Spune-i că-mi dau cuvîntul...

Se așezară față în față, la vreun pas unul de altul, cu Doboș la mijloc și înconjurați de cîțiva oameni care se ținuseră totuși după ei. Clawhead își mai liniști victima de vreo trei ori, după care reîncepu interogatoriul lui obișnuit :

— Ce leafă ai ?

— Nu pot — zise omul — nu-i răspund, nu pot. Am toată încrederea în cuvîntul lui, da' să lase aparatul ăla din mînă... Nu pot să mă concentrez.

— Foarte bine, exclamă Clawhead, așa o să fim mai liniștiți. Chiar mă jena. nu puteam să iau note. Uite — și îi dădu lui Bonțoflică aparatul — uite, m-am lepădat de acest monstru uricios, și își arătă mîinile goale, ca un scamator înainte de a-și începe numărul. Cum lunganul tot nu părea convins, iar pe Geta Doboș o bănuia că nu traduce destul de fidel, Clawhead găsi necesar să-i explice și direct, în romînește :

— Niet foto ! foto larivederci ! bune ziuoa foto ! niet foto; niet ! după care își luă notesul în mîini.

Abia astfel, datorită efectului magic al promisiunii directe, fu cu putință să se reia interogatoriul. Lunganul era recunoscător și bucuros că a scăpat de acel groaznic document care l-ar fi compromis iremediabil în ochii ființei iubite.

Figura lui uluită luase un aer de excepțională concentrare. Se vedea că vrea din adîncul sufletului să colaboreze cu toată rîvna, pentru a-l servi pe american.

## 3

Clawhead, văzîndu-l pregătit, reîncepu :

— Ce leafă ai ?

Dacă l-ar fi întrebat o ființă de rînd, omul ar fi răspuns imediat. Însă pe acest oaspete atît de ciudat, și care totuși se purtase cumsecade, ținea să-l servească în mod excepțional. De aceea, cu mult zel, chiar cu înflăcărare, îi răspunse :

— Vă indic imediat toate sumele, exact ! Numai să-mi spuneți cum vreți : brut sau în mînă, la un loc cu acordul sau fără ?

Urmă o convorbire îndelungată, după care omul spuse :

— Da, acum e limpede. E vorba de ce-mi rămîne în mînă, cu totul. M-am lămurit. Vreți pe ultima lună, sau în medie ?

— Media ! răcni Clawhead.

Celălalt rămase pe gînduri și figura începu să i se lungească ușor : recalcula media, ca nu cumva să-l informeze greșit pe acest ziarist cumsecade. Clawhead își desfăcu cravata de la gît și nu-l

slăbi o clipă : avea tot reportajul scris în minte, însoțit, bineînțeles, de fotografiile respective. Cunoștea de la un linotipist problema impozitelor pe chirie și acum voia să-l aducă pe acest lungan nedumerit, încetul cu încetul, la declarații că abia își tîrăște zilele, n-are pic de siguranță în viitor etc. etc.

Lunganul, mirîndu-se necontenit, îi comunică leafa, îi explică amănunțit că ea se mărește sau se micșorează după cum izbutește el să aplice metoda de tăiere rapidă a metalelor ; dar are greutăți, căci cuțitul...

— Îți ajunge ?

Celălalt se miră și întrebă încă o dată pe Doboș despre ce e vorba. El vorbea despre unghiul de la cuțit — credea că s-a terminat cu chestiunea acordului...

— Uite, domnule — interveni Clawhead, bănuind că omul își bate joc de el — dacă vrei să mă ajuți, răspunde la întrebare și nimic mai mult. Se hotărîse să-l prindă într-un cleşte necruțător : Leafa îți ajunge ?

— Da, îmi ajunge.

— Și atunci cît pui deoparte ?

— Nu pun nimic deoparte.

— Foarte bine ! Așa să răspunzi ! Din ce cauză ? Ai copii mulți ?

Omul ar fi dorit fierbinte să-i explice că n-are de loc familie, nu plătește nici măcar chirie mare, stînd la căminul fabricii; nu e bolnav, ca să plătească doctorii... I-ar fi povestit lui Clawhead toată viața lui, cum știa că le place de obicei ziariștilor. Așa însă; numai cu *da* sau *nu*, se mulțumi să răspundă :

— Nu, nu din cauza asta.

— Dar cîți copii ai ?

— Nu am nici unul.

— Așa. Te-ai temut de greutăți !

— Nu m-am temut de greutăți.

— Atunci, de ce n-ai copii ? Ți-e nevasta bolnavă ?

Celălalt înghiți în sec ; nu voia să se abată de la întrebări; și totuși dorea să-i atragă atenția oaspetelui că a pornit pe o cale greșită :

— Nu, zise el, nu e tocmai bolnavă...

— Cum adică „tocmai" bolnavă ? Răspunde mai clar !

— „Tocmai bolnavă", adică „nu sînt însurat".

Clawhead nu se necăji :

— Aha — spuse el — te-ai temut de greutăţi !...

— Nu, eu unul nu m-am temut de loc.

— S-a temut ea ?

— Domnule — zise lunganul, oftînd cutremurător şi privind la un anumit punct în zare — vă rog foarte mult să nu mă-ntrebaţi nimic pe chestia asta. Ce-a fost, a fost — şi gata ! nici nu interesează presa ! La noi, presa nu scrie despre asta...

— Vezi ? aşa-mi place, încuviinţă Clawhead. Avem o confruntare sinceră. Dacă e o chestiune sentimentală, înţeleg, respect, şi nu mă amestec. Mie să-mi spui doar atît : de ce nu pui bani deoparte, să ai securitate materială... De ce nu-ţi ajunge să pui deoparte ? De ce ? Atîta tot. De ce ?

Figura lungă luă un aer perplex. Omul îşi aprinse a patra ţigară, într-un răstimp destul de scurt. Se gîndea, se frămînta şi pînă la urmă spuse :

— Domnule, eu vreau să vă ajut şi ştiu că n-aveţi o meserie uşoară. Tot om al muncii. Da' nu pot aşa, cu întrebări... cum se zice la ziarişti ?... interviu. Nu pot, nu-s obişnuit cu metoda asta de muncă. Nici cu ailaltă metodă, luarea de poziţie-n scris, nu pot bine. N-am talent. Pe mine lăsaţi-mă să vă povestesc cum îmi trece mie prin cap, şi v-alegeţi de acolo tot ce vă trebuie. Vă rog mult, o să vedeţi că o să fiţi mulţumit. Metoda nu ştiu cum se cheamă — da' o să vă placă. Tot aşa am mai făcut odată şi cu unul de-al nostru, un băiat de la „Scînteia tineretului", şi-a fost foarte entuziasmat...

— O kay ! îl întrerupse Clawhead — dă-i drumul !

— Motocicleta mea — spuse omul, şi, văzînd că a căpătat aprobare, o spuse cu o figură uimitor de pasionată — motocicleta mea are cauciucuri noi şi pot să merg cu ea şi pe ploaie, numai că-mi lipseşte o haină de piele — pantaloni bufanţi şi ochelari mi-am luat, precum vedeţi. Mai dau eu bani şi pe altele — un teatru sau mai ştiu eu ce. Însă motorul înghite multă benzină, ulei, întreţinere ; n-am o leafă prea mare, dar ştiţi cum e. sînt tot felul de mărunţişuri necesare pentru un motociclist, echipament, reparaţii, piese, haine... Am strîns bani şi mi-am cumpărat-o ; era un vechi vis, de mult o visam. Va să zică e clar cu economiile mele : nu pun deoparte nici un ban. Dacă luna asta capăt vreun premiu, îmi cumpăr şi o haină specială de piele, să pot

merge și pe ploaie, chiar de-ar fi să rămîn pe urmă fără nici un ban...

— Și nu te temi ?

— Nu mă tem ! răspunse el hotărît. Chiar pe ploaie, nu derapează ! La viraje încetinesc. Dacă n-ar fi milițienii, aș lua o viteză frumoasă. Odată, înspre Giurgiu...

— Lasă motocicleta ! îl somă Clawhead. Dacă nu vrei să te țin tot în întrebări, uită de motocicletă ! Eu te întreb mereu și mereu de securitatea materială și de economii. Povestește liber — da' numai pe subiectul ăsta, n-am vreme de pierdut. Restul — uită-l !

Expresia de zel și de însuflețire se învălmăși pe fața motociclistului cu una de dezamăgire, mirare și îngrijorare : cu ăsta nu puteai să te înțelegi. Întreba și întreba, de nu știai unde vrea să ajungă.

— Eu te-am întrebat așa, zise Clawhead : n-ai teamă să nu pui deoparte ?

— Mă cam pisează responsabilul cu C.E.C.-ul, da' nu mi-e mie teamă de el. Odată chiar...

— Las-o baltă ! Te întreb în general, nu de cineva anume : nu ți-e teamă de greutăți, de ziua de mîine ?

— De ce ?

— Așa. Poate că rămîi pe drumuri.

— De ce ? Nu-s strungar calificat ? De ce să rămîn ?

— Poate din pricina metodelor astea sovietice noi, de sporire a productivității...

Figura atinse maximum de lungime :

— De ce ? Nu-nțeleg ! Dacă sporesc productivitatea, cîștig mai bine. Abia atunci mă păzește ca pe aur !

— Însă poate să se întîmple și invers, să ți se micșoreze productivitatea...

— De ce ? Nu-nțeleg. Ce-s prost ?

— Fără voie. Nu mai ții pasul cu tehnica infernală. Fără să vrei, rămîi în urmă...

— De ce ?

Neras, nevinovat și nedumerit, neînțelegînd mai nimic, acest individ curios storcea adevărate oceane de pe spinarea lui Clawhead.

— Poate vin alte metode, mai rapide...

— De ce să nu vie? Să vie, și trec la ele.

— Dar poate că n-o să mai fii muncitor destul de bun.

Lunganul cel mirat — cu timiditatea caracteristică oamenilor teferi care vorbesc cu un nebun — îl întrebă ușurel de tot:

— De ce să nu mai fiu bun?

— Poate te uzezi, obosești... Ce, nu se poate să obosești?

— Se poate — admise el, bucuros că în sfîrșit e de acord cu făptura curioasă din fața sa. Se poate: obosesc, dar p-ormă mă odihnesc. Ce, nu dorm noaptea? În concediu iarăși, cu motocicleta...

— Ei, mister — începu să strige Clawhead furios — dumneata îți rîzi de mine, deși ai recunoscut că-s și eu om al muncii. Fiecare om obosește, se uzează, nu mai e bun de nimic, începe să valoreze cît un măgar mort scos la licitație într-o cîmpie neumblată. Înțelegi? Bune ziuoa ciolovec, amin! Și campionii de box cei mai solizi se trec în cîțiva ani! Și motocicleta, că-i de fier, și tot o să ți se paradească! Fiecare om se paradește, mai ales dacă-i muncitor manual; bune ziuoa norma, larivederci! Dumneata rîzi de mine, nu vrei să mă ajuți, îți bați joc!

— De ce? zise celălalt nedumerit și cu un sincer regret, simțind cum, treptat, ca un vulcan invizibil, crește în el revolta față de această supranaturală neînțelegere reciprocă. Își pierdu firea și începu să strige într-o romînească pocită, cu un efort desperat, ca americanul să-l înțeleagă direct:

— Eu vorbești serios, ce face să credem la Bune ziuoa mister că eu rîzi? Eu serios — uite! fața serios! Mister tot întrebăm și întrebăm și nu lăsăm să vorbești. Cum adică, eu obosești? Eu mult stai jos, stai, înțelegem? și se bătu, explicativ, la spate. Eu calificați, eu lucrezi cu capul — și se bătu furios, de astă dată peste cutia craniană — înțelegem, mister? Ce are una cu ălălaltă? Capul lucrezi la noi, nu spatele! Spate mergește la urmă! Eu bani motoțiclet torizmă vitez larivederci Bucarest, benzin, olei, nu la ciorap, că acolo șade picior de la mine!

Atunci țîșni din mulțime un om în vîrstă, cu halatul albastru fluturîndu-i în lături ca niște aripi — responsabilul pe fabrică al C.E.C.-ului:

— Tovarăși — strigă el — nu mai pot să rabd, omul ăsta de mult îmi face zile amare cu motociclismul lui, nu vrea să pună un ban deoparte. Acum ne mai ține și teorii înapoiate cu ciorapi!

— Eu nu megar mort în cîmpie — ţipa lunganul mai departe, fără oprire — eu nu eşti niţi motoţiclet, eu călăreşti motoţiclet; îngrijeşti să nu paradeşti, schimbat cauţiucus motoţiclet...

— Las' că-l lămureşti mai tîrziu, încerca Doboş să-l liniştească pe responsabilul C.E.C.-ului.

— Ba să se ştie şi-n America : ăsta n-are familie, n-are cheltuieli, şi nu pune nici un ban deoparte.

— Cine e acest om furios şi ce doreşte ? întrebă Clawhead plin de curiozitate şi îşi apucă de mînă motociclistul, ca să nu-l piardă. E de la poliţia secretă ? E de la controlul asupra muncitorilor ?

— Dar nu e just, tovarăşi ! Alţii au familie, greutăţi, sînt oameni bătrîni, şi tot strîng un ban, numai dumnealui, puştiul, azvîrle pe fleacuri...

— Nu-i adevărat, tovarăşe, ruşine, că eşti om bătrîn ! se mînie motociclistul lui Clawhead. Ce fleacuri ? — e un sport sprijinit de stat, se fac şi competiţii internaţionale de motociclism !...

Se produse o hărmălaie îngrozitoare, oamenii intraseră în polemici, iar vreo cîţiva îl trăgeau pe Clawhead de haină, vrînd să-i dea explicaţii.

— Domnilor, lăsaţi-mă să-mi fac meseria ! răcni el cu atîta putere, de era să-i zboare şi pălăria de pe cap. Vreau să stau de vorbă între patru ochi cu acest muncitor ! fără poliţie ! în libertate ! fără interpret ! să-mi fac meseria ! suflet de la suflet ! — şi, făcîndu-i satisfăcut cu ochiul lui Pettighouse (de fapt, totul se rezuma la o strîmbătură, căci ochiul nu i se vedea sub lentila fumurie) — îşi trase omul mai deoparte :

— Tavariş, tavariş, priatenie, give me a cigarette — o sigara !

Celălalt, tremurînd încă de înfierbîntare, îi întinse pachetul de „Mărăşeşti". „Mulciumeşc, suvenir !" îi zise Clawhead neobişnuit de amabil, o puse în buzunarul de la piept, apoi scoase la rîndul lui un pachet mare, roşu „Pall Mall" : *„Please, please"*.

Celălalt, deşi îi plăceau ţigările americane şi ar fi vrut să cunoască şi gustul acestei mărci, fu cuprins de o inexplicabilă neîncredere faţă de Clawhead, un fel de presimţire rea şi refuză din cap. Cum Clawhead stăruia cu pachetul întins, el făcu şi din mînă un gest de refuz, şi în acelaşi timp auzi un ţăcănit : Pettighouse, cu propriul său aparat, îl imortalizase în clişeu, cu faţa încreţită şi cu mîna întinsă spre pachetul lui Clawhead. Surprins la culme,

omul abia avu timpul să privească spre aparat, cînd Clawhead îl și cuprinse cu brațul peste umeri ; el se întoarse să vadă ce e și țac ! din nou aparatul îl imortaliză față în față cu zîmbitorul Clawhead, a cărui mînă îi atîrna peste umăr. În secunda următoare, furios, omul se desprinse din strînsoare și, protestînd, își ridică pumnul în aer — în timp ce țac ! pentru a treia oară în cinci secunde, aparatul îl trecu în nemurire, cu fața lungită la maximum, într-o evidentă atitudine de mînie față de ziaristul american.

Totul se petrecuse fulgerător. Pettighouse o zbughi imediat, în timp ce omul se repezise la Clawhead. Abia fu ținut de cei din jur. J.B.C., vînăt, striga ca din gură de șarpe :

— A fost o agenție rivală, nici n-am observat ! Eu nu l-am fotografiat. Agenția rivală... n-am știut și nici n-aș fi putut s-o opresc, căci la noi există libertatea presei, nu pot să fac poliție ! Țineți-l, rog să fiu protejat, sînt cetățean al unei țări libere, țineți-l pe omul ăsta, plec, am și plecat, spuneți domnului ăsta cu halat de la poliția secretă să-l țină bine pe băiat pînă plec ! să-l ție ! Rivală, căci libertatea presei...

Așa luă naștere un celebru „reportaj autentic din spatele Cortinei de fier, cu fotografii autentice făcute la fața locului". Într-o revistă americană, față în față cu reclama superb colorată a unui bulion, apărură fotografiile cu pricina : pe fundalul lor se vedea poarta și emblema fabricii respective. Poza cea mai de sus, purtînd un 1 mare, arăta un muncitor nebărbierit și cu o lungă figură dramatică, îmbrăcat într-o salopetă la care arta retușorului nu adăugase decît un petic mic — ca și cînd n-ar fi arătat destul de jalnic și așa — scoțîndu-i în schimb dintre degete pachetul de „Mărășești", pe care nici nu apucase să-l bage la loc în buzunar. Lunganul, foarte furios, cu pumnul în aer, se răstea la Clawhead, care, cu un gest bine inspirat, își pusese cotul în dreptul ochilor. Dedesubt, textul :

1. *Îndoctrinat cu propaganda urii și agresiunii față de Occident și de americani, acest muncitor romîn fruntaș din spatele Cortinei refuză să-i facă orice declarații lui James B. Clawhead.*

*Dușmănie !*

O altă fotografie, purtînd un 2 mare, arăta momentul inițial, cînd muncitorul stătea cu mîna în aer, refuzînd țigările lui Clawhead. Explicație :

2. *Dar iată acum pe băștinaș pe cale de a se îmblînzi, întinzînd mîna lui nu prea spălată să ia de la James B. Clawhead o țigară „Pall Mall". Ce nu face o veritabilă „Pall Mall" cu aromă americană !...*

*Metamorfoză !*

Ultima îl înfățișa pe cetățean cu acel rînjet mirat pe care-l avusese simțind brațul lui Clawhead peste umăr :

3. *Vi se pare că rîde strîmb? Dar gîndiți-vă, acest om dindărătul Cortinei poate n-a mai rîs de ani de zile ! Cu o simplă țigară „Pall Mall", pe care la noi o puteți găsi la orice tutungerie. James B. Clawhead a dărîmat doctrina și propaganda de rea credință, făcîndu-și-l prieten, și a aflat de la el toate amănuntele asupra vieții muncitorilor din Romînia* (vezi autenticul reportaj alăturat, publicat în exclusivitate) :

*Civilizatul și băștinașul : vechi prieteni ! A fost marca „Pall Mall" !*

Într-adevăr, întocmai așa cum spunea revista, alături de fotografii era publicat și reportajul lui Clawhead :

„Acest om, deși fără copii, fără nevastă și fără familie, deși se teme clipă de clipă pentru ziua de mîine, nu pune un ban deoparte. Cînd am devenit prieteni mai intimi, mi-a destăinuit în glumă că nici n-ar avea în ce ciorap să pună banii, posedînd doar două perechi pe care — din motive de economie — nici nu le poartă vara, cu excepția zilelor cînd se anunță în fabrică vizita unor oaspeți străini. Bietul băiat moare să se căsătorească, dar nimeni nu vrea azi, în Romînia, să se mărite cu un om fără cont la bancă, care poate dintr-o clipă într-alta să dea faliment în meseria lui de muncitor, neputînd să țină pasul cu infernala tehnică înaintată. La aceste cuvinte, a năvălit un moș care se pretindea responsabil sportiv al fabricii. De fapt, era de la poliția secretă, care la ei, pare-se, e numită la fel ca și cea rusească, CECA. Acesta a încercat să împiedice conversația noastră, a vrut să depun aparatul de fotografiat la magazia sportivă a întreprinderii, a fost foarte neînduplecat și n-am putut să-mi continui conversația pînă nu i-am dat și lui o țigară.

Rămas singur cu prietenul meu, acesta mi-a confirmat că moșul e polițist deghizat și, lovindu-se cu pumnii la spate și mai jos, mi-a arătat prin ce metode de muncă e îndemnat el de poliție să

sporească producția. Pe urmă a început să dea mai sus, strigînd către mine de două ori : „Mister ! mister !".

I-am promis că-i voi găsi un post vacant în America.

A început să plîngă și a vrut chiar să-mi sărute mîna, ceea ce am refuzat, fiind contrar principiilor noastre, precum și din pricină că era nebărbierit, ca toți „oamenii noi", cum se poate constata și din fotografiile alăturate.

În general, mulți dintre ei nici nu știu să se bărbierească bine, ca noi. Aparatul de bărbierit electric nu le este cunoscut, ca și alte ustensile de cultură care dau surisul vieții. Totuși, omul a stăruit foarte mult și, cu tot refuzul meu, mi-a apucat brusc mîna; sărutînd-o cu patimă și făcîndu-mi cu barba lui aspră înțepături, pe care le opărea cu lacrimi clocotinde și sărate."

## CAPITOLUL AL ZECELEA; CUPRINZÎND FRAGMENTE DIN JURNALUL UNEI FETE DE MĂRITAT

*Fragmente din jurnalul unei fete de măritat.* Azi l-am revăzut din nou pe tînărul locotenent M. Poartă o mustăcioară neagră şi o tunică foarte strînsă pe talia subţire. M-a privit lung, lung de tot. Am simţit un fior. Oare încolţeşte în inima mea un sentiment necunoscut? Ce e cu mine? Vai, îmi ard obrajii, mîinile îmi sînt reci...

Să mă ia dracu' dacă 90% din jurnalele intime de pe vremuri nu erau scrise cam aşa. De aceea eu, ca tovarăşă onorabilă în vîrstă de aproape douăzeci de ani, medicinistă cu capul pe umeri, am ezitat înainte de a începe un jurnal. Dar mi-e necaz, uit, văd că am stat atîţia ani în America, cînd era tata în diplomaţie acolo, şi n-am cunoscut nimic dacă n-am cunoscut oameni ca J.B.C. Poate cîndva aceste scurte însemnări — adică fragmentele utilizabile din ele — vor folosi vreunui scriitor; sau poate că zăpăcitul acela de Călimănescu are într-adevăr de gînd să-mi ceară un raport — caz în care jurnalul de faţă îmi va fi de folos.

*Miercuri.* Pînă acum consideram psihiatria drept o ramură curată a medicinei, iar nebunii îmi erau — o mărturisesc — simpatici. De pildă, zurliul de Călimănescu, care e în stare să umble cu un picior pe stradă şi unul pe trotuar, crezînd că a rămas şchiop, m-ar amuza grozav dacă n-ar face o figură de berbec în-

junghiat ori de cîte ori mă vede. Să ne întoarcem însă la subiect. M-am convins între timp că psihiatria, împreună cu meseria de traducător, alcătuiesc specialităţi deosebit de murdare şi antipatice, mai rele ca urologia, dermatologia şi bolile venerice. Să-i însoţeşti pe nebunii ăştia, să vezi nasul de cange al lui Clawhead — apropo, *claw* înseamnă cîrlig, iar *head* — cap : Capcîrligescu ar veni pe romîneşte, sau Cîrligescu-Căposu, Capoianu-Cîrligeni — să vezi nasul lui cum răscoleşte în căutarea gunoaielor de la curţile din dos, să-l vezi pe ciudatul ăla de Hahl, care după ce a fost îngropat sub un bombardament american, în loc să dorească pacea, face propagandă pentru înarmări... uf, o să termin fraza asta altă dată.

Am fost azi cu Pettighouse în noua clădire a Operei, inaugurată pentru Festival. Un tînăr blond şi molatic, care ştia englezeşte, i-a atras atenţia asupra unor detalii arhitectonice. Pettighouse însă, ori de cîte ori îi vorbeşte cineva despre artă, simte că se atentează la libertatea lui individuală. Abia cînd s-au ivit pe scenă nişte acrobaţi chinezi care făceau giumbuşlucuri, Petti a părut interesat ; s-a încleştat de scaun şi a început să rîdă cu lacrimi şi crampe. În sală s-a făcut lumină şi Pettighouse a sărit în picioare, uitînd că e vorba de nişte chinezi roşii, şi a început să aplaude, să fluiere americăneşte şi să strige : „bis ! bis !", cuvînt latin pe care-l ştie încă din tinereţe.

I-am şoptit în glumă :

— Fiţi atent, se filmează !

Pettighouse a mai fluierat o dată, prelung, şi, aplaudînd încontinuu mai departe, m-a întrebat vesel şi nevinovat :

— Ei, şi ce-i dacă se filmează ?

— S-ar putea — i-am răspuns diavoleşte — s-ar putea ca o copie să ajungă în S.U.A. şi să fiţi văzut cît de devotat i-aţi aplaudat pe chinezi.

Pettighouse a pălit şi şi-a ascuns mînuţele la spate. Apoi, revenindu-şi, a zîmbit şi a spus :

— Baliverne ! Scorneli ! şi s-a aşezat cuminte jos.

Desigur că după aceea, timp de o oră şi mai bine mi-a făcut capul darabană căznindu-se să mă convingă că el e un om liber şi că la noi există poliţism. Totuşi există în acest individ ceva simpatic şi curat, în ciuda bubelor sale şi a reacţionarismului său mirositor : probabil că îl purifică prostia. Există unii oameni atît de proşti, încît parcă ţi-e mai greu să te superi pe ei. Am muncit

mult ca să-l car pe Petti la Muzeul de Artă. Între el și Rembrandt există divergențe de neîmpăcat. Ca să-i fac poftă să meargă, i-am spus că-i vorba de palatul regal. Vorbeam și-mi venea să rîd de mine :

— Locul de unde a pornit marea tragedie — declamam eu — disputa între fiul legitim, cel nelegitim și amanta legitimă a augustului domnitor. Aici a început drama sfîrșită într-un tripou brazilian, proprietatea lui Carol, care și-a dat sufletul rostind cu ultima răsuflare memorabilele cuvinte : „Pasparol, pasparol !"

Petti n-a mai putut să reziste. S-a lăsat ademenit. E drept, ghizii muzeului erau cam mirați văzîndu-l că trece printre tablouri uitîndu-se deasupra lor, numai la pereți și tavan. Cînd însă a ajuns lîngă un tablou vechi din secolul al XVIII-lea, a făcut o observație artistică :

— Nu i s-a putut procura flăcăului o vopsea mai bună ? Asta e cam crăpată. zău așa...

Abia cînd a întîlnit o reproducere a „Sărutului", artistul din el a tresărit. Era pesemne în această statuie o trăsătură ce scăpase privitorilor obișnuiți, vreun unghi special, căci Petti a dat de mai multe ori ocol nudurilor de bărbat și femeie ce se sărută, admițînd în forul său intim că la unele ore ale zilei arta e un fenomen suportabil.

— Cine-i flăcăul ? a întrebat subtilul critic din Nebraska.

Ghidul se obișnuise cu el : a înțeles întrebarea și i-a răspuns că pe flăcău îl cheamă Rodin.

*Joi.* Dashaway e mult mai sobru decît ceilalți... Unii prieteni spun despre mine că sînt exagerată. Să mă bată Dumnezeu dacă nu mi se pare că Dashaway ăsta e un spion. La urma-urmei, din ăștia patru, trebuie să fi trimis ei măcar unul, nu ? Sau am citit prea multe romane de aventuri ? Dar, de fapt, nu prea am citit aventuri. Petti spion ? S-ar prăbuși toată rețeaua. Jonathan Jones ? Am observat că ceilalți îl antipatizează. Păcat că n-am fost dată interpretă pe lîngă ăsta — tip interesant. J.B.C. ? E prea fățiș dușmănos ca să fie spion. Mă amuză obsesia lui că ar fi urmărit ; de altfel, de ce Călimănescu ăsta s-o fi ținînd atît după noi ?

Hotărît, Dashaway, „maiorul", cum l-au poreclit ceilalți, îmi dă cel mai mult de gîndit. Cînd am văzut marea sondă românească a expoziției de la șosea, J.B.C. a strîmbat din nas, dar Dashaway s-a arătat încîntat și mi-a spus :

— Poporul dumneavoastră este incontestabil un popor foarte talentat. Ca să vă spun sincer, sondele dumneavoastră sînt mai bine finisate decît cele sovietice.

Şmecherii prost finisate ! I-ar place probabil să vie o comisie a Wall-Street-ului să facă arbitraj în lagărul socialist, iar Rockefeller să decerneze cîte un steguleţ roşu aceluia care a construit mai bine socialismul pe trimestrul în curs ! Pe urmă, ca s-o dreagă, la competiţiile sportive i-a lăudat pe sovietici. Cînd însă un boxer de-al nostru l-a învins pe un sovietic, Dashaway şi-a ieşit parcă din minţi, a sărit în picioare şi m-a cuprins de umeri. Faţa lui stîncoasă parcă era prăbuşită printr-o groaznică catastrofă, iar dintre stînci izvora o transpiraţie verzuie parcă ; pe cărarea lui, mai lată de-un deget, curgea sudoarea ca un rîu pe jumătate secat care se scurge printre sălcii.

— Omul vostru ! mi-a urlat el în obraz, ţinîndu-mă strîns de umeri — omul vostru l-a învins pe sovietic !

Fericit, îmi striga în obraz şi mi-a tăiat respiraţia : căci toţi trei se îndoapă fantastic şi au stomacul stricat. Cînd încep ei să vorbească despre lumea liberă, demnitatea omului şi necesitatea înarmărilor, ca să fie mai convingători mi se uită în ochi şi simt că mă înăbuş. Mai ales la pronunţarea cuvintelor care au în ele *ho, hi, hei, ha,* adică sunete scoase mai din gîtlej, sînt insuportabili. Cînd mi l-au lăudat pe Harry Truman — şi îi spuneau amical numai Harry — am simţit că leşin. Port cu mine spasmoverine, sulfaguanidin, o întreagă farmacie, poate îi vine rău unuia dintre ei. Colac peste pupăză, Coca mi-a dat un telefon azi-noapte şi mi-a spus :

— Vai, Bonţoflică dragă, ce pasionant trebuie să fie cu ziariştii ăia americani !

*Vineri.* J.B.C. a poruncit şoferului să oprească brusc maşina, a călcat energic peste piciorul stîng al lui Pettighouse şi a ţîşnit afară ca o rachetă. Credeam că se repede la Romulus şi Remus, dar a trecut razant pe lîngă statuie, repezindu-se spre un panou al Festivalului. De panou stătea sprijinit un puşti în picioarele goale, care mînca seminţe. Clawhead fugea cu aparatul de fotografiat, nebun de fericire : probabil că şi vedea poza — panoul Festivalului şi alături copilul desculţ — „Propagandă şi realitate" etc., etc. Puş-

tiul l-a privit cu oarecare interes sportiv — îl captiva felul cum aleargă Clawhead — apoi, dîndu-și seama că el e ținta acestei curse, văzînd cum se repede namila aceea cu ochelari fumurii și nas ascuțit, și-a băgat cu mare grijă semințele în buzunar, nu cumva să scape vreuna, și a rupt-o la fugă. În momentul acela a apărut pe o motocicletă păcănind de mama focului un om în care l-am recunoscut imediat pe lunganul fotografiat de Clawhead. Probabil ne căuta de multe zile, căci văzîndu-l pe J.B.C. a scos un țipăt de triumf care a răzbit peste zgomotul motocicletei. Copilul fugea, J.B.C. după el, motocicleta după J.B.C. și noi la urmă; cu mașina. Motociclistul, evident, a crezut că J.B.C. fuge de el ; la o traversare i-a tăiat calea. Clawhead, cu privirea numai la băiat, s-a pomenit căzînd cu capul și umerii în gaura unui ataș de „mototiclet torizm vitez".

— Spune la mister — m-a rugat motociclistul în timp ce J.B.C. se pipăia, făcînd un inventar complet al coatelor, articulațiilor și întregului său sistem osos — că eu adus articol frumos; scris toată noaptea după ce văzut la el, da' să-mi dai inderăt fotografii, că nu vrei să apari în ziar cu barbe.

A scos din buzunarul de la piept al hainei de piele o foaie care începea cu cuvintele „organizînd mai bine locul de muncă în cinstea celui de al IV-lea Festival pentru pace..."

J.B.C. s-a tras îndărăt ca o doamnă turistă căreia un îmblînzitor indian îi întinde amabil doi șerpi veninoși.

— Spune-i că n-am nevoie de scrisoarea lui, că mi-am depășit planul pe ultimul trimestru la problemele păcii.

Au început să discute în limbajul acela ciudat de semne și cuvinte stîlcite, în care J.B.C. e inegalabil. Cineva m-a tras de rochie.

— Tanti — mi-a zis copilul, care venise pe furiș prin spatele mașinii — ce voia Truman ăsta de la mine ?

— Mă, de ce umbli desculț ? N-ai pantofi ?

— Sînt cu talpă de cauciuc... și mă arde... și am fost la lac. Tanti, eu mă fac agronom.

— Dacă mai mă faci tanti, vorbesc la facultate să nu te primească la examenul de admitere !

...Trebuie să mă întrerup, a sunat telefonul, mă cheamă iarăși. Să nu uit să povestesc că J.B.C. și-a stricat Kodakul în cădere. Și balamucul cu motociclistul, pînă am scăpat de el..."

## 2

J.B.C. își potrivi haina cadrilată, își puse pălăria ușoară de vară, scoase din automobil aparatul „Kodak" al lui Pettighouse și privi în jur. Din informațiile pe care le avea, cam aici trebuia să fie locul.

Privi atent noua Sală a Sporturilor de la Floreasca. Hala cu boltă de sticlă era mărginită de spații verzi, din care răsăreau statui albe înfățișînd sportivi, iar mai încolo se afla altă hală, mai mică, cuprinzînd bazinul de înot, apoi încă una, și mai nou construită. Ceva mai departe se zăreau cîteva vile mici „la roșu", încă neterminate, iar alături de acestea, albe, turnate într-un stil cam antic, clădiri în construcție ale unor studiouri cinematografice și de televiziune.

— Aici e! spuse el satisfăcut. Geta Doboș se mira că James B. și-a găsit să vină într-un astfel de loc. Asemeni jucătorului care nu desface dintr-o dată cărțile pe care le ține în mînă, Clawhead se întoarse încet-încet de la tabloul de construcții descris mai sus. La picioarele lui, după un gard verde, într-o depresiune, se întindeau căsuțe mici, pipernicite, printre ultimele de acest gen în cartier.

— *It's swell!* E strașnic! făcu Pettighouse și vru să-i smulgă îndărăt aparatul. Clawhead se împotrivi cu demnitate, apoi discutară ceva pe un ton scăzut — ca să nu-i audă interpreta. Polemizau asupra felului cum să-și împartă cîștigul provenit din fotografii. Căci pozele urmau să fie făcute de Clawhead, pentru că el era cel care căpătase informații asupra acestui loc. În schimb urmau să fie făcute cu aparatul al cărui proprietar era, indubitabil, Pettighouse. Cum însă ei nu erau oameni care să se certe pe chestiuni bănești, în mai puțin de 10 minute se stabili un *„gentlemen's agreement"* — o înțelegere între gentlemeni. Clawhead: 51%, deci și dreptul de a hotărî cui să le vîndă, iar Pettighouse,

în ciuda proprietății private asupra mijloacelor de producție, doar 49%.

Odată asigurat frontul intern, Clawhead se întoarse ironic spre Bonțoflică. Fata fusese martoră la prea multe neplăceri ale lui și J.B.C. simțea nevoia să se revanșeze.

— Am venit să fotografiem lucruri netipice, anunță el crispîndu-și fălcile conform ilustrației 4b din cartea lui Darwin despre originea emoțiilor, capitolul rîs. Ochii mei plini de ideologia burgheză abia vor putea suporta imaginea înaltului nivel de trai al democrației populare.

— Da, că noi am construit maghernițele astea! spuse Doboș încercînd să șuiere cuvintele.

Clawhead își aprinse o țigară; fuma fără grabă, desfătîndu-se, știind că acum nu mai trebuie să alerge: bordeiele stau pe loc.

— Din maghernițele astea a crescut clădirea aia modernă, roșie, pe care o vedeți în fund: aici se montau mașini Ford și Lincoln Zephir pentru cei care încasau chiria de la maghernițe. Să veniți aici peste cîțiva ani.

— Știu, draga mea interpretă fascinantă și cu ochi albaștri — se strîmbă Clawhead înduioșat — aceste colibe sînt o moștenire blestemată a trecutului, ele nu sînt tipice, ele de fapt în perspectiva istorică mondială nici nu mai există, ele au dispărut. Eu nu vreau decît să fotografiez locul unde au fost ele.

— Știm că sînt greutăți moștenite — adăugă grav Pettighouse — dar hai să pornim mai repede, c-am obosit stînd pe loc.

— N-aveți grijă, nu se termină maghernițele pînă ajungem noi acolo! bombăni Bonțoflică și o porni în jos pe scări. Dar să știți, aici la Floreasca se va ridica în cîțiva ani un mare cartier de locuințe noi, o să vedeți!

J.B.C. se opri brusc și începu să gesticuleze undeva, spre cer, salută, trimise cîteva bezele. Pettighouse, intrigat, nevenindu-i să-și creadă ochilor:

— Ce faci?

— M-a salutat o doamnă de la etajul IV și i-am răspuns, rînji Clawhead.

Petti căscă gura mirat, apoi izbucni în rîs. Îi plăcea jocul.

— Ia uite — zise el, arătînd un pom — ce perdeluțe nostime și-au pus ăia de la etajul I al casei viitoare. Ia uite că de la II ne face semn un copil. Ia uite că la III...

3

— Gata, Petti, termină, îl reprimă James B. Dar vorbea cu blîndețe. Trăia acum un moment plin de satisfacție. Fusese tîrît să vadă fabrici, instituții științifice, magazine, sanatorii, maternități, creșe de copii, școli... Singura lui mulțumire fusese acea rază luminoasă și blîndă care pătrundea printre gratiile regimului popular : pisica cenușie. O îngrijea, o măsura, o cultiva, împărțea cu ea modeste gustări frugale, consolatoare — ea prefera șunca, nu batogul, dar se înțelegeau... Se știe cît de infidel este acest animal. Ei bine, de Clawhead ea se atașase ! simțea sufletul lui bun. Cu inimioara ei micuță, parcă înțelegea că el e un om neînțeles în mijlocul unei lumi întunecate și că trebuie încurajat, îmbărbătat, ajutat activ. Cînd el lipsea, ea căsca plictisită, se întindea undeva și dormea, vrînd să nu mai știe de nimic... Cînd se apropia ora mesei, presimțind că trebuie să vină el, ea se trezea, își lingea bine blănița și se așeza singură sub masa unde-l cunoscuse mai îndeaproape ; stătea așa neclintită, cu ochii ațintiți spre ușa de intrare, lingîndu-și din timp în timp botișorul. Încolo însă, eroul nostru se simțea stingher și nemulțumit ; Dashaway îl silea să meargă pretutindeni în locul lui.

Acum, fluiera satisfăcut, începuse să fotografieze. Restul de 49%, Pettighouse, se învîrtea în jurul lui, vrînd mereu să-i schimbe unghiul, atrăgîndu-i atenția că cutare căsuță e mai dărăpănată decît cea de alături. Copii curioși se adunau în jur, iar cîinii începură să latre din depărtare.

— Bine ați venit ! spuse o bătrînă, făcîndu-le un semn timid cu mîna.

— Ce cîntă ? întrebă Clawhead, viu interesat. Bătrîna, îmbrăcată într-o rochie înflorată, cu totul nepotrivită pentru vîrsta ei, șezuse cu mîinile încrucișate în poală, pe un scaun, în fața

colibei, țărănește. După ce ascultă traducerea, Clawhead o privi prietenos, pe cît putea el să zîmbească. Cu gesturi de prestidigitator, scoase din buzunarul de la spate un batic colorat al Festivalului. Și-l înfășură pe gît, strigînd în romînește:

— Pace și priatenie!

Pettighouse rîdea.

— Poftiți înăuntru... spuse blînd bătrîna.

...Maria Popescu — așa o chema — puse pe masă un borcan cu dulceață, farfurioare, lingurițe și privi cu un zîmbet mulțumit cum se delecta J.B.C.

Era cam fudulă de ureche și nu pricepea mare lucru din vizită, dar era senină. Schimbară cîteva fraze: soțul ei era paznic și de curînd fusese avansat gestionar; în casă mai trăia un nepot de la țară, student la medicină, în același an cu Geta Doboș. Clawhead stărui s-o fotografieze pe bătrînă aplecată deasupra unui lighean. Apoi de la spate, în timp ce punea cîteva surcele în sobiță. Apoi scormonind într-un coș cu rufe murdare. Pe urmă, tocmai cînd își simțea inspirația pe cale de epuizare, remarcă o icoană cu candelă ce ședea în perete, puse alături, agățat de o scoarță din perete, un ziar romînesc cu titlul vizibil, iar lîngă ziar atîrnă un craniu de mort, proprietatea medicinistului, și lîngă craniul mortului, ca o dovadă vie că poza e autentică, pe Pettighouse în carne și oase. În această împrejurare, Pettighouse încercă chiar să-și netezească hainele.

— Iată deci — spuse Geta Doboș — cum filozofia materialistă și presa revoluționară batjocoresc icoanele, obligînd pe fiecare cetățean să atîrne lîngă ele cranii de mort și ziare tipărite în fortăreața leului roșu.

Numai că, spunînd acestea, se puse în fața obiectivului:

— Domnule Clawhead — și zîmbi dulce — trage-mă și pe mine în poză... Sau poate-s nefotogenică?

— Dă-te la o parte! strigă supărat Pettighouse. Acoperi icoana. Calci libertatea presei.

Clawhead renunță, văzînd că la ușa căsuței se strînseseră prea mulți curioși, care nu trebuiau inițiați în laboratorul său intim de creație.

Bătrîna urmărise scena cu acel zîmbet blînd al oamenilor care nu-i pot crede pe alții în stare de răutăți. Doboș încercă din nou să-i explice ce se întîmplă, dar Clawhead, ca s-o acopere, se

pornise să ciocănească diferite ulcele romînești, de mai multe mărimi și forme — singura podoabă mai însemnată a căsuței paznicului de noapte avansat gestionar.

— Sînt din satul nostru, le am de cincizeci de ani ! se mîndri bătrîna.

Maestrul reportajului imparțial începu să-și învîrtească mîna prin aer :

— Superbă colecție... Artă adevărată !

Bătrîna, emoționată, luă un vas și i-l întinse.

— O, nu, nu ! N-aș putea să descompletez o asemenea colecție ! Ar fi o crimă față de artă ! Nu pot să primesc.

— Ia-l, maică, ia-l, amintire de la noi ! scînci ea și îi îndesă vasul în mîini.

Afară, Clawhead mai fotografie o dată căsuța. Apoi pe bătrînă în fața casei, ștergînd nasul unui copilaș desculț.

Un om bătrîn și uscățiv, cu o uniformă cenușie, venit între timp, îl privi intrigat și începu să vorbească cu bătrîna.

Clawhead, care avea un instinct special în astfel de împrejurări, o porni agale spre mașină.

— Hei, mă ! răsună o voce mînioasă în urma lui.

— Ce spune ? se interesă Clawhead cu un aer indiferent.

— Ai venit să fotografiezi, să te bucuri de sărăcia mea ?! Te doare pe tine că nu stau într-un palat ? Știi tu, mister, cum se construiește o casă ?

Era un spectacol destul de original. Pettighouse, cu o grabă extraordinară, săltîndu-și mica sa corpolență, se îndrepta cu iuțeală spre mașină. Mult mai în urmă mergea Clawhead, meditativ, adîncit parcă în contemplarea pietrelor de pavaj. Geta îi apăra parcă, în ariergardă.

Fostul paznic nu fugea, doar mergea, neștiind precis dacă nu cumva ar încălca linia politicii externe în caz că i-ar trage lui Clawhead vreo două după ceafă. De aceea păstra o distanță minimă, pe care însă o copleșea mereu cu un glas care i se subția din mersul frazelor, ajungînd la ascuțimi care zgîriau urechea :

— Ai venit să-mi pozezi femeia cum face focul la o sobiță nenorocită... s-o arăți la ai tăi, ă ? Da-nainte, cînd n-aveam nici lemnele astea, atunci de ce n-ai venit prin gropile noastre ?

În spatele omului se îndesau copii, femei ; bătrîna, striga și ea ceva. Iar în fața lor, ignorînd orice reguli fie interne, fie externe, alergau în cerc cîțiva cîini cu boturile în aer.

— Nu v-ajunge cît ne-aţi supt ! Nu v-ajunge, acu' veniţi să mai luaţi şi poze. Nu vă ajung cocioabele prăpădite de la voi de-acasă, vreţi să le vedeţi şi p-astea lăsate p-aici, vedea-te-aş la zero grade şi cu limuzină mascată la poartă !

Din pricina cîinilor, Clawhead, la ieşirea din groapă, găsi că e mai prudent să urce scările de-a-ndaratelea. Copiii rîdeau.

Fostul paznic zîmbi şi el, parcă îmbunat. Cu mîna sprijinită de balustradă, ca o gazdă amabilă, îi spuse în semn de rămas bun :

— Te-am fiert niţel acu, dragă racule... fereşte-te de isprăvi mai rele, că atunci o să te fierbem rău de tot — ţi-a zis-o Popescu paznicul, să nu uiţi !

Cînd ajunse sus, lîngă maşină, J.B.C. se mai uită de două ori, ca să fie sigur că nu vine nimeni după el, trînti enervat vasul primit de la bătrînă şi, privind cioburile, îi spuse Getei :

— Auleu, ţ,ţ,ţ, ce rău îmi pare ! L-am scăpat din greşeală !... un vas atît de superb... unic în colecţie...

În momentul cînd J.B.C. suia îndărăt în maşină, un om apăru în fugă după colţul străzii şi se aplecă asupra cioburilor lăsate de marele explorator. Clawhead fu cuprins de un ciudat sentiment de nelinişte. Parcă mai văzuse acest individ. Cînd limuzina pornea, Clawhead apucă să mai privească îndărăt şi îl recunoscu pe omul de statură mijlocie, cu haina cafenie. De data aceasta însă, în loc de haină cafenie purta un costum de pompier.

Ca într-un film, reporterul cu ochi de linx revăzu scena ciocnirii de ieri încheiate prin intervenţia lustragiului. De ce oare îl urmărea necunoscutul ? De ce se deghiza ? Oare nu era J.B.C. însoţit de o spioană versată, ca fata de lîngă el ? De ce îi urmărea Călimănescu, travestit ba în festivalist, ba în ziarist ? De ce îl urmărea portarul cel bătrîn ? Oare existau mai multe servicii de spionaj, care îşi făceau concurenţă ? Nu exista un monopol de stat, ca la comerţul exterior ?

— Poate că se îndoiesc de devotamentul fetei, îşi spuse perspicace J.B.C. E tînără, nu-i este uşor să meargă atîtea zile cu noi fără să fie impresionată de ceea ce înseamnă un om liber. N-au încredere nici în agenta lor. Sau poate... poate că... dar vom vedea !

*Vineri la prînz.* Copilașii mei dorm. Clawhead a mîncat de m-a speriat ; expedia pe sub masă tot ce, omenește vorbind, nu mai încăpea în el. Am venit acasă să mă schimb, că aveam o jachetă nou-nouță și am făcut din ea numai o apă, așa m-am enervat cu ăștia. De obicei nu prea transpir, dar după unele discuții cu Clawhead mă simt ca la baia de aburi. I-am spus că după cocioabe ar trebui să vadă și ceva case noi, să știe cum vor arăta mîine Floreasca, Grivița, mahalalele noastre de azi.

— Dă-ne dumneata material documentar și fotografii. Noi oricum nu mergem acolo.

— De ce ?

— Motive profesionale. La noi, presa trebuie să se vîndă, ziarul trebuie să se vîndă. Casele noi-tip sînt ceva plictisitor, neinteresant. Deschide omul ziarul și vede o casă oarecare : uite, nevastă, comentează el, s-au mai construit niște case noi în Romînia — și cască. A doua zi, deschide ziarul și bombăne : uite ce plictiseală, iar în Romînia, apoi din nou case... După o săptămînă, dacă îi servim mereu banalități, nu mai poate — ia ziarul și îl zvîrle, cumpără altul.

— Da — l-a întărit Pettighouse — cui îi face oare plăcere să vadă că în Romînia roșie se construiesc case noi ?

Cuvintele n-aveau în aparență nimic înspăimîntător, dar imediat pisica a sărit de sub masă. A rupt-o la fugă, hîriind, scuipînd și scuturîndu-se. Am fost surprinsă văzînd cît de iute a înțeles Pettighouse că de fapt fusese un mandat greșit expediat. Imediat și-a strîns picioarele sub scaun.

— Înțeleg, le-am spus. Ați fotografiat bordeiele din Romînia, că-s mult mai interesante. Deschide omul ziarul și vede un bordei oarecare : uite, nevastă, comentează el, bordeie sub dictatura roșilor din Romînia. A doua zi deschide ziarul și exclamă entuziasmat : uite alte bordeie ! ce pasionant ! După o săptămînă, dacă îi serviți mereu bordeie și copii desculți, nici nu mai cumpără alt ziar !

— Mai există și crime, a spus împăciuitor Pettighouse. Și alea măresc tirajul.

— Dar bordeiele americane și „*slums*"-urile, acelea de ce nu le fotografiați ? Doar am văzut destule acolo.

— Alea sînt banale, a răspuns blînd Clawhead, trebăluind la aparatul de fotografiat. Dar apropo, cu ce prilej ai locuit în Statele Unite ?

— Taică-meu a lucrat cîțiva ani la ambasada din Washington.

— Și acum unde e ?

— Într-o fabrică.

— Auleu ! Dar ce-a pățit ?

— Ce să pățească ? S-a făcut inginer. După război, cînd se găseau mai greu oameni pregătiți, a fost scos din producție și trimis în diplomație. Erau să-l uite acolo, dar el avea un vis : să se facă inginer. Hai, domnule Jimmie, să mergem într-un cartier nou !

Auzindu-se îmboldit pe numele mic, J.B.C. a încercat să ridă.

— Nu merg. Totul e regizat, aranjat dinainte.

De aci încolo, au început să curgă apele după mine. Le-am propus să tragem la sorți locul unde vom merge, m-am tocmit cu ei în fel și chip. Pînă la urmă i-am dat un telefon lui Dashaway, care ședea bolnav în camera lui, și el i-a îndemnat să meargă.

Cînd m-am întors de la telefon, Clawhead, rînjind, mi-a făcut semne tainice să mă uit la spatele lui. Doamne Dumnezeule ! portarul de noapte al hotelului stătea după o perdea și trăgea cu urechea !

Am vorbit cîteva minute ca și cînd nimic n-ar fi fost — cred că eram tare galbenă — pe urmă m-am scuzat pentru o clipă și, ieșind în hol, l-am înhățat discret pe portar.

— Ce faci aici ?

— Aștept tramvaiul, a încercat el să glumească.

L-am încolțit cu întrebări. El, încurcat, scărpinîndu-și mustața, a mărturisit pînă la urmă că a avut într-o noapte, spre zori, o convorbire cu Clawhead. Cică acesta ar fi vrut să-i dea niște „salam drogat", ca să dea o lovitură împotriva oaspeților străini veniți la Festival (!) Omul e — se vede bine — într-o ureche.

— Ai anunțat pe cineva ? l-am întrebat.

— A, nu. Voiam să descopăr singur firul la toate.

— O să mă plîng conducerii hotelului ! Cum îți permiți să urmărești un oaspete străin ? Ne faci de rîs.

El a răspuns ca și cum ar fi recitat dintr-o carte :

— Cît timp mai există capitalism, e necesară întărirea vigilenței.

— Grozavă lecție !

— Din cartea de școală a lui fiu-meu. Cît timp e capitalism, trebuie întărite statul, organele de stat.

— Da' ce fel de organ de stat ești dumneata ? Organ de stat pe scaun !

Mă înfuriasem, numai cu nebuni trebuie eu să am de-a face :

— Așa întărești dumneata statul, făcînd pe misteriosul, nespunînd nimănui nimic și speriind străinii ?

Avea o mutră jalnică de bătrînel, mă și amuza, mi se făcuse și milă de el : l-am scuturat în lege.

— Dacă te mai prind, te reclam directorului. Ai citit prea multe romane, ți s-au suit la cap ! Auzi ! salam drogat !

— Tovarășă — s-a jelit el — vă dau cuvîntul meu de cinste că era un salam drogat. Eu nu bănuiam nimic, am văzut că mirosea și l-am aruncat. În cîteva minute, au apărut vreo patru cîini, fugiți nu știu de unde. Am văzut cu ochii mei cum unul dintre cîini, după ce a sărit în cutia de gunoi și a mușcat din salam, și-a ridicat spinarea ca o pisică, s-a făcut un fel de arc de triumf, a început să schelălăie și s-a aruncat într-un canal.

— Vă dați raportul ?

Clawhead apăruse în prag.

— Domnișoară Doboș, vino te rog să-ți arăt ceva.

A dat la o parte perdeluța de la geamul spre stradă și mi-a arătat un individ cu fața pămîntie, îmbrăcat în costum de factor poștal.

— Îl vezi ? Acum două ore era îmbrăcat în pompier, la Floreasca.

Mi-am ieșit din pepeni.

— Mă duc să văd ce-i cu el !

În ușă m-am izbit de Călimănescu.

— Ascultă, tovarășe — i-am spus cît puteam de sever — nu te supăra, dar mai slăbește-ne. Fandagzia e gata. Și așa ăstora li s-a năzărit că-s mereu urmăriți. Dacă se mai ciocnesc pretutindeni și de figura dumitale suspectă...

— Da' de ce-i figura mea suspectă ? a sărit el în vorbă, bîlbîindu-se puțin.

Se îmbrăcase elegant și era mai zăpăcit ca niciodată. Individul cu fața pămîntie... Auleu ! e patru jumătate, trebuie să mă întrerup, am tras la sorți, mergem în Ferentari.

## CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA CÎND CLAWHEAD NĂVĂLEŞTE PESTE O PERSOANĂ DEZBRĂCATĂ, AUDE CÎNTECUL MOTANULUI NEGRU ŞI PRIMEŞTE O GROAZNICĂ LOVITURĂ ÎN ŢEASTĂ

Părea că în mijlocul caselor vechi, unele foarte aproape de ceea ce numim bordei, o mînă vînjoasă a luat şi a înfipt dintr-o dată un cartier de blocuri moderne din cărămidă aparentă.

Iarna, în balcoanele de fier forjat, se expuneau diferite părţi sărate ale unor purcei care fuseseră întregi şi veseli pînă la Ignat. Vara, unora din gospodine le plăcea, din păcate, să pună — inestetic — rufe.

Acum, în iulie, aspectul acesta regizat te izbea din prima clipă : era evident că locuitorii primiseră directive aspre să arate oaspeţilor tot ceea ce poartă ei sub haine, să se vadă că şi-au ridicat nivelul de trai. Se vedeau pe balcoane şi pijamale colorate, pe cînd înainte purtaseră doar cămăşi de noapte, se vedeau şi batiste, probabil pentru că or fi fost mai mari decît cele dinainte ; unul — la care, pesemne, fusese un inspector mai al dracului, cu directive drastice — îşi înşirase ca la muzeu toată colecţia de submarine.

Fireşte, nu totul era bine aici. Uite, de pildă, întreţinerea. Înainte, la bordeie, vîrai două surcele într-o sobiţă şi gata căldura. Acum, casă grea : trebuie să încălzeşti coşcogeamite locuinţă — şi costa caloriferul. Înainte, în bordeiaşul sau cămăruţa ta nu trebuia să urci scările. Acum, te costa şi asta : lumină pe scară,

curățenie... Copiii, afurisiții, se învățaseră să facă toată ziua duș, cică le întărește mușchii, iar cei mici aveau patima costisitoare de a umple baia ca să vadă cum plutește bărcuța. Se boieriseră, ligheanul nu le mai ajungea. Iată, deci, alt izvor de cheltuieli și se duceau banii pe apă.

Dar bietul Clawhead nu izbutea niciodată să afle de la băștinași ce-i doare. După un sfert de oră de perindare prin aleile cvartalelor, stătea cu notesul în mînă, iar vreo zece gospodine, despre care nu s-ar fi putut spune că sînt persoane tăcute, îi strigau în același timp :

— Scrieți, vă rugăm, și despre creșă...

— Eu sînt în comitetul de luptă pentru pace.

— Ați văzut noua spălătorie ?

— De ce nu răspundeți mai energic partizanilor „războiului rece" ?

— Cum se gătește budinca engleză ?

O gospodină mai energică, voinică, de vreo treizeci și cinci de ani, dar purtînd totuși insigna sportivă a Festivalului, îl trase în afara cercului, ducîndu-l mai încolo, împreună cu Pettighouse.

— Iată, domnule american, să fotografiați și să scrieți : în căsuța asta veche, care se dărîmă acum, locuiam înainte. Acum m-am mutat în blocul de-alături.

Fusese, într-adevăr, o casă excepțional de dărîmată. Abia acum interesul profesional al lui Clawhead se aprinse.

— Alo, mister — zise la urmă gospodina cea voluntară — blocul nou ai uitat să-l fotografiezi.

Clawhead întîlni privirea insinuantă a Getei Doboș și, oftînd pentru un clișeu stricat, prinse în obiectiv și blocul.

— Și din partea astalaltă, că se vede mai frumos ! Mi-e frică — adăugă gospodina apoi — mi-e frică să nu se supere vecinii că ai pozat doar blocul meu. Ia te rog acu și o poză mai mare — toată aleea asta.

Clawhead oftă. Și-l închipuia pe Ezra Spider-Mills împreună cu consilierii săi, cercetînd pozele făcute în Romînia comunistă. În loc de cazemate, amplasamente, instalații militare — un bloc de locuințe, încă unul, din față, din spate, din părți, un pomișor... o perspectivă a străzii noi... „S-a ramolit J.B.C. al nostru !" va spune bătrînul Ezra. La agenție toți vor rîde de el. Dar James B. avea spirit practic și găsi ideea salvatoare. Nu mai în-

forcea filmul și apăsa mereu pe clapă: toate imaginile se suprapuneau pe același clișeu. Luă așa vreo zece „poze“, consumînd doar două clișee, apoi bătu prietenește umărul Getei Doboș.

— Ei? Ce zici? Blocul nu-mi place, dar obiectivitatea mă silește să-l fotografiez.

Obiectivitatea, cu mîinile ei puternice de gospodină, îl trase de braț mai departe, să meargă alături, la un cămin de copii. Pettighouse privea cu gura căscată cum Clawhead îi fotografiază pe puii roșii, mereu se freca la ochi și se bătea peste coapsă de mirare. Ba, temîndu-se de concurență, luă și el cîteva poze.

J.B.C. îi întrebă pe copii ce fel de bomboane primesc, de cînd și după ce norme, dacă-s bătuți, iar la urmă copiii dădură un scurt spectacol, care se încheia cu cîntecul „Noi nu vrem război“, acompaniat la castagnete și la discuri de tobă, pe care un băiat și o fetiță nu izbuteau să le bată în același timp.

— Aceasta nu e libertate! În loc ca omul să-și crească copiii cum vrea, trebuie să-i dea pe mîna educatorilor străini încă înainte de-a împlini 7 ani...

— Pe vremuri, domnule — îi răspunse gospodina — cînd mergeam la lucru, îmi legam copilul de piciorul patului, că n-aveam unde să-l las. Acum sînt liberă mai departe să-mi leg copilul mai mic — dar eu mi l-am băgat singură la închisoarea asta.

— Asta nu-i nimica grozav — ar fi putut Clawhead să-i răspundă, dar simți că nu mai are răbdare să discute.

— Ia-o de pe brațul meu — îi spuse el lui Bonțoflică — ia-o repede, căci nu-mi place să lovesc o femeie. Ia-o, că e mai enervantă decît dumneata.

Pentru a vizita cît mai multe apartamente, Clawhead porni cu Geta Doboș, iar Pettighouse, separat de ei, cu gospodina.

În primul apartament vizitat de James B. locuia o familie de muncitori. Acasă se afla doar o bătrînă; apartamentul era nou mobilat, sufrageria era din lemn de culoare deschisă. În mijlocul mesei se afla un vas mare, cu flori. Clawhead vorbi cîteva minute cu bătrîna, apoi ieși pe coridor, ciocnindu-se nas în nas cu Pettighouse.

— Nu-i așa — întrebă Clawhead — că totul era pus în ordine, că te-a făcut să aștepți la ușă, că era regizat?

— Da, regizat.

— Și la mine tot regizat. Era curățenie perfectă, pînă și florile erau pregătite în așteptarea vizitatorilor de la Festival.

În apartamentul următor, se aflau acasă gospodina și băiatul, el student-inginer, care îl copleși pe Clawhead cu tot felul de întrebări înflăcărate despre forțele americane care ar putea presa guvernul S.U.A. să consimtă la dezarmare.

— Regizat ? îl întrebă Clawhead pe Pettighouse.

— Regizat ! Regizat ?

— Regizat !

În apartamentul următor, Clawhead, cu flerul său deosebit în materie de țevi și burlane, stabili că o țeavă e stricată la baie. În plus, biblioteca — aflată în casa unui activist din comerț ! — n-avea ce căuta decît într-o instituție publică : prezența ei era evident o înscenare.

— Regizat ?

— Regizat !

— Uite ce e — se încruntă Clawhead către Geta Doboș — văd că te ții după mine. Mă conduci în apartamente-tip, dinainte aranjate, cu oameni regizați. Unde nu s-au pregătit, mă lasă să aștept în prag, evacuează probabil pe ușa din dos persoanele care-s contra regimului și ascund murdăria sub covor. Ești fermecătoare, îmi sîngerează inima să mă despart măcar cinci minute de dumneata, dar lasă-ne singuri...

J.B.C. și Pettighouse își împărțiră zonele de influență, despărțindu-se. Pettighouse, fără să sune, încercă la rînd două uși, încuiate, iar la a treia năvăli cu zgomot mare peste un băiat de opt ani, care-și făcea lecțiile. După ce-i trecu sperietura, băiatul îi dete o caramea, căpătînd în schimb un autograf, și mai mult nu putură scoate unul de la altul. În apartamentul următor, Pettighouse fu salutat în cor de un glas bărbătesc și altul femeiesc și se retrase în grabă mare. Ce făceau ? Stăteau în pat, el citea, iar ea mînca floricele. Apoi — lucru ciudat — Pettighouse observă că pe coridor există un papuc. Pesemne că îl azvîrliseră după el, în secunda cît ținuse ușa deschisă. De aceea, timid, Pettighouse apăsă din nou pe clanță. Însă acum ușa era încuiată ; probabil că această pereche era neîncrezătoare față de Occident. Oricare altul ar fi lăsat papucul în fața ușii. Pettighouse însă avea teamă ca nu cumva cineva să fure papucul de pe coridor. De aceea, sună la ușă, bătu, țipă, imploră — totul zadarnic. Nu voiau să-i deschidă, și pace. Probabil voiau să-și mănînce floricelele. Atunci Pettighouse, hotărît să se întoarcă peste vreo zece minute, luă papucul cu el.

Mai departe, fără să sune, Pettighouse năvăli în casa unui om ciudat, slab, cu faţa şi fruntea încreţite, cu o haină groasă de pijama, nepotrivită pentru căldura lui august. Stătea lîngă fereastră, în profil faţă de uşă, şi cînta la vioară.

Pettighouse, cu vocea sa stridentă, îl acostă în limba germană şi pe urmă în americană, dar omul îi făcu semn cu umărul să-l lase în pace şi nu se întrerupse din cîntat. În cameră, pe altă uşă, intră o femeie tînără, ţinîndu-şi degetul pe buze ; îi aducea lui Pettighouse o dulceaţă, ca şi cînd ar fi ştiut dinainte că vine şi l-ar fi aşteptat.

A fost un caz ciudat, a cărui explicaţie n-a putut fi găsită.

Pettighouse, deci, asculta liniştit un solo de vioară, savurînd dulceaţă de nuci verzi, şi nici nu putea bănui soarta mult mai puţin norocoasă ce se abătea acum pe ţeasta lui Clawhead.

## 2

Cazangiul Ionescu era un om obsedat de inovaţii — şi nu atît de inovaţii, cît de invenţii. Făcuse vreo două inovaţii şi vreo zece invenţii. La el în casă, dacă voiai să capeţi o ţigară, nu puteai s-o iei simplu, ci, printr-o apăsare pe două butoane, ea se fabrica pe loc din foiţă şi tutun, mai subţire sau mai groasă, şi sărea de-a dreptul în gură, frigîndu-te la buză. Lămpile erau mobile, cu arc, puteau lumina din orice poziţie, şi adesea se clătinau, părea că se ţin după tine. Nu exista măturat cu mîna, ci numai cu un soi de aparat, lucru de care se cam resimţea parchetul. Gheţarul tot Ionescu şi-l confecţionase : slănina putea rezista acolo şi o săptămînă, în timpul iernii, dacă era închis caloriferul. În producţie făcea inovaţii reuşite — dar acasă nu-i izbuteau.

Fiind avansat, trecuse la o muncă sedentară şi, încă cu un an în urmă, începuse să se îngraşe. Nevastă-sa, bibliotecară la aceeaşi fabrică, îi adusese o cărticică de gimnastică. Dacă broşura n-ar fi avut prefaţă, lucrurile s-ar fi petrecut normal, dar prefaţa, scrisă ştiinţific, îl impresionase atît de tare, încît de atunci, de trei ori pe zi, îşi supunea trupul unor cazne gimnastice liber consim-

ţite, mergea pe jos pînă la fabrică și îndărăt. înlăturase de la ferestre perdelele, ca soarele să poată arde tot felul de microbi, ţinea iarna geamurile deschise, pînă ce nevastă-sa îl ruga a patra oară, clănţănind, să le închidă. Ca să aibă loc pentru exerciţii gimnastice mai complicate, gonise din dormitor dulapul şi, ajutat de nişte zidari, îngropase patul în perete. Aci însă intrase în conflict cu statul, căci întreprinderea de locuinţe şi sfatul popular se împotriviseră din răsputeri. Disputa era îngropată într-o cancelarie, iar patul, printr-o dublă uşă, în perete. Seara, nevastă-sa se refugia în colţul opus al camerei, iar el apăsa nişte butoane, explica tot felul de mecanisme — că iată, draga mea, patul coboară încet — şi abia avea timp să sară la o parte.

Camera de intrare, destinată invenţiilor şi inovaţiilor — căci în dormitor omul n-avea voie să pună măcar o foaie de bloc — era plină de planşe, mici maşinării, desene, pe pereţi şi pretutindeni. Pentru mîncat, nu mai rămînea loc decît în bucătărie, unde, afară de gheţar, nevasta se împotrivise la orice invenţie, după ce, odată, printr-o mică perfecţionare adusă aragazului, era să sară totul în aer.

Din portretul lui, aţi înţeles că ea era o femeie foarte răbdătoare — şi aşa şi era. Cînta şi în corul fabricii, unde un profesor mai vîrstnic, entuziasmat de vocea ei excepţional de puternică, se căznea de luni de zile s-o facă să ia un *do* de undeva de sus şi s-o împiedice de a cînta muzică uşoară. Mai mulţi din cor voiau să cînte şi muzică uşoară, dar acest profesor se împotrivea din răsputeri şi îi ameninţase şi cu psalmi, dacă mai cer muzică uşoară. Plăcerea ei cea mai mare era ca acasă să se răzbune în secret, cu toate protestele soţului, şi să cînte aproape încontinuu întreg repertoriul muzicii uşoare. Oricine nu-i rudă cu vreun compozitor recunoaşte lesne că acest repertoriu nu era chiar atît de larg. De aceea, ea îl repeta de mai multe ori pe zi în întregime, inclusiv — şi mai ales — Cîntecul motanului negru, fapt care — dacă mai ţinem seama şi de radio — scuza multe din ciudăţeniile soţului ei.

Prin urmare, iată decorul teatral pe care-l pregătise pentru Clawhead Marele Regizor Roşu din umbră, iată deci şi participanţii dramei, pe care-i instruise tot Marele Regizor Roşu, împreună cu Asistenţii de Regie, cadre mai tinere, tot în umbră.

După cîteva vizite mai puţin regizate, Clawhead năvăli într-o cameră pustie, unde i se înfăţişă un decor ciudat : pe pereţi,

pe planșe, pe scaune, pe o măsuță, pretutindeni, se aflau tot felul de planuri și scheme violent desenate în culori. Eroul nostru se perindă pasionat prin dreptul lor ; cine știe, or fi planurile unei mari invenții pe care poate multe agenții de informații amicale s-ar fi bătut s-o obțină ! Medita la asta, cînd auzi dintr-o cameră învecinată niște gemete macabre. Își ciuli urechile. Se auzeau horcăieli, gîfîieli, căderea unui corp greu. Zgomotul încetă. Acum, din altă parte, se auzea niște apă curgînd, pleoscăituri și un glas de femeie care ba parcă cînta, ba parcă miorlăia.

Dar nu ! din nou se desluşiră gemetele acelea macabre, apoi niște tropăituri înfundate, pe urmă gemetele se transformară în horcăieli puternice și sinistre, care sugerau ultimele spasme ale victimei. Din cealaltă parte apa încetase să mai curgă.

Clawhead observă că horcăielile vin din spatele unei uși camuflate cu planuri : doar clanța i se vedea. Croindu-și drum printre scăunele și planuri, se apropie încet de ușă, gata oricînd să intervină, sau să intre ca un simplu vizitator. Din nou se auzeau tropăielile și un fel de șuierat curios.

În același timp, soția lui Ionescu își terminase în baie ultimele detalii ale toaletei, se spălase și pe dinți — de aci și scurtul relache la Cîntecul motanului. Punînd mîna pe clanța ușii dinspre camera unde năvălise Clawhead, femeia se gîndi o clipă să-și pună ceva pe ea, apoi se răzgîndi, spunîndu-și că tot se va îmbrăca imediat. Și așa, liniștită, senină, fredonînd Cîntecul motanului negru, ea ieși radioasă ca Venus din spuma mării.

Văzu un bărbat străin cu nas de pasăre de pradă și ochelari negri care asculta la ușa dormitorului — alte amănunte în acea frîntură de secundă nu reținu — și, respirînd puternic cu tot pieptul ei de cîntăreață, schimbă fredonarea Motanului cu un formidabil țipăt : îi reușise *do* de sus și leșină pe loc.

Clawhead, în aceeași frîntură de secundă, speriat de moarte, dădu să fugă îndărăt — dar ușa pe care venise era dispărută, nu se mai vedea sub planuri — deschise fulgerător ușa din fața lui, năvăli în camera următoare unde un om gol pînă la brîu, grozav de masiv și de transpirat, țopăia în mod foarte ciudat, de unul singur prin odaie, ridicînd genunchii la piept și șuierînd în stil de locomotivă.

Auzind strigătul nevestei, omul nu se îngrijorase, crezînd că e un exercițiu vocal. Văzu însă deodată cum năvălește pe ușă

o sperietoare cadrilată și încercă să-și schimbe direcția saltului. Clawhead îl ocoli vertiginos și se repezi înainte la o dublă ușă, pe care o credea salvatoare și pe care o deschise cu toată forța.

În locul spațiului izbăvitor, se izbi crunt de niște lemne și arcuri de pat, dete să fugă îndărăt, dar o matahală cenușie și îngrozitoare, desprinsă parcă din neant, se repezi vijîind peste capul lui.

Altceva nu-și mai amintea pe urmă.

— Spune-i șoferului să meargă mai încet, că mă zguduie la cap, ceru el. Cît timp am stat leșinat ?

— Nu știu — zise Geta — eu cînd te-am găsit, erai pe cale de a-ți reveni.

— Ho, ho, ho, rîdea Pettighouse. Se așezase în față, să fie ferit de desele lovituri de picior ale lui J.B.C. Ho, ho, ho, ca să vezi, dragă, că paturile îngropate te adorm chiar așa, înainte de a-ți fi pus pijamaua și de-a fi stins lumina, ho, ho, ho, chiar acesta este cuvîntul.

— Pettighouse, termină, că-ți dau cu ceva în cap.

Lui Pettighouse i se făcu milă :

— Lasă, dragă, chiar așa, tot stai și te freci la cap, acesta e cuvîntul, crezi că mie mi-a venit mai ușor cu nebunul acela ciudat, care tot cînta din Paga... Paga...

— Pagazate... îi șopti Bonțoflică.

— Chiar acesta este cuvîntul, Paga, chiar așa, vreo zece minute m-a înnebunit cu cîntatul.

— Petti, încetează, că iau papucul acela și-ți dau în cap cu el.

— Papucul... ho, ho, ho... e mai ușor ca un pat...

Cînd ajunseră la hotel, Clawhead văzu cum se plimba pe trotoarul din față un marinar. Într-o străfulgerare, avu impresia că a mai văzut cîndva această statură mijlocie.

— Apropo — întrebă el, coborînd din mașină și oferindu-și galant brațul — cum a rămas cu portarul ? Dar cu omul acela îmbrăcat în haină cafenie și apoi în pompier și factor poștal ?

— Nu l-am prins, că m-am întîlnit în ușă cu... cu altcineva. Portarul... portarul era mereu primprejur, că voia să te roage să-i dai niște salam. E timid, nu îndrăznea, dar mi-a spus că ai un salam excelent.

Lui J.B.C. îi era lehamite să mai discute despre salam. Tăiase mărunt restul de două rotocoale, ca să scape de ele, înfundînd cu feliuțele niște țevi pe la baie. Direcția hotelului a chemat o echipă de șase instalatori; izbucniseră nemulțumiri sociale, căci oamenii cereau sporul de salarizare care se acordă celor ce lucrează în industria chimică între gaze vătămătoare. Cît despre pompierul-civil-poștaș, Clawhead era sigur că fata l-a mințit. Privi cu ochii săi atotștiutori silueta marinarului și intră plictisit în hotel.

## CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA, CUPRINZÎND DRAMATICA EVADARE A MUCENICULUI IMPARȚIAL, MANEVRE ÎNGRIJORĂTOARE CU O TRÎMBIȚĂ VECHE, SINUCIDEREA UNEI FETE FRUMOASE

Era o dimineață destinată păsărelelor, cîntecului lor minunat. Chiar dacă în plin centrul orașului nu se auzeau păsărele, James B., cu sufletul său tandru, privind albastrul azuriu al cerului, își închipuia că le ascultă cîntecul. Cît de sfîșietor e amestecul de plăcere și durere, cînd farmecul unei dimineți pe care soarele n-a apucat s-o încingă — cînd acest farmec al naturii se împletește cu îngrozitoare dureri, cauzate de intrigile roșilor.

Clawhead era cel mai bolnav, pentru că la pofta lui se adăugase și plăcerea de a mînca din ură față de regim și din dragoste față de pisică, pentru a-i face și ei poftă, căci erau ceasuri cînd nici ea nu mai putea.

Domnul Pettighouse scăpase mai ieftin, fiind întrucîtva antrenat ; se plimba agitat prin camera sa, remorcînd după el ciucurii uriași ai unui minunat halat oriental de mătase, în care erau țesuți dragoni. Un halat — ca să spunem întreg adevărul — chinezesc, și încă roșu. Dacă n-ar fi existat atîta libertate în S.U.A., i-ar fi putut aduce mari neplăceri.

Admirabil stoicism și spirit practic dovedea în această împrejurare marțialul Richard D. Dashaway. Avusese prudența să aducă cu el pe meleagurile romînești o pernă electrică, iar acum, cu ajutorul uzinei electrice furnizoare de la Grozăvești, încerca să dobîn-

dească o încălzire a laturii atacate. Ca să fim mai exacți, pe atunci începuse interconectarea Grozăveștilor cu Doiceștii și realizarea sistemului energetic național, astfel că zeci de uzine electrice din toată țara, înmănuncheate în diabolicul plan de electrificare al roșilor, furnizau energia de care maiorul era nevoit să se folosească. Vă amintiți poate că el avea un obraz puțin cam roșu, prăfuit, uscat, așa cum e pămîntul părăsit de fermierii americani pe care-i gonesc trusturile și eroziunea solului — un obraz cenușiu-bordo, uscat și dominat de stînca nasului. Ei bine, chiar de pe acest obraz se scurgeau cîteva picături de transpirație. Să fi văzut lacrimi cum țîșnesc din piatră și nu te-ar fi impresionat mai mult...

Clawhead amestecă jumătate de duzină din prafurile aduse cu el, le dizolvă într-un pahar cu vin de Sîmburești pe care-l dădu pe gît, slăbi cureaua, își clăti gura cu „Adierea primăverii"; apoi bătu la ușă și pătrunse brusc în camera maiorului.

Ce face o femeie în evul mediu, atunci cînd soțul ei a plecat de mulți ani în cruciade și se întoarce subit? Firește, ascunde imediat pruncul la spate. Tot astfel maiorul pusese îndărăt perna electrică, fulgerător, așezîndu-se pe ea. Își luă chipul său marțial; bun să i-l tipărești din profil pe o monedă regală. Voia să scoată priza, dar Clawhead se apropie fulgerător de el și începu să-i vorbească șoptit la ureche — căci ei erau obsedați de ideea că țeava de la duș, suporții de prosoape, pereții, florile, totul, eventual și pîntecele pisicii care se fofila pe sub mese, absolut totul poartă cîte un microfon.

— Ascultă Dashaway — a început Clawhead — așa nu mai merge. Protestez cu toată energia.

Șoptit la ureche, acest protest pierdea mult din puterea sa.

— Ce e? Ai mîncat prea mult.

Clawhead își păstră demnitatea.

— Ca să-ți faci tu combinațiile, mă pui pe mine să le vizitez grădinițele de copii, fabricile și chiar budoarele! Ce-s eu? Drept cine mă iei? Încă puțin și o să mă auzi vorbind de necesitatea coexistenței pașnice.

— Eu n-aș glumi despre asemenea chestii!

— Ascultă, Dashaway, eu nu glumesc decît cînd mi se plătește pentru asta. Acum vorbesc serios. Azi mergi tu în vizitele oficiale și mă lași pe mine să merg singur în locul tău la ceva adrese.

Perna pe care se așezase maiorul începuse să-l frigă, dar nu era momentul s-o scoată la iveală.

— Clawhead, o să raportez atitudinea dumitale iresponsabilă. Ești prea pătimaș în politică. Ce naiba, nu poți să rabzi să vezi acolo vreo cîteva fabrici sau teatre noi ? Poate că toate astea — cîte or rămîne în picioare — or să revină cîndva în mîinile cui trebuie. Asta ți-o spun pentru că ești fanatic : trebuie, cînd vorbesc cu tine, să scald toate în sos politic.

Perna începuse să-l frigă cumplit, nu găsea firul să scoată priza ; dar acest om știa să rabde orice chin.

— O zi să faci pauză, stărui Clawhead. Îți spun, interpreții au început să bănuiască ceva în legătură cu tine.

— Aiurea, făcu maiorul netulburat. De mine ei sînt entuziasmați, cît de amabile sînt articolele mele.

Clawhead, hotărît să-l și mintă, scoase la iveală argumentul suprem, pe care și-l pregătise, plin de grijă, cu o zi înainte. Dacă ar fi povestit de omul cu haina cafenie — pompier-poștaș-marinar — totul ar fi părut o invenție sau o nălucire. Trebuia să lovească tare.

— Azi la orele 6 dimineața l-am văzut prin fereastră pe tipul acela, Călimănescu. Era în uniformă de miliție, cu grad mare, coborîse dintr-o mașină de un soi special și dădea instrucțiuni unui agent cu haină cafenie și altor tipi în civil.

Maiorul, pe jumătate carbonizat, sări în picioare cu o strîmbătură.

## 2

Rămas în sfîrșit singur, Clawhead scutura un cocktail-praf-medicinal și se uita pe fereastra restaurantului, să vadă vreun urmăritor. Nu putea să plece. Fără urmăritor i se părea că e victima unei manevre mult mai periculoase. Se uită la ceas și hotărî să mai aștepte cinci minute.

În istorie, și chiar în fantezia înflăcărată a multor scriitori care s-au întrecut cu realitatea, au existat multe evadări. Călare, pe jos, sau înot, remorcat de cablul unui avion, singur sau cu

ființa iubită, prin subterane, prin văzduh sau prin junglă, pe frînghie sau, vai, pe cearșafuri împletite, urmărit de oameni călare sau motorizați, de dulăi sau chiar de forțele rele ale iadului. Dar nici una nu se poate compara prin amploarea și grozăvia ei cu cea întreprinsă de J.B.C.

Înainte de a porni, eroul se reîntoarse în camera sa. Zăbovi acolo cîteva minute, apoi coborî un etaj, ciulindu-și urechea, care nu avea egal pe lume decît în cealaltă ureche a sa : ei bine, deocamdată, nimeni nu cobora în urmărirea lui ! În restaurantul hotelului, James B. se așeză la o masă. Fălcile, cît și mintea, îi lucrau febril — deși, la prima vedere, un agent neexperimentat, lăsîndu-se înșelat de aparențe, ar fi spus că individul doar mănîncă.

Pe urmă se ridică de la masă, făcu vreo cîțiva pași și... ieși afară pe ușa hotelului ! Așa, cu acest gest atît de simplu în aparență, își începu el faimoasa evadare de unul singur pe străzile Bucureștiului ! Cîte emoții, ce peripeții, cîte grozăvii ! pana mi se înfioară în mînă ! — dar răbdare, cititorule, să le luăm pe rînd.

Căldura și mai ales numeroasele atracții ale Festivalului făceau ca piața palatului să fie aproape pustie. Pe asfaltul muiat de arșiță, Clawhead făcu fără zgomot vreo sută de pași și își dete seama : nimeni nu-l urmărea ! Nici un agent nu se ținea pe urmele sale...

Perfidia extremă a regimului organizase o urmărire fără nici un urmăritor — armă de luptă cu totul nouă. Acum însă experimentatul jurnalist dejuca manevra dușmanilor săi, făcînd uz de o însușire prețioasă, pe care o dobîndise încă de la trei ani : ridica un picior în sus, îl purta puțin înainte, îl lăsa jos, trăgea apoi piciorul rămas în urmă, îl ridica, îl împingea ceva mai înainte, apoi îl așeza și pe acesta jos — într-un cuvînt, mergea, pășea. Executînd ingenioasele mișcări descrise mai sus, J.B.C. izbuti senzaționala sa evadare. Mai tîrziu avea s-o imortalizeze în faimoasele cuvinte dintr-un reportaj : „Pentru a sta de vorbă cu cetățeni de pe stradă, abia am reușit să dejoc manevrele unor urmăritori abili și primejdioși".

Autobuze mari, cu etichete pe care scria : „Suedia", „Africa ecuatorială", „S.U.A.", „China", „Canada", goneau pe Calea Victoriei, purtînd tineri cu tichiuțe și pălării de toate culorile și formele. Mai jos, pe unde strada se îngusta, un grup de trecători se

strînsese în jurul unui italian înalt și gălăgios, cu o capelă ciudată. Dădea autografe și stringeri de mînă și povestea ceva despre spaghetti, colinele din Napoli și bazele americane.

James B. Clawhead trecea agale printre ei : începea să-și dea seama că nu prea are unde merge. Colonelul nu-i dăduse adrese. La legație era plictisitor — pînă acum băuse și mîncase în onoarea a vreo cinci persoane și soții de persoane. Stătuse de vorbă prin viu grai cu toți diplomații, cu soțiile și cu copiii lor. Luase, începînd de la al șaptelea pahar, toată seria senzaționalelor știri autentice despre Romînia comunistă, care începeau cu cuvintele : „Diplomații occidentali de la București mi-au spus că...", sau : „Cercuri foarte largi ale diplomației realiste sînt de părere că...", sau, mai ales : „Este binecunoscut faptul neîndoios că...", „Din sursele cele mai sigure...", „Un romîn mi-a spus cu lacrimi în ochi că...", „Am văzut cu ochii mei...", „O femeie îmbrăcată în maro, în timp ce era tîrîtă de poliție, mi-a strigat...", „O mamă înnebunită de durere mi-a rupt doi nasturi de la haină în timp ce-mi povestea că..." De altfel, întreaga companie de la legație, cu toate meritele ei, avea o fantezie mult prea liniștită pentru eroul nostru. El proiecta încă vag o serie de reportaje mai tari, cu începuturi în acest gen : „Sfîșiindu-și pieptul cu degetele ca să-și scoată glonțul otrăvit, muribundul mi-a povestit că...", sau : „Mica școlăriță, care n-avea nici o vină decît că se născuse într-o astfel de țară, privi flăcările care se înălțau pînă la tavan și răcni din toate puterile...", sau, în sfîrșit : „— Ai de ales, îi zise cu o voce metalică agentul comunist : vrei să fii spînzurat de degetele de la picioare, vrei să asiști la disecția ficatului dumitale, sau poate preferi, mai simplu, să-ți dăm în cap cu un drug al Cortinei de fier ?..."

Clawhead își spunea însă că toate acestea le-ar fi putut face lesne fără să se mai deplaseze în țara asta infernală. Nu ! aici trebuia căutat ceva, pe stradă, în oraș, ceva cu parfum local.

Ce dracu' să găsești ? Își punea pentru a suta oară această întrebare, cînd în urechea lui radiotelescopică trîmbiță deodată un cor de claxoane. Se auzeau de la niște camioane mari, kaki, cam prăfuite, oprite în plin centru, pe Calea Victoriei. Din clădirea renovată a Teatrului de estradă, vopsită în alb și cu jaluzele verzui, ieșeau în grabă grupuri de tineri : mereu alții și nu se mai termina — suedezi cu tichiuțe roșii, daneze voinice și calme, cîțiva negri cu un zîmbet copilăros, un maghiar cu bustul

drept, patru sportivi sovietici cu pantaloni largi, albi și cu părul tuns scurt, o indiancă cu trăsături clasice, acoperită de un sarong verde ce-i cădea pînă la picioare, vreo cîțiva pionieri francezi, grozav de vioi, cu voci aspre și ochi plini de inteligență, un mexican ceva mai scund care-și fixa sombrero-ul pe cap, o englezoaică blondă, puțin uscățivă, rîzînd cu dinții ei cam lungi și strîmbi, foarte simpatică, la braț cu o vietnameză al cărei obraz amintea de un măr pîrguit. Ieșeau pesemne de la vreun spectacol. Cu strigăte și rîsete, ajutîndu-se și încurcîndu-se, săreau în remorcile camioanelor. Se vede că autobuzele nu mai pridideau pentru îmbulzeala festivalistă a orașului, sau că arșița făcea camioanele să fie preferate. Doi oameni din mulțime, romîni pesemne, se amestecară și ei între ceilalți.

— Hei, frumoaso! o strigă Clawhead pe englezoaică — unde mergeți?

— La colhoz...

Și astfel răsări marea inovație! De cîteva zile, de la începerea Festivalului, bieții tineri naivi erau plimbați, cu miile și cu zecile de mii; oamenii experimentați ca el, Clawhead, erau purtați cu interpreți speciali, probabil agenți ai regimului, și separați de tinerii festivaliști. Acești tineri se vor întoarce în țările lor cu psihicul complet zdruncinat, nutrind idei vătămătoare. De ce? gîndi Clawhead — de ce să riscăm ca tinerii, întorcîndu-se acasă, să fie crezuți de vecini și prieteni, cînd am putea scoate la iveală că au fost înșelați?! Voi merge cu un astfel de grup să arăt cum a fost păcălit. Să arătăm că oamenii cu care au dat mîna erau agenți secreți special plătiți, că pruncii cu obraji trandafirii pe care i-au văzut dormind în pătucul lor aveau sub plapomă picioare schiloade și erau cu obrajii fardați, clădirile erau de carton, cărțile — mincinoase, mîncarea — dezgustătoare, hainele — fără gust, libertatea — aparentă, visele — tulburate de coșmaruri, manifestațiile — trucate, parcurile — pustii, părul — netuns, școlile — închise, dinții — cariați, florile — fără miros, iar de va fi nevoie, pentru a stîrpi odată pentru totdeauna atracția bolnăvicioasă pentru comunism, ei bine, pe legea mea, voi dovedi negru pe alb că în această țară cerul nu mai e albastru, roțile de la trenuri sînt pătrate, cravata cu dungi sau cu picățele, ca și dragostea

între bărbat și femeie, sînt prohibite, copiii se fac planificat în clocitoare darwiniste, iar rîsul e interzis între orele 20 și 7 dimineața, afară de duminică și sărbătorile legale, cînd e orar 24—8.

Și, spunînd acestea, marele reporter sări cu sprinteneală aproximativă într-un camion cu festivaliști.

## 3

Camionul lui Clawhead, ultimul la rînd, moștenea praful ridicat de celelalte, strîngînd astfel toate dovezile materiale că drumul spre Sărăcani nu e pavat. Lanuri de grîu, nemărginite și grele, se întindeau în laturile drumului, dînd impresia că natura s-a bolșevizat și participă la manevrele de propagandă ale regimului. Soarele apăsa cu o mînă grea și fierbinte creștetul genial al campionului presei libere, iar hopurile îl făcură să consume fără apă cîteva pastile calmante, atît de criminal îi zguduiau abdomenul. Cerul era albastru și limpede ca o apă prin care vezi pînă la fund — să dovedești că era de altă culoare ar fi fost tot atît de greu ca și a afirma că autocamioanele mergeau pe roți de formă triunghiulară. Diferite păsări necunoscute făceau exerciții de zbor planat. Din cînd în cînd, un vînt ceva mai răcoros răbufnea peste mașină ; în sfîrșit, tot felul de gîngănii în genul greierului scoteau sunete ironice din șanțurile de pe marginea drumului, înconjurîndu-l pe explorator cu semnale secrete, de nepătruns, și dîndu-i o senzație de neliniște.

Clawhead era îngrijorat și de prezența în camion a unui algerian mai vîrstnic — părea să aibă aproape 30 de ani. Se suise ultimul — altfel, dacă l-ar fi văzut, Clawhead și-ar fi ales alt camion. Deunăzi îl ascultase la o convorbire cu delegațiile de francezi, chinezi și americani. Cel mai rău dintre toți era acest algerian ; el singur ținuse o expunere de o jumătate de oră și în tot acest timp n-a băut nici măcar un pahar cu apă. Clawhead era înspăimîntat la gîndul că acum, în camion, probabil se va organiza o astfel de ședință internațională.

Trei italieni cu pantaloni scurți și picioare bronzate, cu voci duioase și puțin nazale, au început să execute o canțonetă, în

timp ce un indonezian cu o tichiuță neagră pe cap îi privea printre pleoapele strînse, bătînd tactul cu palmele. Niște danezi, cu ochii de un albastru atît de deschis încît păreau aproape albi în lumina soarelui, surîdeau prietenoși și rezervați.

Deodată un urlet teribil îl îngheță pe maestru. Algerianul focos, apucat ca din senin, scoase un țipăt pătrunzător, repezindu-se în grupul danezilor. Avea un fular multicolor, pe care-l petrecea pe rînd după gîtul fiecăruia, săruta omul respectiv pe amîndoi obrajii, apoi, cu rîsete și gîdilituri, îl silea să cînte. Danezii se prăpădeau de rîs, întîi strigau lozinci încete și greoaie, ca o locomotivă la primele pufăituri, pe urmă începură să cînte repede și gălăgios, acoperindu-i pe italieni, iar pînă la urmă unul dintre ei, uimit să descopere ce temperament avea, se ridică în picioare și trase niște țipete care păreau izvorîte din gîtlejul lui Baiazid zis Fulgerul. Un maghiar, cuprins de o neașteptată trufie, se ambiționase să joace ceardașul pe podeaua camionului în mers, iar doi tineri romîni, totalizînd vreo 35 de ani, se abțineau să nu intre în joc, pătrunși de gravitatea misiunii lor de a îmbia oaspeții cu limonăzi și sandvișuri. Algerianul focos, satisfăcut de animația pe care-o stîrnise, îi cuprinse fericit pe toți într-o privire — și tocmai atunci, într-un colț al camionului, îl descoperi pe un om oleacă mai în vîrstă, al cărui nas-cîrlig era dominat de o pereche de ochelari fumurii.

Un festivalist rezervat, tăcut, lipsit de veselie — asta nu putea concepe algerianul. Îl va însenina, neapărat ! O clipă se priviră. Algerianul, cu dinții săi albi, schiță un surîs larg, sclipitor, pregătindu-se să sară. Clawhead se căznea să zîmbească, dar nu izbutea. Încercă să cînte, ca algerianul să nu se simtă obligat să-l înveselească, dar starea nu-i permitea... Se gîndi o clipă să se azvîrle din mersul mașinii. Algerianul îl privea mai departe, rîzînd cu naivitatea, sinceritatea și patima clocotitoare a unui adevărat Othello... înainte de a sări. Apoi se încordă, fularul colorat sclipi prin aer și se încolăci pe ceafa lui Clawhead. Eroul nostru se pomeni sărutat pe amîndoi obrajii — de un om de culoare ! Și cum cele două sărutări nu păreau să-l fi înveselit pe necunoscut, algerianul, drăgăstos, îl mai sărută de două ori.

J.B.C., cu iuțeala fulgerului, își dete seama că lucrul principal este să-și păstreze „incognito"-ul, să pară un festivalist obișnuit.

— *Vive la jeunesse !* Trăiască tineretul ! îi strigă algerianul.

— *Vive la jeunesse !* răspunse din răsputeri Clawhead.

Sunetul scos de el era însă prea trist — animatorul măsliniu, plin de prietenie, îl dorea mai vesel. Îl gîdilă cu degetele în coaste :

— *Vive le Festival !*

Clawhead, zguduit de camion, se ținea cu amîndouă mîinile de marginea platformei și nu putea să se apere. Ca răspuns, scoase un gîlgîit penibil. Danezii cîntau privindu-l cu ochi rotunzi, o italiancă rîdea de el cu acel rîs care stimulează ambiția bărbaților, un romîn îi oferi o limonadă, iar algerianul, nesuferitul de algerian începu să-l gîdile cu amîndouă mîinile. Clawhead porni să urle ca din gură de șarpă — *Vive la paix ! Vive la paix ! Vive la jeunesse !* Se zvîrcolea cu mîinile încleștate de camion, zguduit de hohote de rîs nervos din pricina gîdiliturilor, de hopuri, de crampe, cu lacrimile și sudoarea inundîndu-i lentilele ochelarilor.

Iar tinerii, nepricepînd nimic din drama lui, erau încîntați că l-au înveselit și că acum în întreg camionul toți sînt foarte bine dispuși. Pînă la sfîrșitul drumului se descoperi că necunoscutul ceva mai vîrstnic din camionul lor are o remarcabilă voce de intermediar, o punte de legătură între tenor și bas-bariton — ceva neclar, fals, dar interesant. Îl puseră pe Clawhead să repete de trei ori, fredonat în solo, Imnul Federației Tineretului Democrat. Mucenicul adevărului, pentru a nu fi considerat de ceilalți ca un om diferit, își punea mereu coardele vocale la corvoadă. Ba — sperînd că prin camioane nu-i vreun senator sudist să-l vadă — sărută obrajii algerianului, în aplauzele asistenței din camion.

Coborîră cu toții braț la braț, cu Clawhead și algerianul la mijloc, cîntînd de zor imnul tineretului. Părea că micul sat a fost realmente invadat de întreaga populație a globului pămîntesc.

Ulițele erau pustii, oamenii fiind plecați la muncile cîmpului. Căsuțe zugrăvite ciudat, încondeiate aidoma ouălor de paști sau cusăturilor naționale, dădeau impresia că-s făcute din turtă dulce, că alcătuiesc unul din acele orașe pitice din basme. Sărăcia cea mare a poporului, deși izgonită prin întemeierea gospodăriei colective, totuși lăsase încă peceți ale șederii ei îndelungate prin acest sat : se vedea cîte un bordei mai amărît, o gospodărie mai dărăpănată, mai erau hîrtoape în mijlocul ulițelor, garduri sărăcăcioase, stricate...

Ca o originală carte de vizită, în litere înflorate și scrise în toate culorile, căsuțele purtau sus, sub acoperiș, numele proprie-

tarului și anul în care fusese fiecare construită. Clawhead observă că, afară de cîteva mai burduhănoase din mijlocul satului, purtînd ani mai vechi, majoritatea caselor arătoase aveau înscris pe ele ani recenți — de la 1949 în sus. Deci, toate erau în vîrstă de doi-trei ani, case-copii — și erau multe.

Difuzoare instalate pe noua clădire cu aspect orășenesc a căminului cultural împrăștiau sunetele unei învîrtite fierbinți. Festivaliștii înaintau în pas de joc, fiecare cu vreun dans al poporului său, răsfirîndu-se la nesfîrșit — de la un sovietic care alerga pe vine, cu brațele desfăcute în lături, lejer, demonstrativ, ridicînd cu tenișii norișori ca de fum, de parcă i-ar fi luat foc călcîiele — pînă la indianca în sarong verde, rămasă la urmă, dansînd aproape nemișcată, cu imperceptibile mișcări ale degetelor și capului și cu minunate priviri incendiare. Un alai animat al copiilor însoțea acest șir, forfotind pe margine după niște legi universal stabilite ale copiilor din toate țările. În această caravană, observatorul atent ar fi remarcat, printre cele mai pitorești figuri, aceea a lui Clawhead. Mergea grav, serios și neliniștit, parcă speriat de ceva, iar cînd se simțea privit, izbucnea în dans : ridica un deget în sus, începea să-l agite ca și cînd ar fi amenințat pe cineva și își mișca picioarele în stil Hunter Hahl, ca sub efectul combinat al unei semi-paralizii, al unei doze fantastice de alcool și al unei permanente îndoieli sufletești, dacă merită să așeze jos piciorul, dacă n-ar fi mai bine să-l mai vînture prin aer, dacă nu cumva va călca pe ceva periculos, mai ales că-și clătina capul în jos, cercetînd desperat pămîntul, ca și cînd și-ar fi căutat ultimii bani pierduți. Dacă la aceasta se adaugă faptul că se frămînta dezarticulat, de parcă șira spinării i-ar fi fost un șarpe apucat de zvîrcolelile morții, și că mai și bodogănea ceva — e lesne de priceput pitorescul acestui acces dansant. Pe urmă, socotind că a înlăturat orice bănuieli cu privire la entuziasmul său, relua un mers grav și înțepat, imperceptibil stînjenit, ca un înalt demnitar care calcă pe un drum de ouă clocite, dar își păstrează ținuta, făcîndu-se că nu le observă.

Nu s-ar fi putut spune cine anume conduce șuvoiul nesfîrșit al tinerilor ; fapt e că toți răzbiră buluc într-o curte uriașă, un spațiu liber aproape de mărimea unui stadion, aflat între niște hambare mari, așezate în pătrat.

Şuvoiul dansant pătrunse printre pocnetele de bici şi strigătele vizitiilor, prin larma ritmică şi muzicală stîrnită de fierari, prin mirosurile amestecate de bălegar şi cai, de grîne proaspete. Revărsindu-se mult peste aleea pietruită din mijloc, însoţit de cei cîţiva ţărani care se aflau aci, convoiul se îndreptă spre o căsuţă aflată între două hambare, sub o firmă uriaşă pe care scria : *Gospodăria Agricolă Colectivă „Jos Sărăcia!“ — Comuna Sărăcani,* cuvinte după care inventivul pictor sătesc desenase stema Republicii, încadrată cu un rînd suplimentar de spice mari şi aurii.

Încăpură înăuntru doar cîteva zeci de oameni. Din fericire pentru opinia publică mondială, printre ei se afla şi cunoscutul ziarist James B. Clawhead. Aici ochiul neiertător al maestrului strînse prima dovadă a faptului că vizitele respective erau regizate. În fundul camerei mari şi pline de bănci, se vedea un om cocoţat pe o scară, îmbrăcat într-un halat pestriţ de sub care ieşeau două cizme solide de piele roşcată. Zugrăvea pe perete nişte flori, ajutat de o bătrînă care îi ţinea scara. Auzind larma, omul se întoarse şi, văzînd oaspeţii neaşteptaţi, se ruşină, sări jos, îşi scoase fulgerător halatul pestriţ şi îşi trecu mîna prin păr. Gheorghe I. Niţă, preşedintele gospodăriei colective, era un om de vreo 35 de ani, cu faţa puţin cam lătăreaţă şi încinsă, plesnind de sănătate. De la o dungă — pesemne urma şepcii — pornea în sus, pe deplin albă, o frunte înaltă şi prelungită prin două colţuri, dîndu-i un aspect ceva mai intelectual. Purta o haină orăşenească de sport, sub care se vedea cămaşa ţărănească cu broderii roşii şi negre.

Acest om avea patima nenorocită de a picta, ajungînd uneori aproape să neglijeze treburile gospodăriei. Fusese criticat de ceilalţi ţărani în patru adunări generale, iar odată şi instructorul raional de partid adusese vorba în treacăt despre asta, întrebîndu-se dacă nu-l stînjeneşte în munca gospodăriei. Stema Republicii de pe firma gospodăriei o mărise artificial cu spice de grîu ramificat, precum şi cu două spice „Bărăgan 77“. Îi spuneai ceva, credeai că îşi notează şi cînd colo el, privindu-te, desena vaca fruntaşă a gospodăriei sau tabla de şah a unui plan de cultură ingenios întocmit: 12 soiuri de culturi pe un hectar şi jumătate de pămînt, un fel de şah-mat.

Încolo, era om vrednic, mai ales cînd îi scoteai orice creion sau pensulă dintre degete. Acum era stînjenit şi supărat foc. Printr-o încurcătură, tinerii organizatori romîni ai vizitei aduseseră oaspeţii cu cîteva zile înainte. Niţă, de ştia, ar fi oprit la sediu

cîțiva oameni ; așa însă, toți erau la cîmp, iar el, președintele, zăbovise aici doar pentru o oră, ca să zugrăvească ceva în cinstea aniversării : peste cîteva zile, gospodăria împlinea doi ani.

Pentru Clawhead însă era evident că președintele știa de vizită și că tocmai de aceea îndepărtase oamenii din sat, ca în locul lor să dea el singur toate lămuririle. Printr-un efort desperat, încercase să înfrumusețeze sala gospodăriei — zadarnic însă, căci James B. îl surprinsese asupra faptului.

După primele momente de surpriză, președintele scoase un carnet și un creion, începînd să socotească numărul oaspeților, al locurilor de vizitat pe cîmp și în sat. Pe Clawhead îl cam irita iuțeala cu care acest țăran greoi, pesemne vreun fost argat, socotea în minte, nota, organiza împărțirea vizitatorilor, vădind obișnuința de a organiza sute de oameni și de a gospodări repede și cu pricepere. În cinci minute, totul fu hotărît : țăranii care erau pe cîmp mai aproape urmau să fie rechemați, ca să fie vizitați acasă de o parte a tinerilor, îndeosebi de fete. Cealaltă parte, tinerii cei mai rezistenți, vor merge mai departe, pe cîmp, unde se află restul membrilor gospodăriei. Pînă atunci, Niță va răspunde la întrebările oaspeților.

Dacă James B. ar fi purtat pe umeri niște aripioare roz, tot n-ar fi putut dovedi asemenea vocație pentru meseria de înger ca acum, cînd asculta cu atîta răbdare explicațiile lui Niță. Își notă instinctiv cîte kilograme de lapte dă zilnic vaca „Mița" și cum anume trebuie să i se maseze ugerul „în cruce", spre deosebire de vaca „Zambila", care preferă mulsul „în paralel", cum trebuie pregătită uruiala de prînz pentru scroafa „Gica" și felul entuziast în care taurul numit „Campion" a contribuit la sporirea avutului obștesc al gospodăriei, cum anume trebuiesc distruși „agenții dăunători" — cuvînt la traducerea căruia Clawhead tresări — care atentează la viața plantelor, și alte asemenea probleme. Cînd însă țăranul începu să critice vechiul regim și să se plîngă de mizeria neagră în care trăiau înainte sătenii sub moșieri, de faptul că dintre cei cinci frați ai săi, doi au murit de mizerie, iar un al treilea în război, Clawhead părăsi încăperea.

Cîțiva țărani tocmai veneau spre sediul gospodăriei, nădușiți și grăbiți, încercînd din mers să-și mai dreagă neorînduiala hainelor, căci veniseră de-a dreptul de pe cîmp. Unul, mai înalt, reținu îndeosebi atenția lui Clawhead : avea o pălărie orășenească

cu boruri neobişnuit de largi, parcă de cow-boy, sub care, la umbră, străluceau spre est şi vest două mustăţi foarte lungi, pe care el, din mers, se străduia să şi le întindă mai mult. Alţii îşi mai curăţau cămaşa sau o băgau în pantaloni — el însă doar de mustăţi avea grijă.

Tinerii rămaşi afară îi asaltară pe noii veniţi cu întrebări. Ca şi cînd ţăranii s-ar fi înţeles între ei, răspundea îndeosebi Niţă I. Niţă, omul spătos ale cărui mustăţi, mişcîndu-se ritmic, parcă participau la lămurirea tuturor chestiunilor neclare.

— Sînteţi rudă cu „prezident" Niţă? îl întrebă un englez.

Mustăţile lungi începură să se pună în mişcare:

— Toţi oamenii sînt rude într-un fel, iar cît despre mine, maică-mea, care s-a stins acum vreo treizeci de ani şi care trăise în alte vremuri şi n-a fost prea cuminte în tinereţile ei — apoi ce să mai lungesc vorba, despre mine n-aş putea să jur că nu-s rudă cu careva.

Îşi încreţea ochii într-un fel hazliu şi îşi zburlea mustăţile, dornic să audă rîsete, care parcă-l mîngîiau, aşa cum e dornică o pisică de căldură şi mîngîiere. După prima frază, delegaţii se înveseliră şi Niţă I. Niţă, cu floricelele sale, urmă:

— Cu preşedintele Gheorghe Niţă nu cred să fiu rudă, pentru că m-am certat cu nevasta, cu soacra, Dumnezeu s-o ierte, cu cuscrii şi cu toate rudele... ; iar cu Gheorghe Niţă mă împac destul de bine, aşa că nu cred să-mi fie rudă. Aici pe jumătate din oamenii din sat îi cheamă Niţă. Avem în Sărăcani pe chiaburul Niţă I. Niţă şi pe subsemnatul Niţă I. Niţă, membru fondator al gospodăriei, pe preşedintele gospodăriei, Gheorghe I. Niţă patru şi pe nepotu-meu Gheorghe I. Niţă nouă, fără să mai zic că la aproape cincizeci de ani ai mei mi-am pus în gînd să realizez un Gheorghe Niţă treisprezece.

— Ce leafă ai?

Nu mai e nevoie să spunem că această întrebare fusese pusă de eroul nostru.

— Apoi de leafă de-mi vorbiţi, eu nu înţeleg bine cuvîntul ăsta, că nu-s destul de învăţat. Da' bănui că leafa nu-i lucru ăl mai rău pe lume, că pe nimeni n-am auzit să se vaite că primeşte prea multe lefi sau una prea mare. Însă noi ăştia, colectiviştii, nu ştim de leafă. Ne plătim în zile-muncă. Adică eu pentru fiecare zi-muncă o să primesc vreo 6—7 kile de grîuşor, apoi

păpuşoi, cartofi, lînă, foarea-soarelui, şi altele multele pe care mintea mea nu poate să le socotească de ajuns, că şi ea a rămas pe măsura podului şi pivniţei vechi, adică prea mică pentru atîtea. Şi mai primesc şi nişte bănet, că am nevoie la taximetru...

— Cum asta, la taximetru ? întrebă Clawhead. Acest om vorbăreţ era o nenorocire, spunea cu lux de amănunte tot felul de lucruri trăsnite.

— La taximetru, cînd o iau pe baba — are patruzeci de ani, da' aşa-i zic eu ca s-o mîngîi — o iau în decoltău la teatrul de păpuşi din Bucureşti, care-i mai pe înţelesul ei, că nu vrea să meargă la Şecspir...

— De ce nu vrea ? sări Clawhead, convins că a găsit o manifestare a urii faţă de Occident.

— Nu mai vrea de cînd a plîns, că a auzit la radio cum şi-a împlîntat pumnalul în inimă o mîndreţe de fată, pe nume Julieta, din pricina cuscrilor, că n-aveau nivel politic, şi se băteau ca chiorii între ei. Atunci băiatul, care era rom de-al nostru...

— Cunoaştem subiectul. Şi cîte zile ai ?

— Cîte zile mai am de trăit, nu ştiu, că eu, de cînd sîntem membri fondatori, în ani îmi fac socoteala...

— Nu, e vorba de zilele-muncă : cîte ai pe anul ăsta ?

— Apoi tocma' aici voiam şi eu să ajung. Cu nevasta şi băiatul mic, că ăilalţi copii sînt fiecare la casa lui, să tot fi fost vreo şapte sute de zile. Numai eu în ultima săptămînă am lucrat şaisprezece zile.

Clawhead fluieră repede şi întrebă pasionat :

— Şaisprezece zile într-o săptămînă ? Va să zică, poţi să lucrezi şi două zile numai într-o zi ?

— Păi cum, tovarăşe ?! Şi trei !

— Aha, trei zile într-o zi ?

— Cum am zis.

— Adică lucrezi douăzeci şi patru de ore pe zi...

— Nu, tovarăşe, mi-e drag de dumneata, dar nu m-ai înţeles. Eu am obiceiul că noaptea dorm : aşa m-am deprins eu, dar asta nu se pune în timpul de lucru. Ascult la radio o oră-două ; năduşesc eu de e vreo conferinţă mai grea, îmi mai mişc picioarele la vreo horă, adică mă obosesc, dar asta tot nu intră în socoteală. Mai stă muierea la taifas, se oboseşte femeia de cîte-mi turuie, îmi obosesc şi-mi ţiuie mie urechile de cîte ascult

de la ea — şi asta tot nu intră în timpul zilei-muncă. Nu mai pun la socoteală vreun taifas la un păhărel cu vecinii sau altele. Va să zică, ce rămîne la ziua de muncă e mai puţin de douăzeci şi patru de ore...

— Cîte ore ?

— Apoi după cîte cere munca ogorului, înţelegeţi, cred, şi dumneavoastră. Pot să fie cinci ore, sau şase ore, după cum altă dată, cînd e zor, pot să fie zece sau chiar douăsprezece. Ziua-muncă înseamnă o normă : asta-i ! Ai depăşit-o ? uite, na, ai două zile. Ai depăşit-o şi mai mult ? atunci uite-o şi pe-a treia ! N-ai îndeplinit-o ? atunci uite... v-aş arăta eu, da-s aici şi domnişoare de peste mări şi ţări...

— Cine vă sileşte să lucraţi trei zile într-o zi ?

— Apoi, drăguţul meu, zise Niţă I. Niţă, una vorbim şi başca ne-nţelegem. Păi, cine să ne silească ? Moşierul ? Nu mai e, a fugit ! Jandarmul ? Nu mai se există ! Iar miliţianul, dar-ar autoritatea populară în el, lipseşte mereu din sat, că s-a-ndrăgostit lulea de-o fată din cătunul Cişmeni şi cînd s-au furat în sat o găină şi-o purcică, el a scris în procesul-verbal o guriţă şi-o inimioară, aşa s-a scrîntit de cînd l-a pocnit dragostea-n frunte. Şi baba Stana — care n-a vrut afurisita să vie la cursul de alfabetizare, că-i doar cu douăzeci de ani mai mărişoară ca mine şi putea şi ea să-nveţe carte — a luat procesul-verbal şi s-a dus la raion, neştiind ce scrie înăuntru, şi cînd au citit ăi de la Sfat că în noaptea de 22/23 iulie cetăţencei Stana Niţă — adică babei — i s-au furat o guriţă şi-o inimioară, vice-preşedintele Sfatului, care se îngrăşase în ultima vreme din pricină că nu se mai urnea decît rar pe teren, a rîs de i-a plesnit o vînă la gît şi-atunci a mers şi el pe teren prima dată să vadă cum arată spitalul raional, care-i o mare realizare şi e folositor, numai păcat că l-a vindecat cu defect, că are acum în gît o coardă mai slabă : cînd îşi face autocritica, nu se mai aude aproape de loc — însă găina şi purcelul s-au găsit, nu erau furate... Dar, ziceam, cine să ne silească ? Apoi cine, dacă noi sîntem stăpînii ? Noi ne silim, că pentru noi muncim şi pentru copiii pe care-i avem, sau pe care-o să-i facem, că nu mă las eu fără Gheorghe Niţă al treisprezecelea !

Pînă să dea unchiaşul unul din răspunsurile sale lungi, ocolite şi înflorite, Clawhead simţea cum îl trec mii de sudori. Maltratîndu-şi îngrozitor mustaţa, Niţă I. Niţă a povestit despre mesele îmbelşugate pe care le căpăta pe vremuri la boier — o mică

sudalmă de „apiritiv", o zeamă de care nimeni nu știa bine din ce e făcută, puțin mălai încins... De bătut nu se mai bătea — doar așa, puțin, din întîmplare, mai scăpa cîteodată vătaful și o lovitură amicală cu pumnul în ceafa vreunui țăran, dar asta era mai mult un îndemn și un ajutor în muncă, pentru că două zile după aceea mai lucrai amețit, ca după o litrișoară bună de țuică.

Un alt țăran a povestit un „procest" pe care-l avusese cu circiumarul satului, în vreme ce Niță I. Niță, încrețindu-și fața roșcată în care se piteau doi ochi șireți, își umflă burta făcînd ca moșierul, se stafidi deodată la față amintindu-l pe fostul judecător, apoi cu o învîrtitură a degetelor își răsuci în sus o mustață și povesti cum au venit doi muncitori de la oraș și s-a înfăptuit reforma agrară, pe urmă își răsuci în sus și mustața următoare, revenind la starea sa firească, de membru al gospodăriei colective cu ambele podoabe întinse mult și întoarse puțin la capete, ca două antene care parcă prindeau din văzduh tot ce putea alcătui prilej de snoavă și de înveselire a oamenilor.

Pînă la urmă, ca în multe locuri pe unde trecea Clawhead, se porni o ceartă.

— Ce te lauzi în fața străinilor? începu să țipe un băiat de vreo 23 de ani, secretarul U.T.M. din sat. La început ai fost contra iarovizării și acum te lauzi?!

— Eu am fost contra? se mînie Niță și mustățile începură să i se agite. Cu degete tremurînde se scormoni furios în buzunarul de la spate. Clawhead se aștepta să-l vadă scoțînd cine știe ce armă. Pînă la urmă, Niță I. Niță extrase din buzunar un cartof.

— N-am fost eu la tine cu ăsta, ca să te lămuresc?

— De-a-ndoaselea! răcni băiatul, scoțînd la rîndul său un cartof: Eu am fost cu ăsta la dumneata, ca să te prelucrez!

Cartofii erau o curiozitate a acestui sat: toți colectiviștii umblau cu cîte un cartof în buzunar, iar cel mai mare cartof îl ținea însuși președintele. Dacă mergea la vreo ședință a regiunii de partid, sau la minister, sau la o consfătuire, oriunde, el mai întîi punea cartoful pe masă sau la tribună, și abia pe urmă începea să vorbească:

— Iată, dragi tovarăși, noi am folosit metoda sovietică a iarovizării, am dobîndit următoarele rezultate...

Cu ani înainte, prin partea locului nu se cultivase niciodată cartoful; fuseseră deci multe împotriviri. Dar acum fiecare se lăuda că el inițiase metoda și umbla cu dovada în buzunar.

Lui Clawhead nu i se traduceau decît întîmplător frînturi din scandal, prin intermediul diferitelor limbi, așa că înțelese imediat : „Situația țăranilor — își notă el — e de fapt atît de tragică, încît am văzut mai mulți certîndu-se sub ochii mei pentru un singur cartof. Îl poartă permanent la ei, de frică să nu li se fure această mare provizie alimentară cu care i-a fericit regimul comunist".

Între timp, purtați de valurile certei, ajunseseră la hambarele gospodăriei.

— Al cui este grîul acesta ? întrebă algerianul cel focos,

Gheorghe I. Niță, președintele, scoase un carnețel bogat pictat și spuse că acest grîu e abia o zecime din tot ce aparținea colectiviștilor, afară de ce predaseră la stat și afară de ce păstrau pentru fondul de sămînță.

— Nu-l mai dați nimănui ? întrebă iar algerianul, ca pentru a se încredința bine de tot.

— Care vrea, îl vinde : e al nostru, îl împărțim după zile-muncă.

Hambarul, cuprinzînd o zecime din grîu, era uriaș : un munte de boabe aurii se îndesa cu spinarea sa puternică în acoperișul hambarului.

Se făcuse tăcere și algerianul se apropie încet de grămada de grîu.

— E al vostru ! îngîna el mereu. Apoi se întoarse către cîțiva tineri festivaliști, spunîndu-le trist și vesel în același timp : e al lor !... e al lor...

Luă un pumn mare de boabe. În hambar era întuneric, razele soarelui pătrundeau oblic ; strălucea mîna cafenie ținînd boabele. Turnă grîul auriu în cealaltă mînă, pe urmă luă alt pumn de grîu, încercă în dinți o boabă, apoi, în vreme ce ochii începeau să-i scapere ca atunci cînd se aruncase prietenește asupra lui Clawhead, scoase un rîs larg, gîlgîitor, strigă în grabă cu o voce răsunătoare cîteva cuvinte într-o limbă necunoscută și, izbucnind într-un chiot fericit, se azvîrli în mijlocul grîului. Rîdea din toată inima, în hohote vesele și pătrunse de o adîncă emoție, în timp ce-și turna cu amîndouă mîinile grîul peste cap, peste frunte și obraji, de parcă s-ar fi spălat cu el... Dansa nebunește, împroșcînd grîu în toate părțile, apoi iar își turna grîul în cap :

— Uha ! Haaa ! Hahaaah ! Haaaahah !

Clawhead, în înghesuiala din jurul hambarului, contemplînd rezervat acest spectacol, simți o mînă pe umăr, se întoarse și, spre marea lui neplăcere, îl văzu pe Niță I. Niță. Îi pusese mîna pe umăr instinctiv, simțindu-se între prieteni, și se îndesa să-l vadă și el pe algerian ; se descoperise, iar părul său mai cărunt decît mustața, moale, împărțit în șuvițe care fuseseră neregulat presate sub pălărie, flutura ușor ; dintr-un colț al ochiului prinse formă o lacrimă mică și tăcută, care, brusc, i se rostogoli în jos și dispăru rușinată.

— Acest om lucrează și la grajd și trebuie să miroasă urît, își spuse Clawhead, neplăcut impresionat de faptul că țăranul îl trata atît de familiar. Rămase nemișcat, încordat, țeapăn, cu brațul celuilalt pe umăr, aidoma vînătorului care, pîndind o fiară, a fost surprins de un leu pe la spate și acum nu se mișcă, ca să nu atragă atenția asupra lui. Iar cînd Niță I. Niță își duse dosul mîinii să-și ștargă umezeala de pe obraz, Clawhead, cu abilitatea unui spadasin încercat, făcu o eschivă și ieși din raza palmei bătucite a țăranului.

4

La un moment dat s-a auzit de undeva de aproape o goarnă militară intonînd „lingura și strachina".

Clawhead era convins că a dat de urma unor manevre militare și, cu orice riscuri, a fugit în direcția de unde se auzea goarna. A ajuns gîfîind ca să vadă următorul spectacol : un om fără o mînă, îmbrăcat într-un vechi veston kaki din fosta armată, cînta din goarnă. În acest timp, dintr-un lac ieșeau în goana mare niște porci nefiresc de curați, care se repezeau la mîncare cu exclamații de adîncă bucurie.

Invalidul i-a explicat lui J.B.C. că porcului îi place noroiul ca un fel de săpun cu care scapă de grăsimea de pe piele, grăsime ce-i provoacă mîncărimi ; că, dacă îl obișnuiești de mic cu multă curățenie, el se poate transforma sufletește și poate renunța la unele obiceiuri.

I-a explicat în cîteva cuvinte nemțești stricate cum, cu ajutorul reflexelor condiționate, acești interniști ai fermei s-au deprins să ducă un trai regulat: el îi mobilizează cu goarna veche, el e grăjdar-șef, a rămas invalid din război. Vacilor însă le place o muzică liniștită, mai ales în timpul mulsului: de aceea la ele nu folosește goarna.

Clawhead, firește, n-a înțeles nimic din vorbele și semnele omului. I-a rămas o impresie vagă de manevre militare, împletită cu ingrozitorul cuvînt: reflexe condiționate. Părea să fie o armă teribilă, cu aplicații militare. Așa zguduit n-a fost niciodată: se uita ba la goarnă, ba la curații care se ospătau, ba la om și nu pricepea nimic. A fost în război, e invalid, goarnă militară, regim de cazarmă...

Invalidul s-a uitat la ceas și s-a speriat: ținut de vorbă, trecuse cu nouă minute peste încheierea mesei, risca să tulbure psihicul protejaților săi. A dus iar goarna la buze, repede, și a început încetișor un vechi cîntec de leagăn.

Trupa s-a cumințit și s-a moleșit deodată, a încetat masa, fără să schițeze măcar un protest. În pas ușor, s-a dus sub un umbrar și a adormit pe loc, la răcoare, dintr-o dată, de parcă fiecare membru al clubului ar fi luat un somnifer.

Acest lucru, dintre toate, l-a neliniștit pe Clawhead cel mai mult. Cu cartofii, era clar: niște țărani primitivi, ținuți în beznă, care se certau pentru un cartof. Regimul nu putuse și nu va putea niciodată să le dea o educație colectivistă; din cauza mizeriei și înapoierii se certau pînă și pentru un cartof. Dar goarna și reflexele erau un lucru ciudat. Și la urma-urmei, ce-o fi însemnînd asta: reflexe? reflexe condiționate? Auzise de mai multe ori combătîndu-se în știință această lozincă agitatorică comunistă, dar abia acum începea să presimtă cît de primejdioasă era.

Dramatică fu și întrevederea cu scroafa Gica. Ea avea în vine sînge negru, dar era fiica unei rase ameliorate. În jurul gîtului purta, ca un guleraș de dantelă, o pată mare, albă. Poseda vreo zece pui. Curată ea, curați ei. S-au privit multă vreme, intrigați, ochi în ochi. La pisică fusese mai clar că a trăit înainte în mizerie, dar Gica numai impresia asta n-o dădea. Era o lume misterioasă, cu legile ei, cu tainele ei, care nu puteau fi aflate, deși ascundeau desigur multe grozăvii de necrezut. Vacile îl priveau cu o figură cînd concentrată, cînd nepăsătoare și distrată, de parcă

i-ar fi zis: „Noi ascultăm acum o fugă de clavecin, mai dăm și puțin lapte ; te rugăm să nu ne tulburi un concert atît de frumos, că altfel te izbim cu reflexele condiționate".

Eroul nostru nu și-a pierdut cumpătul : el a hotărît să afle pînă la capăt dedesubturile acestei înscenări. A pornit-o pe ulițe cu un grup de tineri conduși de brigadierul Stanciu, țăran negricios care purta la buzunarul de butonieră un uriaș stilou verde, de care părea să fie foarte mîndru. Îi invită mai întîi la el acasă; puse pe masă niște ridichi, brînză, ceapă, o limbă afumată, pîine albă de casă, ceva șuncă, pește cu ceapă tăiată mărunt, niște prăjiturele pe care Clawhead nu le cunoștea și țuică, precum și încă o băutură foarte tare, pe care Clawhead tot nu o cunoscuse. După cîteva pahare, J.B.C. se înveseli, începu să scormonească sub plapumă pentru a vedea calitatea lenjeriei, încercă în fața oglinzii un cojocel al lui Stanciu și, în sfîrșit, cu toată ușoara lui amețeală, culese a doua probă că totul era regizat. Ceru să vadă și restul casei lui Stanciu.

Restul casei era mult mai sărăcăcios.

Clawhead vru să mai meargă și la alt țăran. La întîmplare, nimeriră în locuința unui oarecare Calistrate B. Niță. Casa lui era așezată lîngă un bordei pe care scria „Anul 1924" : era vechea lui locuință, adaptată acum pentru necesitățile unei vaci și a doi purcei, care aveau în unanimitate o părere destul de bună despre această locuință, în ciuda vechimii ei. Calistrate îl pofti în casa cea bună, pe care scria „1950" : Clawhead pătrunse într-o odaie năpădită de covoare — pe jos, pe pereți, pretutindeni. Pe zid mai văzu o broderie-peisaj, o icoană, tablouri, o scoarță, unele lîngă altele, încît zugrăveala aproape nici nu se mai zărea ; în cameră erau tixite mobile de oraș. Clawhead, sfidînd boala, mîncă și aici pînă nu mai putu și vizită și restul casei.

În timp ce în prima odaie fuseseră așezate atîtea scoarțe și mobile încît ar fi putut umple trei odăi, dincoace pereții erau aproape goi.

— Ați făcut special așa ? întrebă nevinovat Clawhead.

Întrebarea călătorea tradusă în diferite limbi, pînă ajunse pe romînește la Calistrate, care sorbea nepăsător niște vișinată.

— Da, spuse el.

— Cum adică ?

— Pentru oaspeți.

— Aha, va să zică recunoaşteţi că e o cameră anume pregătită ?

— Fireşte. Odaie de oaspeţi.

— Pentru oaspeţi ?

— Da.

— Dar dumneavoastră locuiţi în ea ?

— Păi e a mea.

— Dar locuiţi în ea ?

— Păi nu, sigur că nu. N-am spus ?

Într-o jumătate de oră, Clawhead descoperi 17 asemenea camere, pesemne pregătite de regim pentru a impresiona pe oaspeţii veniţi la Festival. Ceea ce-l intriga erau două lucruri : mai întîi seninătatea cu care ţăranii recunoşteau asta, apoi faptul că nu se împotriveau ca şi restul locuinţei să fie vizitat.

Pe o uliţă, Clawhead şi grupul său îl întîlniră pe Niţă I. Niţă, care-i saluta ca pe vechi cunoscuţi.

— Păi nu ştiaţi ? spuse el mirat. Şi eu am o cameră din asta. Fiecare ţăran, chiar sărac, are cîte una. E un vechi obicei. Poporul nostru e un popor blînd şi primitor : cele mai bune lucruri pe care le are omul le pune într-o odaie anumită, camera de ospeţie. Chiar dacă şapte ani nu vine nici un oaspete, odaia e totdeauna neatinsă şi gata pregătită pentru cel care bate la uşă cu gînduri bune.

În dreptul unei fîntîni se opriră : Clawhead zărise un ziarist francez pe care-l cunoştea vag — Regard. Se uita într-un geamantan cu cărţi, cercetîndu-le pe rînd ; în faţa lui era o femeie cam slăbuţă, cu părul negru învelit într-o basma gălbuie. Vorbeau în limba franceză şi Clawhead înţelese că ea e bibliotecara satului, că în ultimii ani începuse să înveţe franceza şi că mergea la aria de treier să ducă oamenilor cărţi de citit.

— Dar dumneavoastră de unde sînteţi ? Din Franţa ? îl întrebă ea pe Regard.

— Da.

Ţăranii din jur nu înţelegeau, dar cînd auziră că e vorba de Franţa, se întunecară deodată.

— De ce-l ţineţi acolo pe Stelian Stamatescu ? întrebă unul.

Regard era un tip de ziarist corect, bine îmbrăcat, calm, rezervat şi politicos.

— Regret, dar nu-l cunosc pe domnul...

Bibliotecara traducea binişor.

— Păi, atunci e şi mai rău ! strigă altul — nu-l cunoaşteţi şi-l ţineţi acolo ? V-o fi înşelat şi pe dumneavoastră, că pe noi destul ne-a înşelat.

— E... vreun bandit local ? întrebă şovăielnic Regard.

— Apoi Stelian Stamatescu ăsta-i moşierul care ne-a jecmănit şi a fugit cu banii la dumneavoastră în ţară, unde-o duce foarte bine.

— La noi e libertate — îi informă amabil Regard — oricine vrea poate să vie, nu există opreliști ca în alte ţări. Ştiţi, astfel arată un sistem democratic.

— Apoi democratic să fie, n-avem nimic împotrivă dacă-i ziceţi dumneavoastră aşa, da' de ce-l ţineţi pe tîlhar acolo ?...

— Cred că nu-l ţinem... Sînt convins că a venit de bună voie !

— De bună reformă agrară ce i-am tras. A fugit din ţară fără paşaport.

— Poate că are un paşaport al vechiului guvern...

— Ăla nu-i bun în ochii noştri.

— Pentru statul meu e un paşaport legal.

— Păi, domnule, da' cînd a fugit cu banii munciţi de noi, legal era ? Cînd ne-au crăpat copiii de foame şi la el crăpau hambarele, lege era asta ? Cînd a lucrat cu nemţii, legal era ? Cum de îl primiţi ?

Regard, încurcat de amănuntul cu hitleriştii, nu ştia ce să mai spună şi privi stînjenit în jur. Tocmai atunci simţi James B. Clawhead că este necesar să intre în acţiune, cu franceza sa infirmă.

— Acel om a fugit de persecuţii politice şi a găsit azil într-o ţară liberă. La noi, oameni buni, e libertate : fiecare, pe banii lui, poate să facă ce vrea. În America, de pildă, ţăranul îşi cumpără un tractor al lui, are automobilul său, nimeni nu-i cere socoteală de unde-l are, cît umblă şi cît stă.

— Da' cînd îşi pierde pămîntul, cum au păţit atîţia fermieri americani ?

Omul care-l întrerupsese nu putea fi văzut — îi auzea doar vocea, care părea cunoscută. Clawhead aşteptă să i se traducă şi răspunse sigur de sine :

— L-au vîndut în mod liber. Le-a convenit să lucreze pe pămîntul altuia, fără să mai aibă de-a face cu impozite, sau au vrut să plece la oraş...

— La oraş ca să fie şomeri, sau pe pămîntul altuia ca să se îndatoreze pînă peste cap, să devină robi ?

Pesemne că în masa ţăranilor se strecurase vreun agent comunist, vreun lector la o şcoală marxistă.

— Fiecare e liber să facă ce vrea, replică iute Clawhead cu sînge rece. De obicei însă oamenii deştepţi se îmbogăţesc şi trăiesc de zece ori mai bine ca dumneavoastră aici.

Atunci moşul Niţă I. Niţă ieşi la iveală dintre oameni, îşi întinse tacticos mustăţile şi îi spuse lui Clawhead, din colţul gurii :

— *Listen, mister, don't joke with me ! I know better than you all that stuff !* (Ascultă, domnule, nu mai glumi cu mine ! Ştiu eu mai bine decît dumneata cum stă toată afacerea asta !) Vorbea într-o americană aproape fără cusur.

O piatră de moară de-ar fi căzut pe stomacul suferind al lui James B. Clawhead n-ar fi produs un efect mai zguduitor. Pur şi simplu nu-i venea să creadă că un agent şi lector al şcolii marxiste putuse să se deghizeze atît de bine în ţăran. Îşi curăţa pierdut sticlele octogonale ale ochelarilor, în vreme ce Niţă I. Niţă, sprijinit cu un braţ de roata fîntînii şi modelîndu-şi pălăria cu boruri largi în stil „Texas", începu să cînte în englezeşte cîntecul lui Joe Hill.

Apoi, pe o voce monotonă, nazală, porni să strige : Cincinatti, Cleveland, Ohio, să evoce strigătele din gările americane, ţipetele vînzătorilor de cartofi prăjiţi, să urle ca apucat din minţi *„next ! next !"* (următorul ! următorul !), imitînd pe bucătarul care servea ciorbă la San Francisco şomerilor înfometaţi...

— Aţi fost în State [1] ? îl întrebă uluit Clawhead, în capul căruia se făcuse lumină.

— Am fost cinci ani, între 1922—1927, şi am dus-o atît de bine, cu automobil şi toate cîte le ziceţi dumneavoastră aşa frumos, că pînă la urmă mi-am zis : măi Niţă, adicătelea n-ai putea tu să flămînzeşti la fel de bine şi acasă ? Ce, parcă foamea în America e mai bună ? Poate oi fi eu prost şi d-aia nu m-am îmbogăţit, că ziceţi că tot deşteptu' se îmbogăţeşte acolo — numa' că tare mulţi proşti sînt pe acolo, că greu o mai duc săracii de ei.

Aşadar, era vorba de un ţăran veritabil. Ei, să ne măsurăm forţele, îşi zise Clawhead.

---

[1] Expresie populară folosită de americani : Statele Unite.

— Asta a fost acum un sfert de veac, pe vremea cînd în S.U.A. existau un fel de moşieri şi tot felul de exploatatori, lămuri el binevoitor. Azi au dispărut, conducerea economiei se face colectiv, de către societăţi pe acţiuni, şi orice om, chiar muncitor sau fermier, are dreptul să-şi cumpere oricîte acţiuni doreşte. Eu am venit de-acolo chiar acu' o săptămînă şi ştiu mai bine.

— Ei, Doamne — se cruci Niţă — mai e un american chiar aici pe-alături şi tocmai de-a-ndoaselea mi-a povestit. Vai, Doamne, ce mincinos o mai fi şi ăla! Vi-l aduc într-o clipă, să-l demascaţi aici, în faţa noastră. Numai o clipă, că vi-l aduc...

Cînd ţăranul dispăru după colţul uliţei, Clawhead îşi luă picioarele la spinare, pornind-o voiniceşte pe cîmp. Era cuprins de-o inexplicabilă pasiune de-a vedea agricultura socialistă la faţa locului şi tocmai de aceea nu mai aşteptă aducerea compatriotului său.

Regard se ţinea după el.

— Sînt un adversar hotărît al comunismului, declară din senin francezul, care se simţea jenat după conversaţia de adineaurea.

— Şi eu, aprobă J.B.C.

— Ceea ce văd abia mă îndîrjeşte.

— Şi pe mine. Îmi pare bine că un francez e măcar o dată de acord cu un american.

— Să-i ia dracul pe ăştia!

— De acord, întări Clawhead din toată inima.

— Ceea ce mă enervează cel mai mult e că au şi unele realizări, adaugă Regard. Ei pot să se fălească: femeia aceea ducea pe cîmp cărţi de Balzac şi altele despre Newton...

— Da, asta e păcat, consimţi Clawhead.

— Cu toate astea, am putea oarecum să ne înţelegem cu aceşti oameni. Pace vor, negoţ vor.

— Cum adică? se nelinişti Clawhead.

— Treaba lor ce fac şi cum gîndesc. Noi să avem ordine la noi, să desfiinţăm partidul lui Thorez şi să vindem Răsăritului mărfuri. Ei să plătească la timp. Asta-i tot, şi-am scăpa de orice grijă.

— Asta-i o idee minunată! aprobă Clawhead. Noi doi sîntem de la agenţii din ţări diferite: dă-mi voie să folosesc ideea asta, dă-mi voie să mi-o notez, că uit.

— Cu plăcere.

Cu o figură entuziasmată, Clawhead îşi notă: „Regard, element bolşevizat, susţine înţelegere paşnică, Răsăritul realizări".

Socrate avea un nas mare și o nevastă drăguță.

— Însămînțările au fost făcute la vreme, îi lămuri el pe vizitatori.

Stătea călare pe tractor, ținîndu-și șapca albă dată pe ceafă ; alături de el era Maria, nevastă-sa, care tocmai îi adusese mîncarea într-o băsmăluță înflorată. În jur se întindeau ogoare fără sfîrșit. Socrate Gh. Niță își datora straniul prenume unui învățător cam reacționar de pe vremuri, temut în tot județul, om care bătea copiii și nu-i primea la școală fără plocoane de la părinți. Visul bătrînului Niță, care era om foarte sărac, fusese ca fiu-său să învețe carte ; cum bani n-avea, se gîndise să-l ia pe învățător ca protector și-l rugase să-i fie naș al noului-născut. A băut Pandrahir — așa-l chema pe învățător — a mîncat, s-a veselit și, cum era mare admirator al filozofiei idealiste, l-a botezat pe copil Socrate. Cînd însă Socrate a venit la școală numai cu două găini, Pandrahir l-a dat afară. Așa pățiră și alți fini săraci, ca Platon Strîmbălemne din cătunul Cișmani, ba încă lui Kant Gheorghe Niță II i-a tras una în cap cu un băț, încît săptămîni întregi umblase cu cucui. Și astfel micul Socrate Niță rămase fără carte. Viața îi împrăștie pe finii lui Pandrahir : vreo doi, izgoniți de sărăcie, luară drumul orașului. Kant, prin 1939, muri într-o cîrciumă, în cursul unei încăierări pentru o femeie. Platon fu prins că fura pe front mîncarea rezervată aliaților nemți și doar Socrate reuși, cu chiu, cu vai, să rămînă cu bine în satul lui ; după schimbarea regimului, reușise să învețe carte și devenise tractorist : îndeplinea două norme zilnic și era renumit în sat prin garnitura de mobilă pe care și-o adusese de la oraș. Acum, le dădea oaspeților explicații, iar doi francezi studenți în agronomie — un băiat și o fată — sprințari, încercau să-l încurce cu întrebări. Traducea anevoie noul învățător al satului, care nu părea să aibă mult peste douăzeci de ani. La fiecare răspuns al lui Socrate, studenții francezi îi scuturau mîna. Scoaseră niște „oh“ ! și „ah“ ! zărind lanuri de porumb de o mărime neobișnuită.

— Totuși, e impresionant, îi șopti Regard lui Clawhead. Țăranca aceea bibliotecară a început să învețe o limbă străină. Acum acest Socrate roșu, călare pe un tractor fabricat în Romînia, le ex-

plică studenţilor francezi o noutate a agriculturii. Dumneata şi cu mine avem aceleaşi principii şi în ţara asta ne displac aceleaşi lucruri ; totuşi, atîta vreme cît n-o să vedem o fermieră americană studiind limba lui Voltaire şi mergînd la aria de treier cu broşuri despre Darwin — ei bine, atîta vreme eu o să recunosc că în unele privinţe ne-au luat-o înainte. Deşi regimul lor, desigur, nu pot să-l admit. Nu crezi ?

Clawhead, ca să cîştige timp, îşi aprinse o ţigară, înjurîndu-l în gînd pe acest gazetăraş de meserie, democrat burghez din bătrîna şi putreda Europă, băiat plicticos care pesemne nu se îmbăta decît sîmbătă seara şi era în stare să converseze un sfert de oră despre adevăr şi conştiinţă profesională.

— Da — vorbea mai departe Socrate — şi în ce priveşte iarovizarea avem un plan : în curs de opt ani, noi vom...

Pentru Clawhead, noţiunea de iarovizare nu avea un înţeles prea clar, părîndu-i a fi o noţiune comunistă, ceva intermediar între reflexele condiţionate ale regimului sovietic şi dezvoltarea cooperaţiei de consum în etapa N.E.P.-ului. În schimb, cuvintele plan şi opt ani le înţelegea şi tocmai ele îi atrăseseră atenţia :

— Opt ani ? Dar credeţi, domnule Socrate, că în acest timp de opt ani, pînă în 1961, va dăinui pacea ?

Socrate, încurcat, îşi mîngîie nasul puternic.

— Vedeţi — zise el — eu nu ştiu prea multă filozofie, deşi învăţătorul acela mi-a pus un nume grozav. Eu merg cu tractorul meu, răstorn pămîntul. Şi dacă vreun şobolan vrea să-mi stea în cale, trec şi peste el. N-are decît să nu se bage în calea brăzdarului. Dacă-mi daţi dumneavoastră adresa, o să vă chem să sărbătorim împreună îndeplinirea planului şi înscrierea la universitate a băiatului meu, Nicolae. Oamenii ştiu să se ferească de şobolani, au nevoie de pace, aşa cred eu.

— Voi comunica în Apus spusele dumitale, îl informă solemn şi rezervat Regard.

Clawhead se clătină comic pe un picior, apoi întinse mîna şi el, spunînd :

— Mi-a părut bine de cunoştinţă, mister Socrate. Voi folosi informaţiile date de dumneata.

Întorcîndu-se agale de la camioane, Clawhead îl ocoli cu prudenţă pe Niţă I. Niţă, temîndu-se să nu fie pus faţă în faţă cu americanul nedemascat, îl ocoli pe preşedintele Gheorghe I. Niţă;

care ţinea să dea mîna cu fiecare oaspete, se trase la o parte din drumul lui Regard, care îl plictisea cu procesele lui de conştiinţă; luă o distanţă respectuoasă faţă de taurul „Campion“, care tocmai pleca la o gospodărie învecinată pentru a contribui la dezvoltarea efectivului de vite şi, mai ales, se feri din drumul algerianului focos, temîndu-se să nu fie gîdilat şi pus să cînte. Visa o reîntoarcere liniştită, fără hopuri şi fără cîntece. Se simţea rău.

— *Mon cher ! Mon cher !*

Îl striga algerianul. Clawhead o rupse la fugă. Mai avea vreo două sute de metri pînă la camionul din frunte, al cărui motor fusese pus în mişcare. Algerianul, crezînd că e vorba de vreo joacă, scoase cîteva chiote vesele şi începu să gonească după Clawhead. Acesta îşi înteţi eforturile. De undeva, din senin, ţîşni lîngă Clawhead, călare pe o bicicletă, Socrate Gh. Niţă, cu nişte spice de grîu în mînă. Îi striga ceva pe romîneşte şi, ţinînd ghidonul cu o singură mînă, îi oferi cu cealaltă, spre amintire, un spic uriaş de grîu ramificat. Cu spicul ce putea fi luat de la o distanţă drept o ramură de măslin şi gonind cu faţa contorsionată de efort, James B. părea o întruchipare modernă a celebrului grec antic care alergase prima cursă a Marathonului, căzînd mort la punctul de sosire. Chiotele vesele ale algerianului din urmă îi accelerară sprintul.

Camionul mult rîvnit se pusese în mişcare. Ah, şi ce-ar mai fi dorit să stea acolo, ferit de focosul algerian şi de cîntece ! Cu o sforţare desperată, Clawhead se prinse cu mîinile de tăblia camionului : fu apucat de braţe viguroase şi săltat pe platformă.

Aci erau bănci confortabile. Pe lîngă camion, pedala pe bicicletă Socrate, făcînd din cînd în cînd semne cu mîna, iar în urmă sosea Gheorghe Niţă, preşedintele, pe o motocicletă care păcănea infernal, după care urmau zoriţi şase flăcăi călări, împodobiţi sărbătoreşte şi cu cîte un buchet de flori în mîini.

Algerianul se oprise, dezamăgit, iar acum se urca într-un confortabil autobuz acoperit.

Clawhead, în picioare pe platformă, îl urmărea cu mîinile în şolduri.

„Eh, bine c-am scăpat de tine şi de cîntecele tale ! Altfel, zău, mă azvîrleam din maşină“.

Un hop îl făcu să se clatine, doi italieni, care-l trăseseră în maşină, îl prinseră de braţe, îl ajutară să se aşeze pe-o bancă şi, întorcîndu-şi feţele asudate unul spre altul — începură să cînte :

— Bela ciau ! Bela ciau ! Bela ciau, ciau, ciau !

## CAPITOLUL NOROCOS AL TREISPREZECELEA, CARE VĂDEŞTE CĂ GENIUL ŞI PERSEVERENŢA SFÎRŞESC PRIN A TRIUMFA: CLAWHEAD CAPĂTĂ INFORMAŢIILE NECESARE

Pettighouse vizitase un institut ştiinţific, şi acum, terminînd de mîncat, picotea. I se năzărea că un savant romîn i-a făcut o injecţie prefăcîndu-l într-un om mic de tot, iar în clipa de faţă, nişte muncitori cu bocanci mari şi greoi sînt pe cale, din nebăgare de seamă, să-l strivească. Pettighouse luă o puşcă mitralieră şi trase o rafală în ei, găurindu-le bocancii, apoi ridică de la pămînt pe frumoasa prizonieră, o săltă pe braţe şi se azvîrli cu ea în gol... Tresări şi cînd, trezindu-se, deschise ochii, tresări din nou: în faţa lui, pămîntie, vorbea stafia lui J.B.C.

Pettighouse ar fi vrut să se refugieze îndărăt în vis, căci tocmai o ţinea în braţe pe prizoniera incomparabil mai frumoasă decît James B. Dar Clawhead, satisfăcut, îi citea lui Dashaway finalul ultimului său reportaj. Vocea părea că răsună de la cineva din spatele său, era înăbuşită şi totuşi zgrunţuroasă: dacă vreun om ar avea un gîtlej de glaspapir învelit în cîrpe, cam aşa i-ar suna glasul. Petti, zgîriat la ureche, nu mai putea să readoarmă.

„Tatăl meu — citea Clawhead — fusese fermier, aducea adesea acasă grîu, porumb, orz, secară, sfeclă, rapiţă, in şi cartofi, casa noastră fiind plină de fructe şi cereale cu care eu şi frăţiorii mei ne jucam — dar niciodată n-am văzut asemenea culturi sfrijite ca aici.

Ca și întreaga țară, gospodăria are aspectul unei tabere militare. Pensionarii sînt treziți cu goarna, cu goarna sînt chemați la cazan, cu goarna duși la muncă, cu goarna se culcă toți, grămadă, sub o rogojină, într-o promiscuitate pe care mintea omenească nici nu și-ar putea-o închipui.

S-au făcut mari pregătiri pentru înșelarea tinerilor veniți la Festival.

Țăranii au fost obligați să picteze pereții, însă au refuzat ; atunci președintele, cu mîna lui, a pictat pe perete un cartof, probabil crezînd că astfel bieții oameni se vor sătura.

Prin ordinul guvernului, fiecare a pregătit o odaie specială pentru festivaliști. Însă el, proprietarul, n-are voie să calce în acea odaie. Un colectivist mi-a povestit că o fată, o mîndrețe de fată, și-a înfipt un pumnal în inimă : familia nu voia să consimtă la măritișul ei cu un colectivist, decît dacă omul acela aduce un kilogram de cartofi. Acel kilogram fusese însă imposibil de găsit, chiar dezbrăcînd toți locuitorii. Colectivistul zăcea pe marginea cavoului familiei.

Pămîntul a fost furat de la proprietari. Cartofii s-au dus. Fata s-a otrăvit. Goarna sună. Dacă regimul ar putea citi în gîndirea intimă a țărănimii romîne, el ar sări noaptea din pat de spaimă.

Pînă și starea bietelor animale, cîte au mai supraviețuit, e dezolantă. Privirea tristă a vacilor costelive... Am văzut multe în meseria mea, dar necuvîntătoarele îmi sîngerau inima. Ar trebui să-i ajutăm pe oamenii aceștia, și pe ei, și animalele lor. În amintire mi-au rămas și parcă văd și acum zece botișoare trandafirii și flămînde cum se înghesuie înfometate pe lîngă mămica lor, scroafa..."

— Strînge hîrtiile, spuse Dashaway, vine puștoaica.

Ca să facă față misiunii diplomatice, Geta Doboș — cu ajutorul unei croitorese ultrarapide — se abătuse de la simplitatea ei vestimentară. Purta un taior alb de o croială ultramodernă care o înălța, niște pantofi care îi sileau mersul să fie legănat, își ridicase părul de la spate, lăsînd pe ceafă, fără voie, un puf ușor, cum au uneori bobocii de rață. Sub sprîncenele ei mirate, ochii albaștri iradiau o privire amuzată și — curios lucru ! — oarecare simpatie față de Clawhead.

— În locul dumitale — îi spuse ea cu un zîmbet șăgalnic — aș sta lungit în pat și aș bea un ceai mare și călduț, de izmă.

Ceaiul de izmă are un gust infect, dar orice gentleman, în fața acestui zîmbet, s-ar fi repezit să bea și un butoi de izmă, mușețel, patlagină, sunătoare, anghenare, troscot, cu orice risc. Clawhead însă era una din acele forțe mărețe care la tun se numesc recul, la cîntare contragreutate, în viața socială reacțiune, iar în transporturi catîri : era destul ca o persoană roșie să-i spună ceva, ca el să vrea inversul.

— Mulțumesc — spuse el — am eu doctoriile mele. Unde am fost, am mîncat. Oi fi vrînd eu să vă fac economii, dar voi mai mînca o dată : mi-e foame.

Pe nesimțite turnase în pahar cîteva mostre din miraculosul praf „atomic" și aștepta încrezător ca imensa energie nucleară să-și arate foloasele. Sub privirile admirative ale lui Pettighouse, atacă o maioneză cu pește, apoi un cotlet, apoi, subtil, nevăzut, mai dete drumul la un ochi al curelei.

— Ați petrecut bine ?

— M-am simțit bine, m-am plimbat. Am aflat unele lucruri interesante. M-am convins, odată mai mult, că Marx greșește...

Simțindu-se rău, Clawhead înghiți o moviliță de muștar, o stropi cu două pahare de vin roșu și continuă să mănînce și să conferențieze. Pettighouse clipea mirat din ochi, Dashaway rămăsese impasibil, iar Clawhead simțea că-i vine rău și, trecînd la prăjitură, împroșca mai departe cuvintele, parcă pentru a abate atenția bolii :

— Marx este foarte bun și sînt de acord cu el în multe privințe, dar nu-l pot înțelege decît intelectualii. De aceea tezele lui nu pot fi aplicate decît în democrația americană, unde există cel mai ridicat nivel intelectual. Dar tocmai asta e chestiunea, că acolo nici nu mai e nevoie, fiind foarte bine și așa. Deci, el e bun prin faptul că nu e bun de aplicat — aceasta e singura teză dialectică justă.

Aici, Clawhead simți că amețește și mai bău niște vin.

— Ce rămîne atunci cu democrația populară, cum îi ziceți dumneavoastră ?

Ajuns la acest punct capital, Clawhead, livid, se sculă în picioare și, pentru prima oară de cînd venise în Romînia, își scoase în public ochelarii fumurii. Ca să nu se spargă, vru să-i așeze cu toată băgarea de seamă pe masă — nimeriră în castronul cu supă — apoi, ușurat, leșină.

Din fericire pentru lumea liberă, căzuse nu rigid ca o scîndură, dintr-o dată, ci mototol, în rate, prăbuşindu-se asupra lui însuşi. Lumea din jur fu gonită, îl întinseră pe o canapea, îi desfăcură cravata. Ochii închişi, cu două pungi mari şi albe dedesubt, făceau un efect ciudat.

Ca medicinistă, Geta îşi permisese să-i deschidă puţin pleoapa, dar nici acum nu i se vedea culoarea ochilor, din simplul motiv că erau daţi peste cap. În jurul orbitelor, pungile albe îi erau tighelite de nişte cerculeţe mov, ca la unele păsări exotice. Îl stropiră cu apă rece, iar Geta, trăgîndu-i palme, se abţinea să nu facă exces de zel. Clawhead oftă adînc, se deşteptă, deschise ochii şi ceru să i se dea ochelarii. Începu căutatul. Pe masă, sub masă — nicăieri ! Dashaway, care avea ochi de spion bătrîn, emise ipoteza că au căzut în castronul de supă. Fură pescuiţi cu polonicul. Tovarăşa Doboş insista să-l ducă pe J.B.C. la cabinetul medical.

— Nu mă lăsaţi singur ! striga el către Dashaway şi Pettighouse.

Un pătrunjel din supă, rămas pe ochelari, îi atîrna pe nas, dar domnul Clawhead nu permise să se umble la nasul său. Striga mereu să nu fie lăsat singur. Se temea să nu i se scotocească preţioasele însemnări cu amănunte tehnico-economice.

După două ore, restabilit prin efectele unei banale şi oriental-balcanice săriri amare neatomice, se întrema cu coniac de Segarcea.

— Nu, doctoriţo, nu stomacul ! îi spunea el Getei. Voi, materialiştii, nu înţelegeţi nimic. Nu stomacul m-a dat gata, ci tabloul suferinţelor omeneşti. Azi după-amiază vreau să rămîn singur...

## 2

După ce scăpă de fată, plecă să se cufunde în tabloul suferinţelor umane. Mulţimea bucureştenilor, între care se vedeau festivalişti, invadase străzile.

Clawhead se strecură prin cîteva străzi mai puţin populate. Privind îndărăt, văzu că era urmărit. Omul de statură mijlocie, cu faţa pămîntie şi îmbrăcat de astă dată nu ca poştaş, nu ca ma-

rinar și nici ca pompier, ci cu haina cafenie, mărise pasul. Voia, după toate semnele, să-l ajungă. Răpire? Atentat? „Accident misterios“?

Clawhead începu să fugă. Traversă cu pași uriași o piață în care — iarăși — dansau sute de oameni, se sui pe ușa din stînga a unui taxi ca să iasă pe cea din dreapta, călători trei minute sub pînza unui car alegoric. Era sfîrșit. Abia tîrîndu-se, se opri în fața unui restaurant. Voia să se întremeze. Urmăritorul nu se mai zărea.

La intrarea în restaurant, o fecioară blondă și fardată, în vîrstă de vreo 49 de ani, îi făcu un semn tainic cu mîna.

— Ce e? Clawhead pusese întrebarea în englezește.

— Mmmm, mmmm! gemea femeia. Era cam slabă și-și îndesa mîinile pe abdomen, făcînd mereu „mmmm!“ „mmmm!“; semn că i-e foame. Nu știa englezește.

Clawhead învățase la Viena ceva germană și i se adresă în această limbă.

— Mi-e foame! scînci femeia, țuguindu-și buzele — mi-e o foame groaznică, n-am mîncat nimic de patru zile. Dumneavoastră păreți să fiți ziarist. Să nu credeți nimic din ce vi se arată.

Își aranjă rochița, care i se mototolise pe cînd făcea „mmmm!“ „mmmm“ și adăugă grăbită:

— Aici domnește foametea. Să nu credeți nimic. N-avem libertate, e teroare, iar școlile, după ce veți pleca dumneavoastră, vor fi din nou transformate în grajduri și în cazărmi militare, unei femei i-a confiscat în tren găina, tramvaie confortabile nu circulă decît pe timpul Festivalului, fratele meu e în lagăr, mi-e foame! dați-mi o sută de lei! sau dacă aveți ruj de buze Richard Hudnut, dar oranj...

Rotea priviri înspăimîntătoare în toate părțile, ca și cînd zeci de draci de culoare roșie sau, mă rog, oranj, ar fi urmat dintr-o clipă într-alta să iasă de sub asfalt și s-o tragă cu ei în niște caverne.

— Dar vă rog, doamnă, păstrați-vă calmul, sînteți sub protecția mea! declară J.B.C. Permiteți-mi să vă invit la masă.

La lumina lămpilor din restaurant, Clawhead putu s-o observe mai bine. Se cunoștea că trebuie să fie o ființă foarte distinsă. Era fină, foarte fină, părea făcută din țiplă. Era slabă, foarte

slabă, cu pielea albă şi străvezie, cum o au uneori găinile jumulite cu artă, avea părul platinat, format parcă din paie subţiri şi metalice, avea ochi albicioşi bine grimaţi, un ruj mai mult gălbui, ca o pastă de portocale, unghii cu vîrf lung, roz pal, transparente, ca din celuloid. Cînd americanul îi oferi o ţigară, ea o luă între degetele-i uscăţive şi, mirosind, aspiră cu puterea unei pompe de mare calibru : Clawhead aproape se temu ca nu cumva ţigara, atrasă de vîrtejul de aer, să-i pătrundă pe nara umflată şi străvezie. Scoase apoi un ţigaret lung şi transparent, din nylon strălucitor, prin care se vedeau urmele nicotinei. Era într-atît de subţire, spălată higienic, fardată şi platinată, sidefată şi ţiploidă, cu ţigaretul plastic între dinţi, încît Clawhead avea impresia că şi organismul ei trebuie să fie dintr-un fel de nylon subţire şi transparent, ca automobilul american-model expus la Paris : aşa cum urmăreşti drumul cafeniu al nicotinei pe ţeava albă şi curată a ţigaretului, ai putea să urmăreşti drumul alimentelor pe gîtlejul de sticlă, printre oasele moi de ţiplă, pe conductele celuloidale. Era compusă din transparenţe roze şi albe, ceea ce-i dădea un aspect deosebit de higienic, iar Clawhead avea impresia că dacă ar strînge-o cu putere în braţe pe această fiinţă slabă, precis că i-ar ieşi pe buze clăbuci mici de săpun roz şi nicotină.

Deşi Femeia de Nylon declarase că n-a mîncat de patru zile, abia gustă vreo două bucăţele mici de peşte şi, obosită de efortul făcut, îi mai ceru lui Clawhead o ţigară, îi luă tot pachetul, îi ceru acul de cravată ca amintire şi, abia după o dîrză rezistenţă, Clawhead izbuti să salveze batista de mătase care înregistrase perimetrul toracic al pisicii cenuşii. De la această femeie, marele as al reportajului luă informaţii complete cu privire la întreaga situaţie din Romînia.

*James B. Clawhead :* Care-i părerea dumneavoastră asupra regimului politic din Romînia ?

*Femeia de Nylon :* Vă rog să nu credeţi, să nu credeţi, să nu credeţi nimic din ce vi se spune, eu ştiu că nimic nu-i adevărat, am relaţii cu oameni din cele mai diferite categorii sociale.

*J.B.C. :* Ce profesie aveţi ?

*F.d.N. :* Fratele meu e internat în lagăr. Însă n-a făcut spionaj, v-o jur, pentru că mi-ar fi spus-o şi mie, ştia că n-aş fi divulgat nimănui. Tăticu' meu a fost moşier, însă nu mare, ci mic. Dar mi-a dat o educaţie aleasă : mă credeţi sau nu, dar nici acum nu pot să-mi spăl singură rufele. A fost ruinat de acest regim.

Ca să nu-și vadă singura fetiță cum muncește. Îmi spăla el rufele. Înainte mergeam la Paris, Biarritz... acum nici n-a închis bine ochii, și vecinii au și vrut să mă pună la muncă, de teamă să nu-mi dea de mîncare pe gratis. Și sînt de o brutalitate înspăimîntătoare. Chem o femeie de jos și o rog — și fii te rog atent pe ce ton drăguț o rog — o rog deci : „Fii bună, te rog — o rog — fii amabilă și du ligheanul ăsta pînă afară". Dar ea de colo, brutal : „Nu vreau, madam, du-ți-l singură, că nu mori". O rog — și fii te rog atent pe ce ton frumos o rog, nu mă supăr, nu țin seama de ranguri, nu le port necaz — o rog deci : „Fii bună, te rog — o rog — înțelege, te rog, că nu-s obișnuită, înțelege, te rog, că sînt bolnavă de inimă". Dar ea, așa, brutal, cu o nesimțire revoltătoare : „Du-te la spital, madam, și vino cu certificat medical ; altfel anunț Sanepidul că ești focar de infecție !" Vor cu înverșunare ca fiecare om să sufere, să trudească, indiferent dacă are vocație pentru muncă sau nu. Dar astea sînt aspecte minore ; e o teroare și înfometare generală, să nu credeți nimic, nimic din ce vă spun ei nu-i adevărat.

*J.B.C. :* Ce părere aveți de regimul din fabrici ?

*F.d.N.* (izbucnește în hohote, cu pocnet de țiplă) : Să nu credeți nimic, totul e propagandă, e minciună.

*J.B.C. :* E adevărat că celor ce n-au îndeplinit norma nu li se dă cartelă de mîncare ?

*F.d.N. :* O, nu, să nu credeți, să nu credeți nimic din ce vă spun ei.

*J.B.C. :* Păi nu, asta ar fi în defavoarea lor.

*F.d.N. :* Atuncea da, eu am relații vaste cu toate categoriile sociale, mi-au confirmat mulți.

*J.B.C. :* (neliniștit) În ce constă refexele condiționale ?

*F.d.N. :* (prudent) Cine v-a spus ? Ei sau noi ?

*J.B.C. :* Ce înseamnă ? În ce constă ?

*F.d.N.* (ocolind) : Asta nu-i nimic, să vedeți la untdelemn !

J.B.C. : Ce părere aveți de situația politică de la țară ?

*F.d.N. :* E îngrozitoare, e pur și simplu în-gro-zi-toare ! Să nu credeți nimic din ce vă spun ei. Domnește teroarea. M m m m ! La țară e rău.

*J.B.C. :* Friptura de vacă e bună ?

*F.d.N. :* Nu, să nu-i credeți, să nu credeți nimic din ce vă spun ei. E foarte proastă.

*J.B.C. :* Adică, să nu comand ?

*F.d.N.* : A, nu, asta da, aici desigur, comandați. Vă rog să scrieți tot ! tot ! să se știe adevărul. Gem sub apăsarea lor, a politicii lor. Tăticu', înainte de a muri, a fost la o nuntă, mi-a adus de-acolo mîncare și mi-a spus : „Mărită-te provizoriu cu unul de-al lor"...

Clawhead, ajuns la problema măritișului, se uită în jur și, la o masă alăturată, văzu... pe urmăritorul cu haină cafenie și fața pămîntie. Nu-l slăbise din ochi. Aștepta probabil să-l vadă singur.

— Dați-mi adresa dumneavoastră, spuse pe un ton dramatic J.B.C. Scrieți-o pe această foaie și dați-mi vă rog stiloul îndărăt ; restituiți-mi vă rog și carnetul. Trebuie să ne despărțim grabnic. Voi veni să vă vorbesc în liniște, între patru ochi. Chemați o vecină înainte, să scoată ligheanul acela. Situația e gravă în momentul de față, nu mai putem discuta.

— Știu limba germană, broderia, fac arpegii la pian cu două mîini ! răcni ea cu un ultim efort.

— Dar tăceți, v-o spun pentru binele dumneavoastră ! repetă el necăjit și îi strînse mîna, auzind cum îi pocnește țipla oaselor metacarpiene. Îi luă adresa, îi dete bani să facă plata și — în timp ce urmăritorul său era imobilizat așteptînd un ospătar — Clawhead ieși ca fulgerul din local. În fața erau niște taxiuri : J.B.C., psiholog, zăbovi vreo treizeci de secunde studiind figurile șoferilor, dornic să aleagă unul care nu-i agent secret. Se sui într-o mașină și îngheță văzînd că șoferul nu pornește.

Îl zori, prin semne, dar acesta răspunse bine dispus cu cîteva cuvinte pe care James B. nu le înțelegea. Ușa taxiului se deschise și Femeia de Nylon se sui înăuntru. Șoferul, ca și cum doar asta ar fi așteptat, porni.

— I-am făcut de departe semn să mă aștepte, lămuri veselă F.d.N. Venise iute : J.B.C. era măcinat de bănuiala că eterica făptură nici nu mai făcuse plata.

— Sînt urmărit ! șuieră Clawhead dramatic în limba germană.

Dar, în timp ce el trăia febril peripețiile luptei titanice cu ofițerii roșii, ea părea că nu se sinchisește.

— Am vrut să te rog să mă duci și pe mine cu mașina, să fac economie, spuse ea rîzînd cu pocnete mici de celuloid.

Clawhead se și vedea răpit, dus în odaia unde se află un lighean încă neevacuat.

— Unde mergem ?

— Oprim numai o clipă în fața casei mele și pe urmă mergem pe strada Sfîntul Ion Vechi. Te rog să mă ajuți. Am de dus un sac pînă acolo.

— Ce cuprinde sacul ?

— O să vezi ceva ce n-ai mai văzut.

Pare ciudat, dar J.B.C. avea totuși în el și ceva de gazetar. Acest ceva era mic, înăbușit și fără stil, dar cîteodată pîlpîia cu brațele întinse, cerîndu-și dreptul la viață ; curiozitatea reporterului învinse și James B. se lăsă purtat mai departe.

— Și din ce trăiești ? stărui el.

— Cumpăr lapte.

— Asta nu-i o ocupație.

— Depinde.

— Îl revinzi ?

— Vai, cum îți închipui, crezi că fac speculă ? Cu el îmi hrănesc menajeria.

O fi dresoare de circ, își spuse Clawhead amuzat, pe cînd F.d.N. suia scările în grabă. Plictisindu-se, J.B.C., pînă în cele din urmă, îl rugă pe șofer s-o pornească, dar acesta se prefăcu că nu înțelege, arăta cu gesturi că trebuie să vie și doamna de țiplă. Într-un minut, radioasă că economisește banii de taxi, celuloidica fecioară apăru cu un sac în spinare. Era ciudat s-o vezi îmbrăcată după aproape ultima modă, pe tocuri înalte, cu mînerul genții plastice trecut peste antebraț și cu un sac în spinare. Se așeză lîngă J.B.C., nu înainte de a-i fi depozitat sacul lîngă picioare.

— Sfîntu' Ion Vechi — îi porunci ea șoferului — da' iute, că se închide !

Dacă te-ai fi așteptat dinainte că va rîde, lucrul ar fi fost poate suportabil. Dar femeia vorbea liniștit și deodată izbucnea într-un puternic pocnet țiploidal.

— Mai iute, îl rugă ea pe șofer, că se închide.

Opriseră pe o stradă pustie, în fața unei case cu un singur etaj. F.d.N. coborî grăbită și sună stăruitor la ușa de intrare. Îi răspunse un cor de lătrături, care păreau a veni de undeva din pămînt.

F.d.N. suna neîntrerupt mai departe. În sfîrșit, o fereastră la etajul I se deschise. Un cap zburlit, furios și sanguin, aducînd puțin a buldog... Cînd omul vorbi, părea starostele lătrătorilor de la subsol :

— Termină, cucoană, nu mai suna !

— Am adus un transport, zise ea cu mîna pe sonerie.

— Mănîncă-l, cucoană, că laboratorul s-a închis.

— Cum s-a închis, dacă eşti dumneata acolo ?

— Eu sînt etajul I, cucoană, eu sînt locuinţă particulară ! strigă, în culmea enervării, capul din fereastră. Uf, de ce dracu' nu mută laboratorul ăsta de aici ! Aşa ceva să stea mai la marginea oraşului.

— Ca să facem noi transporturi lungi ! Şi aşa mă costă destul maşina !

— Ia mîna de pe sonerie, cucoană !

— Fii te rog drăguţ, ia-i dumneata în primire, sînt cîntăriţi, ca să nu mai fac şi mîine drumul ăsta ! Ia-i cu sac cu tot. Mîine nu mai am maşină ! Vin mîine după bani...

— Jos mîna de pe sonerie, cocoană. Eu sînt locuinţă particulară !

— Fii drăguţ !

— Jos mîna !

— Haide, zău...

— Fac omor ! Nu mai suna !

Ea zîmbea dulce şi îl şantaja cu degetul înţepenit pe sonerie. Omul de la etajul I păru că şi-a ieşit din minţi. Se trase de păr cu un aer rătăcit, ţipă „laborator, laborator !" şi dispăru de la fereastră. F.d.N., triumfătoare, era sigură că a învins şi aştepta cu degetul ei de ţiplă proptit în ebonitul soneriei.

— Păzea ! se auzi un strigăt triumfător de sus, şi F.d.N. simţi o izbitură cumplită în cap. Ameţită, îşi luă mîna de pe sonerie.

— Cocoană, uite aici ! se auzi ea strigată de sus. Ridicîndu-şi privirile, îl văzu pe furiosul de la etaj care, cu amîndouă miinile, agita cadavrul unei pisici.

— Dacă mai stai aici, îţi zboară şi asta în cap ! răcni el. Are laboratorul destule. E închis, madam, cară-te !

Ea privi cu groază în jos, să vadă ce a izbit-o, şi zări rămăşiţele pămînteşti ale unui şobolan. F.d.N. scoase un ţipăt de groază. O speria nu hoitul, ci înmormîntarea : într-adevăr, trotuarul mişuna de guzgani care ţinuseră să-l conducă pe răposat la locul de veci, şoareci albi şi alţii cenuşii, respectabili, gravi şi bine hrăniţi, perindîndu-se pe rînd să-l vadă pe cel dispărut.

— Cobaii mei ! strigă Femeia de Nylon. Le-ai dat drumul, ticălosule !

Se precipită spre mașină. Dar mașina dispăruse, Clawhead dispăruse și el. Sacul pe care i-l lăsase la picioare plin atîrna acum fără vlagă pe trotuar, larg deschis ; nu mai era printre faldurile de cîrpă decît un șoricel, unul singur. Pesemne nu voia să se despartă de culcușul cu care se obișnuise.

3

Cititorul își poate lesne închipui drama. Auzind că în stradă se petrece un scandal și neînțelegînd nimic, cu sacul palpitînd la picioare, eroul nostru fusese supus unei încercări mult prea grele. Ce ar fi să se uite puțin în sac ? Poate că doamna Țiplă, la urma-urmei, n-o să mai vrea să-i arate ce-a fost în sacul acela. Cuvîntul „laborator", repetat de cîteva ori în cursul scandalului, îi suna mereu în urechi : cine știe ce secret științific o fi aici.

Așadar, Clawhead aprinsese lămpița interioară a taxiului, săltă în picioare sacul — era greu ca un sac de cartofi — și fu intrigat auzind niște sunete subțiri și delicate. Înăuntru fierbea ceva, se foia ceva. Nodul sforii cu care era legată gura sacului nu voia să se desfacă. Clawhead, om practic, care purta mereu la el unul din bricegele acelea cu 20 de întrebuințări, tăie sfoara. Tocmai își închidea briceagul și îl punea în buzunar, cînd ceva mic și alb îi sări pe piept, suindu-se pe cravată, sub bărbie. Oricărui om îi vine greu să se uite sub propria lui bărbie, dar, pînă să se dumirească, eroul nostru văzu cum apare din gura sacului un cap mustăcios de guzgan bătrîn și reumatic, clipind mărunt, cum clipesc uneori bătrînii.

În clipa următoare, izbucniseră niște chițcăieli îngrozitoare. Clawhead, înnebunit, se opinti să arunce sacul din taxi, constată însă că a rămas o populație mult prea mare înăuntru, sări jos din mașină și o rupse la fugă. Șoferul ambreiă imediat, ca să-i ceară taxa. La o traversare, mașina viră brusc în fața lui Clawhead, iar acesta, încurcat, încercă să-i explice șoferului prin gesturi că n-a vrut să-i tragă chiulul, că a fost speriat sau, mai bine

zis, scîrbit. Şoferul, prin gesturi, cerca bani. Începea să se strîngă lume în jur. Clawhead înţelese că cel mai bun lucru era să renunţe la explicaţii şi să plătească. Jenat, băgă mîna în buzunar, se scobi puţin, făcu un aer mirat şi scoase un şoricel.

O femeie ţipă, altele se îndepărtară în grabă. J.B.C. găsi, în sfîrşit, banii şi oftă uşurat. În aceeaşi clipă se simţi apucat de braţ. Se întoarse şi văzu o pădure mare de păr, sub care îşi ducea existenţa un tînăr sfrijit şi cam ciudat îmbrăcat.

— Mă scuzaţi, domnule — zise arătarea într-o engleză stricată — sînteţi american ?

— Da, domnule. Dumneavoastră — întrebă Clawhead — sînteţi romîn ?

— Da, domnule, zise celălalt. Să mergem puţin mai încolo, aici e cam multă lume.

Tînărul aparţinea unei specii devenită ceva mai rară în ultima vreme, dar cu atît mai interesantă pentru ştiinţă — un fel de zimbru. Organul său cel mai important, cel mai sensibil, adevărat seismograf care trepida la sunetele muzicii — erau picioarele. Dar fiindcă insul se născuse în veacul automobilismului, talpa de la pantofi nu era pur şi simplu de cauciuc, ci din două cauciucuri Banloc suprapuse. Ele slujiseră cu credinţă un „Skoda" uriaş şi acum rezistau mai departe nu atît la greutatea propriu-zisă a sfrijitului individ, cît mai ales a uriaşei cantităţi de păr ce încoronează această specie. Un fruntaş în tunsul oilor ar fi putut căpăta un acces de nebunie văzînd cum trece pe lîngă el un astfel de ins fără să-l poată tunde. De la cota cea mai înaltă porneau în jos nişte ineluşe, buclişoare, drumuri în serpentină şi balustrade, care coborau pînă aproape de ceafă ; aici panta devenea abruptă şi se revărsa ca o cascadă peste guler. Şi aşa cum în depărtarea unei cascade uriaşe plutesc stropi mici de apă, strălucitori, tot astfel la mari depărtări de chica cea uriaşă se zăreau stropi mici, cuceritori, de mătreaţă. Totuşi, înflorirea aceasta nu era un semn sigur al speciei, căci după cîţiva ani hiperpăroşii şi ultrapletoşii aveau să se tundă mărunt şi cu un breton dezorganizat în mod savant. Un semnalment ceva mai sigur al speciei era manşeta pantalonilor, care nu depăşea niciodată 17 centimetri, cei ce posedau mai mult fiind excluşi din oficiu. Îngustimea manşetelor sublinia şi mai mult lungimea şi înălţimea şalupelor cauciucate cu care se încălţase insul, alcătuind un contrast plin de farmec, amintind de acei cîini

dogi care se nasc mititei, cu picioarele subțirele, dar cu labele gata crescute la proporțiile cele mai mari ; duios mai e să-i auzi tropăind neîndemînatic, abia reușind să ridice labele prea mari pentru ei !

Vara, specia se subîmpărțea în două subspecii opuse : unii purtînd mai departe pantofi largi, iar ceilalți un soi special de sandale care nu semănau a sandale, căci dispăruse totul din ele, afară de talpă și de un firicel subțire de piele, ce se înfigea între degetul gros și cel arătător de la picioare : era o minunată expoziție de degete și de unghii masculine, de la unghiile pătrate pînă la cele artistic alungite, de la cele concave pînă la cele răsucite în carne, de la degetuțele scurte și plate pînă la cele lungi și încovoiate, era bilanțul anului pentru maiștri pedicuriști la fel după cum toamna se face bilanțul artei plastice sau, spre vară, cel al sezonului teatral.

În privința surtucelor, specia avea o mai largă varietate : în formă de sac cu gura în sus sau de sac cu gura în jos, strînse pe talie pînă aproape de genunchi sau lărgindu-se în crescendo ca un cort uriaș suspendat în aer pe două șalupe de cauciuc.

Specia călătorea singură sau în grupuri. În cel de al doilea caz devenea foarte spirituală, strigînd femeilor singure de pe stradă glume de bună calitate, în felul acesta :

— Hei, mamzel !

sau, cînd între ei se găsea vreunul de o inteligență deosebită :

— Ah, dragă, vezi că ți se mișcă roata de la bicicletă !

...sau, mai simplu, mai subtil :

— Uam, param, heidihoho !

Visul lor în viață era acela de-a purta jartiere cu adevărat americane și de-a contribui la toate balurile unde cîntau Jim Buzatu la clarinet și H. Zdrimland la ghitară.

Într-o stradă ceva mai liniștită, exemplarul îl opri în loc pe Clawhead și îl întrebă într-o engleză care insulta adînc atît auzul englezilor, cît și cel al americanilor :

— Domnule, cum aș putea face, vă rog, pentru a primi din America un lucru care la prima vedere vă poate părea mărunt și chiar nici nu costă mult, dar pe care mi-ar face o mare plăcere să-l primesc și m-aș revanșa aici pe loc, dîndu-vă bani, fiind ghidul dumneavoastră, sau oricum altfel doriți. Acest lucru, obiectul de care vă vorbeam, e...

Dar a fost soarta lui Clawhead să nu afle niciodată ce anume obiect rîvnea atît de mult tînărul om : peste drum îl zări pe urmăritorul cu haina cafenie și fața pămîntie.

— Domnule — îi zise el brusc și solemn viețuitoarei de sub păr — dă-mi adresa dumitale și, dacă ții la viață, să dispari imediat !

Cele zece kile ale chicii se ridicară măciucă în capul bietului tînăr :

— Da' ce s-a-ntîmplat ? întrebă el pe o voce tremurătoare. Era convins că-i o afacere excepțională : poate că venise un gangster dintr-o bandă rivală și urma să înceapă schimbul de focuri ; poate că americanul furase diamantul unui trib indian, care acum îl urmărea ; poate o *vendetta*, o răzbunare siciliană. Nu putea înțelege ce pericol poate să-l amenințe pe străzile Bucureștiului.

— Vă rog să-mi explicați de ce...

Clawhead împături adresa.

— Fă-te nevăzut imediat, *dacă ții la viață !*

Giganticele șalupe de cauciuc se puseră în mișcare. Clawhead se azvîrli într-un taxi, ca să i se piardă urma.

## 4

Pentru a scăpa de omul cafeniu, primul său gînd fusese să plece acasă. Ba chiar se gîndise să se pună sub protecția Getei Doboș, s-o roage să strecoare pentru el o vorbă bună la Ministerul de Interne. Dar, înfierbîntat de vin, Clawhead visa fapte îndrăznețe. Mulțimea uriașă de pe străzi se scurgea într-o singură direcție. Șoferul taxiului, văzîndu-l că este străin, nici nu-l mai întrebă unde merge, ci o porni de-a dreptul spre șosea Cu mare greutate izbuti mașina să ajungă prin apropierea marelui parc unde avea loc Carnavalul Festivalului.

Într-un sfert de oră, agitînd cu țipete mari un permis pe care-l căpătase de la Călimănescu, marele reporter izbuti să pătrundă printre zecile de mii de oameni dinafara și dinăuntrul parcului. Bău pe nerăsuflate două sticle cu bere și, cînd să pornească prin mulțime, văzu din nou pe urmăritorul său. Statura mijlocie și haina cafenie

tocmai își punea deasupra feței o mască de negru, cu o gură mare, albă, zîmbitoare.

Reflectoare puternice luminau ca ziua parcul uriaș. În depărtare, pe lacul din mijlocul parcului, alunecau agale vaporașe cu lampioane colorate. Primul gînd al lui Clawhead fu să treacă lacul cu o barcă, dar urmăritorul putea să vină și el pe acolo, poate cu alți agenți, și să-l „ia la plimbare". A doua zi se va spune : accident regretabil, iar la autopsie se va găsi o asemenea cantitate de alcool, încît savanții comunizați vor stabili că de fapt înecul cu apă fusese o cauză cu totul secundară.

Clawhead se înfioră și hotărî că e mai bine să se ascundă și el după o mască. O porni agale spre un chioșc.

Urmăritorul — după el.

Eroul nostru se așeză pe ultima bancă într-un teatru în aer liber. Pe scenă dansa cu mare succes o egipteancă.

J.B.C. se ridică pe furiș, porni pe o alee. Masca de negru, cu zîmbet mare, se ținea după el.

Vru să iuțească pasul, dar abia putea înainta, din pricina înghesuielii. Tot felul de tineri, ținîndu-se de mînă într-un șir foarte lung, alergau cu o viteză fantastică prin mulțime. Acolo unde un om singur, croindu-și drum cu coatele, abia ar fi putut răzbi, tinerii din șir treceau lesne, fiecare găsind drumul deschis de cel dinaintea sa. Clawhead se prinse de mîna ultimului din rînd și, remorcat de acest tren rapid, se distanță de urmăritorul său.

Răsuflînd ușurat, se opri în fața unui chioșc cu măști.

Se vînduseră aproape toate, și lui Clawhead nu-i mai rămăsese de ales decît între patru tipuri : o mască de femeie frumoasă, un clovn banal, o figură de chiabur și, ultima pe care Clawhead o preferă, datorită caracterului ei combativ, impozant, demn de temut — o față de gorilă, cu gura larg căscată (puteai deci fuma sau bea nestînjenit) și cu nările umflate, pline de furie.

Și-o potrivi, se întoarse și... se ciocni piept în piept cu „negrul".

Alarmat, fără să piardă o secundă, Clawhead înhăță la dans prima fată care-i era la îndemînă — o flamandă foarte voinică — și începu să facă niște piruete desperat de rapide, înfigîndu-se ca un sfredel de mare viteză în masa dansatorilor. Multe surprize au fost în acea noapte a Carnavalului, dar nimic nu poate fi asemuit cu efectul cutremurător pe care-l produse acest dublu bolid — gorila furioasă și flamanda sănătoasă.

Gorila, în sunetele unui quick-step — pas repede — îşi azvîrlea picioarele în toate direcţiile, slăbind, prin lovituri mai jos de genunchi, însuşi fundamentul pe care se menţineau ceilalţi dansatori. O clipită mai apoi, ca un berbece uriaş, moale şi înfierbîntat, sosea în vîrtej peste ei trupul masiv al partenerei lui Clawhead, dărîmînd, secerînd, zvîrlind în lături, croind spaţiu pentru următoarea piruetă. Cu această armă de mare calibru îşi despică James B. drum prin masa dansatorilor, în timp ce urmăritorul, de unul singur, dînd neputincios din coate, se înglodase mult în urmă.

Ieşind dintre dansatori, Clawhead o apucă grăbit pe o alee, coti în alta şi văzu, tocmai într-o direcţie contrară aceleia unde-l lăsase, pe omul cu haina cafenie şi faţă de negru. James B. făcu fulgerător stînga-mprejur, gata să fie strivit sub picioarele unei cămile de circ, care deschidea un convoi de oameni costumaţi. Abia scăpă de ea cînd, scoţînd un răcnet uriaş, un spadasin se repezi în cale-i, începînd să dueleze cu un altul. Clawhead îi ocoli pe cei doi duelişti şi tocmai atunci îl auzi pe urmăritorul său, care spunea în romîneşte :

— Pace, pace ! Prietenie, prietenie !

James B. trecu repede de el, tresări cînd din stînga se aprinse brusc un foc uriaş, luminînd o femeie cu solzi de peşte, văzu că omul cu haina cafenie s-a întors după el şi o luă fuga la vale, pe alee.

Din direcţia contrară — inexplicabil ! — urca „negrul" de statură mijlocie.

Clawhead părăsi aleea şi se strecură printre nişte copaci, în întuneric, abia trăgîndu-şi răsuflarea. Îşi spuse că era, dincolo de orice îndoială, beat mort. I se năzărea că vede aceeaşi figură obsedantă, de negru, cu aceeaşi haină, venind din diferite direcţii. Trebuie să fi fost o nălucire. Sau poate că — fireşte ! — existau mai multe măşti de acelaşi fel. Dar toţi inşii să poarte haină cafenie, toţi de aceeaşi statură ? Era, desigur, efectul băuturii. Trebuia să plece acasă.

Printre copacii întunecoşi se filtra uşor lumina unui lampion albastru. Clawhead o porni într-acolo. Cînd să iasă dintre pomi, se ciocni de o pereche care şuşotea încet prin întuneric ; fata, pe care Clawhead o călcase pe picior, scoase un sunet dezaprobativ, iar bărbatul, înainte ca James B. să-i vadă faţa, îşi puse jenat o mască... de negru. Clawhead strigă ceva neclar, celălalt, supărat, îl apucă de mînecă. J.B.C. se smuci, ieşi pe alee şi o porni fuga în sus.

Pe la jumătatea drumului se opri, holbînd ochii. Renunţă să mai fugă şi se aşeză resemnat pe un bolovan. De sus, în acelaşi pas,

veneau șase măști de negri, cu haine cafenii, șase guri albe și larg deschise, șase oameni de statură egală, în pas egal, apropiindu-se implacabil. Clawhead, hotărît, băgă mîna în buzunarul de la spate. Scoase de acolo un flaconaș aromat și trase cîteva înghițituri. Tocmai atunci cineva îl bătu pe umăr, iar J.B.C., întorcîndu-se, văzu... — în sfîrșit, se știe ce a văzut. Omul de statură mijlocie cu haina cafenie își scoase masca de negru și îi spuse :

— Eu sînt Bacalion Cecropide și am ținut să iau contact cu guvernul american.

## 5

Avînd principii foarte severe și fiind răspunzător pentru destinul a nu mai puțin de patruzeci de tineri, Mitică Enișcu, figură marcantă a U.T.M.-ului dintr-un cartier al Ploieștilor, fusese îngrijorat de noaptea Carnavalului. El era răspunzător de destinul gimnaștilor ploieșteni pe timpul Festivalului. În ciuda celor 19 ani, el avea principii foarte serioase : ce se va întîmpla dacă unul din oamenii lui se îndrăgostește ? El răspunde ! Dar dacă se amețește ? La fel. Dar dacă... ? și, în sfîrșit, cîte băuturi, cîte abateri de la morală și catastrofe nu pîndesc un om tînăr !

Acum, ce să faci cu dracii ăștia dacă mai și apucă să se mascheze ? După haină, oamenii lui nu puteau fi recunoscuți, pentru că mii de tineri din delegația R.P.R. purtau haine cafenii — fără a mai vorbi de alte sute de cetățeni particulari. E drept, ploieștenii lui, făcînd parte dintr-o echipă aleasă pe sprînceană, aveau statura egală, dar parcă puteai să te bazezi doar pe atît ?

Din această greutate s-a născut ideea salvatoare a lui Enișcu : ploieștenii să poarte toți una și aceeași mască de negru ! Și vai de „negrul" care va fi prins că are o comportare nepermisă față de vreo fată albă sau de orice culoare, că bea mai mult de trei sticle de bere sau compromite țara în vreun alt fel !

Bacalion Cecropide, în ciuda colosalei sale informări asupra situației din R.P.R., ignora acest fapt. De aceea, pășind agale cu Clawhead pe aleile parcului, analiză împreună cu el, în toate felurile, misterul fețelor de negru.

— Eu le cunosc metodele — zicea Cecropide — dacă ar fi fost o urmărire, nu-şi puneau cu toţii uniformă. Nu vor să fie recunoscuţi. Şi ce coincidenţă extraordinară, ca din tot spectrul solar, să aleagă tocmai spectrul hainei mele !

Clawhead întrerupse acest şir de gînduri printr-un mormăit nelămurit.

— Pardon ! Aţi spus ceva ? întrebă Cecropide ţintind cu atenţie faţa de gorilă de lîngă el. Pompier ? Asta nu-i nimic. Poştaş ? Asta nu-i nimic. Să mă fi văzut în împărat roman. *Dura lex, sed lex !* [1] Domnule, atîta timp cît fac meserii d-astea neutre — pompier, gunoier, marinar, factor poştal, împărat roman — mai merge. Grozăvia e că ne pune mereu să fim politici. Pe doamna Biliboiu, care a avut 2000 de suflete pe moşia ei, au îmbrăcat-o în ţărancă bătrînă şi au pus-o să strige :

— Ciocoi ticăloşi ! Pînă cînd o să ne mai sugeţi vlaga ?

— Şi de ce a acceptat să strige ?

— Păi primim 30 de lei pe zi pentru figuraţie mută. Cine apucă să mai strige ceva, devine om bogat. Domnul general Stamatide a apărut în rolul unui bătrîn ceferist care e torturat şi strigă : „Jos bestiile fasciste !" şi a trăit bine luni în şir. Domnule, e o grozăvie : toată istoria o recapitulăm. Dar o recapitulăm de-a-ndoaselea : sîntem proletari, ţărani, ne batem — noi, domnule, foşti oameni cu stare, cu moşii, avocaţi, generali, fabricanţi — ne batem, domnule, contra exploatării capitaliste şi ne mai şi filmează ! Perfidii comuniste ! Am fost îmbrăcat în colonel neamţ şi împreună cu doctorul în drept Rîureanu, caporal neamţ, am încercat să ne croim drum spre nord. Să vezi ce nedreptate : eram hitlerişti, dar fiind în Bucureşti, nu primeam decît taxa obişnuită pentru figuraţie. În schimb generalul Stamatide, doamna Biliboiu şi ceilalţi, reprezentînd trupele antifasciste romîne şi populaţia civilă, tăindu-ne drumul, erau dincolo de pod, deci în afara Bucureştiului, şi primeau în plus 18 lei diurnă pentru deplasare. Regizorul filmului a rămas uluit cînd a văzut cu ce înverşunare ne băteam să trecem podul.

— Ce-i cu voi, hitleriştilor, de v-a apucat vitejia asta ?

Duşmanii însă au blocat podul, că ştiau că dacă trecem o să fie depăşit fondul de deplasări şi poate n-o să mai primească nici ei nimic. Ce luptă ! Ce eforturi ! Regizorul a fost emoţionat pînă la lacrimi.

---

[1] Dicton latin : legea e aspră, dar e lege.

— Dar cum se face că angajează oameni ca dumneavoastră ? întrebă Clawhead. Cum de nu ia muncitori și țărani veritabili ?

— Nu mai există, zise Cecropide, uitîndu-se cu băgare de seamă împrejur. Aproape tot ce-a fost muncitor e azi inginer, director, responsabil, șef, dracu' mai știe ce ! Cînd se nimerește să existe cîte un muncitor veritabil, are atîtea de făcut, că nu-i convine să se angajeze figurant la cinematografie ! Domnule, nici nu vă puteți închipui ce grozăvii se întîmplă !

— În sfîrșit — mîrîi Clawhead care începea să fie plictisit de aceste drame — de ce mă urmărești dumneata de atîtea zile ?

— Noi — vorbi grav Bacalion Cecropide — poporul romîn, întreg poporul romîn... Scuzați că mă întrerup, dar nu găsiți că unul dintre oamenii aceștia ar putea observa ceva ?... Azi trebuie prudență... Chiar în familia mea, o verișoară are un copil care-i pionier și-l studiază pe Miciurin. De nimeni nu mai poți să fii sigur... Mai bine să mergem la un loc mai înghesuit, nu vom fi observați. A încercat chiar să amestece ardeii cu roșiile. Știți, și copiii sînt îndoctrinați de ei. O să vă aduc de la un nepot de-al meu un memoriu din partea studențimii romîne — îl scrie noaptea asta chiar.

Se amestecară în mulțime, pe marginea unui ring de dans. Totul dansa, vîjîia, se învîrtea în fața ochilor lui Clawhead, amețindu-l, dîndu-i o stare de oboseală și deprimare. Măști gigantice, focuri izbucnite din senin, costume viu colorate și mai ales extravagantul amestec de seminții de pe toată fața pămîntului, gălăgia orchestrei, megafoanele, strigătele, chiotele, muzicuțele, pocnitorile... o înghesuială și un vacarm de neînchipuit. De aceea se și auzea atît de slab vocea lui Cecropide :

— Nici n-aveam timp să mă schimb, veneam direct de la studio, profitam de fiecare pauză, numai să vă găsesc singur : pompier, marinar, numai să iau legătura cu „Atlantic Press" ! De ce nu începeți odată ? Pardon — ați spus ceva ?

— Răbdare, glăsui Clawhead cît mai vag cu putință — puteți fi sigur că nu va trece mult pînă ce Domnul se va înclina din nou înspre dumneavoastră...

— Să vie însă ceva mai repede, pentru că a început să se deterioreze. Întreprinderea de locuințe și C.C.S.-ul nu poartă destulă grijă. Muncitorii au început să se obișnuiască, vin an de an, declară că e locul lor favorit. Cu fiecare an se obișnuiesc mai rău.

Clawhead, în vuietul Carnavalului, își dete seama abia după un timp că nu înțelege nimic.

— Pardon, am uitat să vă spun, începu Bacalion Cecropide. Știți, eu sînt un om de cultură, am vîndut totul : fabrica, pămîntul, ca să mă retrag într-o viață liniștită, cu vreo cîteva vile la Sinaia și-n alte frumuseți ale patriei. Toată viața am fost un patriot, n-am împiedicat pe nimeni să-și construiască vile. Dimpotrivă, întotdeauna, zău, le spuneam lucrătorilor mei : mă băieți, construiți-vă vile, e cea mai bună investiție. Ah, și ce viață era ! Venea Carlisle, de la „Romîno-Americana", și Jones de la „Astra", și Radcliffe, care închiria în secret două vile, una pentru el și nevastă și încă una pentru amante, separat de băiatul lui, care mai lua în secret încă una. Iar cînd cîștiga la Cazino, Radcliffe venea fără cravată — de la unu noaptea în sus nu mai putea să poarte cravată — și scotea din buzunar cîteva „cearșafuri" mototolite : ia și dumneata, mister Cecropide, uite, cheltuiesc aici în țară tot ce cîștig. Om galant, suflet de poet. Se uita la munții plini de brazi și îmi spunea : eu nu-s născut pentru afaceri, nu pot să socotesc, nici nu mai știu cîtă avere am strîns în ăștia opt ani de cînd sînt aici. Știți, era viață, n-am observat în Sinaia șomeri sau în general oameni care să sufere de foame. Nu erau atîtea greve și răscoale ca acum !

— Iar acum sînt ? întrebă Clawhead nerăbdător.

— La cinematografie ! Aproape numai tema asta. Coșmar. Greve, răscoală, repetăm istoria în rolul lor. Vilele mi-au fost naționalizate, au spus că-mi lasă doar una pentru mine personal. Parcă poți să le explici lor ceva ? Primăvara îmi plăcea să stau în „Sibila", care era vopsită-n roz, iarna în vila „Clark", care era cel mai bine încălzită, iar cînd eram trist, mă duceam să șed puțin mai jos, între brazi, la „Neatîrnarea". Ce înseamnă una singură ? Mi-au luat-o pînă și pe „Luffing", care fusese botezată așa în amintirea primului meu client, de la „Royal Dutch" — și așa am devenit suferind, căci acolo erau două sobe special construite pentru sănătatea mea. După modelul maiestății sale. Știți, erau sobe foarte mari, pe roți, dar încăpeau pe ușile vilei, că erau uși largi. Puteau fi duse ușor pe roți dintr-o cameră într-alta. Un meșter bătrîn făcuse în ele o scobitură exact pe măsura șalelor și spatelui meu. Mă așezam în scobitura aceea fierbinte și imediat mă lăsau durerile de șale. Așa făcea și maiestatea sa. Pardon, vă dați seama ? am impresia că n-ați sesizat : vă dați seama ? croită special pentru șoldurile mele !

— Și acum ?

— Acum, vă aștept ! Am fost evidențiat de ei pe ultimul trimestru pentru participarea mea la grevă ! Ah, și vilele ! Numai în

vila secundă a domnului Radcliffe dau buzna cîte douăzeci de muncitori odată. Erau la baie niște instalații speciale pentru prietenele domnului Radcliffe — le-au deteriorat, au făcut acolo o sală de dușuri. E ceva dezgustător. Într-o zi, vara asta, am văzut pe fereastră una din sobele mele. În ea ședea un copil, iar altul împingea soba pe roți, ca un fel de cărucior. Și toți stau în vile pe gratis aproape! Vă dați seama ce demagogie dezgustătoare? Păi așa, mersi, puteam să mă fac și eu popular, chemam muncitori să șadă pe gratis la vilele mele! Le dă mîna, că n-au dat din buzunarul lor. Vă rog să reclamați la O.N.U. Ăsta-i regim curat rusesc! Dumneavoastră; pardon, ca să mă-ntorc, ce faceți? mereu faceți planuri, pacte, discursuri, note, și nu mai începeți.

— Da' dumneata ce faci? răcni deodată Clawhead.

Bacalion Cecropide, sub mască, se îngălbeni, temîndu-se să nu fie auzită conversația lor.

— Stați numai la radio și așteptați să vă vie totul de-a gata! șuieră Clawhead în urechea lui. Să-mi dai adresa și numele dumitale exact — atunci o să vedem ce ești dispus să faci...

Cecropide, ascultîndu-l, asudă atît de tare, încît fu nevoit să-și scoată masca.

— Nu, domnule — zise el — dumneavoastră nu vă dați seama ce înseamnă a lupta aici, în condițiile noastre!

— Ești fricos și te voi da pe mîna poliției, dacă nu-mi dai adresa și datele dumitale.

Ca să înțelegem cele ce au urmat, trebuie spus că pe ringul de dans se formase o periniță. Oamenii dansau, se sărutau. Cei de pe margine începură să intre și ei în joc. Distracția cea mai mare era cînd o fată sau un băiat, cu basmaua în mînă, ieșea din cerc și lua prin surprindere cîte un privitor de pe margine, petrecîndu-i basmaua după gît. Tocmai cînd între Clawhead și Cecropide se desfășura discuția aprinsă de mai sus, o negresă, animată de cele mai bune intenții, îi zări și porni spre ei. Era veselă și amețită. Nu băuse, dar era amețită de această fraternizare a oamenilor de toate culorile. Domnii aceia serioși, care stăteau pe margine, păreau anormal de triști — unul cu un cap de gorilă care a suferit mari necazuri în viață, iar celălalt ștergîndu-și mereu fața îmbrobonită. Iar ea, negresa, dorea ca în noaptea aceea toată lumea să fie veselă, fericită, prietenă. Așadar, învîrtindu-și basmaua în miini, gata s-o petreacă după gît, negresa înainta în pas de dans spre cei doi care șușoteau.

— Dimpotrivă, sînt plin de curaj ! declara Bacalion Cecropide. Dar trebuie să înțelegeți — țara întreagă e împînzită de teroare. Nu mi-e frică de agenți — nu ! Dar nu mai ai de-a face cu oameni normali, le-au dat posturi, îi trimit în vilele noastre — e sacrificiu garantat să începi să faci ceva în mijlocul ăstora. Riști dintr-o clipă într-alta să ți se puie lațul de git...

În acea clipă, în subconștient, Bacalion Cecropide auzi parcă un gîfîit rău prevestitor la spatele său, dar era încălzit și nu-i dete nici o atenție.

— Dacă zici ceva — țac ! te prinde. Am curaj, dar n-am chef ca așa, deodată, din senin, să mă pomenesc înhățat. De pildă un prieten al meu...

Cecropide auzi la spatele său un urlet gutural. Ceva aspru și moale i se încolăci în jurul gîtului, strîngîndu-l. Vru să leșine imediat, dar negresa de la spate, o dată ce-i petrecuse basmaua prieteniei în jurul gîtului, voia să-l și sărute. Îl smuci cu fața la ea, iar Cecropide văzu într-o străfulgerare un chip mare și negru, auzi un nou țipăt și se pomeni cu două pleoscăituri pe obraz. Scoase un urlet de fiară rănită și se prăbuși la pămînt.

Clawhead, cu organismul zguduit de emoții, îl lăsă în plata Domnului și plecă repede. Nu-l mai urmărea nimeni, dar nici nu se uită îndărăt.

## CAPITOLUL AL PATRUSPREZECE-LEA : BEȚIE RECE

— Hello, Joe ! Ce mai faci, bătrîne ? Mă auzi bine ?

— Este o kay, Billy ! Nu-i nevoie să strigi. Ce se aude pe la voi ?

— Grace mi-a spus că i-e dor de tine. Și copiilor ! Interesante, articolele tale. Ce faci, pușlama ? Cît mai stai pe-acolo ?

— Cîteva zile, Billy dragă. Mi-e și mie dor ! Păcat că nu pot să te pup prin telefon.

— Ai pierdut cel mai grozav meci de baseball văzut vreodată. Giganții au învins. Mai îți trebuie bani ?

— Nu, mulțumesc, Billy. Am plătit o taxă fixă la hotel, n-am cheltuieli. Vreau să transmit.

— O kay, Joe, îți dau legătura.

— Steno, mă asculți ? Titlu : Nu așa vom învinge ! Semn de exclamație, da... București, de la trimisul nostru Jonathan Jones. De douăzeci și opt de ani de cînd apare această rubrică, m-am ferit pe cît cu putință să polemizez cu alți ziariști. Fiecare să scrie ce îi place. Cititorul să aleagă. Aici însă constat un fapt. Cu cît e mai mare depărtarea de țară, unii ziariști se îndepărtează de adevăr. Domnul James B. Clawhead, de la „Atlantic Press", susține că în Romînia ar fi lupte. Bazîndu-se pe o convorbire cu o doamnă care crește șoareci și cu un fost proprietar de vile deghizat în poștaș,

domnia-sa susţine că bărbaţii romîni buni de armată ar fi fost duşi în Siberia. Dacă aş fi comunist, aceste năzbîtii m-ar amuza şi mi-ar face plăcere. E lesne să le combaţi. Dar ca adversar al comunismului, sînt indignat. Să nu uităm că, după părerea mea, China am pierdut-o din cauza unor mincinoşi. Sute de spioni de-ai noştri au informat guvernul Statelor Unite că ţăranii chinezi, chipurile, nu ţin cu comuniştii ; că revoluţia chineză nici nu există ; că totul e o manevră rusească. Ei au raportat aşa nu pentru că acesta era adevărul. Dar au vrut să facă plăcere şefilor lor. Patronii agenţiei de spionaj au plătit bine informaţiile care le erau pe plac. În schimb, i-au mustrat pe spionii care spuneau adevărul. Informaţiile lor nu le-au plăcut. I-au bănuit că-s comunişti. Le-au reproşat că n-ar fi informaţi, au şi concediat cîţiva. Cam acelaşi lucru s-a petrecut cu ziariştii. Cei care scriau năzbîtii despre China căpătau o largă publicitate. Cine a vrut să dezvăluie adevărul despre forţa adversarului a fost însă hulit ca defetist. Şi ce s-a întîmplat ? Am fost prost informaţi şi am pierdut China.

Dacă vrem să învingem cu adevărat comunismul, trebuie să ne cunoaştem adversarul. Se spune că regimurile răsăritene n-ar avea sprijin decît în armata rusă. Această afirmaţie e stupidă. Ne-ar place să fie aşa, dar realitatea e alta. Comuniştii indigeni au manevrat abil în aceste ţări, dînd pămînt ţăranilor şi făcîndu-i pe muncitori să simtă că fabricile sînt ale lor. Armata rusă nu mai e de mult aici. Reconstrucţia e o realitate. În faţa acestei situaţii de fapt, America trebuie să adopte o tactică nouă. Desigur, dacă vrea să înfrîngă comunismul în răsăritul Europei. Ce trebuie să facem ? Despre aceasta vom vorbi în numărul următor. Punct, gata.

— Hei, Joe !

— Da, Billy...

— Straşnic, articolul ! Dar ce-ar fi dacă ai începe cu sfîrşitul ? Spune de-a dreptul care-i tactica nouă ! Ce să ne mai legăm de jigodii ca alde Clawhead ?

— Billy, dragă, negoţul ăsta de minciuni ne împuţeşte ziarele, nările, ne sufocă. Să se termine odată !

— Joe, băiete, ştii că nu mi-a plăcut niciodată să fac pe patronul cu tine şi să mă amestec în articolele tale. Dar nici să mă las ruinat de tine nu pot şi nu vreau. Nu pot să-ţi spun mai multe acuma, dar ai şi tu ceva materie cenuşie în cutiuţă. Dacă vrei, pot să dau articolul tău la „Worker" sau la „Pravda".

— O kay, Billy, am înțeles unde bați. E-n regulă : dă în loc unul din alea permanent valabile pe care le-am scris de acasă. O să ne certăm cînd mă întorc. Nu renunț ! Pînă una, alta, dă-l pe acela. Peste o oră îți transmit altul, un foileton picant.

— O kay, Joe. Ascultă, pușlama, Grace vine mîine cu unul din flăcăii tăi la noi, la masă. Să-i spun ceva ?

— Am vorbit cu ea, Bill. Îți mulțumesc, băiete.

— E-n regulă, Joe. Te așteptăm peste-o oră. Poate ne dai totuși ceva proaspăt. Senzațional. Ultima oră : faimosul Jonathan Jones comunică din București...

— All right, Bill. O să încerc.

2

— Oil ! — petrol — zise calm Sparkle, arătînd primele sonde care se zăreau în depărtare.

Mașina gonea, trecuse de Ploiești.

Clawhead contempla frizura artistică ce stătea lipită, pictată parcă, pe vîrful capului mare al lui Sparkle, un tip care se afla de mai multă vreme în Romînia și care se oferise să-l conducă într-o plimbare.

— Știi, Jimmie — spunea Sparkle voit intim, pe tonul luat uneori de bătrînii medici de familie — dumneata ești prea pasionat, zău așa. Ia-o mai ușor. Relaxează-te. Dă-i naibii de comuniști, că-ți prăpădești nervii. Am citit ce-ai scris : prea multă pasiune. Numai negru. Americanii n-or să te creadă. Mă rog, avem și noi imbecili. Dar vorbesc de dumneata : de ce te înverșunezi atît ?

— Numai la mine ai pretenție, zise J.B.C. necăjit. Bine, domnule, așa e : eu scriu toate în negru. Dar ei de ce ne arată toate în alb ? Ai ? La comuniști totul e perfect ? Oamenii ăștia mai au greutăți serioase. Totuși, cînd stau de vorbă cu ei, în ruptul capului nu vor să recunoască.

— N-ai înțeles nimic ! exclamă Sparkle. Stai să-ți explic, că eu știu. Ei sînt un amestec de latini și slavi și oarecum turci, și cu psihologie orientalistică, la care s-a adăugat fanatismul modern al veacului nostru. Acești latino-slavo-turco-roșii au labirintul lor de

prejudecăți. Dacă te simt că nu ești de-al lor, nu scoți de la ei nici măcar un oftat.

— Ca indienii : mor, da' nu oftează, nu crîcnesc...

— N-ai înțeles nimic ! repetă Sparkle, pentru care aceste cîteva cuvinte deveniseră un refren al tuturor convorbirilor cu americanii de felul lui J.B.C. În fața dumitale se abțin — dar cînd nimerește vreun ministru sau responsabil de partid în mijlocul lor, îi umflă capul, pur și simplu. Adică, își dau seama, tocmai asta e ciudat. Cu cît e mai înalt gradul omului, cu atît se năpustesc mai vîrtos cu plîngerile la el ; dacă la un magazin lipsește diamant de tăiat geamurile, ei cer înlocuirea a trei directori, a patru vînzători și a unui președinte de sfat popular ! Pricepi acum ?

— E simplu deci, încheie Clawhead. Sînt naționaliști. Se plîng numai la ai lor. De străini se feresc.

— N-ai înțeles nimic ! cîntă Sparkle. Chiar dacă ești străin, dar roșu, tot mai scoți ceva de la ei. Fii progresist ! Spune-le că ești prieten intim cu Paul Robeson și că admiri desființarea mîrșavei exploatări a omului de către om. Spune-le că uciderea femeilor și copiilor din Coreea e o sălbăticie imperialistă și că americanii n-au ce căuta la 5000 de mile departe de țara lor !

Cu viteză diferită — cele apropiate mai repede, cele depărtate mai tacticos — sonde întunecate lunecau ușor, trecînd în spatele mașinii. Dealuri cu panta dulce se profilau în zare ; cîțiva nori, scărmănați de vînturile ușoare din înălțimi, se pierdeau încetișor, înghițiți de adîncurile albastre-cenușii ale depărtării.

— Ce frumusețe, ce bogății, spuse melancolic Sparkle.

Șoseaua începuse să urce mai iute și, ca niște santinele tăcute ce apără aerul curat al munților, se iviră primii brazi. Sub aburi tremurători, văi adînci și înmiresmate palpitau pentru o clipă în stînga mașinii, ca să dispară înlocuite de un masiv înverzit, de-o stîncă golașă sau de un zid de arbuști ruginii. Departe, mult în urmă, se mai zăreau — negre — ultimele sonde, ca niște semne de exclamație înfipte în pămîntul romînesc.

— *No more oil* — spuse Sparkle — s-a terminat cu petrolul : pătrundem acum în regiunea muntoasă.

Clawhead ar fi vrut să meargă în regiunile luptelor cu partizanii, dar se temea că Sparkle își va bate joc de el : „Ce ți se năzărește, Jimmie dragă ? relaxează-te... respiră adînc... cîntă... fluieră ! mai uită de ei..."

În viteza a doua, mașina suia cu perseverență serpentinele spre cota 1400. Din cînd în cînd, printre brazi, se zărea, pierdută, cîte o vilă. Cecropide? Sparkle vorbea mereu, în avalanșă, neputînd uita că se ocupă uneori și cu activitatea culturală :

— Pocneau dopurile, gîlgîia șampania, mereu era ceva nou : o aventură galantă, o sinucidere, o afacere, un faliment, un șantaj în presă, o minoră ademenită, o explozie a băncii la baccara, o valiză cu abdomenul și membrele unei femei, o panama, o interpelare în Parlament. Și tot ce ne doream aveam în țara asta — case, bogății, opere de artă, prințese scăpătate sau simple țărănci robuste, valeți perfecți, senatori glorioși, somități, birjari pitorești și lustragii minunați, cusături naționale și hrisoave pentru maniacii istorici, icoane bizantine sau vin de Cotnari, grîne sau petrol — o țară blîndă, modestă, primitoare, caldă, și dulce, și picantă... Și acum — totul la pămînt, au sălbăticit-o, au înrăit-o, au planificat-o și reglementat-o, i-au răpit luxurianta opulență și pitorescul ; înainte nu vedeai la Sinaia picior de mîrlan ; acum, în băi de porțelan se lăfăie argați bătrîni și mustăcioși, cu spinarea reumatică. Iar noi am ajuns să fim priviți ca niște bandiți de rînd — așa i-au asmuțit contra noastră !

Se tamponă pe frunte.

— De altminteri, e destul de frumos aici, spuse Clawhead, simțind nevoia să mai schimbe subiectul. Ce peisaj superb !

— Nu-mi priește ! stărui Sparkle obsedat — parcă ar scrie pe fiecare brad : la dispoziția bravilor oameni ai muncii din R.P.R. în cadrul minunatului regim de asigurări sociale al regimului democrat-popular din R.P.R. Acești copaci sînt de origină burgheză, dar acum se căiesc și ne desfată pe noi. Tovarășa natură i-a predat sub inventar în cadrul planificării socialiste, și în fiecare trimestru vor trebui să crească încă 127 brazi, 111 stejari, 10 vile noi, să se mărească numărul de vizitatori cu atîta, iar tovarășii proletari de la Azuga să asigure bere la discreție pentru fiecare membru al poporului muncitor. Îți spun, Clawhead, bomba nu e numai o necesitate economică sau politică. Ea e și profund morală. Ea joacă rol de dezinfectant și calmant totodată. Decît 15 milioane de înrăiți de comunism, prefer să rămînă un singur milion, dar măcar ăla să știu că-i al nostru. Să cureți restul de 14 nu e imoral, ci dimpotrivă. E ca și cum ai ucide un cimpanzeu ca să te folosești pentru întinerire numai de o mică parte a organismului său.

— Bomba nu alege, îi reproşă meditativ Clawhead. Îl purtau gîndurile la prietenul său Cecropide.

— Parcă ai ce alege dintre ei ? Crema şi sufletul naţiunii au plecat. Au rămas doar negustori mici, fără perspectivă, moşieri ruinaţi şi ramoliţi cu fiice care nu ştiu decît trei cîntece vechi la harfă, spioni de care nu vom mai avea nevoie atunci — o caricatură mică a lumii libere. Crede-mă — stăruia Sparkle, neştiind că James B. a şi fost convins în forul său intim — dacă nu pică bomba la timp, în cîţiva ani ăştia cîştigă lupta economică.

Se apropiaseră de marea clădire modernă situată la 1400 de metri înălţime.

— Sparkle, hai să ne-ntoarcem. Să-ntoarcă imediat maşina!

— Nici n-ai contemplat peisajul...

— Mi-e scîrbă de el...

— Greşeşti, va fi odată frumos.

— Dacă mă plăteşti, pot să scriu şi-un articol pe tema asta.

— Dar ce-i, Clawhead, ce te-a apucat ?

— Nimic. N-are rost să stau de vorbă cu oamenii ăştia. I-am văzut de departe. Ştiu dinainte tot ce-mi vor spune.

— Vezi ? Te-am prevenit. Pînă acum aveam un rubber încheiat !

— Nu joc bridge. Mă enervează să fiu legat de partener. Prefer pocher.

— Dumneata eşti un om prea nevricos, îi spuse Sparkle, în timp ce maşina cobora cu motorul aproape stins. Dumneata n-ai fi bun de diplomaţie. Trebuia să stai de vorbă cu ei, mai culegeai vreo informaţie-două... Pe urmă te-ai fi relaxat : respiraţie adîncă, fluieri, cînţi... Tot te-ai urcat pînă sus. În sfîrşit, dumneata înţelegi ce vreau să spun, eşti gazetar.

Clawhead se strîmbă scîrbit :

— Ce-a fost de văzut, am văzut. Mai mult nu trebuie : mă îngreunează. Faptele sînt balast. Cu cît arunci mai multe peste bord, cu atît balonul se ridică mai sus. Trebuie să păstrezi acel minim care te-ajută să nu dispari în stratosferă.

— Ştii, Clawhead — se pocăi zîmbitor Sparkle — e totuşi amuzant cu dumneata. Ai un humor deosebit, macabru aş zice. Eşti un tip glumeţ.

— Poate involuntar, recunoscu modest Clawhead. Cu intenţie, nu glumesc decît cînd mi se plăteşte pentru asta. Restul n-are nici

o importanță, e pură întîmplare și nici nu mă interesează. Dacă te-ajută să rîzi sau să-ți purifici organismul transpirînd — cu atît mai bine. N-am nimic contra.

4

— Hei, Billy, strigă în telefon domnul Jonathan Jones. Auzi una grozavă. E aici un neamț de la o revistă ilustrată, unul Hunter Hahl, din Occident. A fost prins sub un bombardament de-al nostru, a avut un șoc, tremură din toate încheieturile și vorbește cu repetiție. Fii acum atent : tipul pretinde că o muncitoare romîncă s-ar fi îndrăgostit de el. Dar — ține-te bine ! — că nu pot să-și dea *rendez-vous* din cauza Cortinei de fier. Ai auzit ?

— Ha, ha, e grozavă, o s-o spun mîine la club. Ha, ha, ha ! Dar nu e genul tău, Joe : e un subiect de scandal.

— Te cred, Bill. Nici nu m-am gîndit să scriu despre asta.

— Joe dragă, Grace și copiii vor să te întorci mai iute.

— S-a întîmplat ceva ?

— Nu, Joe, fii liniștit, nu striga așa, spargi telefonul. De fapt, eu sînt acela care ar vrea să te întorci. S-au primit niște ecouri defavorabile. Mai mult nu pot să-ți spun, dar știi și tu că ai lîngă tine niște buni compatrioți, niște confrați, niște frați...

— O, înțeleg... Sper că nu ți-am creat greutăți.

— Nu, bătrîne, dar vreau să le dăm peste bot la vreo doi. E o afacere mai complicată.

— O kay, Billy, mi-am strîns materialul, o pornesc îndărăt. Rămîn două zile la Praga, trei la Berlin — săptămîna viitoare te fac o partidă, dacă ai mai învățat să joci.

— Jucăm, boșorogule, numai să nu-ți uiți pe la comuniști vreo doagă.

— Patronul e patron, Billy. N-avea grijă : îți vin întreg. Pa !

Domnul Jonathan Jones surîse din dinții săi mărunți și numeroși, atîrnă receptorul și se întoarse la masa lui cu acea demnitate exagerată pe care o vădesc oamenii care, după cîteva pahare, vor să se țină bine.

— Hei...

Fusese mai mult un oftat, dar imediat un păhărel cu gin se opri pe masa domnului Jones. Domnul Joe zîmbi și deodată simți în vîrful degetelor acel fior care-l cuprindea ori de cîte ori avea poftă să scrie. Privi mica mașină portativă de scris din fața lui.

— Nu, Joe — își spuse el — despre Romînia nu mai scrii pînă nu te întorci acasă. Trebuie să fie o situație tare încordată dacă un om cu spete largi ca Bill are ezitări. Sau poate n-are ? poate amintește de agenți d-ăștia mărunți și de vînătoarea de vrăjitoare numai ca să mă domolească pe mine ?

Jones își aminti de o convorbire avută cu un gazetar romîn cu un nume complicat, un tînăr atletic, cam smead, nervos și miop, care părea destul de inteligent. Romînul afirma că ziarul lui Jones nu va publica știri favorabile Romîniei „chiar dacă acestea corespund adevărului".

— Ei asta-i ! replică domnul Jones. Vedeți totul în formule chimice și scheme ! Ziarul e capitalist, dar interesul lui e să vîndă adevărul... Stai, nu te mira ! nu din cine știe ce motive morale. Dar e marfa cea mai cerută de cititori.

— Să vă vedem ! răspunse scurt romînul.

Domnul Jones nu se îndoia nici acum că își va publica articolele. Doar mai apăruseră în presa americană ceva informații obiective. Iar el — el, faimosul Joe Jones, nu era un pîrlit oarecare ca J.B.C., să scrie prostii la comandă. El îl înfruntase odată și pe președintele Statelor Unite. Altădată, tot el promisese într-un articol că își va mînca pălăria dacă rușii descoperă înainte de 1955 secretul bombei atomice. Încă înainte de 1950, în fața unei asistențe de 800 de persoane, domnul Joe Jones scosese din cap o pălărie ca de paie, preparată din pesmeți și zahăr, și o mîncase pînă la ultima fărîmitură. Nu existau în toată America zece ziariști de renumele domnului Jones. Dacă el voia să spună ceva, avea să spună. N-avea el să se apuce să facă reclamă comuniștilor — asta nu. Dar nici tonul pe care scria alde J.B.C. nu mai putea continua la infinit. Nu mai găsea crezare. Plictisea. Trebuia să se audă un cuvînt nou.

— Totuși, își zise domnul Jones, am chef de scris. Păcat că romînii ăștia au prejudecăți : mi-aș pune picioarele pe masă, dar o să țipe că americanii sînt mojici. Ei nu știu că în felul ăsta eu îmi dezumflu picioarele. Dar, în sfîrșit ! am chef de scris, chiar și cu

picioarele în jos. Dashaway și Clawhead ăștia abia că m-au înverșunat !

Domnul Joe mai făcu un gest de binecuvîntare, prins din zbor de chelner ; curînd, mica mașină portativă începu să țăcăne.

## 5

Cînd Clawhead, amețit și cam tras la față, deschise ușa restaurantului, zumzetul ziariștilor care se aflau la un banchet îl izbi din plin. Un cunoscut gazetar francez sufla din pipă și spunea mereu :

— E singura grevă care-mi place ! Astă-seară, mulțumită greviștilor noștri de la Telefoane, nu pot transmite nimic la ziarul meu. Vacanță. Trăiască greva !

— Dacă guvernul romîn mi-ar da cu împrumut 500.000 de dolari — spunea în englezește un tip negricios, cu turban și cu o cravată stridentă — în două săptămîni aș face revoluție în Brazilia și aș instaura republica populară. La încă 200.000 — republică comunistă ! Rambursabil în două luni. Sînt solvabil, un unchi al meu e conducător revoluționar...

— Multe alimente sînt aici mai ieftine ! vorbea măsurat un englez. Să vă fac o socoteală...

— Uite morții ! striga un german din Occident — uite-l pe Glauber despre care am scris că, fugind în răsărit, a fost ucis.

— Nu știți dacă guvernul romîn n-ar avea nevoie de un import de pietre de brichetă ?

— Obiectivitatea e o chestiune de gust...

— E o tîmpenie să crezi că poți interzice unui popor să...

— Sînt îngrijorat, e prima dată cînd articolul meu e citat de un ziar comunist...

— Slăbirea încordării...

— Au reprodus dezbaterile din Camera Comunelor.

— Presa lor e mai sobră.

— Lumea liberă știe ce vrea...

— Minciuna e chestie de interpretare.

— Acest psihiatru ar șoma la Festival.

— Totuşi, te asigur că comuniştii nu poartă cravată. Am văzut vreo doi cu, dar cred că erau excluşi.

Grămada de replici, ţipete, şoapte, clinchete, toasturi, ţăcăneli, de feţe omeneşti, necunoscute, comuniste sau dracu' ştie de ce fel de orientare, toate astea reprezentau pentru Clawhead un soi de plasă moale, greu de străbătut. Era scîrbit, singur în lume... Ca un punct alb şi luminos în mijlocul acestui univers străin, J.B.C. văzu părul alb şi chipul roşu de copil bonom al domnului Joe Jones.

Stătea în fundul restaurantului, cu picioarele întinse sub masă, şi ţăcănea la maşină. Dacă s-ar fi uitat după cotul pe care-l făcea restaurantul, James B. ar fi văzut că fidelii săi prieteni, Petti şi maiorul, se aflau acolo. Dar J.B.C. nu-i zări : toată tandreţea care zăcea în sînul acestui mare om se revărsă deodată asupra domnului Jones. Iată deci că în mijlocul acestei lumi exista totuşi un american liniştit şi onorabil, un mare, celebru american care stă şi bate la maşină, ca şi cum în jurul lui terenul n-ar fi plin de petrolişti mînjiţi cu tenebrele pămîntului, de mongoli care joacă volei în munţi, de negrese care prind de gît împăraţii romani, de doamne din lumea bună care dau biberon şobolanilor albi ! De la Hong Kong pînă la Berlin, de la bazele americane din Suedia pînă la încurcătura intestinală din Laos, aceşti oameni ţăcăne netulburaţi la maşinile lor, cu ţigara în gură ; spioni sau nu, ei sînt ziarişti, ei sînt o instituţie ; în Chile izbucnesc mereu vulcani, se cutremură pămîntul, se răstoarnă, iar ei bat la maşină cu ţigara în colţul gurii, la Moscova sovieticii avertizează capitalismul că de va mai dezlănţui un război, acesta va fi ultimul, iar Jones bate atent pe clape, în Japonia sînt bătăi şi demonstraţii contra bazelor americane, iar ei, cu ţigara în colţul gurii...

În timp ce se gîndea la toate acestea, James B. Clawhead, asemenea eroilor lui Jack London care îşi croiesc drum cu ultimele puteri prin pustia de gheaţă, înainta printre scaune, mese şi oameni încinşi, spre acest stîlp al lumii libere, spre acest copil iubit, spre acest venerabil, spre domnul Joe Jones.

Jones bătea atît de concentrat, că nici nu-l observă. Clawhead, deşi îl respecta ca pe un om mult superior (îl şi dispreţuia, ca pe un liberal, un zăpăcit „cap de ou", cum sînt porecliţi în America intelectualii), era atît de tandru, încît îl cuprinse după umăr şi îşi apropie faţa de a lui, fără nici o intenţie de a i se uita în manuscris.

Jones își trase capul pe spate, să vadă cu cine are de-a face. Tresări, își scutură umărul să scape de mîna ce îl apăsa și spuse, fără să-și scoată țigara din colțul gurii :

— Ascultă, creatură, tu s-o spionezi pe maică-ta dacă nu poți să te abții ; cară-te, secătură...

Vorbise atît de calm, încît Clawhead, venit cu sentimentele cele mai calde și respectuoase, nu înțelese imediat ; tăcură cîteva clipe. Sub ochelarii fumurii, fața lui J.B.C. începea să se albească.

— Chelner, zise domnul Jones, adu-mi o felie de lămîie, să-mi tai greața.

— Repetă ce-ai spus ! scrîșni Clawhead, livid.

— I-am spus să-mi aducă lămîie. M-a auzit.

— Nu, repetă ce-ai spus despre mine. Repetă, bețivanule, dacă ai curaj !

— De ce să mă repet ? întrebă copilăros domnul Jones, surîzînd cu toți dinții săi numeroși. Decît să repet, mai bine să adaug cîte ceva. Mi-e rușine și scîrbă că sîntem din aceeași meserie. Mă rog, libertatea presei, dar atunci lasă să scrie și alții, nu te ține de spionaj. Ai scris minciuni dezgustătoare ! Clawhead, pe unde trec asemenea ziariști ca dumneata, trebuie deschise ferestrele, trebuie să vie etuva, Clawhead.

— Ai terminat ? îl întrebă Clawhead.

— Dacă te interesează, pot să mai adaug ceva.

— Nu, e destul. Acum, uite, ca răspuns de la mine, vrăjitoare roșie ce ești, uite asta primești peste gură. Duse brațul îndărăt, dar un maghiar care ședea la o masă comună în mijlocul salonului i-l prinse :

— Dați-mi voie să vă ghicesc în palmă.

Între timp, răsturnînd în drum scaune și baterii cu vin, maiorul ajunsese pînă la Clawhead. Îl remorcă, ducîndu-l cu sila pînă la masa unde ședea cu Pettighouse.

— Vrăjitoarea ! șuiera mereu Clawhead. Liberal, cap de ou ! Face propagandă comunistă în presa noastră. O fi și el vreun Ralph Parker ! Las' că-i arătăm noi lui, o să plîngă cu lacrimi de sînge !

Se azvîrli în scaun, ciocnindu-se de umărul lui Pettighouse.

— Ce te uiți așa la mine ? o întrebă el pe Geta Doboș. Îți place Shakespeare ? Ai învățat in pensioanele comuniste să cînți la clavecin ?... Calomnii, zise el fără legătură.

Intrase pe ușă calm, dar acum... Există cazuri cînd oamenii beau ore întregi fără să se amețească : vine însă o zguduitură și

parcă se amestecă totul pe dinăuntru, dintr-o dată se transformă în bețivi. Mașina lui Jones începuse din nou să țăcăne ; în zgomotele diverse ale hotelului, James B. avea impresia că o aude clar : se răstoarnă pămînturile în Chili, se bat oamenii în Vietnam și mașina țăcăne ; el, James B., se străduie, se zbuciumă, dar mașina țăcăne, îl seceră parcă.

— Eu niciodată în viață n-am scris ceva care să nu corespundă adevărului ! îi spuse el Getei. Îi era necaz pe fata asta enervant de proaspătă, pentru care totul abia începea. Pentru ea era ușor. — N-am scris altceva. Doar adevărul !

— Te-ai îmbătat, constată Pettighouse.

— Ascultă, fetițo — stărui el, fără să-l audă pe Petti — ești chiar atît de îndoctrinată încît poți să crezi că sînt un reacționar ? Poate crezi că la vîrsta mea sînt un ațîțător la război ?

— Clawhead, liniștește-te ! interveni maiorul.

J.B.C., poate pentru prima oară de cînd sosise în Romînia, izbucni în rîs — un rîs lipsit de veselie, atît de fals și ascuțit, încît dintr-o clipă într-alta te așteptai să se spargă cupa subțire de cristal din fața lui.

— Chiar așa, întrebă el, înăbușindu-se sub hohote. Adică vine unul gras cu trabuc și îmi dă un teanc de dolari și îmi spune : Eu sînt ațîțător la război, să ațîți și tu, te plătesc, na !

— Dumneata ești un om cult, îi spuse Geta Doboș împăciuitoare. De ce să-mi spui mie așa, în obraz, că-i dezaprobi pe ațîțătorii la război ?

— De ce să nu-ți spun ?

— Pentru că știi că n-o să te cred. Doar ești un om cult.

— Un ziarist — glăsui James B. Clawhead — un adevărat ziarist trebuie să fie incult și să bea mult.

Rominca zîmbea. Clawhead o privi cu o gravitate tulbure :

— Da. Trebuie să bea mult, pentru că este o meserie grea. O meserie foarte grea. În ce privește cultura, mai ales cititul — paralizează. Tot nu poți să știi totul — și abia te încurci. Trebuie doar faptul și sosul : faptul despre care să scrii și sosul acela de incultură, de vulg, de sudoare amestecată cu parfum, de pantofi pătrați — așa cum îi place cititorului.

— Clawhead ! zise maiorul. Mai mult nu putea rosti. Dacă pe Clawhead băutura îl făcea vorbăreţ, lui Dashaway îi muiase toţi muşchii limbii.

J.B.C. îşi duse un deget la buze, tainic :

— Sistemul american e mai bun. Dumneavoastră nu l-aţi gustat încă... abia începusem să pătrundem în această ţară... Nu puteţi judeca după slabul început de civilizare pe care l-aţi avut.

— Cînd s-a stricat un vagon cu peşte, nu-i nevoie să mănînci pînă la ultimul peştişor, ca să-ţi dai seama ce miros are.

— Nu, domnişoară Doboş, nu sînteţi obiectivă. Ţi-o spune un om mai în vîrstă. Eu, de pildă, m-am gîndit multă vreme : poate comuniştii au dreptate. Era în comunism ceva democratic, care mă atrăgea. Întîi l-am studiat tot şi abia apoi mi-am format părerea... Eu sînt cel mai mare cunoscător burghez în marxism.

Văzînd că nimeni nu-l întrerupe, se necăji.

— Nu vreţi să fiţi prieteni cu mine, gemu el încetişor. Eu îi iubesc pînă şi pe negri. Convingerea mea adîncă este că peste 100 de ani întreaga lume va fi comunistă. Regret, domnilor, că n-o să mai apuc era aceea. Fără măceluri, fără duşmănie, fără ţipete, fără probleme, fără sare şi piper, fără abateri de la morală. Cîtă fericire ! Şi pace, pace !

Răsunară aplauze. Erau ziariştii care stăteau împreună la masa lungă din mijloc : unul dintre ei tocmai încheiase un toast. Clawhead tresări, crezînd mai întîi că l-au aplaudat pe el.

— Iubesc pacea, urăsc lozincile, vorbi el tare. Se simţea inspirat în acea seară. Vă spun — o pace bună trebuie să fie ca o nevastă bună : să fie tăcută. Să răspundă doar cînd o întrebi.

— Trăiască tineretul lumii ! strigă în englezeşte un indian de la masa din mijloc.

Degetele lui Clawhead începură să bată nervos toba :

— Dar cum de nu-nţelegeţi că e de prost gust să toastezi în felul acesta ? Nu se poate bea un pahar, uite-aşa ? ! şi mucenicul adevărului făcu pe loc o magnifică demonstraţie. Fără nici un toast propagandistic ! Libertate : am chef să beau — beau ! Fără motivări... Încă unul ! Asta nu-mi place : dumneavoastră, ca să puteţi bea oficial, trebuie să faceţi mai întîi propagandă.

— Dumneavoastră însă, ca să puteţi face propagandă oficială, trebuie mai întîi să beţi, replică neiertătoare Geta.

— Trăiască în veci prietenia popoarelor ! strigă un francez, ridicînd deasupra capului o cupă de şampanie.

Clawhead îşi pierduse răbdarea şi, întorcîndu-şi spre francez ochii injectaţi de băutură, ridică sus de tot o farfurioară cu salată de castraveţi :

— Trăiască în veci castraveţii !

În liniştea care se lăsase după aplauze, replica lui Clawhead fu auzită de toată lumea. Cîteva clipe dură o linişte penibilă. Doi englezi mai delicaţi şi pirpirii, informaţi despre încăierările din porturi, se aşezară în vîrful scaunelor, gata să părăsească sala. Maiorul, dintr-o veche experienţă, apucase mînerul unui sifon.

Ziaristul francez, care rămăsese în picioare cu paharul ridicat în sus, zîmbi, întoarse cupa spre Clawhead şi strigă vesel :

— Pentru înaltul ideal al distinsului nostru coleg !

Din nou rîsete şi aplauze ; maiorul îşi desprinse mîna de pe sifon, încetinel. Clawhead stătea posac, jucîndu-se preocupat cu bucăţelele de castravete.

Geta Doboş începu să ronţăie încet o felioară din farfuria ei.

— Scuzaţi-mă, domnule Clawhead — îi spuse ea — sîntem de mai multe zile împreună, şi aş vrea să vă pun o întrebare. Pe aţîţătorii la război spuneţi că nu vreţi să-i slujiţi, de cultură vă feriţi ; nevasta e cu atît mai bună cu cît tace mai mult, iar băutura, dacă am înţeles bine, nu e o plăcere, ci o necesitate profesională...

— Exact ! încuviinţă Clawhead. Obiectiv redat ! Se poate cita.

— Atunci — întrebă ea — atunci, la drept vorbind, care este idealul dumneavoastră în viaţă ? Să fie oare acesta din farfurioară ? simplu sau cu oţet şi untdelemn ?

— N-am fost atent, făcu Clawhead. Maiorul stătea inert, trăsnit de nenumărate pahare, iar în ce-l priveşte pe Pettighouse, era chiar mai prudent ca acesta să nu răspundă.

— Care e scopul dumneavoastră în viaţă ? repetă amabil fata, uitîndu-se la el cu nişte ochi mari, miraţi.

Clawhead îşi sprijini în pumn falca masivă şi, privind-o tulbure şi puţin sfidător, rosti agale :

— Scopul meu nu e nici imperialismul, nici pacea. Scopul meu în viaţă este să pescuiesc păstrăvi. N-am nici un alt scop în viaţă. Sînt nişte peşti foarte interesanţi. Ei tac, nu fac propagandă, n-au revendicări, nu au cultură, şi sînt foarte gustoşi.

Spunînd acestea, James B. Clawhead se ridică în picioare şi făcu o curbă galantă :

— Din cînd în cînd mai pescuiesc cîte o femeiuşcă, adăugă el, măsurînd-o cu o privire voit jignitoare.

## 6

Ajuns la el în baie, îşi vîrî capul sub robinet.

Simţea o apăsare pe piept. Nimic nu era adevărat. Dacă am crede că-şi făcea vreo problemă de conştiinţă, l-am calomnia. Neclar, în mintea lui Adevărul şi Minciuna erau ceva în genul a două produse rivale pentru clătitul gurii ; el, din vocaţie, simpatie şi mai ales interes, prefera întotdeauna să-şi clătească gura cu marca rivală Adevărului. Se obişnuise, nu mai putea să simtă că are gust puturos.

Că deschidea calea războiului ? Fiecare profesie cu specificul ei : profesia de ziarist american progresist cerea celor ce o practicau să fie tîrîţi în faţa comisiei pentru cercetarea activităţii antiamericane, iar slujba la „Atlantic Press" avea cerinţe ceva mai avantajoase. Dar nu era numai un ziarist-negustor. Negustoria îi făcea plăcere, dar scria şi cu ceva convingere : nu că ar fi iubit vreunul din lucrurile cărora le lua apărarea — nu ştia să iubească — dar ura. La asta se pricepea. Ura mai tot, îi era lehamite de tot, prea mult progres era pe lumea asta.

Tocmai asta îl apăsa. El, Clawhead, scria că aici e aşa şi pe dincolo, şi totuşi aceşti oameni făceau mai departe cură de ultraviolete la mare, rîdeau, dădeau examene la şcoala de cadre, se iubeau, îşi închipuiau că îşi clădesc fericirea, făceau copii şi îi educau după chipul şi asemănarea lor.

Ţigara nu-l mai satisfăcea. O aruncă aprinsă pe fereastră. Cu degetele tremurînde, scoase din fundul valizei un pachet cu totul asemănător celorlalte. Ai fi zis că sînt ţigări obişnuite — şi numai după aprinderea lor cunoscătorul în stupefiante ar fi recunoscut aroma marihuanei. Clawhead voise să mai scrie, dar obosit, dezgustat, ameţit, adormi cu capul sprijinit de marginea ferestrei.

## CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA : ARESTAREA

Dimineață strălucitoare. Soarele era parcă mai mare decît de obicei, cerul, albastru albicios. Limuzina, purtîndu-i pe Clawhead și Geta Doboș, aluneca ușor pe străzile orașului, foarte încet, din cauza fluxului necontenit de mașini.

— Trebuie să recunosc că e un oraș destul de frumos, îi spuse fetei maestrul obiectivității. În nici o altă țară n-am văzut așa ceva...

Ea se farda, făcea strîmbături complicate cu buzele, să-și întindă bine rujul. Trecură iute printr-un cartier de vile, nu mai înalte de un etaj, dar foarte largi, clădite după clasica arhitectură greacă, foarte sobru, sau gotice ; ieșind în sfîrșit din oraș, limuzina se înfipse între două rînduri înalte de porumb mare, greu, frumos crescut. Apoi se iviră petice mari de pămînt, pustii, de parcă cineva ar fi interzis să se lucreze acolo. Autostrada era minunat pavată, mașina aluneca în viteză, fără efort vizibil și fără zgomot. Torcea ușor, ca un cotoi care alunecă mulțumit prin casă. Zăpușeala crescuse.

Clawhead, care picotea, tresări auzind un strigăt al fetei.

În depărtare, pe șosea, se vedeau un fel de monștri ciudați, îmbrăcați în glugi albe, iar deasupra lor plutea, prin vuietul împușcăturilor, prin fumul unor focuri mari aprinse în jur, un negru dezbrăcat pînă la brîu.

— Dar acesta e un linşaj ! strigă Geta. Acesta e Ku-Klux-Klanul ! Uite oameni în glugi !

— Nu-i adevărat, fetiţo, spuse Clawhead, păstrîndu-şi calmul. Nu vezi ? Acesta e un Carnaval, un fel de Festival. O tradiţie culturală. Cu oameni mascaţi, cum aţi făcut şi dumneavoastră recent în Romînia.

— E linşaj toată ziua !

— Fugi de-aici, fii serioasă, se supără Clawhead. Ce te bagi ? E drept, am rămas şi noi o dată în minoritate la O.N.U. S-a hotărît să ne vizitezi ţara — dar fără imixtiune în Carnavalurile noastre.

Se întrerupse îngrijorat :

— Hei, Joe, Joe ! strigă el. Întoarce iute maşina.

Joe îşi mută pe măseaua stîngă guma de mestecat şi răspunse netulburat :

— Nu pot, patroane, aş fi întors-o de mult. Nu vezi în urmă maşinile cruciaţilor ? Vrei să ne picteze epiderma ?

Clawhead privi îndărăt şi văzu, într-adevăr, un şir lung de limuzine din care coborau de zor oameni în glugă. Fffîîîii-şşşşşt ! ffîîîiişşşşt ! îşi încercau biciurile. Deşi soarele cel mare şi strălucitor nu dispăruse de pe cerul albastru, jos pe şosea era întuneric. Noroc că străluceau farurile maşinilor, părînd un şir lung de ochi fosforescenţi de lup. Curios fenomen !

Abia atunci văzu Clawhead că pe sus, prin aer, curgeau apele tulburi ale unui fluviu foarte larg. Erau ape galben-verzui, pe care pluteau ziare larg despăturite, stinghii şi lămpi de radio, televizoare cu colaci de cauciuc, dîre prelungi de cerneală albastră şi roşie.

— Joe, Joe ! dacă nu poţi îndărăt, ia-o iute înainte, să trecem odată de locul ăsta !

— Eu cobor ! strigă Geta Doboş, apăsînd clanţa maşinii.

Clawhead nici nu întoarse capul ; se mărgini să-i spună :

— Sînt remarcabile progresele tehnicii. Nu încerca să deschizi uşa. E degeaba.

— Protestez ! strigă fata, apăsînd zadarnic clanţa. Cer să fiu lăsată liberă.

— Protestează, floricico, da' rămîi în maşină, o sfătui binevoitor Joe. Face bine la inimă : glugoşii ăştia trag cu revolverul.

— Joe, arată musafirei noastre progresele tehnicii ! Hai, s-o mai distrăm puţin. Fă o tumbă !

Joe apăsă pe un buton. Maşina se dădu zglobie peste cap şi reveni pe cele patru roţi.

— Vezi ce tehnică? Joe, acuma dans.

Maşina începu să se clatine, ca epileptică.

— Dans lento!

Maşina porni să se clatine mai încet.

— Demontat!

Maşina se desfăcu, dar imediat:

— Montat!

— Să latre!

Se auziră lătrături metalice.

— Să dea din coadă! Vezi ce tehnică?

— Armonică!

Maşina se turti deodată, gata să-i strivească.

— Cabraj!

Maşina se înălţă cu roţile din faţă în aer, luminînd cu farurile o spînzurătoare înaltă.

— Cocostîrc! Vezi ce tehnică? Vezi cum merge?

Maşina, de cîteva clipe, mergea suspendată pe o singură roată.

Un bolovan pătrunse zgomotos în maşină, spărgînd unul dintre geamuri şi lovindu-l pe Clawhead în genunchi. Automat, celelalte geamuri redeveniră transparente.

— Fă invizibil! răcni Clawhead.

— Imposibil, patroane, răspunse Joe, mutîndu-şi guma. S-a spart un geam.

— De necrezut — strigă exasperat Clawhead — era un geam incasabil, garantat de compania „Glasswell şi fiii".

— Da, însă a fost un bolovan fabricat special pentru geamurile incasabile, garantat de „Maxwell şi fiii". Produs expre pentru Klan.

Un om cu o glugă pe care era zugrăvită o cruce de foc, înalt şi slab, se sui pe targa unde stătea legat negrul şi, scoţînd un pergament de sub glugă, începu să strige:

— Fraţi americani de sînge! Fraţi americani de sînge! Cavaleri ai Imperiului invizibil al Crucilor de foc. Stimaţi cavaleri! Voi, popor de stăpîni! Voi, popor de stăpîni!

— Nu ucideţi — răsunară brusc şi puternic nişte megafoane instalate pe pomi — nu ucideţi decît cu revolvere „Smith şi Wesson".

— Să nu daţi importanţă fleacurilor astea, vorbea Clawhead iute. La noi e o societate liberă, sînt unele excese ale unor particulari, riscuri ale libertăţii...

— Ia mai termină cu bazaconiile astea ! îi strigă lui Clawhead un individ solid cu glugă de locţiitor al Vrăjitorului Imperial. Ce faci aici ? propagandă bolşevică ? Cine eşti ?

— Eu sînt Clawhead. Aceasta-i ziarista romînă. E doctoriță. Căutam să-i povestesc despre Carnavalul nostru.

— Ce carnaval ?! urlă individul, smulgîndu-şi de pe faţă gluga-i aurită de locţiitor al Vrăjitorului Imperial.

Clawhead tresări speriat: avea în faţă pe senatorul Mac Carting, unul din cei mai influenţi oameni din S.U.A.

— Nici un carnaval, îi comunică acesta fetei. Linşaj. Spune la toţi ai tăi că asta-i aşteaptă.

Fata scoase o oglinjoară şi începu să-şi facă buzele, cu degetul mic. Apoi se ridică în picioare:

— Nu dumneata hotărăşti, ci popoarele, uite-le ! şi arătă prin televiziunea maşinii miile de oameni care dansau în piaţa de dedesubtul hotelului unde adormise Clawhead.

Mac Carting sfîşie televizorul cu un brici „Liberty" pentru tăiat urechile, apoi scoase un „Smith şi Wesson" automat şi spuse printre dinţi:

— Mai zi o dată, dacă ai curaj.

— Numai o dată ? rîse fata, aranjîndu-şi buclele. O dată e prea puţin. Fii amabil şi numără. Încep.

— Dar, domnule ! interveni timid Clawhead către senator — domnule senator, asta, pardon, Vrăjitor Imperial, vă rog să n-o ucideţi, vor fi complicaţii internaţionale. Nu e recomandabil s-o ucideţi.

— Ba chiar astfel voi proceda ! glăsui Mac Carting, apăsînd pe trăgaci.

Maşina făcu o tumbă şi, în loc să revie în poziţie normală, neavînd spaţiu, se opri cu roţile în sus pe acoperişul limuzinei din faţă. O nouă tumbă — şi se opri într-o roată pe platforma unui camion. Lui Clawhead îi căzuseră ochelarii negri. Gloanţele şuierau în jur. Joe, calm, apăsă pe butonul „demontat" şi piesele maşinii, fiecare în parte, intrară în pădurice. Joe apăsă pe butonul „montat" şi Clawhead se pomeni din nou pe canapeaua maşinii, care gonea cu o viteză de 143 mile pe oră, pe drumul din pădurice. Tot automat, ochelarii îi reveniseră pe nas

— Aici sînteţi în siguranţă, zise Joe după vreo oră de drum rapid. Îşi azvîrli guma de mestecat şi coborî din maşină.

— Joe, îţi mulţumesc ! vorbi fata cu emoţie în glas, strîngîndu-i mîna. Mi-ai salvat viaţa. Unde mergi acum ?

Joe îi făcu semn cu ochiul, arătînd spre Clawhead, şi răspunse :

— Nu pot să spun acum unde merg. O să mă descurc eu. Îţi fac greaţă tipii ăştia.

Făcu iarăşi cu ochiul către Geta :

— Să ai grijă, floricico, să se afle adevărul despre ei. Trebuie să mă grăbesc. În program era să vizităm oraşul Megalopolis. Am apăsat pe buton, e drum drept, o să vă ducă maşina singură pînă acolo. Bye-bye, mister Clawhead !

Clawhead, paralizat, se temea să-i răspundă, căci Geta Doboş îşi nota tot, cuvînt cu cuvînt. Joe, zîmbind puţin cam melancolic, îşi înălţă braţul a salut, şi ca la o comandă, maşina-model cu care se fălise atîta Clawhead porni în goană spre Megalopolis, dînd din coadă şi lătrînd tot timpul drumului — căci Joe, în învălmăşeala evenimentelor, uitase să decupleze contactul respectiv.

## 2

*Cel Mai Frumos Lucru pe Roţi,* cum fusese poreclită maşina-model, îşi continua goana schelălăind, în timp ce Geta Doboş frunzărea filă cu filă cele 80 de pagini ale ziarului, iar Clawhead, înnebunit de frica lui Ezra Spider-Mills, se gîndea cum să facă pentru a-i smulge romîncei notele luate în timpul linşajului. Trăgea cu coada ochiului la ziar, căci puştoaica îşi nota cu un pix tot ce găsea acolo mai interesant.

GÎDILAT COADA DRAGONULUI
AZI-DIMINEAŢĂ EXPERŢII NOŞTRI ATOMICI ÎNCERCAT NOU TIP BOMBĂ

Filolog cu diplomă caut orice slujbă, fac orice, mă angajez imediat.

ROBERT TAYLOR RENUNȚĂ LA LANA TURNER PENTRU URMĂRIREA ROȘILOR. LANA ARE PĂRUL CEL MAI RADIOACTIV, DEPISTAT CU CONTOARE GEIGER.

Pentru SFÎRȘITUL PĂMÎNTULUI cumpărați TALISMANUL Thompson inc., 1 dolar. Scăpați GARANTAT. Grăbiți-vă, APOCALIPSUL se APROPIE! Veți fi anunțați prin SIRENELE JUDECĂȚII DE APOI, marca „Sower și fiii".

Briciul „Liberty" sfîșiase ecranul televizorului, dar emisiunea sonoră continua neîntrerupt.

*Strînge mai tare!*

striga mereu cineva, în timp ce se auzeau horcăielile unui om sugrumat. *Eu, Mickey Spillane, nesatisfăcut de blîndețea poliției, îți voi scoate, frumoaso, ochii cu acest ac de patefon.* Se auziră pocnete mici.

*Micuții noștri copilași! Emisiunea noastră pentru voi s-a terminat. Reveniți la 8 seara, cînd Mickey pătrunde cu pumnul în intestinele unui bătrîn.*

Clawhead zîmbi plin de bunăvoință:

— Nu vrei să-mi dai și mie puțin notele dumitale? Am observat că nu cunoști bine decît engleza clasică. În transcrierea americană s-ar putea să faci greșeli. Mai bine să-ți verific ortografia.

— Nu, mulțumesc, îl liniști fata. Prefer să-mi notez singură.

— Dă-mi notele! șuieră amenințător Clawhead.

În locul figurii proaspete a fetei, i se păru că vede un stegulet mic, roșu, fluturind necontenit. Apoi observă că Geta Doboș e rasă în cap și e de fapt un bărbat, avînd la hainele de sport niște nasturi mici, subversivi, pe care sînt săpate secera și ciocanul.

— Dă-mi însemnările! repetă el sinistru.

— Protestez! strigă colonelul comunist. Am venit aici prin hotărîrea O.N.U.!

— Lasă gura, bestie, că-ți fac seama! spuse Clawhead, scoțînd un „Smith și Wesson".

Bătrînul filozof materialist-dialectic zîmbi calm îndărătul bărbii sale cenușii :

— Sînt invulnerabil.

James B. Clawhead își dădu imediat seama : probabil că savantul botanist venise înarmat cu planul de iarovizare, sau cu reflexele condiționate — cele două misterioase metode dialectice al căror secret nu apucase să-l afle la gospodăria colectivă din Romînia.

— Ascultă — scrîșni Clawhead — pînă număr la trei să predai reflexele condiționate. Îți zbor creierii !

Copilul, care avea la gît o cravată de pionier, scoase din buzunarul de la piept un pachețel mic, învelit în hîrtie roșie :

— Îl vezi ? Aici sînt reflexele condiționate. Mi le-a dat guvernul, dar nu ca să le încredințez unui agent imperialist.

— Ești pe teritoriu american ! urlă Clawhead.

— Oi fi, dar sînt cetățeanul unei țări libere ! Dialectica mă face imun, rînji portarul, înghițind cu satisfacție salamul.

— Dialectica nu rezistă pumnilor mei ! răcni Clawhead, trăgîndu-i una-n cap cu mînerul revolverului „Smith și Wesson".

Ziaristul Călimănescu rîdea răutăcios mai departe, vesel, de parcă nici n-ar fi fost atins. Atunci Clawhead îi puse revolverul în coaste și trase opt gloanțe „Smith și Wesson" unul după altul.

— Ah, ah, termină — se înăbușea președintele Niță, învinețit — termină odată, că mă gîdilă, nu mai pot de rîs. Nu știi că am băut planul de iarovizare, care mă face incasabil la „Smith și Wesson" ? Cumpărați numai planul de iarovizare, produs net superior celor americane.

— Ticălosule ! țipă Clawhead, sărind să-l strîngă de gît. Se încinse o luptă înverșunată. Mașina se opri singură.

— Mă scuzați că vă deranjez, făcu o voce amabilă. Taxa, vă rog ! De aici începe șoseaua particulară. Așa... acum puteți continua...

— Opriți, le strigă un om. Se bate banda lui Joe Adonis cu banda lui Joe Castello !

Poliția ducea pe targă oameni însîngerați din public. Jim Gorila, încolțit de trei adversari, se cocoță pe firma de reclamă a cinematografului Piccadilly, care prezenta în reluare filmul „Scuză-mă că te omor", și de acolo azvîrli cu grenade în mulțime. După o cotitură se iviră în goană patru limuzine albastre, blin-

date, din care nenumărate ţevi de mitralieră trăgeau încontinuu în toate direcţiile.

Geta Doboş îşi pudra nasul şi deodată Clawhead se pomeni la studiourile cinematografice.

— Vă somăm să părăsiţi incinta ! urlară megafoanele.

— Huo ! striga mulţimea greviştilor.

— Începe programul cinematografic-muzical, anunţară megafoanele.

În formaţie de dans, bătînd step, apărură în uniforme albastre cîteva sute de poliţişti, cu bastonaşe elegante. Deşi erau măciuci moi, de cauciuc, lovite de creştetul capului ele scoteau sunete muzicale. Cel mai mare succes îl avea un policeman gras care lovea cu două beţe în acelaşi timp. Oamenii îi turnară apă clocotită pe spinare, apoi începură să-l izbească stăruitor cu capul de pavaj, ca şi cînd ar fi vrut să-l convingă că pavajul e tare. Deşi era un cap de copoi, pînă la urmă şi în el îşi făcu loc convingerea că pavajul e, într-adevăr, dur. Grăsunul scoase un sunet multiplu, pentru care l-ar fi invidiat Jerry Lane — marele scriitor care îmbogăţise comics-urile americane cu 120 de sunete noi : desena oameni loviţi cu diferite obiecte, iar din gura lor, sau din instrumentul respectiv, ieşea un norişor mic, alb, în care era înscris sunetul respectiv — pac ! poc ! bam ! bum ! bom ! bang ! clop ! pleosk ! clump ! crack ! crash ! vrr ! gugg ! pow ! piwrll ! thunk ! vazz ! wham ! hau ! thwank ! whip ! whup ! zinng ! zum ! oh ! ah ! uh ! ih ! hic ! hoc ! aagh ! blubb ! cek ! ceeeeeek ! glug ! gîlgîlgîl ! annggg ! owwf ! uggg ! ulp ! ukk ! yow ! şi alte multele care contribuiseră simţitor la dezvoltarea culturii. Aşadar, poliţistul respectiv scoase întîi un sunet modest — un fel de grrrluppzzzz ! — apoi un urlet uuuaaaaiiiimglioahuuau ! Acesta constitui un semnal pentru toţi poliţiştii, care se retraseră în curtea studiourilor în mare grabă şi dezordine, ca nişte balerine sfioase, surprinse că n-a căzut cortina la momentul potrivit.

Tulumbe speciale de pe zidurile studiourilor începură să împroaşte în mulţime o vopsea pestriţă.

— Sînteţi stropiţi cu marca „Rainbow şi fiii", începură să urle megafoanele. Este cea mai bună vopsea din lume. Nu iese la spălat, rămîne etern pe hainele dumneavoastră.

— Curăţim orice pată ! începu să urle alt grup de megafoane — cu un dolar, la boiangeria „Atomic age".

— Vopsiţi-vă hainele cu „Rainbow“ negru ! E o culoare sobră, vă va sta de minune, absoarbe orice pete. 1 dolar.

Cu forţe noi, călare, poliţiştii pătrunseră din nou în mulţime. Patru cai fură imediat răsturnaţi. Gemetele şi urletele se amestecau cu nechezatul cailor şi cu un şlagăr vesel. Gaze lacrimogene.

— Medic serios, tratează ieftin capetele sparte contra 1 dolar şi certificat de bună purtare de la poliţie. Reparăm urgent oase frînte, în serie, metode moderne.

— Păstraţi-vă măselele, înveliţi-le în hîrtie, puneţi-le în buzunarul de la piept — urlau alte megafoane — ele vor folosi pentru mulajul automat al danturilor „Panther“ !

— Nu vă necăjiţi — izbucni o voce veselă — fiţi optimişti, totul va trece dacă beţi „Extra Birnhop gin“, cea mai faimoasă marcă. Aş bea o conductă de „Birnhop“ — iată deviza adevăratului optimist.

— Vreţi să scăpaţi de impozite, de chirie, de şomaj, de foame şi de o nevastă cicălitoare ? Înrolaţi-vă în armata americană şi veţi deveni stăpînul lumii. Honolulu, Pacific, Montmartre, Portavionul Britania, Marocco, Alger, Iran, Danemarca şi alte multe ţări — toate la picioarele voastre. Încălţaţi-vă doar cu pantofi şi bocanci „Butsweat“.

Începuseră să se audă focuri de armă. Clawhead o înghesui pe Doboş în automobil — acesta se smuci şi o porni în goană.

Din spate se auziră sirenele motocicletelor poliţiei. Limuzina, încolţită de motociclete, frînă brusc.

— Sînteţi sub arest ! hămăi la geam o voce.

Clawhead, uşurat, se lăsă moale pe canapeaua maşinii :

— Slavă Domnului. Bine că au arestat-o odată pe spioana asta cu mască de înger. Hai, domnişoară, dă-te jos mai repede.

— Nu, nu ! făcu vocea. Dumneata eşti arestat, nu ea. Dă-te jos.

— E o confuzie, zîmbi J.B.C. Eu sînt american. De ce să mă arestaţi ?

— Haide, lasă gura, Clawhead ! ţipă o altă voce, bine cunoscută. Pe tine te arestăm. Ai dat acestei bolşevice romînce informaţii interne cu caracter de spionaj. Cu complicitatea ta, romînca a răspîndit în ţara noastră 435 de reflexe condiţionate subversive de diferite culori şi mărimi...

Cu 700 de dolari, Clawhead aranjă prin Joe Adonis evadarea sa. Două sute fuseseră dați senatorului democrat, două sute deputatului republican, o sută poliției ; Adonis era furios că nu i-au rămas decît 200.

Ieșit din închisoare, J.B.C. porni glonț spre casa lui Mac Carting.

În curte era forfotă. Oamenii se căzneau să ridice în picioare o statuie enormă, reprezentînd un fel de femeie care semăna cu Mac Carting, purtînd un coif și îmbrăcată într-o fustă cu numeroase pliuri.

— Fiți atenți, să nu se spargă ! țipa Joe Adonis. Nu mai rîde, mă ! E din banii patronului.

— Numai fusta asta l-a costat 500 de dolari, zise cineva.

— Jones, fii politicos, că te împușc, răspunse răbdător Adonis. Fusta asta o simbolizează pe Jeana d'Arc. Mac Carting e Jeana d'Arc a Americii. Jeana d'Arc a fost o mare luptătoare contra comuniștilor și a tuturor agitatorilor.

Clawhead se opri tremurînd lîngă ușa lui Mac Carting. Dinăuntru se auzeau țipete pline de furie : secretarul îi citea corespondența primită în timpul zilei.

— Doamna Moore din Memphis vă trimite decorația fiului ei, mort în Coreea. Cere s-o dați președintelui, i-e silă de ea.

— Să fie arestată ! răcni Mac Carting. Vorbește cu F.B.I., să fie arestată !

— Domnul Scott din Mineapollis vă întreabă cum poate fi recunoscut un comunist.

— Să fie arestat ! răcni Mac Carting. Putea să știe pînă acum.

— Domnul Brown, editor, vă întreabă dacă poate reedita „Omul care rîde", plătește 300 dolari consultația.

— Să fie arestat ăla care rîde ! răcni Mac Carting. Să i se ia banii de consultație lui Brown și să fie arestat și el !

— Ziarul „Free voice" scrie că vă opuneți păcii în Coreea.

— Așa e ! Să fie arestați cu toții ! răcni Mac Carting.

— Tapițerul dumneavoastră a telefonat, întrebîndu-vă dacă...

— Să fie arestat ! răcni Mac Carting. Pleacă odată, m-ai plictisit.

— Azi-dimineaţă un cetăţean...

— Să fie arestat şi el ! răcni Mac Carting.

— Mai aveţi o telegramă de la 20 de reprezentanţi sindicali din Varşovia, care protestează că...

— Să fie arestaţi toţi ! răcni Mac Carting.

— Dar, patroane, Varşovia e-n Ungaria !

— Să fie adusă îndărăt ! răcni Mac Carting.

— Dar, patroane, asta-i la roşii...

— Alo, Mike ! urlă Mac Carting în telefon. Cînd iese secretarul de la mine, să fie arestat ! Mă tot contrazice...

Secretarul ieşi palid.

Clawhead intră şi se opri lîngă uşă. Clanţa nu se închisese bine şi ţăcănea ritmic din cauza tremurăturilor lui.

— Bună ziua.

— Să fie... ! răcni Mac Carting cu ochii scoşi din orbite. Stătea nemişcat la birou cu obrazul stacojiu de furie.

— Mă numesc Clawhead, zise Clawhead.

— 500 de dolari, răspunse Mac Carting. Taxă de prezentare.

Clawhead îi înmînă banii.

— Eşti liber, poţi să pleci, răcni Mac Carting.

— Vă mulţumesc, şopti umil Clawhead. Chestiunea mea e deci rezolvată.

— Nu cunosc ! răcni Mac Carting. Taxa era pentru prezentare, ca să poţi pleca nearestat. Acum, însă, suspect. Mărturiseşte ! Totul ! Imediat !

— Vă amintiţi cred de mine. Eu sînt Clawhead...

— Hm, suspect... Glawhead cu G, sau Clawhead ?

— Clawhead.

— Cu C ?

— Da, aveţi dreptate, cu C.

— Dacă e cu C, e grav de tot ! Mike ! spune secretarului nou să-mi aducă fişierul C.

Începu să se plimbe furios prin cameră, ameninţîndu-l pe Clawhead cu pumnul :

— E foarte grav ! E rău de tot ! Stai în punctul-cheie al repertoriului meu !

Începu să frunzărească repertoriul adus de secretar :

— La C sînt toate problemele ! Capitalism, Criză și Cursa înarmărilor, Comunism, Cincinale și Coexistență pașnică, Cervantes, decanul roșu de Canterburry, Chopin și Copernic, Costîceviliamsdocuceaev — auzi ce nume ! doar un rus putea să aibă un nume atît de lung ! — Cristofor Columb și Fréderic Joliot-Curie ! Conferințele de la Ialta și Potsdam ! Chiar și Cosmos, dracu' știe ce ne mai pregătesc și acolo ! Și trebuie o deosebită atenție : la C sînt eu, Mac Carting ! Nu suport suspecți pe lîngă mine; îi mut în repertoriul Comunismului ! Caruso venea imediat după mine. Rudele lui intentează proces în Italia : de ce Coca-Cola face reclamă în numele lui ? Pac ! L-am scos afară, l-am trecut la comuniști. Cristofor Columb, cu doi de C se agăța, dar tot l-am zburat, că n-avea sînge american. Amerigo Vespucci, spaniol ticălos !... Îți dai seama ? Totu-i trădare : cică un spaniol a descoperit America. Americanii au descoperit America ! America americanilor ! Spaniolii sînt ticăloși, mai e un tip, Copernic, slav, care vrea să învîrtească pămîntul din loc, comunist și el, Curie și Canterburry, ațîțători la pace, e un dosar încărcat. Clawhead ? Carol cel Mare... Carlyle... Cicero... clase, lupta de clasă... Văd că nu ești. Clawhead, zici ? Nu te găsesc. Ce ești ? inventator ? descoperitor ? filozof ? sindicalist ? scriitor ? tenor ? ațîțător la pace ? tată de soldat în Coreea ? jurist ? liber cugetător ? compozitor ? Mărturisește mai iute !

— Sînt spion și ziarist.

— Aha ! Recunoști !

— Spion de-al nostru, preciză Clawhead, ziarist de-al nostru, din presa obiectivă.

— Obiectivă ? Hm, suspect. Cum îți zice ?

— J.B.C.

— A, tu ești omul lui Ezra Spider-Mills ? Mike, pregătește o arestare.

— Dar, patroane, sînt tîrît de o intrigă comunistă.

— E grav, urlă Mac Carting. Și cu litera C ! Scoate 500 pentru consultație.

Numără banii și începu să țipe :

— Nu pot să te ajut cu nimic. Nu mă corupe ! Du-te la patron să vorbești cu el ! Doar el poate să te scape. Șeful ăl mare.

Clawhead știa că Mellpont Morgfeller, marele patron, este extrem de ocupat. Lucra pentru binele a sute de mii de muncitori : obținuse ca la fabrica din Detroit să nu se mai lucreze decît patru zile pe săptămînă, în restul săptămînii muncitorii fiind liberi să facă ce voiau. Mulți scăpaseră de orice muncă. În aceeași zi, Mellpont trebuia să trateze cu un șantajist care petrecuse trei nopți la un hotel cu nepoată-sa, să trimită instrucțiuni pentru înfrîngerea grevei de la uzinele lui din Japonia, să înăbușe un scandal izbucnit la jocul de cărți cu fiu-său, să semneze cecuri pentru un intermediar care urma să împartă banii la 63 de senatori ce trebuiau să voteze o lege importantă, să revadă două note diplomatice, să aibă o conferință intimă de 15 minute cu consilierul său Adolf Fuchsschnappel, să primească trei miniștri pentru instrucțiuni, să aleagă personal o nouă blană pentru liniștirea soției lui — căci era un tată de familie extrem de iubitor și atent — să facă vizita săptămînală de 26 minute la amanta lui, să fie prezent trei minute la deschiderea expoziției de artă butoiască (toate piesele erau expuse în butoaie, putînd fi contemplate prin gaura cepului), să meargă seara la club, apoi masajul de seară al capului și călciielor (extremitățile îi amorțeau); primirea noaptea la el acasă a doi informatori personali secreți; necunoscuți nici de guvern, somn de patru ore și zece minute (insomnie), vizita matinală a psihanalistului pentru povestirea viselor, apoi din nou coșmarul activității — instrucțiuni pentru lichidarea a doi concurenți britanici, răsturnarea amînată a guvernului din Guatemala; convorbire spiritistă cu Hitler și — prin telefon — cu Konrad Adenauer, masajul țestei, un colier, și așa mai departe, la nesfîrșit.

Secretarii lui Mellpont îi răspunseră lui Clawhead că patronul e prea ocupat. Recurgînd la o soluție desperată, J.B.C. îi trimise următorul bilețel confidențial și anonim :

Onorate domn;

Cunosc lucruri extrem de compromițătoare în legătură cu concernul și familia d-voastră. Vă rog să mă ascultați timp de 6 minute. Aștept afară.

Morgfeller îi trimise printr-un valet 500 dolari cu următoarea notă nesemnată : *Nu-mi mai scrie a doua oară, că n-o să mai am p-ormă cui răspunde.*

Peste o oră, Clawhead fu din nou înhățat de poliție și supus probei cu detectorul de minciuni. Era legat cobză de un scaun special, iar aparate foarte sensibile îi măsurau bătăile inimii, respirația, transpirația, încordarea musculară și vibrațiile electrice ale materiei cenușii a creierului.

— Cîți bani ți-a dat guvernul romîn comunist ?

Palmele lui Clawhead asudară — lucru înregistrat imediat de aparat.

— Ce alte informații de spionaj ai dat doctoriței romînce ?

Piciorul stîng al lui Clawhead fu cuprins de un cîrcel, lucru înregistrat imediat de aparat.

— Ai o părere favorabilă de măsura noastră umană, a execuțiilor pe scaunul electric ? Sau poate ești contra ?

Clawhead începu să sughită — lucru înregistrat imediat printr-un salt al detectorului.

— Te iei după propaganda comunistă, sau îți plac execuțiile cu gaze ?

— E execuția mea favorită ! urlă Clawhead cu ultimele-i puteri, leșinînd, în timp ce aparatul înregistra un scurt circuit în materia cenușie.

— Detectorul l-a trădat ! îl înștiință telefonic agentul pe Mac Carting. Îl trezim și în zece minute va spune tot adevărul, numai să ne comunicați exact care-i adevărul...

— Să fie imediat arestat ! răcni Mac Carting, apoi, revenindu-și, se corectă : Notează-ți. Prin prezenta declarație, eu, subsemnatul John B. Clawhead, în deplinătatea facultăților mele mintale...

— Dar patroane, îl cheamă James, nu John.

— Dacă am spus eu odată John, atuncea John să rămîie ! răcni Mac Carting. Ia vezi !... Notează mai departe : recunosc pe deplin că, vrînd să torpilez americanismul liber, am săvîrșit următoarele crime...

Clawhead, cu picioarele tremurînde, se pomeni în fața instanței de judecată.

## CAPITOLUL AL ŞASESPREZECE-LEA, ÎN CARE CĂLIMĂNESCU TELEFONEAZĂ GETEI ŞI CAPĂTĂ GARA DE SUD ; ÎN CARE CONTINUĂ JURNALUL UNEI FETE DE MĂRITAT

M*iercuri* (sau joi ? zău dacă nu m-am zăpăcit ! În orice caz, am trecut de miezul nopţii). Credeam că sînt o fată cu vederi largi, dar am devenit o fanatică. Aştept să scap de ei cum aşteaptă cineva să iasă din închisoare. Cînd eram mică, nu mi-am dat seama. Îl întrebam pe tata : De ce vrei să pleci din diplomaţie ?... Ah, tată, te înţeleg acum... mi s-a urît de ei ca de poame acre... !

Zilele trecute, cînd să intru în restaurantul hotelului, văd un spate cam atletic, care mi se părea cunoscut, şi o claie de păr sîrmos. Era Călimănescu. Mă reped la el să-l rog să mă schimbe, să le dea alt interpret, şi cînd colo văd că cetăţeanul se îndepărtează în grabă, ca şi cînd s-ar fi ascuns de mine. Asta m-a cam intrigat. Mă plictisesc complimentele bărbaţilor care învîrt ochi galeşi spre mine, neputînd să uite nici o clipă că sînt — zice-se — drăguţă. Dar nici aşa nu-mi place, şi nici n-am pomenit să se fugă de mine — doar nu-s atît de fioroasă. L-am strigat. S-a oprit ca un vînat care preferă să rămînă dincolo de bătaia puştii. Mi-am amintit cît de măreţ mă primise la el în birou, cînd nici nu se uita la mine şi cînd eu, săraca, mă ţineam de falcă. Am făcut un pas spre el şi a dat să plece.

— Hei — l-am strigat — vino-ncoa'; că nu te mănînc.

S-a apropiat cu un aer grozav de bleg. Vai, cum sînt ei. Un tînăr atît de puternic, aproape atletic, şi care fusese atît de viu şi

nervos, acum nu știu ce avea, parcă era un bătrîn dulău care, după ce și-a servit ani de zile cu credință stăpînii, caută un covoraș pe care să se ghemuiască.

— Tovarășe Călimănescu — i-am spus — am o rugăminte la dumneata și te rog să nu mă refuzi.

— Putem fi văzuți din restaurant, a răspuns el stînjenit.

— Și ce-i cu asta ?

Credeam că se teme să nu-l vadă nevasta sau cine știe cine, secretara poate.

— Păi ai uitat ? Zilele trecute mi-ai spus că sînt suspect !

— Eu ?

Eram sincer mirată : uitasem totul ; am trecut prin atîtea zilele astea !

— N-ai zis că li se pare că sînt urmăriți și că eu am o figură suspectă ?

— Vai, te rog să mă scuzi. Mă scoseseră din minți : un portar căruia i se năzărea că a descoperit un complot, pe urmă un fost care voia să-i dea nu știu ce memoriu, un motociclist care voia să capete îndărăt niște poze — toți, ca un făcut, se țineau de Clawhead. Iar el și așa e convins că-i urmărit. Îmi ieșisem din fire.

Călimănescu a oftat ușurat :

— Slavă Domnului !

— Te bucuri că eram înnebunită ?

El mi-a zîmbit, și pentru prima oară am văzut în ochii lui simpatie, căldură. Pe nesimțite, începusem să mergem împreună, coborîsem de la Athénée Palace spre parcul acela mic și cam pustiu care e în spatele palatului republicii [1].

— De ce ai spus „slavă domnului" ? l-am întrebat eu iarăși. (Nu-mi place să fiu gîscă, dar curioasă sînt ; chiar teribil de curioasă.)

— Ce voiai să mă rogi? a răspuns el.

— Nu schimba vorba.

— Știi — a zis încurcat — sufăr de o boală profesională. Sînt ziarist, le combin toate în minte... Chestia asta cu urmăririle mi se părea trasă de păr — mai ales că indivizii mă cunoșteau,

---

[1] Între timp s-a construit acolo cunoscutul grup de clădiri, avînd în centru Sala Palatului R.P.R. Am vrut însă să respectăm jurnalul așa cum a fost scris *(nota aut.)*.

știau că eu nu pot să fiu agent... Și atunci mi s-a părut că altei persoane i se pare că o urmăresc... și toată chestia cu figura mea suspectă e un pretext. Vorbesc clar?

Am adoptat aerul meu energic și cam oficial, căci discuția o cotise pe neprevăzute.

— Tovarășe Călimănescu, uite ce voiam să te rog. Nu mai pot, scapă-mă de nebunii ăștia. N-au mai rămas multe zile, dar zău, nu mai pot.

— La început, cînd am vrut să te schimb, ai fost jignită și îmbufnată, iar acum...

— M-au înnebunit, mă sîcîie îngrozitor... Nici nu poți să-ți închipui... Chiar adineaurea Clawhead a observat un magazin de pompe funebre. După geam se vedeau doi funcționari, așezați unul cu fața la altul, cum privesc cu mare încordare în jos. Dădeau din mîini, ochii li se măriseră, erau încinși la obraz. Partea de jos a bustului nu li se vedea, la ușă era o perdeluță. Clawhead s-a apropiat pe furiș, cu mine după el, să vadă ce fac ei acolo. Jucau table. M-a sîcîit, că la ei în occident un negustor de dricuri ar fi fost îmbrăcat în negru și n-ar fi jucat table în prăvălie.

— În sfîrșit, cadrul nu e prea potrivit pentru table.

— Da, dar stai să vezi ce filozofie a mai scos de aici. Voia să știe neapărat dacă ciocliii au plan trimestrial de înmormîntări și dacă-și iau angajamente să-l depășească și ce se întîmplă cînd nu mor destui oameni...

Călimănescu rîdea de se prăpădea și-mi dădeam seama că nu mi-am ales exemplul cel mai convingător. Cum naiba să-i explici toate jignirile pe care mi le-a adus îngîmfatul ăla, și ironiile lor, și războiul nervilor, și deranjamentele lor, și cum mă numeau tot timpul agenta și frumoasa noastră profesoară și... uf ! Cînd mi-am dat drumul și am început să strig despre toate cele cu care mă scoseseră din sărite, cred că l-am năucit.

— Nu-l invidiez pe viitorul dumitale soț, mi-a spus el la urmă. Ai vorbit douăsprezece minute fără întrerupere.

— Nici eu nu-ți invidiez nevasta, dacă i-ai instalat contor la gură.

— Nu-s căsătorit.

— Atunci nu-ți invidiez drăguța secretară.

— Așa vă învață la U.T.M., să calomniați oamenii cinstiți ? Ce vrei să spui de secretară ?

— Dar ce-am zis ? și i-am rîs în nas. Am zis că nu-ți invidiez secretara, dacă îi cronometrezi cuvintele. Sînt exersată de la americanii mei, n-o să mă prinzi în greșeală. În schimb, dumneata ai fost nepoliticos. Dumneata, vorbind despre viitorul meu soț.

— Eram în legitimă apărare, s-a scuzat el. Mi-ai făcut capul darabană.

— Darabană ? Cînd am auzit-o și pe asta, am explodat : După ce că de atîtea zile mă chinuiesc cu misiunea infectă pe care am primit-o de la dumneata, și mă chinuiesc ziua și noaptea, notează, cîte 18 ore pe zi, n-am voie să mă plîng nici 12 minute unui compatriot ? Și cui ? Omului care mi-a „trasat" sarcina asta nenorocită ! Și la urma urmei, de ce mai stau pe bancă cu dumneata ?

M-am ridicat nervoasă, dar și el e al naibii de nervos, că-i tremura nu știu cum părul de pe cap.

— Să-ți duci sarcina pînă la capăt, tovarășă Doboș ! a strigat el. Și să nu mai cîrtești atîta ! Și n-am spus nimic nepoliticos : am spus că nu-ți invidiez soțul !

— N-o să mă mărit ! am urlat eu.

N-avea nici o legătură cu subiectul, n-avea rost să spun asta și țipasem atît de tare, că un copil din apropiere, speriat, a scăpat lopățica din mînă.

Călimănescu m-a privit furios, a deschis gura să spună ceva teribil de grav și de urît, s-a uitat la mine și... iarăși, deodată, s-a blegit... a rămas cu gura căscată, s-a roșit, a început să-și dreagă glasul... — nu știu ce naiba are, la fel a făcut și prima oară cînd m-a cunoscut. Aș putea crede că mă place, dar nu, e imposibil, am văzut cum fac ei cînd le placi ; cu ăsta e altceva, parcă-l lovește un săculeț cu nisip în moalele capului.

— La revedere — i-am spus, întinzîndu-i bărbătește mîna — și iartă-mă că am fost nervoasă. N-avea nici o grijă : o să mă achit de sarcină pînă în ultima zi.

La o cotitură a aleii, m-am uitat îndărăt și l-am văzut rămas în același loc, cu aerul lui tîmp. Ciudat om : cînd debordant de energie, rezolvă șapte chestii o dată, strălucește inteligența pe el, cînd, deodată, cîrpă. Din cauza mea ? Tot ce se poate, că la urma-urmei o fi vreo tactică, unii sînt șireți. Dar nu, imposibil, și, în orice caz, naiba să-l ia, nu-mi place. E făcut din nepotriviri. E atletic și miop : un miop care se respectă trebuie să fie mai debil, nu așa solid. Iar dacă pare atît de vînjos și ochi-

librat, atunci de ce să fie miop? şi de ce atîţia nervi? şi cît fumează! doar un atlet ar putea să reziste... Cam bădăran... şi totuşi, felul lui de a nu face curte e într-un fel mai politicos decît privirile obositoare, de viţeluş, ale altora... Am avut un asistent la farmacologie care făcea nişte ochi ca de seu topit, cînd se uita la tine parcă te ungea şi trebuia să te duci să te speli. Călimănescu... dar Geta dragă, nu crezi că pentru ora 1 noaptea scrii cam mult despre exemplarul ăsta ciudat? La urma-urmei, jurnalul ăsta intim are alt scop! şi tu vrei să-l transformi în jurnalul unei gîşte de măritat. Zău, nu mai eşti viitor medic... gîscă!

Aşadar, în problema eliberării coloniilor, Clawhead a spus că... — dar lasă, o să continui mîine, e tare tîrziu, mi-e somn.

## 2

Clawhead fu adus în boxă de doi policemeni. Îl ţineau de braţe, nu de alta, dar ca să-l sprijine ; picioarele i se muiaseră. Cît durară formalităţile de început, J.B.C. îşi plimbă lentilele fumurii, examinînd sala. Nu erau acolo oameni pe care să-i cunoască. Primul rînd era ocupat probabil de agenţi secreţi — douăzeci de fălci pătrate care mestecau ritmic, înclinate într-o parte. La o comandă invizibilă, îşi schimbau înclinarea şi mestecau pe partea cealaltă. În rîndul al doilea erau doamne cu părul în diverse culori, începînd de la roşu aprins, roz palid, acaju, mov, cafeniu, blonde, platinate, albe, brunete, pînă la celălalt capăt care se termina cu o verdă. De la rîndul al treilea, public amestecat ca în stal la o competiţie sportivă. Era între ai lui — o mare agitată de pălării de damă şi bărbăteşti, aparate de fotografiat, microfoane, ochelari albi şi fumurii, verzi şi albaştri, voaluri discrete, fălci, toge, frunţi, nasuri, unghii diferit colorate, notesuri, binocluri, evantaiuri agitate, scobitori.

Judecătorul Mezina bătu cu ciocanul în masă şi spuse :

— Arestaţi avocatul.

— Nu mai găsim, îl informă procurorul. Au fost arestaţi cu toţii, alţi doritori nu s-au ivit.

— Noi nu silim acuzații să se apere, spuse plin de blîndețe Mezina. Dacă vrei, recunoști totul și te declari de acord cu procurorul.

Clawhead nu știa cum să-i intre în grații :

— Vă mulțumesc mult, simt o adevărată reconfortare să fiu judecat de un tribunal de-al...

— Lasă glumele proaste ! îl întrerupse Mezina. Ele îți agravează situația. Procuror, dă-i drumul !

Fălcile procurorului se deschiseră cît un perete întreg și Clawhead se agăță fulgerător de boxă.

Rechizitorul dură cîteva zile, întrecînd ca lungime și dramatism „Din jale s-a-ntrupat Electra". Procurorul avea un text dactilografiat. Însă cînd citea cuvintele „roșii", „sovietic", „Partidele comuniste și muncitorești", „pace" și alte cîteva, pe care le rostea cu o intonație specială, sîngele îi venea la cap de nu mai putea descifra textul, chelia i se roșea de la centru spre margini ca și cînd i-ar fi picurat cineva cerneală roșie pe creștet, vinele de la gît i se umflau îngrozitor, nemaiîncăpînd în guler. În primele zile, la rostirea cuvîntului „comunist" îi plesni de 38 de ori butonul de la guler ; însă, de la a patra plesnitură, Mezina dispuse să fie aduse gulere și butoane metalice de rezervă, așa că ședința nu se mai întrerupea : procurorul rostea cuvîntul, plesnea gulerul, schimba pe loc gulerul și relua rechizitorul. La rostirea cuvîntului „romîn" sfîșie de șapte ori cu dinții textul rechizitorului — dar Mezina scotea mereu la iveală copii noi — iar odată, spunînd „comunistul romîn", înghiți 9 file din text și un indigo, dar i se dete un pahar de apă să-și revină și ședința nu se întrerupse. Mezina luă măsuri energice pentru continuarea neîntreruptă a rechizitorului de 12 zile : fură aduse 20 de surtuce de rezervă — căci procurorul și le sfîșia mereu — precum și lenjerie de schimb ; masa pe care se sprijinea — sfărîmată complet în cele din urmă și cu un picior pe jumătate ros cu dinții — fu înlocuită printr-o masă de fier forjat și nerontăibil, înșurubată în podea ; loja de procuror fu căptușită cu saltele și perne — căci la cuvintele „coexistență pașnică" se azvîrlea la pămînt, cuprins de convulsiuni furioase ; doi oameni fură tocmiți special ca să-i țină capul în aceste cazuri.

Două butoane nimeriră în gura mestecătorilor și după un trosnet de măsele sparte, aceștia fură evacuați pe targă, unei doamne violet proiectilul îi găuri voalul de pe obraz și îi sparse

arcada, iar alte trei doamne, văzînd incidentul și crezînd că a început ofensiva marțienilor, se azvîrliră pe fereastră.

Întreaga lojă fu înconjurată cu o plasă deasă, căci butoanele de guler deveniseră un proiectil atît de primejdios, încît ori de cîte ori rechizitorul se apropia de vreun cuvînt fatal, întreaga asistență se azvîrlea sub bănci, ca la un exercițiu de apărare antiaeriană.

În a 13-a zi, fură introduși martorii ; primul pătrunsese în incintă martorul profesionist Nicodemus.

— Clawhead e comunist. Își plătea regulat cotizațiile...

— Repetă, te rog ! răcni procurorul.

— Își plătea regulat cotizațiile. Mai mult, practica metoda *criticii și autocriticii.*

La auzul acestor cuvinte, procurorul încercă zadarnic să smulgă din podea masa de fier, se cățără iute pe plasa care înconjura loja, rămase cu picioarele atîrnate de ea și de acolo, de sus, scoase un urlet :

— Repetă !

Fu stropit cu amoniac și procesul își reluă cursul.

*Nicodemus* : Clawhead era agent plătit de diferite guverne străine ; el a dat doctoriței romînce Georgeta Doboș — ziaristă și interpretă și spioană și colonelă de miliție — informații secrete cu privire la țara noastră și anume cu privire la Ku K...

*Mezina* : Nu-i nevoie de precizat ! Altceva...

*Nicodemus* : Clawhead avea misiunea să răspîndească aici documentul Z 14, elaborat de guvernul german din răsărit și de Vietmin și ștampilat la Moscova. Conform acestui document, în 1956 S.U.A. trebuie invadate.

*Mezina :* Documentul e autentic ?

*Nicodemus :* A fost identificat de experții noștri de la Departamentul de Stat.

*Mezina* : Deci, autentic. Apărarea ?

*Clawhead* (bîlbîindu-se de teamă) : Stimate domnule judecător, ați uitat să-l întrebați pe martor ce profesie are.

*Mezina* (patern) : N-am uitat, profesia i-o știe toată lumea : agent informator. E angajatul nostru pentru a-i vîrî în cofă pe nelegiuiți.

*Clawhead :* Așadar, el nu poate depune contra mea...

*Mezina :* De ce nu ? E o meserie foarte onorabilă. El apără țara de comunism.

*Clawhead :* Dar pentru bani acest om e în stare să spună orice.

*Mezina :* Înseamnă că are spirit practic.

*Clawhead :* Dar, domnule judecător, e știut că minte, acest lucru a fost demonstrat în multe alte procese.

*Mezina :* Ascultă, martor, e adevărat că în alte procese ai mințit ?

*Nicodemus :* Da, e perfect adevărat.

*Mezina* (către Clawhead) : Vezi, așadar, că acest om spune adevărul. Recunoscînd că a mințit, el spune adevărul.

*Clawhead :* Dar, domnule judecător...

*Mezina :* Îți interzic să insulți acest tip de cetățean al țării. În statul Georgia s-a decretat o zi specială de sărbătorire a lui. În Alabama i s-a ridicat un monument. Pregătim o lege pentru inviolabilitatea martorilor de profesie. Veniturile lui sînt de 20 de ori mai mari ca acelea ale unui profesor universitar. E un cetățean de frunte al acestei țări. Așa e, martore Nicodemus ?

*Nicodemus :* Recunosc : așa e.

*Mezina :* A recunoscut că e așa. Deci, spune adevărul. Incidentul se respinge. Martorul următor...

*Procurorul :* Decît să mai plătim opt martori care să spună același lucru, mai bine cu banii ăștia fabricăm un tun.

*Mezina :* Martori ai apărării nu există, nu s-au prezentat, au fost arestați. Dacă mai există vreun martor al apărării, pentru a scurta formalitățile îl rugăm să se prezinte de-a dreptul pentru arestare la etajul 14, camera 1426 B. Suspendăm ședința.

*Cineva din sală :* Sîntem aici cîțiva care vrem să ne înscriem ca martori.

*Mezina :* Am spus : Etajul 14, camera 1426 B.

*Vocea din sală :* Nu, noi nu sîntem martori ai apărării.

*Mezina :* Ei, atunci se schimbă chestiunea. Cît cereți ?

*Voci :* Depunem gratuit, pentru binele poporului american.

*Mezina :* Gratuit ? Splendid ! Domnii fotografi ! Unde-s fotografii ? Să-i prindeți, vă rog, chiar în timpul depoziției, cu gura deschisă... Gentlemeni, numele dumneavoastră ?

Se aud glasuri : Thompson John, Tracy Doomy, Smith Socrate. Sala se umple cu noi valuri de oameni, reporteri fotografi, radioreporteri, operatori de cinema și televiziune.

*Mezina :* Domnilor martori, despre ce doriți să vorbiți ? Cu ce anume vreți să clarificați curtea ?

*Smith:* Vrem să dovedim că acest Clawhead e un ticălos şi un duşman al poporului american.

*Mezina:* Splendid.

*Smith:* Dar rugăm să nu fim întrerupţi.

*Mezina:* Fireşte. La noi e libertate deplină. Domnilor, vă rog să fotografiaţi libertatea. Să vie martorul Thompson.

Thompson, modest îmbrăcat, poartă ochelari, iar peste nas şi-a pus o mască mică de gaze.

*Mezina* (neliniştit): Ce ai? A început? Au aruncat roşii gaze? (Se ridică în picioare, gata să fugă.)

*Thompson* (vorbeşte printr-un megafon instalat la mască): Vă rog să mă iertaţi, dumneavoastră poate nu simţiţi, dar acuzatul răspîndeşte un miros insuportabil. Pe unde trece el, aşa cum a zis celebrul nostru gazetar Jonathan Jones, trebuie să vie etuva. Ni-e imposibil să respirăm fără mască.

*Mezina:* Splendid! Bine zis. Ce fantezie! Şi gratuit...

*Thompson:* Domnule judecător, sînt un muncitor şomer...

*Mezina:* Şi totuşi vii să depui contra comuniştilor. Bravo!

*Thompson:* Acuzatul, în articolele lui destinate străinătăţii, a susţinut că în Statele Unite nu mai există şomaj...

*Mezina* (întrerupîndu-l): Mă rog, asta-i altă chestie, asta-i o latură bună a lui.

*Thompson:* A ascuns tot ce era negru în realitatea americană, a spus că...

*Mezina* (nerăbdător): Martore, dar înţelege odată că nu discutăm meritele lui din trecut. Treci la subiect.

*Thompson:* Acesta e subiectul. Clawhead este fabricantul unei politici care pune în primejdie naţiunea noastră şi pacea omenirii. El nu se deosebeşte de stăpînii săi, el...

*Mezina* (începe să devină neliniştit): Care stăpîni? Dumneata nu vorbeşti prea clar, cuvintele dumitale pot fi înţelese şi într-un sens antiamerican. Îţi retrag cuvîntul. Rămîi aici, să vedem la urmă ce hram porţi.

*Thompson:* Mă supun, dar să nu-i ascultaţi pe martorii următori. Sînt elemente nesigure.

*Mezina:* Nu-i nimic, dragă, dacă-i vorbeşti de rău, s-ar putea să fie ceva bun de capul lor. Următorul.

Apare martorul Tracy Doomy, purtînd şi el mască de gaze:

— Sînt funcţionar, fost ziarist. L-am cunoscut pe acuzat acum 15 ani, cînd era agent provocator în slujba lui Spider-Mills.

*Clawhead* (fericit) : E purul adevăr, puteți lua referințe și de la Joe Adonis !

*Procurorul :* Protestez ! Să lase odată meritele deoparte.

*Doomy :* E șnapan, șantajist, denunțător bine retribuit împotriva comuniștilor.

*Clawhead* (sare în picioare, se agață de boxă, în vreme ce policemenii încearcă să-l silească să se așeze) : Mulțumesc, așa e ! Și spion ! Iar acum mă scoateți antiamerican !

*Doomy :* Tîrîtură care lucrează pentru război !

*Clawhead* (cu ochelarii inundați de lacrimi de bucurie) : Așa e, jur, așa e ! Mincinos de profesie ! Vedeți, onorată instanță ? Cer achitarea !

*Doomy :* Lipsit de cea mai elementară conștiință.

*Clawhead* (cu înflăcărare) : Încă din copilărie !

*Mezina* (bate furios cu ciocanul în masă, pînă îl sparge) : Da' încetați odată cu licitația asta idioată ! Unde vă treziți ? (Către reporteri): Rog să nu menționați toate astea decît pe seama rușilor. Recunosc vechile lui merite. Dar acum îl judecăm pentru spionaj în favoarea romînilor, plată de cotizații, pentru ofensiva sovietică de coexistență pașnică și pentru critică și autocritică.

*Procurorul* (învinețit de mînie la auzul cuvintelor „romîni" și „cotizații", zvîrcolindu-se cînd se pronunță „sovietică", cu ochii holbați de furie și sfîșiind plasa cu dinții la cuvîntul „coexistență pașnică", cînd mai aude și „critică și autocritică" un ochi îi explodează zgomotos. E scos afară pe targă, în timp ce se aduce procurorul II, la fel ca primul, numai că are ochii întregi și gulerul descheiat.)

La bară a apărut martorul Socrate Smith. Spre deosebire de ceilalți, are o mască de gaze mult mai lungă, aplicată tot pe nas.

*Clawhead* (tresare speriat) : Domnule judecător, opriți-l, nu-l lăsați să vorbească. Acesta e un tractorist romîn, Socrate Gh. Niță.

*Mezina :* Voiam să-i retrag cuvîntul, dar dacă nu vrei să-l ascultăm, atuncea e bine. Smith, ai cuvîntul.

*Socrate Smith :* Sînt american get-beget. Faptul e acesta : acuzatul, cu toate minciunile lui, reușește tot mai puțin să înșele. Adevărul despre țările democratice își croiește drum ca un tractor de mare forță.

*Clawhead* (urlînd, înnebunit de spaimă) : Aceasta e o amenințare, așa mi-a spus și Niță din Romînia. Vrea să treacă plugul

agricol peste șobolani. Ajutor! vor să mă taie cu plugul. Ajutor, domnule judecător, sintem înconjurați de comuniști!

*Mezina* (alarmat, strîngînd ciocanul la piept): Liniștește-te, nu mai aiura.

*Clawhead:* Ajutor! nu aiurez! îi cunosc! poate nu sînt romîni, dar sînt comuniști! poate nu sînt chiar comuniști, dar încep să judece ca ei! Fie-vă milă, condamnați-mă la vechiul și bunul nostru scaun electric, nu mă lăsați pe mîna acestor oameni!

Mezina ordonă agenților să pună cătușele la miinile celor trei suspecți.

*Smith* (cu o voce puternică): Țineți minte: tot ce pregătiți se va întoarce împotriva voastră.

*Mezina* (înspăimîntat, către agenți): I-ați legat bine? Loviți-i bine! Loviți-i pînă tac.

Agenții rup bastoanele pe Smith, Thompson și Doomy...

*Clawhead:* I-ați legat? I-ați legat? Vreau să-i văd la față pe acești dușmani; smulgeți-le măștile de gaze!

*Smith:* Protestăm! E inuman! Bateți-ne mai departe, dar nu ne luați măștile! Nu putem suporta mirosul lui Clawhead și al dumneavoastră, stimate domnule judecător, și al lui Mac Carting. Să fie adusă etuva!

*Clawhead:* Smulgeți-le măștile de gaze!

*Smith:* Protestăm! E inuman!

*Mezina* (coborînd de la masa de judecată, cu părul vîlvoi și ochii holbați): Protestați? Cîinilor! V-am recunoscut! Numai comuniștii și antiamericanii au pretenția să protesteze în țara asta. Protestați, ai?

Se repede la Smith și îi smulge masca de gaze.

Smith își încrețește nasul puternic, vrea să spuie ceva, dar nu reușește, se înfioară cu dezgust și, nemaiputîndu-se abține, strănută.

— Groaznic miros! Etuva!...

Se cutremură și strănută din nou, ceva mai tare.

*Al treilea procuror* (identic primilor doi, sucombați): Domnule judecător, strănutul acesta are ceva subversiv. Vă rog să-i interziceți să mai strănute.

*Mezina:* Încetează odată cu strănutatul!

*Smith:* Mi-irosul (strănută puternic, Mezina e zburat la doi metri depărtare și se lovește cu capul de plasa procurorului. Plasa se destramă).

*Al treilea procuror:* Sunați alarma antiaeriană! Agățați-vă de bănci, de scaune! (Se încleștează de un picior al mesei de fier.)

*Smith* (cu mîna la nas): Haa... haaaaaaapciu!

Doi polițiști, luați de curent, se prăbușesc la pămînt, cîteva bănci zboară prin aer, procurorul e proiectat la perete, în sala de judecată se dezlănțuie vijelia.

*Smith* (celor doi tovarăși ai săi): Deschideți ferestrele, să vină aer curat! (Strănută teribil, asistența zboară în vîrtejuri largi. Ferestrele sînt în sfîrșit deschise.)

Clawhead tremură, încleștat de un colțișor al boxei.

*Smith* (suindu-se la masa judecătorului): Spectacolul s-a terminat.

Clawhead, de spaimă, se așază în genunchi.

*Smith* (în franceză, înălțînd un deget acuzator): Spectacolul s-a terminat.

*Clawhead:* Vine tractorul. Am avut întotdeauna convingeri pașnice, umanitare și progresiste.

*Smith* (pășind mînios spre boxă, cu o voce foarte sonoră, în limbile rusă și germană): Spectacolul s-a terminat.

*Clawhead* (tremurînd): Nu treceți cu plugul, eu nu sînt un șobolan imperialist, eu nu vreau decît să prind păstrăvi!

*Smith* (cu voci diferite, sonore, de megafon, în romînă, rusă, engleză, germană, franceză): Dragi prieteni și prietene, începe dansul perinița! Începe dansul perinița.

Clawhead deschise ochii și se uită la ceas — era trecut de 1 noaptea — apoi se aplecă spre fereastra hotelului și privi dedesubt, în piața largă: spectacolul, într-adevăr, se terminase, ultimii dansatori plecau de pe estradă.

Închise fereastra, căci îl enerva hărmălaia veselă de afară, și începu să scrie:

„Romînul e posomorît, trist, aproape desperat. Privesc pe fereastră și văd oameni sumbri. Teroarea și politica agresivă i-au adus la exasperare. Festivalul nu mi-a putut șterge această impresie. Doar pentru pisici a fost acesta o adevărată sărbătoare. Am constatat personal acest lucru la o pisică a hotelului, ce se atașase de oaspeții din lumea liberă. Poate părea comic, dar dau perimetrul exact al pisicii, ca să vă puteți forma singuri..."

— Idiotule!

Clawhead tresări atît de tare, încît tocul lăsă pe hîrtie o frîntură de fulger. Se întoarse să vadă cine-l strigă.

În pragul odăii stătea, furios şi marţial în pijama, Richard D. Dashaway. Îşi plimba degetul gros prin cărarea largă, ceea ce la el era un semn de deosebită iritare.

— Trebuie să plecăm imediat! S-a întîmplat ceva.

## 3

Cunoscutul gest cu care domnul Jones chema ospătarul era acelaşi. Localul era acelaşi, ospătarul era acelaşi, ginul adus era acelaşi. Domnul Jones nu mai era acelaşi.

Totul pornise de la un fleac. Domnul Jones goli paharul şi desfăcu din nou revista. Citea, şi încă atent, şi nu pentru prima oară :

„Am fost la „Casa Scînteii", un combinat modern şi luminos, una din mîndriile regimului. Prima impresie — plăcută. Dar cea mai frumoasă podoabă a acestui combinat este Maria, o legătoare de cărţi pe care o puteţi admira în fotografia alăturată — deşi poza e palidă faţă de original. O brunetă nu prea înaltă, admirabil proporţionată, care cînd vede că mă uit la ea, bagă repede mîna în buzunarul şorţului şi scoate doi cercei pe care şi-i fixează... : şi scoate un ruj de buze şi apoi zîmbeşte, ca şi cum ar spune : „Gata, mă puteţi fotografia!" Desigur, aş fi preferat să stau de vorbă cu ea nu aici, în această sală uriaşă, unde lucrează cel puţin o sută de femei şi fete, ci într-o cafenea sau într-un bar. Din păcate, regimul socoteşte cine ştie ce realizare faptul că a luat asemenea fete drăguţe şi le-a pus să muncească. Mîinile Mariei se vor umple de praful hîrtiei, de cleiul legătoriei.

Am cerut interpretului nostru să-mi mijlocească o întîlnire cu Maria. A refuzat. Am vorbit atunci de-a dreptul cu ea. A făcut o figură îngrozită, nenorocită, şi m-a refuzat. Cortina de fier — din nou mă întîlnesc cu această ameninţare abstractă... Uneori mi se pare că totul există numai în închipuirea mea şi îmi pun întrebarea dacă nu am adus această stafie în bagajul meu, dar pe urmă apare ceva... şi îmi dau seama că nu este vorba despre o stafie. Acum ştiu de ce interpretul nostru a început să vorbească

despre altceva cînd i-am spus cît de mult aş dori s-o revăd pe Maria.

Cînd te pregăteşti de război, nu-ţi arde de idile. Cortina de fier a romînilor se îngroaşă, iar Bundeswehrul nostru încă n-a căpătat arme atomice".

— Der Schwein ! zise în nemţeşte domnul Jones. Apoi, amintindu-şi că paharul de gin din faţa lui n-are de unde să ştie altă limbă decît engleza, se grăbi să-i traducă : Porcul !

Fleacul de la care porni dramaticul incident era numele de Maria. Pe fiica domnului Jones o chema Mary. Era o brunetă drăguţă, semăna cu cea descrisă de Herr Hahl. Domnul Jones, deşi avea copii mari, îi mai iubea. Domnul Jones, cu cît voia să se arate mai lucid şi necruţător în politica mondială, cu atît era mai sentimental acasă. Domnul Jones, la drept vorbind, era departe de casă şi dragostea lui era şi mai puternică. Domnul Jones simţea o căldură în inimă, o presiune furioasă în creier şi o mîncărime aprigă în degete. Cît era el de serios şi mare comentator mondial, tare i-ar fi plăcut să scrie un foiletonaş glumeţ. Îşi înfundă mîinile în buzunare, dar auzea precis ţăcănitul maşinii de scris şi vedea cum s-ar înşira de frumos literele una după alta :

*O întrebare*

Zilele trecute un domn foarte sfrijit, care tremura din toate încheieturile şi se bîlbîia, n-a izbutit să capete un rendez-vous de la o frumoasă muncitoare a Combinatului comunist „Casa Scînteii".

Mă veţi întreba ce legătură există între acest incident şi rubrica noastră de probleme internaţionale. Iat-o :

Domnul Hunter Hahl susţine într-o revistă vestgermană de mare tiraj că vina eşecului său o poartă Cortina de Fier. Teroarea ar fi împiedicat-o pe muncitoare să-i acorde întîlnirea.

Întrebarea pe care voiam s-o pun e următoarea : noi explicăm multe lucruri prin Cortina de Fier. Dacă bîlbîiala noastră nu vrăjeşte urechile popoarelor răsăritene, spunem că de vină e Cortina de Fier. Dacă mersul nostru dezarticulat nu le atrage, dăm vina tot pe Cortină. Dar nu cumva e în fiinţa noastră ceva care nu atrage ?

Domnul Hahl are o scuză. El a fost prins sub un bombardament american şi a suferit un şoc : el nu-şi poate da seama de adevăratul său aspect. E oarecum explicabil ca domnia-sa să nu

vadă alt motiv decît Cortina; nu vrea să se uite în oglindă. Nu-i place. Fiecare trage din război concluziile pe care le crede necesare. Dar o mare națiune n-are dreptul să se comporte ca un individ oarecare. Unde-s oglinzile noastre? Ce facem cu ele? Cum arată chipul adevărat al Americii? De ce sîntem uriți în atitea țări ale lumii?

Cortina să fie de vină? Atunci de ce nu ne iubesc nici popoarele de dincoace de Cortină? Nu, domnilor: pe domnul Hahl nu-l place nimeni. În Occident însă, el mai găsește unele ființe care îl acceptă pentru bani.

Nu cumva aici, în răsărit, există o serie de state care nu vor să ni se vîndă? Dacă vrem să cucerim, dacă vrem să atragem, primul lucru de făcut este să ne spălăm oglinda. Și prin oglinzi înțeleg presa și serviciile guvernamentale de informare, inclusiv serviciul de spionaj al lui Allen Dulles. Lăsați oglinzile să reflecte adevărul. Numai așa vom ști ce avem de făcut pentru a înfrunta concurența comunistă.

Ionathan Jones"

Domnul Jones nici nu știa cînd a scos articolul din mașină. Îl rupse în bucățele mici de tot.

— Eh — zise — am scris. Ușurat. Trebuia rupt. Articol comunist. Răbdare. Manevrat atent. Să încercăm marginea, pînă unde merge. N-am nevoie să mă ruinez la bătrînețe. Copii mari. Și nici să dau apă la moară comuniștilor.

Ultimele cuvinte și le spusese în fața telefonului.

— Hei, Joe! auzi el un glas jovial. Cum merge, comunistule?

— Bine, budistule.

— Grace și copiii îți trimit sărutări. Ascultă, n-ai putea trimite un comentariu pe chestia înarmărilor răsăritene?

— Billy, băiete, am avut o vorbă. Las' că discutăm noi cînd mă întorc...

Ieșind din cabină, domnul Jones se întîlni cu romînul acela atletic și smead, al cărui nume îl uita mereu.

— Vă căutam, îi spuse Călimănescu. Ați spus că ne dați o demonstrație practică în privința adevărului...

— Ai răbdare, tinere, zise domnul Jones, zîmbind în felul său optimist. Bei ceva ?.

— Am un caz grozav, spuse Călimănescu. Bombă ! Extraordinar ! Atenție ! Încep !

4

După ce ascultă expunerea întregii afaceri Hahl, domnul Jonathan Jones se scărpină încurcat după ceafă și spuse :

— Tinere, chestiile astea nu sînt genul meu. De ce nu scrii dumneata un articol din acela viguros, cum faceți voi, comuniștii ? Te-aș ajuta cu unele idei !

— Aș prefera să scrieți dumneavoastră...

Radu auzi la spate un glas de glaspapir înăbușit în cîrpe.

— Ah, domnule, dumneavoastră trebuie să știți !

Își ridică sprîncenele zbîrlite și îl văzu pe Clawhead grozav de agitat. Alături, fața pietroasă a maiorului bătea în acaju. Amîndoi se făceau a nu-l observa pe Jones.

— Redacțiile noastre — gîfîi Clawhead — cer să ne întoarcem urgent. Nu știm unde s-o găsim pe fata aceea drăguță, să aflăm care e cel mai rapid mijloc de comunicație, să aranjeze cu biletele.

— La ora asta ?

— Într-un mare oraș civilizat — zise maiorul didactic — viața continuă tot timpul.

Radu simțea o căldură mare la inimă.

— Mă duc s-o chem.

S-ar fi îngrijit el de bilete, dar era ocupat cu Jones. Iar apoi... apoi îi făcea plăcere s-o cheme oricînd. Și la 2 noaptea. Atît de egoist era.

— Pe domnul Jones îl cunoașteți — zise el ironic — nu vă mai prezint. Am plecat să telefonez.

În timp ce se îndrepta spre cabina telefonică, purta cu el mai departe, în jurul inimii, căldura aceea. Se gîndea la micuța Doboș — nu prea era ea micuță, dar așa se gîndea omul — la puștoaica aceea în care n-avusese nici un fel de încredere și pe

care se baza acum mai mult ca pe el însuşi ; căci ştia că fata va smulge cu mînuţele ei energice bilete din mîna celui mai înrăit funcţionar de la birourile de voiaj şi va avea grijă să-i expedieze pe cei trei muşchetari, cu mîncare la ei şi cu cîteva sticle de Sîmbureşti şi cu hapuri... Se uită în agendă, deşi el — cel mai zăpăcit om — învăţase de mult numărul telefonului pe dinafară. Îl învăţase ca pe un vers, fără să fi chemat vreodată acolo, la ea acasă. Era înfiorat la gîndul că îi va auzi vocea puţin cam groşuţă, adormită, din pat. Zău aşa, decît s-o cheme în felul ăsta, n-ar fi fost mai bine să fie acum cu ea împreună ? Uitîndu-se atent în agendă, formă numărul şi aşteptă înfiorat.

Tovarăşul Titus Doboş, care înainte de a fi inginer fusese diplomat, şi înainte de a fi diplomat fusese ceferist, dormea foarte adînc ; la fabrica lui nu exista schimb de noapte şi nu era obişnuit în ultima vreme să fie trezit din somn. Năuc, căută prin beznă telefonul care zbîrnîia şi, în virtutea unui vechi obicei deprins din douăzeci de ani de serviciu, ridicînd receptorul spuse monoton :

— Gara de sud. Cine cheamă ?

— Scuzaţi, zise Radu, dezamăgit, şi închise iute. Pesemne că centrala automată greşise numărul. Se mai uită şi în cartea de telefon şi formă cifrele foarte atent.

— Gara de sud, zise prin somn tovarăşul Doboş.

Fiert, Călimănescu agăţă iar receptorul, telefonă la informaţii şi începu apoi să-şi plimbe furios degetul prin disc.

— Gara de sud, cine tot cheamă ?

— Alo, alo — ţipă Radu — ce număr aveţi ? Nu e casa Doboş ?

Urmă o pauză dramatică, un oftat şi, în sfîrşit :

— Da, casa Doboş, aici e Doboş. Cine e ?

— Caut pe tovarăşa Georgeta Doboş.

— Nu e încă doctor, s-o chemaţi la ore din astea. Da' ce-aveţi cu ea ? Doarme.

— Alo, nu închideţi, aici e biroul de interpreţi al Festivalului. Ceva urgent, nişte străini care pleacă...

— Da' mai liniştiţi-vă, frate — zise tovarăşul Doboş — zău, am făcut greve şi nu era aşa agitaţie, ne-am bătut cu jandarmii şi nu era aşa balamuc... Fata mi-a venit tîrziu, şi a început să scrie nişte rapoarte cît o zi de post — dumneata ai pus-o ? — abia pe la 1 şi jumătate s-a culcat.

— Atunci...

— Nu, nu ! dacă-i o treabă urgentă, o trezesc. Asta a fost numai aşa, un sfat.

Inima lui Radu începu să tragă cîte o sută de lovituri pe minut, urcă la o sută şi douăzeci şi desfăşură o întreagă agitaţie sterilă, în ciuda sfaturilor cumpătate ale tovarăşului Doboş.

— Alo ! se auzi vocea Ei.

— B... bună-seara, zise el.

— Bună-dimineaţa. Cu ce vă putem fi de folos ? Tovarăşul Călimănescu, nu ?

— Scuzaţi-mă, am o veste bună. Clienţii noştri vor să plece cît mai iute — chiar şi în noaptea asta, dacă se poate. M-au rugat să vă chem. Vin să vă iau cu maşina.

Uitase că a chemat-o pentru ca el să poată sta cu Jones. Se va duce s-o ia cu maşina.

— Nu-i nevoie — zise Ea — am staţia de taxi alături.

El era emoţionat şi nu ştia ce să mai spună.

— Să păstraţi bonul — îngînă — o să vi-l decontăm.

— Sosesc imediat, dumneata poţi să pleci dacă vrei. La revedere !

Radu clipi şi se pomeni în faţa lui Clawhead. Cum ajunsese pînă acolo, nu ştia : avea impresia că a străbătut restaurantul, dar poate că zburase.

— Vine imediat, zise el.

# CAPITOLUL AL ŞAPTESPREZECE-LEA, ÎN CARE NE LUĂM RĂMAS BUN DE LA MAESTRU

„Doctorul Duchenne — scrie Darwin în „Originea emoţiilor" — a publicat... ca exemplu de surîs produs în mod artificial, o altă fotografie a aceluiaşi bătrîn, cu colţurile gurii puternic retractate prin galvanizarea muşchilor mari şi zigomatici... Din optzeci de persoane cărora le-am arătat fotografia în chestiune, trei n-au ştiut ce expresie să-i atribuie ; iar ceilalţi, deşi recunoşteau că-i vorba de ceva mai mult sau mai puţin asemănător cu un surîs, au propus titlurile următoare : „glumă proastă" ; „rîs forţat" ; „rîs rînjit" ;... etc. etc."

Exact această ciudată contractare a nervilor zigomatici, vrînd să exprime un zîmbet, era întipărită pe faţa lui James B. Clawhead atunci cînd pătrunse în biroul din Viena al lui Ezra Spider-Mills.

— Ţi-am pregătit ceva ! îl întîmpină binevoitor Ezra, întinzîndu-i nişte pagini tipărite.

Clawhead luă ziarul comunist şi privi la locul pe care i-l indica colonelul. Nasul subţire şi puţin cotit la vîrf începu să-i tremure.

În mijlocul paginii se afla o fotografie mare, înfăţişînd o grămadă de tineri rîzînd ; cîţiva aveau o mină tragică, păreau că se înăbuşă din pricina rîsului. Dedesubt, textul :

„Acești tineri, reîntorși de la București, au primit în gară ziare cu reportajele trimise de corespondentul american din Viena al agenției „Atlantic Press". Iată-i rîzînd de năzdrăvăniile scrise de focosul James B. Clawhead".

— Nu te necăji — îl consolă vesel Ezra — am luat informații, știu că dumneata ai destinat articolele doar Statelor Unite. Imbecilii ăștia de-aici le-au publicat și la Viena. Erau bune, chiar artistice — dar numai pentru Statele Unite. Pettighouse a scăpat mai ieftin : de el se ocupă numai o mică revistă umoristică.

Clawhead se agăță cu regret de clanța monumentală și făcu un ultim gest, cu tîlc.

— A, te gîndești la bani. Dar, Clawhead, informațiile dumitale speciale n-au nici o valoare. Cît despre reportaje, nu mă îndoiesc că vor fi retribuite la agenție...

— Patroane — zise Clawhead pe un ton menit să deștepte vechi amintiri de colaborare — nu mă așteptam...

— Nici eu nu mă așteptam — șopti duios colonelul — nu mă așteptam să fii atît de lemnos la cap. Îți dau ziarul — și cînd colo, rămîi cu el în mînă ca prostul ! Nu înțelegi ? Trebuie acuma, imediat, să facem față acestor declarații ale austriecilor. Se zice că unul a murit de rîs ! Dacă mureau toți 1600, te-aș fi felicitat ; dar așa, unul, e ridicol. Fulger, să le tragem o dezmințire peste gură ! Ar trebui să aduci o contribuție.

— Mă așez și scriu imediat ! țipă Clawhead vesel.

— Am spus să aduci o contribuție, preciză Ezra. Cea mai bună contribuție pe care poți dumneata s-o aduci e să nu mai scrii nimic.

Clawhead tăcu.

— Să scrie ploșnița dumitale. Poate se pricepe mai bine. Mă rog, faci cum știi, dar de semnat să semneze austrieci care au fost la Festival !

— Dar...

— Să vii desearǎ cu declarațiile ! Cu semnături în original !

Richard Potlogoană era un bărbat îngrijit, în vîrstă de vreo patruzeci de ani, măsliniu, spre plăcerea fetelor blonde ale bogă-

tașilor austrieci, zîmbitor în saloane și cu gura încordată tragic atunci cînd scria articole sau cînd își făcea munca obișnuită de traducător al lui Clawhead. După o viață agitată de nepot al mai multor deputați, senatori și foști miniștri, de membru moderat al partidului liberal, de acționar destul de mărunt și de moșier nu prea mare, figura brunet-distinsă a lui Richard se înnobilase cu zone argintii la tîmple; dar acest șic suplimentar era plătit scump printr-o scădere a forțelor sale vitale de cuceritor al fetelor bogate.

Spre deosebire de diferiți indivizi de duzină, Richard nu putea suferi să primească bani de la femei în vîrstă, care nu-i plăceau; cum însă în cercul celor tinere nu se mai bucura de reputația de altădată, veniturile sale începuseră să scadă simțitor, în ciuda aparenței sale fermecătoare de oacheș prinț oriental. Nenea Jean și alții, răspîndiți pe la Washington, Montreal, Paris și Zürich, nu erau în măsură să-i dea nici un ajutor, fiind ei înșiși în poziția delicată de a cere bani de unde puteau. Alții, mai bogați, năzuiau să se asimileze societății înalte din Apus și nu voiau să aibă de-a face cu alde Potlogoană. Acest declin abia vizibil era agravat de poziția lui Richard Potlogoană la „Atlantic Press".

Fusese o vreme colaborator activ al postului „Europa liberă"; dar ușoarele influențe liberale care se mai simțeau în articolele sale, și mai ales faptul că micșora bugetul pentru restul colaboratorilor, îi atrăsese ura grupului de legionari care lucra aici. Prin intrigi odioase, ei îl îndepărtaseră de „Europa liberă", ca fiind un liberal indezirabil și suspect. Cu colonia de la Paris întreținea slabe legături, dar știa că sute de „persoane strămutate" își ofereau serviciile și se învîrteau în jurul ziarelor, posturilor de radio, serviciilor de spionaj și al celor militare, pentru o monedă cu care să-și plătească filtrul la „bistrourile" pariziene. În plus, avea mereu în față spectrul îngrozitor de a fi internat într-un lagăr de pregătire militară, sau — și mai groaznic! — de a fi retrimis în Romînia ca parașutist, sinucidere curată! Cu o energie înzecită de desperare, Richard, începînd să facă economii pînă și la țigări, intensificase munca lui la „Atlantic Press". Dar și aici acțiunile îi scădeau: el fugise din țară în 1945, iar acum articolele celor care fugiseră după 1947, ale celor ce auziseră cîte ceva despre marxism și economie politică, aveau mai mare căutare. Marxismul

acesta era o pacoste: fugise de el din Romînia și acum trebuia să-l învețe în lumea liberă. Veac nenorocit!...

Cu doliu în suflet, începuse să citească broșuri despre lupta de clasă, hozrasciot, creșterea vitelor, metoda realismului socialist, educația copiilor preșcolari, conservarea prin murături, dulcețuri și compoturi, matematica superioară, evoluția speciilor și tăierea metalelor, în scopul de a dovedi negru pe alb că în toate aceste domenii comuniștii duceau țara de rîpă. Dar nimic nu se lipea de el și fusese adesea mustrat pentru faptul că obișnuia să confunde planul de stat cu gospodăria chibzuită.

Cînd Clawhead pătrunse valvîrtej în biroul comun al traducătorilor german, chinez, polonez, ceh, maghiar, romîn, bulgar și albanez, trăgîndu-l pe Potlogoană după el, acesta presimți că viața sa va lua un nou curs. Clawhead îl vîrî într-un birouaș mic aparținînd traducătorului rus, care venise aici în 1921, provizoriu, și care murise de bătrînețe după 32 de ani, chiar săptămîna trecută. Potlogoană ascultă cu un calm rafinat explicațiile date de James B., iar la urmă spuse grav:

— Voi dezminți toate dezmințirile lor tendențioase!

I se dădu provizoriu birouașul veteranului rus, i se aduse un top de hîrtie de calitatea cea mai fină, destinată doar corespondenților americani.

Peste jumătate de oră precis, Richard pătrundea triumfal în biroul lui Clawhead. Cu răsuflarea tăiată de emoție, Clawhead citi cele ce urmează:

„Declarația lui Ernest Urdăreanu, ultimul ministru al casei regale din Romînia, a stîrnit indignare în straturile adînci ale poporului romîn din străinătate. Cum? oare să fie așa? oare fostul rege Mihai a pierdut orice drept la succesiunea tronului? oare dreptul la succesiunea tronului revine chiar și din punct de vedere juridic prințului Frederic de Hohenzollern-Sigmaringen și nu lui Mihai de Hohenzollern-Sigmaringen? E lesne de înțeles ce importanță uriașă are această chestiune pentru toți romînii adevărați. Națiunea întreagă nu mai are liniște. Mame romîne cu pruncii la sîn se întreabă mereu, cu inima strînsă: oare așa să fie?“

Nerăbdător, Clawhead începu să citească pe sărite:

„O imensă ușurare au produs declarațiile cunoscutului om de vază și patriot, domnul Vergil Benjamin, că Mihai constituie su-

fletul... existența Romînici, atît... ereditare... cît și prin... l-au înzestrat Natura și regretatul său tată, Carol... comuniști care trăiesc și dorm cu frica in suflet că Majestatea sa se va întoarce într-o zi pe un frumos cal alb, și se scoală noaptea țipînd de groază. Alteţele lor Ileana de Habsburg-Lorena și Eufrosina de Saxa-Coburg Hohenzollern-Sigmaringen au declarat că...

Cît despre murdarul proces al moștenirii regretatului Carol..."

Clawhead își tamponă fruntea. Ploșniță ! avea în față o adevărată ploșniță, care nu știa decît să ceară bani. În plus, mai avea și un ciudat simț al demnității ; era o ploșniță sensibilă.

— Bine, mister Potlogoană — începu ușurel Clawhead — dar cine dracu' se mai sinchisește de vițelul ăsta ? Asta era vorba să scrii ? Dumneata știi ce fac eu cu tronul sigmațolenilor ăstora ?

— Este o chestiune foarte actuală ! răspunse ofensat Richard. Adevărata preocupare a poporului, nu un oarecare Festival. Probabil că n-ați citit ultima pagină, tocmai acolo e cheia !

Înfrigurat, Clawhead alese la întîmplare cîteva fraze spre sfîrșit :

„Răsunau văile Austriei de cîntecul nostru strămoșesc. Toată suflarea emigrantă s-a strîns la înălțătoarea serbare... fonduri erau destinate să ajute pe exilați, aflați în amară nevoie prin țările scumpilor noștri aliați... în splendide costume de îngorași lucrate de doamne cu experiență și băieți în costume de ciobănași făcute cu ajutorul prietenilor noștri englezi, iar mame romîne cu prunci la sîn priveau cu ochii scăldați de lacrimi..."

— Ploșniță ! răcni înfierbîntat Clawhead — ploșniță ce ești !

— Permiteți numai o clipă să mă uit în dicționar, zise Richard pe tonul său cel mai monden. Cuvîntul acesta nu-l cunosc, poate îmi spuneți echivalentul german sau francez...

— Păduche ! urlă Clawhead, scos din minți.

— Ei bine, recunosc : nici acest cuvînt nu-l știu și de altmintori mărturisesc deschis că munca de traducător nu e potrivită pentru mine. Tonul dumneavoastră are însă ceva ce mă neliniștește...

— Ascultă aici ! răcni Clawhead, întinzîndu-se peste masă și înhățîndu-l de rever. Iei astea zece declarații de-aici și le-ntorci de-a-ndoaselea — dar repede, ai înțeles ? Unde zic ei că

vacile-s bine hrănite, arată că mor de răpciugă ; strada pe care-o indică drept frumoasă, arată că-i contaminată de ciumă. Ceva în genul ăsta. Şi repede, înţelegi ?

/ 3

După trei ore, Clawhead năvăli în biroul lui Ezra Spider-Mills.

— Şefule — s-a făcut ! Declaraţiile !

Ezra frunzări nerăbdător hîrtiile.

— Nu văd semnăturile.

Clawhead păli.

— Tocmai despre asta voiam să te întreb. Declaraţiile astea le-am scris rominul şi cu mine. Am găsit doi austrieci, festivaliști, băieţi buni, stau acum la agenţie şi scriu de zor.

— Cu asta trebuia să începi, spuse Ezra, întrucitva îmbunat.

— Da, dar... ei vor să scrie declaraţiile, să capete bani, dar se jenează să le semneze.

— Oferă-le mai mult. Simplă inversare : scriem noi, ei să semneze.

— N-au vrut.

— Au fost acolo 1600. Ai bani, poliţia, forţa unei cauze providenţiale, ai şi calitatea de a nu fi prunc... Îţi dau 120 de minute !

— Voi găsi omul ! spuse ferm Clawhead, dar poate nu chiar azi. Nu ştiu de cînd am devenit atît de riguroşi. Şi eu, şi alţii am fost dezminţiţi de sute de ori pînă acum — zău, nu e cazul să ne căznim atît.

— Eu nu-s nici specialist în presă — declară Ezra scurt — nici bestie nu-s. Nu poate să mă lase rece vederea sîngelui omenesc. Nu-mi place sîngele. Deci, nu mă sili să te ucid cu revolverul ăsta. Nu mă face să pătez covorul.

Clawhead coborîse in goană treptele. La ultimul etaj se ciocni, piept în piept, cu Dashaway.

— Hai puţin cu mine, îi ceru trist J.B.C.

— Mă aşteaptă colonelul.

— Hai — stărui Clawhead — o să fii şi tu la ananghie odată. Grea meserie. Eu m-am bătut cu comuniştii din Romînia şi el stă cu patrulaterul pe fotoliu şi apasă butoanele de sonerie. Hai!

— Unde?

— Hai să bem ceva — zise James B. — şi p-ormă să ne distrăm puţin. Nu ştiu de ce, dar astă seară am poftă să bat o femeie.

Era seară. Porniră agale pe străzile frumoase ale Vienei. Era multă animaţie pe străzi. Unii oameni plecau de la serviciu, acasă. Alţii se îndreptau spre spectacole, alţii spre o întîlnire, alţii la un local, alţii căutau încă de lucru. Alţii ieşiseră din casă, la aer, spre un parc, alţii mergeau la o adunare pentru pace, alţii la gară, cu treburi prin alte oraşe, alţii, discret, cerşeau, alţii în vizită la rude, alţii să împrumute o carte de la un prieten, altora, doar aşa, le plăcea să se plimbe pe străzi.

Clawhead stătu vreo trei ore într-un local. Maiorul plecase aproape imediat, promiţîndu-i pentru a doua zi lista şi adresele celor plecaţi la Festival. Cu capul greu, Clawhead făcu plata şi porni pe străzi.

Acum era noapte. Unele ferestre se stingeau, altele abia se luminau. Reclame cu neon îşi făceau datoria. Oamenii ieşeau de la spectacole sau întruniri, băieţii petreceau acasă fetele, unii cetăţeni, căutîndu-şi cheile în buzunare, se opriseră la uşa casei lor, alţii se întorceau de la gări, unde-şi petrecuseră prietenii, alţii, cu muncă de noapte, abia se îndreptau spre serviciu. Aşa era viaţa acestui oraş, la fel cu atîtea alte oraşe. Pînă şi femeile violent fardate, care se plimbau legănîndu-se, aveau rostul lor în rînduielile mai bune sau mai rele ale acestui oraş. Pe străzi — mai pustii sau mai aglomerate — fiecare se ducea undeva, sau se întorcea, sau se plimba.

Printre ei toţi, singur în acest oraş străin, umbla la întîmplare, cu paşi nesiguri, un om masiv şi osos, cu nas subţire şi uşor cotit la vîrf. Printre toţi aceşti oameni, cu treburile lor, el, mormăind de unul singur, căuta la întîmplare, căuta, căuta pe cineva. Căuta un tînăr, un austriac, unul cu batic de festival, cu buzunarele goale, un om care să ştie să semneze. Că undeva, într-o ţară numită Romînia, domneşte jalea şi că e deci necesară intervenţia

preventivă a națiunilor libere, oricît de sîngeroase vor fi pierderile.

Era cam trist. În dreptul unui chioșc, cumpără un pahar mare de sifon și își clăti gura îndelung. Pe urmă porni mai departe căutînd, printre locuitorii orașului.

## 4

*„Nu știu de ce vin toți la mine, a spus Maria cu un zîmbet șiret. Toți străinii care vizitează combinatul numai pe mine mă fotografiază. Mai sînt și alte fruntașe.*

*Evident, se prefăcea. Știa de ce o fotografiază toți. Doar se uită și ea în oglindă.*

*— Acela care a scris despre dumneata zicea că atunci cînd l-ai văzut ți-ai dat iute cu ruj.*

*— Uită-te la mine, tovarășe. Ce, am nevoie să-l aștept pe damblagiul ăla ca să-mi dau cu ruj! Sînt măritată, am doi copii, să-i fie rușine!"*

Călimănescu își aprinse o țigară și notă: „*De pus altă expresie. La dambl. o să fie obiecții*". Ca și cînd cuvîntul acesta violent — damblagiu — îi declanșase un resort, luă iute o foaie proaspătă de hîrtie.

— Am finalul! își spuse el și scrise grăbit: „*Ei vor să arate că războiul e necesar. Că e de neînlăturat. Că prezintă avantaje. Că ei, totuși, ar fi pentru pace. Că cei pașnici ar fi, de fapt, pentru război. Există însă un musafir nepoftit și puternic, care îi privește în ochi, îi urmărește pretutindeni, le răvășește socotelile, smulge oamenii din mîna lor, aprinde conștiințele, năvălește peste toate Cortinele lor și preface în țăndări toate barierele lor, un musafir nepoftit și vînjos, de care ei se ascund, de care ei se tem, de care ei nu scapă și de care nu vor scăpa: Adevărul*".

Tocmai la acest punct, al năvalei, ușa se deschise și Lucia năvăli înăuntru.

— Te-am rugat să nu intri, se zbîrli Călimănescu. Să nu intre nimeni!

— Vine! strigă Lucia. Am văzut-o venind la combinat. Nu știu la cine merge... Dacă vă duceți iute jos...

De cîteva zile o căutau pe Geta Doboş la telefon. Noaptea nu telefona, ca să nu dea peste gara de sud, iar ziua nu reuşea s-o găsească.

„Lucia se vede că a observat ceva — îşi zise Călimănescu — prea dă buzna. Să păstrăm demnitatea".

— Eu am treabă, spuse el. Du-te, te rog, dumneata şi vezi pe unde intră. Spune-i c-o rog să treacă o clipă pe la mine... arată-i unde e biroul.

— Bine — se alintă Lucia, căreia nu-i prea plăcea să facă drumuri — da' să nu vă supăraţi dacă vă deranjează cineva cît sînt eu plecată...

— Du-te iute, că am eu grijă să încui, spuse el.

Începu să se învîrtă prin odaie. Poftim, apucă-te şi mai lucrează în condiţiile astea !...

Auzi un zgomot uşor şi, uitîndu-se la uşa capitonată, văzu că s-a mişcat clanţa. Dar... dacă era Ea ? dacă îl căuta ? Se repezi la uşă. Unde dracu' am pus cheia ?

— Alo ! strigă el prin uşa capitonată, cine e acolo ?

Clanţa se mişcă din nou şi Radu îşi repetă strigătul, mai tare. Se pare că de astă dată vocea îi fusese recunoscută, căci se auzi răspunsul :

— Caut pe tovarăşul Olănescu.

Era Ea, fără nici o îndoială. Ea, Doboş, dulceaţa vieţii.

— O clipă ! strigă el supus, nu ştiu unde am pus cheia...

Începu să se bată peste toate buzunarele, să caute pe birou, dar trebuie spus că atunci cînd un om e zăpăcit, cînd peste asta se adaugă un articol a cărui documentare vastă este împrăştiată în toată odaia şi cînd omul mai e şi îndrăgostit, nu poţi să te miri de soarta unei chei : a aruncat-o pe fereastră, a băgat-o în casa de bani sau a pus-o la coş între foile mototolite, a înghiţit-o... e greu de ştiut.

— Nu te mai deranja — se auzi vocea ei — eram în trecăt...

— Stai, spioană a Moscovei, stai că am să-ţi spun ceva grozav !

Vorbindu-i mai departe, Radu se azvîrli pe jos, să caute sub birou. În sertare era imposibil de căutat : zăcea acolo un univers întreg, ar fi durat veacuri.

— Alo, tovarăşă Doboş — strigă el prin uşă — fie-ţi milă, sînt victima unui complot, n-am nici o legătură de telefon, secre-

țara e plecată. Dă un telefon la 2428, să vie paznicul cu o cheie de rezervă. Sau nu, schimbă comutatorul, că telefonez eu.

Sări cu putere în aer, să vadă dacă nu cumva cheia e deasupra bibliotecii, apoi puse mîna pe telefonul salvator.

După cîteva minute, ușa se deschidea : se întîlniră în prag.

— Țineți legătura cu masele, nu glumă, rîse ea, întinzîndu-i mîna. Așa lucrați întotdeauna ? Sub cheie ? Au, da' ce-i asta ?

Se strîmbă, simțise ceva dur și neplăcut în strîngerea de mînă a lui Călimănescu. Acesta își privi mirat propria-i mînă și constată că acolo stătuse, tot timpul, cheia : după încuierea ușii, rămăsese cu ea în mînă.

— Tovarășe Olănescu — zise fata — zăpăceala-i zăpăceală, dar chiar așa, să lucreze un om pentru voi ca un sclav zile în șir și pe urmă să nu-i spună nimeni un cuvînt de analiză...

Radu închise ușa, o pofti să șadă. Avea mereu impresia că a făcut ceva ce nu trebuia să facă, dar nu știa ce.

— Așa vă învață oare la U.T.M. — spuse el în sfîrșit — să confundați Călimănești cu niște Olănești acolo ? Eu, cînd am greșit numele dumitale, uitasem pînă și limba romînă. De ce ești răzbunătoare ?

— Sînt înrăită. Am avut două săptămîni de război rece.

— Destinde-te, zise el. Te-am căutat la telefon să-ți mulțumim. Ai lucrat, ai lucrat. Ai suferit, știu. Stai să-ți citesc ceva.

Acest om foarte zăpăcit înceta să mai fie zăpăcit atunci cînd își făcea meseria lui, cînd scria. Imediat, Radu dibui de sub un maldăr ultimul buletin al agenției „Atlantic Press".

Cînd deschise gura să citească, se auzi un zgomot în ușă și, înăbușit de tăblia capitonată, strigătul Luciei :

— M-am întors, n-am găsit-o ! Puteți să descuiați.

— Poți să intri — strigă Radu — e descuiat, tovarășa Doboș a venit aici.

Clanța se mișcă încolo și încoace.

— Ați încuiat iar ! se auzi vocea Luciei.

Acum Radu își aminti : asta a făcut și nu trebuia să facă — încuiase ! Încuiase iar ! Unde o fi cheia ?

Tovarășa Doboș își mușca buzele, se uită la broasca lipsită de cheie și îi spuse furioasă :

— Arată-mi mîinile.

El își arătă mîinile supus — nici pomeneală de cheie — și rosti vorbele anevoie :

— Tovarășă Doboș, te rog să mă crezi că...

— Te cred, mîrîi ea resemnată. Dar scoate odată cheia aia de unde ai uitat-o.

Radu începu din nou programul lui atletic de azvîrlituri pe jos, sărituri în înălțime, automasaj prin baterea buzunarelor, deschideri de sertare, întoarceri de covoare...

— Știe că abia adineaurea ai venit, spuse el jenat și consolator. Lucia ! strigă el — dă telefon paznicului să mai aducă o dată cheia de rezervă !

În așteptare, urmă o pauză penibilă. Radu își luă inima în dinți :

— Pînă ne eliberează, să-ți citesc ce-a scris Clawhead. Te căutam, pentru un articol la care lucrez. Să-mi povestești despre Clawhead.

— Ca să spună că l-am spionat !

— A și spus-o. Ascultă : „Fecioara fatală care ne conduce pretutindeni, ghidul cu față de copil și creier de comisar politic, spioana căreia nu-i rezistă nimic, Georgeta Doboș, ne-a ținut azi pe un ton voit monden o lecție despre..."

— Alo, tovarășe Călimănescu ! strigă Lucia prin ușă — paznicul spune că i-ați cerut și cheia de rezervă și că v-a lăsat-o.

Broboane mici apărură pe fruntea lui Radu.

— Oi fi pus-o lîngă a mea ! oftă el, reîncepînd febril căutarea. Tovarășă Doboș, sînt un om de onoare, sînt gata să suport toate consecințele.

— Ce consecințe ? întrebă Bonțoflică supărată, aprinzîndu-și o țigara.

— Păi... — rîse el cam prostește, vrînd să pară glumeț, dar arăta jalnic — să nu iasă vorbe... sînt gata să... deși ați declarat că nu vă măritați niciodată... orice consecințe...

Doboș trase cu furie din țigară.

— Da' ce, eu sînt o consecință ? Auzi ce pacoste pe capul lui : e gata să mă ia și de nevastă. Amendă pentru că nu mai știe unde a pus cheile ! Da' pe mine cine mă despăgubește dacă mă aleg cu un astfel de bărbat ?

— Lucia — strigă Radu prin ușă — spune-i să aducă un speraclu, o scară, frînghii, orice...

— Parcă ar fi închis în cușca cu lei, bombănea Geta mai departe. Păi dumneata ești atît de distrat, încît ai uitat că m-ai luat de nevastă acum trei ani și că avem doi copii.

Radu se opri o clipă din căutat, apoi începu să rîdă :

— Uitasem că ești acum expertă în răspunsuri care dau omul gata.

— Tratează-mă cu un coniac — zise ea americănește — și nu te mai teme atîta pentru onoarea mea. Nici un risc : nimeni nu poate crede că m-am încuiat cu unul ca dumneata.

— Am o figură suspectă ? întrebă el, turnînd în pahare. Spune sincer : te-a mai sărutat vreun băiat ?

— Ți-a mai tras palme vreo fată ?

Se auzea zgomotul șperaclului. Geta dădu coniacul pe gît.

— Nu mi-ai citit pînă la capăt. Știi ceva ? Ia uită-te în mormanul ăla de unde ai luat articolul lui Clawhead ! Nu-s acolo cele două chei ?

Radu găsi cheile și se grăbi să descuie ușa. Se pomeni față-n față cu domnul Hahl. Era urmat de turc. Mai încolo se vedeau domnul Jones, Lucia, paznicul.

— Du... du... du...

— Dumneaei — zise turcul, arătînd spre Geta — este liberă. Domnul Hahl nu se înțelege cu interpretul lui. Interpretul nu știe germana. Cei trei americani au plecat. Domnul Hahl te roagă să-i dai de interpretă pe domnișoara. Dumneaei este liberă.

— Ba nu-i liberă, zise Radu. Dumneaei e o biată sclavă care trăiește îndărătul Cortinei de fier. În plus, are de gînd să se căsătorească cu mine.

— Nu sînt sinucigașă ! ripostă vehement Doboș.

— O iei de nevastă ? întrebă dezamăgit turcul după ce se sfătui cu Hahl. Păi odată parcă ne-ai spus că ești căsătorit. Sau cel puțin așa am înțeles.

— La noi e valabilă metoda realismului socialist, spuse Călimănescu. Noi vedem lucrurile în perspectivă.

— Atunci — zise domnul Jones, scoțînd o punguță din buzunar — dacă merge după perspectivă, dați-mi voie să ofer bomboane copiilor dumneavoastră...

— Cre... cre... credeam că te hrănești nu... nu... numai cu gin — îi spuse domnul Hahl care, cînd rostea răutăți, vorbea mai iute. Dar se-se-se... dar se-se-se...

— Dar secretara ? completă turcul. Dacă te căsătorești, domnule Călimănescu, poate ne cedezi secretara.

— Lucia e contra înarmărilor vestgermane, spuse Radu. Ascultă, Lucia, știi nemțește ?

— *Auf Wiedersehen* — zise ea — *Hitler kaput, Adenauer kaput.*

— Asta-i tot ce știe...

— Am nevoie — interveni domnul Jones — de un anuar statistic mai bun, o hartă a Romîniei și să-mi aranjați vreo două interviuri cu personalități.

— Vești mari ! exclamă Radu. Începe adevărul să apară în presa americană ?

— Domnule — grăi domnul Jones — dumneata ești sigur că vei lua de soție această domnișoară, deși dumneaei protestează. Ești sigur, dar ai emoții, nu ? Eu, unul, la fel : de cîteva zile îi fac o curte turbată Adevărului. La vîrsta mea, cu copii mari, cu ficatul mîncat de gin, nu te mai ții de altele. Dar Adevărul face bine la ficat — dacă îl iei în doze prudente.

— Adevărul e senzațional ! spuse Radu.

— Adevărul e un iatagan, filozofă turcul.

— Adevărul e că nu mă mărit, stărui Geta.

— Adevărul trebuie privit în perspectivă, spuse fidela secretară.

— Ade... ade... ade... zise domnul Hahl.

— Adevărul e invincibil și senzațional ! încheie Radu. Cu Adevărul o să-l batem pe Clawhead — nu-i așa, tovarășă Doboș ? Adevărul e dulce, e gustos, e tare, e dat naibii. Adevărul e că mergem înainte.

— Fa... fa... fa...

— Faci propagandă, zise turcul.

— Adevărul face propagandă, rîse Geta veselă.

Redactor responsabil : C. GHEORGHIU
Tehnoredactor : ST. MIHAI

*Dat la cules 07.02.1962. Bun de tipar 11.03.1962. Apărut 1962. Comanda nr. 4886. Tiraj 20.160. Broşate 18.100. Legate 2.060. Hîrtie tipar de 50 gm/m² 610×860×16. Coli editoriale 14. Coli de tipar 14,5. A. 01342. C. Z. pentru bibliotecile mici 8-R.*

Întreprinderea Centrală de Poligrafie M.F.A.; strada Izvor, nr. 137, Bucureşti, R.P.R. comanda nr. 298.